

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

özgün Adı Chapaev I Pustota (US title; Budha's Little Finger) Copyright © 2000
Victor Pelevin ONK Ajans kanalıyla alınmıştır.
© Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları
Yayına Hazırlayan Mürşit Balabanlılar
Kapak Tasarımı Mehmet Ulusel / Ayşe Topçu
Redaksiyon Ayten Kazımova
Düzeltili Canan Dila
Sayfa Düzeni Tipograf (0212) 249 01 01
Birinci Basım Kasım 2002
ISBN 975-458-339-0
OTM 11019601
Basımevi Şefik Matbaası (0212) 551 55 87 İstanbul

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Buda'nın serçe parmağı

Victor Pelevin *Çeviren* Bülent O. Doğan

R o m a n

www.e-kitap.us sunar.

Tüm kitap severleri **Saklı Kütüphane**'ye bekliyoruz.

Kâhin & Orodruin

Not: Saklı Kütüphanedeki e-kitaplar tanıtım amaçlıdır. Sevdiğiniz yazarların zarar görmesini istemiyorsanız lütfen kitapların orijinallerini satın alın.

Atların ve insanların yüzlerine,
irademin gücüyle büyüyen ve şimdi günbatımı
kızılığındaki stepten hiçliğe doğru atılan
bu sınırsız yaşam seline bakarken sık sık düşünürüm;
bu akışın içinde benim yerim neresi?

CENGİZ HAN

ÖNSÖZ

1920'li yılların başlarında İç Moğolistan'daki manastırlardan birinde yazılmış olan bu el yazmasının gerçek yazarının adı, pek çok nedenden dolayı, verilemeyecek; eser onu yayına hazırlayan editörün ismiyle yayımlanacaktır. Orijinalde bulunan bazı gizemli işlemlerin tarifleri bu baskıya alınmadı, anlatıcının devrim öncesi Petersburg'daki hayatını (Petersburg Dönemi olarak geçer) uzun uzadıya anlattığı bölümler de bu baskıdan çıkarıldı. Yazarın bu eserin türünü "özgür düşüncenin olağandışı kanat çırpışları" olarak adlandırması da göz ardı edildi; bunun ancak bir şaka olarak kabul edilebileceği gayet açık görünüyor.

Yazarın anlattığı hikâye, bazı sanatsal özellikler içermekle beraber sanatsal olmanın ötesinde hiçbir iddia taşımayan psikolojik bir günlük olarak değerlendirilmelidir; yine de, yazar zaman zaman bizce kesinlikle aşılmış olan bazı konuları tartışmaya açmayı görev bilmiştir. Anlatımın biraz spazmodik olan yapısı bu metnin yazılmasındaki asıl amacın, bir "edebi eser" yaratmak değil, "iç dünya" olarak bilinen şeyden tam ve kesin olarak arınmak için bilincin mekanik döngülerinin kaydedilmesi olduğunu gözler önüne sermektedir. Daha da kötüsü yazar, sözcüklerin yarattığı büyüü anlaması için okuyucuyu zorlamaktansa bir iki yerde okuyucunun zekâsına doğrudan hitap etmeye çabalamıştır ve maalesef bu çabasıyla edebiyat camiasında yer edinemeyeceği çok açıktır. Eleştirmenler bu anlatıyı incelediklerinde, geçtiğimiz yıllarda pek moda olan eleştirel tekbenciliğin yeni bir ürününden başka bir şey bulamamaları ihtimali hayli yüksek; ancak bu belgenin

gerçek değeri başka bir yerde yatıyor. Elinizdeki eser, kültür tarihinde, Moğol mitolojisindeki Sonsuz Dönüşsüzlük' ü sanatsal bir biçim içinde somutlaştırmayı deneyen ilk çalışmadır.

Şimdi kısaca kitabın kahramanını tanıtalım. Bu metnin editörü bir gün bana Puşkin'den bir tanka okumuştı:

İşte hu hüznü senede yitirdik Cesur, fedakâr, güzel kurbanları. Unuttu hile onların adını. Çobanların kısa şarkıları. Tatlı ve yumuşak ağıtları.

Moğolca'ya çevirirken "cesur kurban" tuhaf bir çağrışımı yapıyor, ancak bu konuyu incelemenin yeri burası değil; tek yapmak istediğimiz, bu şiirin son üç dizesinin, Vasily Çapayev'in öyküsüne büyük ölçüde denk düşebileceğine dikkatleri çekmektir.

Bugün bu adam hakkında ne biliniyor. Anlayabildiğimiz kadarıyla, sıradan insanların hafızasında onun hatırası tanı bir mitoloji özelliği gösteriyor, Türk folklorunda ünlü Nasrettin Hoca neyse, bugün Rus folklorunda Çapayev odur. Çapayev, 1930'da çekilen ünlü filmde kaynaklanan birçok nüktenin kahramanı oldu. Bu filmde Çapayev, Beyazların ordusuna karşı savaşan bir Kızılordu Süvari Komutanı olarak gösteriliyordu; komiseri Petka ve makineli tüfekçisi Anka'yla uzun, samimi sohbetler yapıyor ve en sonunda Beyazların bir saldırısı sırasında Ural Nehri'ni geçmeye çalışırken boğuluyordu. Elbette gerçek Çapayev'in hayatıyla bu masalların hiçbir ilgisi yoktu - ya da bir bağlantı varsa bile, varsayımlar ve kinayelerle öylesine çarpıtılmıştı ki görmek imkânsızdı.

Bu karmaşa yumağı ilk olarak Çapayev adlı kitapla ortaya çıktı; bu kitap 1923'de Paris'teki bir yayınevi tarafından Fransızca olarak basıldı ve yıldırım hızıyla Rusya'da yeniden basıldı. Kitabın yanlışlıklarını göstermek için zaman kaybetmeyeceğiz. Özellikle bunu yapmak isteyen herhangi bir ki-

şı, kitabın içinde yığınla uyumsuzluk ve çelişki bulacaktır; zaten kitabın ruhu da yazarın (ya da yazarların) boşuna tasvir etmeye çalıştığı olaylarla hiçbir ilgisi olmadığının en iyi kanıtıdır. Buna ek olarak, Bay Furmanov'un gerçek Çapayev'i en azından iki olayda şahsen görmüş olmasına rağmen, metnin devamında ortaya çıkacak olan sebeplerden dolayı, bu kitabın yazarı olmasına imkân olmadığını da belirtmeliyiz. İnanılması güç, ama ona atfedilmiş olan metin bugün bile birçok insan tarafından gerçek bir belge olarak değerlendiriliyor.

Çapayev hakkındaki gerçekleri Avrasya halkından olabildiğince uzun süre saklamak isteyen bol paralı ve hayli aktif güçlerin bu yetmiş yıllık sahtekârlığını su yüzüne çıkarmak hiç de zor bir iş değildir aslında. Şu an elimizde bulunan el yazmasının keşfedilmesi de, bize göre kıtamızdaki güç dengelerinin nasıl değiştiğinin iyi bir göstergesidir.

Son olarak, yukarıda bahsedilen şarlatanlıkla karıştırılmasını önlemek için orijinal metnin başlığını (yani Vasily Çapayev) değiştirdik. Konunun özünü yeterince iyi ifade ettiği düşünülerek, "*Buda'nın Serçe Parmağı*" adı tercih edildi; editörün kendisi "*Traksak Petka Bahçesi*" veya "*Siyah Simit*" adlarını önermiş olsa da ikna edilmesi uzun sürmedi.

Bu metin sayesinde elde edilen başarıyı tüm canlıların iyiliğine adıyoruz.

Om mani padme hum

— Urgan Jambon Tulku VII Nihai ve Tam Bağımsızlık için Budist Cephe (NTBB (b)) Başkanı

Tverskoi Bulvarı iki yıl önceki ziyaretimden bu yana hiç değişmemişti. Aylardan yine şubattı, her yanda kar yığınları ve her nasılsa gün ışığını sızdıran o tuhaf sıkıntı vardı. Bankların üzerinde aynı yaşlı kadınlar kıpırdamadan oturuyordu; daha yukarıda, ağaç dallarından örölü bir kafesin üstünde aynı gri gök; uyuyan bir tanrının ağırlığı altında yıpranmış, eski bir minder gibi yeryüzüne doğru sarkıyordu.

Bazı şeyler değişmişti elbette. Bu kış sokaklar, steplerden kopup gelmiş gibi görünen bir kar fırtınasıyla süpürölüyor-du; ben de kendi adıma, gezintim sırasında bir çift kurda yüz yüze gelsem bir an bile şaşırmayacaktım. Bronz Puşkin her zamankinden biraz daha üzgün görünüyordu - hiç şüphesiz nedeni göğsüne yapıştırılmış olan kızıl yaftaydı: "Yaşasın devrimin birinci yıldönümü." "Yaşaması" istenenin bir "yıldönümü" olması ve "devrimin" kelimesinde bir yazım hatası olması bile bende alay etme isteğı uyandırmadı. Kızıl fon üzerine yazılmış bu tip özlü saçmalıkların arkasına gizlenen şeytansı yüzü görme fırsatını bulmamın üzerinden pek bir zaman geçmemişti daha.

Hava kararmaya başlıyordu, ama yağın karın beyazlığı içinde Strastnoi Manastırı'nı hâlâ seçebiliyordum. Önündeki meydanda, kasaları parlak kırmızı kumaşla kaplanmış iki kamyon duruyordu; kamyonların çevresinde bir insan güruhu itişip kakışıyor, konuşmacının sesi bulunduğum yere kadar geliyordu. Kelimeleri zorlukla anlıyordum, ama sesinin tonundan, "proletarya" ve "terör" kelimelerinin makineli tüfek gibi takırdayan "r" lerinden konunun ne olduğı açık se-

ık anlaşılıyordu. Tüfek süngüleri omuzlarının ardı sıra hoplayarak gelen iki sarhoş asker geçti yanımdan. Aceleyle meydana doğru yürüyorlardı, ama biri arsız gözlerini bana çevirip adımlarını yavaşlattı ve bir şey söyleyecekmiş gibi ağzını açtı; neyse ki -hem onun hem de benim iyiliğimiz için- arkadaşı kolundan çekti de yürümeye devam ettiler.

Geriye dönüp bulvardan aşağıya doğru yürürken; bu pisliklerin nasıl olup da beni görür görmez şphelendiklerini düşünmeye başladım. Ah, elbette. Son derece kötü ve zevksiz giyinmiştim; İngiliz kesimi kirli paltomun üzerine enli bir kemer takmışım, kafama bir zamanlar II. Aleksander'ın taktıklarına benzer askeri bir kalpak (tabii armasız) ve ayağıma da subay çizmeleri geçirmiştim. Ancak, tuhaflığı yaratan yalnızca giysilerim olamazdı. Çevrede benden çok daha gülünç görünen bir sürü insan vardı. Mesela Tverskaya Caddesi'nde, altın çerçeveli gözlükleri olan, tamamıyla aklını kaçırmış bir adam görmüştüm; kucaaında bir ikonayla karanlık, bomboş Kremlin'e doğru yürüyordu, ama kimse başını çevirip ona bakmadı. Oysa ben, gelip geçenlerin sürekli göz ucuyla beni izlediklerini hissediyor ve her seferinde param ya da kimliğimi ispatlayacak bir belgem olmadığını hatırlıyordum. nceki gün, tren istasyonunun tuvaletinde göğsüme bir kıızıl kurdele takmaya çalışmış, ama çatlak aynadaki aksimi görünce hemen ıkarmışım; kurdeleyi takınca yalnızca aptal görünmekle kalmıyor, iki kat daha fazla şüpheli grn-yordum.

Elbette insanların bana birbirlerine baktıklarından daha fazla bakmıyor olmaları, her şeyin yay gibi gerilen sinirlerimden ve her an yakalanma beklentimden kaynaklanıyor olması da mümkündü. Ölüm korkusu değildi hissettiğim. Belki de çoktan lmştm ve üzerinde yürüdüğüm bu buz tutmuş bulvar da, gölgeler dünyasının eşiğinden başka bir şey değildi. Rusların ruhlarının ancak “Styx” buz tuttuğu zaman geçmeye mahkûm olduklarını ve bilet ücretini de kayık-

Cehennemi saran nehir. - .n,

çıya değil paten kiralayan grili adama -elbette aynı ruhani özü koruyarak-vermeleri gerektiğini uzun zaman önce anlamıştım.

Birden, o an tüm ayrıntılarıyla zihnimde canlandı: Kont Tolstoy siyah külotlu çorap giymiş, kollarını sallayarak buzun üzerinde ufka doğru kayıyor - hareketleri ağır ve heybetli, ama hızla ilerliyor, peşinden kovalayan üç kafalı köpek boğuk boğuk havlıyor, onu yakalamasına imkân yok. Öbür dünyanın günbatımı, kederli bir kızılılıkla manzarayı tamamlıyordu. Sessizce gülmeye başladım; tam o anda omzuma bir el dokundu.

Cebimdeki revolverin kabzasını kavrayıp sertçe geriye döndüğümde karşımdaki yüzün Grigory Von Ernen'ye ait olduğunu gördüm şaşkınlıkla; çocukluktan bir tanıdığım. Ama, Tanrım, görünüşü! Tepeden tırnağa siyah derilere bürünmüştü, kemerinden bir mavzer kılıfı sarkıyordu, elinde ise sapını sıkıca kavradığı gülünç bir ebe çantası vardı.

"Hâlâ gülebildiğine sevindim," dedi.

"Merhaba, Grişa. Seni görmek ne tuhaf."

"Neden tuhaf?"

"Tuhaf işte."

"Nereden gelip nereye gidiyorsun?" diye sordu neşeyle.

"Petersburg'dan geliyorum," diye cevapladım. "Nereye gittiğime gelince; bunu bilmeyi ben de çok isterdim."

"Öyleyse bana gel," dedi Von Ernen. "Hemen yakında oturuyorum, katın tamamı bana ait."

Bulvardan aşağı yürürken karşılıklı baktık, gülüştük, anlamsız gevezelikler ettik. Son görüşmemizden bu yana, yüzünün soğan filizi gibi görünmesine neden olan bir sakal bırakmıştı; art arda birçok kış buz pateni yaparak sağlıklı kalmayı başarmış gibi sert ve kırmızıydı yanakları.

Aynı liseye gitmiştik ama o zamandan beri çok nadir görüşüyorduk. Ona birkaç kez Petersburg'daki edebiyat kulüplerinde rastlamıştım. Yazarın yalnızca kendisini tatmin ettiği için yüceltilen aykırı bir tarzda şiirler yazıyordu. Herkesin içinde kokain çekmesine ve sosyal demokrat çevrelerle olan

bağlarını sürekli ima etmesine gıcık olurdum; ama kıyafetine bakılırsa o imalarında bir gerçek payı vardı. Bir zamanlar Teslis'in mistik önemini açıklamakta gayet usta olan birinin üzerinde karanlıklar ordusuna ait olduğu tartışılmaz semboller görmek öğreticiydi benim için. Ama bu değişimde şaşılacak bir şey yoktu aslında. Mayakovski gibi birçok dekadan yeni iktidarın açık şeytani karakterini fark etmiş ve ona hizmet etmek için kuyruğa girmişlerdi. Bence bunu yapmalarının nedeni bilinçli bir satanizmden çok -böyle bir şey için fazla körpeydiler- estetik içgüdüleri idi: Ne de olsa kızıl yıldız sarı bir bluzun üzerinde olağanüstü güzel durur.

"Petersburg'da işler nasıl?" diye sordu Von Ernen.

"Sanki bilmiyorsun."

"Doğru," dedi Von Ernen birden ilgisini kaybetmiş görünerek, "biliyorum." Bulvardan bir caddeye saptık ve yedi katlı bir apartmanın önüne geldik. Apartman, önünde iki makineli tüfek yuvası olan Palace Otelinin tam karşısındaydı; makineli tüfek yuvalarının kum torbalarına saplı duran çubukların ucundaki kızıl bayraklar rüzgârda dalgalanıyor, içeride sigara tüttüren denizciler bekliyordu.

Von Ernen kolumdan çekerek, "Şu tarafa bak," dedi.

Başımı çevirdim. Apartmanın önündeki caddede, yolcular için küçük bir kabini ve içine kar birikmiş ön koltukları olan uzun siyah bir araba duruyordu.

"Ne olmuş?" dedim.

"Benim," dedi Von Ernen. "İş için."

"Haa, tebrikler."

Apartmana girdik. Asansör çalışmadığı için, halısı hâlâ sökülmemiş karanlık merdivenlerden çıktık.

"Ne iş yapıyorsun?" diye sordum.

"Şey... Öyle tek kelimeyle anlatılacak bir şey değil. Bir sürü iş var... aslında çok fazla. Önce bir şey, sonra başka bir şey, sonra başkası, hiç durmadan çalışıyorsun. Önce bir yerde, sonra başka bir yerde. Hepsini yapmak gerek."

"Kültürel cepheye yani, değil mi?"

Her anlama gelebilecek bir şekilde başını yana eğdi. Daha fazla soru sormamaya karar verdim.

Beşinci kata vardığınızda, neredeyse tavana kadar yükselen bir kapının önünde durduk. Üzerinde, sökülmiş bir isim levhasının açık renkli dikdörtgen izi kalmıştı.

Kapıyı açtı, tam biz loş koridordan içeri girerken duvarda asılı telefon çalmaya başladı.

Von Ernen ahizeyi kaldırdı. "Emredin, yoldaş Babaya-sin," diye gürledi abanoz ahizeye. "Evet, hatırlıyorum... Hayır, onları göndermeyin... Yoldaş Babayasin, bunu ben yapamam, çok gülünç olur... düşünün - denizcilerle, çok ayıp olur... Efendim? Emirlere uyacağım ama şiddetle itiraz ettiğim kayıtlara geçirilmelidir... Efendim?"

Gözucuyla bana baktı, onu utandırmamak için içeriye geçtim.

Yerlerde, çoğu epeydir yasaklanmış olan gazetelerin sayfaları seriliydi. Bu dairede yığınlarla eski gazete olmalıydı. Burada daha önce yaşayanların hayatına dair başka izler de vardı: Duvarda muhteşem bir Türk halısı asılıydı, onun altında baklava şeklinde rengârenk minelerle süslenmiş bir sekreter masası duruyordu. Bunları görünce, daha önce bu dairede zengin bir burjuva ailesinin yaşamış olduğuna karar verdim. Karşı duvarda büyük bir ayna vardı. Elemen yanına *art-no-uveau* tarzı bir İsa'lı haç asılmıştı, böyle bir sanat eserinin yaratacağı dini duyguların doğasını düşündüm bir an. Sarı perdelerle çevrili kocaman cibinlikli yatak, odanın büyük bir kısmını kaplıyordu. Tam ortadaki yuvarlak masanın üzerindeki, belki de İsa'lı haça yakın durduklarından, ezoterik Hristiyan motiflerinden oluşan bir tablo gibi göründü gözüme: Büyük bir votka şişesi, kalp şeklinde bir helva kutusu, birbiri üzerine konmuş kara ekmek dilimlerinden oluşan ve hiçbir yere ulaşmayan bir merdiven, üç tane bardak, haç şeklinde bir konserve açacağı.

Biçimleri yüzünden kaçak yollardan ülkeye sokulmuş olduğunu düşündüğüm bir sürü paket, aynanın yanında döşemenin üzerine yığılmıştı; odanın içi ekşi ekşi çorap ve bayat-

lamış içki kokuyordu, etrafta bir sürü boş şişe olduğu da gözüme çarpmadı değil hani. Masaya oturdum.

Az sonra kapı gıcırdayarak açıldı ve Von Ernen içeri girdi, içindeki askeri elbiseyi göstermek ister gibi deri ceketini çıkardı.

"İş, iş, iş. Aklına getiremeyeceğin görevler veriyorlar," dedi otururken. "Telefondaki Çeka'ydı."

"Onlar için de mi çalışıyorsun."

"Olabildiğince uzak kalmaya çalışıyorum."

"Her neyse, böyle bir işe nasıl karıştın?"

Von Ernen sırtıttı. "Çok kolay oldu; Gorki'yle beş dakika telefonda konuştum."

"Sonra da sana bir mavzer, bir de Limuzin mi verdiler?"

"Beni dinle Petya, hayat bir tiyatrodur. Bunu herkes her zaman söyler zaten. Ancak, bu tiyatroda her gün başka oyunun sahnelendiğini herkesin her zaman söylediğini duyamazsın. Şimdi ise senin hayal bile edemeyeceğin türden bir gösteri hazırlıyorum."

Ellerini başının üstüne kaldırdı ve görünmez bir kesenin içindeki altınları şingirdatır gibi havada salladı.

"Aslına bakarsan iş gösteride değil," dedi. "Biz teşbihte hata olmaz diyelim ve devam edelim; eskiden canı isteyen herkes sahneye çürük yumurta fırlatabilirdi. Bugün ise aktörlerin seyircileri makineli tüfekle taramaları, hatta tepelerine bir bomba atmaları daha mümkün görünüyor. Bunu düşün, şimdi kim olmak istersin? Bir aktör mü, yoksa seyircilerden biri mi?"

Bu önemli bir soruydu.

"Ne diyebilirim ki? Şu sözünü ettiğin tiyatronun perdesi, senin söylediğinden çok daha uzun bir zaman önce açılıp kapandı, bana sorarsan. Ayrıca, geleceğin sinematografiye ait olduğunu düşünüyorum," dedim Lenin gibi parmağımı havaya kaldırarak.

Von Ernen kıkırdayarak başım salladı. "Ne fark eder, sen yine de söylediklerimi düşün."

"Buna söz veriyorum," dedim.

Bardağına biraz votka doldurup kafasına dikti.

"Haa, şu tiyatro... Tiyatro Komiseri şimdi kim biliyor musun? Bayan Malinovskaya. Tanışıyor musunuz?"

"Hatırlamıyorum," dedim biraz sinirlenerek. "Kim ki bu kahrolası kadın?"

Von Ernen içini çekti. Ayağa kalktı ve sessizce odanın diğer yanına yır^irüdü.

"Petya," dedi karşıma oturup gözlerimin içine bakarak, "şakalaşıp duruyoruz, ama bir şeylerin ters gittiğinin farkındayım. Ne oldu sana? Biliyorsun, biz eski dostuz, ama buna rağmen sana yardımım dokunabilir," Tehlikeyi göze almaya karar verdim.

"Açık konuşacağım. Üç gün önce Petersburg'da bazı misafirlerim vardı."

"Nereden?" : "Şu senin tiyatrodan."

"Nasıl yani?" dedi kaşlarını kaldırarak.

"Tam söylediğim gibi işte. Çeka'dan üç kişi gelmişti, biri kendisini bir tür edebiyat memuru olarak tanıttı, diğerleri kendilerini tanıtma zahmetine girmediler. Benimle kırk dakika kadar konuştular, en çok da edebiyat memuru olan konuştu; sonra da sohbetimizin çok ilginç olduğunu, ama başka bir yerde devam etmemiz gerektiğini söylediler. O başka yere gitmek istemiyordum, çünkü... sen de biliyorsun, insan o yerden kolay kolay geri dönemez."

"Ama sen döndün," diye sözümü kesti Von Ernen.

"Geri dönmedim, çünkü oraya hiç gitmedim. Kaçtım onlardan Grişa. Hani hatırlar mısın çocukken kapıcıdan kaçardık?"

"Ama neden seninle görüşmek istemişler?" dedi Von Ernen. "Politikayla hiçbir ilgin yok senin. Bir şey mi yaptın yoksa?"

"Hayır, hiçbir şey yapmadım. Yaptığım şey, sözünü etmeye bile değmez yani. Bir gazetede şiirim yayımlandı yalnızca, ama onaylamadıkları bir gazeteydi. Ayrıca kafiyelerden birini beğenmemişler: "Makineli tüfek' " ve "bu bir anlık gerçek", inanabiliyor musun?"

"Şiir ne hakkındaydı peki?"

"Şiir mi? Tamamıyla soyut bir konu hakkındaydı. Bugünün duvarını yıkayan zaman deresinden; böylece duvarın üzerinde yeni şekillerin oluştuğundan ve bizim bu şekillerden bazılarını geçmiş olarak adlandırdığımızdan bahsediyordum. Hafızamız bize dünün gerçekten varolduğunu söylüyor, ama tüm hatıralarımızın şafağın ilk ışıklarıyla ortaya çıkmadığından nasıl emin olabiliriz?"

"Tam olarak anlayamadım," dedi Von Ernen.

"Ben de anlayamadım, boş ver" dedim. "Söylemeye çalıştığını şey, politikayla hiçbir ilgisi olmadığı. En azından ben öyle düşünüyordum. Ama onlar başka şeyler düşünüyorlarmış, bana anlattılar. En korkuncu da, şefleriyle konuştuktan sonra nasıl bir mantık yürüttüklerini gerçekten anladım, öylesine iyi anladım ki... O kadar korkunçtu ki, beni sokağa çıkardıklarında onlardan değil, benliğimde oluşan bu yeni anlayıştan kaçtım..."

Von Ernen kaşlarını çatı.

"Tüm hikâye berbat bir saçmalıktan başka bir şey değil," dedi. "Ne beyinsiz adamlar. Ama sen de pek aptalsın doğrusu. Moskova'ya neden geldin?"

"Ne yapabilirdim ki? Kaçarken ateş ettim. Ateş ettiğim şeyin korkularımın yarattığı bir hayalet olduğunu sana açıklayabilirim, ama bunu Çeka'ya açıklamam kolay değil. Hadi diyelim açıklayabildim. Ama bana mutlaka 'Peki ne diye hayaletlere ateş ediyorsunuz? Yoksa Avrupa'da dolaşan hayaletleri beğenmiyor musunuz?' diye sorarlardı."

Ansızın Von Ernen'nin gözlerine bir sıkıntı çöktü. Ellerine baktı, sanki terini siler gibi masa örtüsüne sürtüyordu ellerini, sonra birden ellerini masanın altına sakladı. Yüzünde umutsuz bir ifade vardı, karşılaşmamızın ve anlattıklarımın onu hayli uygunsuz bir duruma ittiğini hissettim.

"Bu işleri kötüleştiriyor tabii," diye mırıldandı. "Ama bana güven duymana sevindim. Sanırım bunu halledebiliriz... Evet, evet eminim halledebiliriz... Gorki'ye bir telefon ederim... Ellerini başının üstüne koy."

Mavzerin namlusu masa örtüsünün üzerinde görününce-ye kadar son sözlerinin anlamını çözemedim. Ben hayretler içinde yüzüne bakarken, göğüs cebinden kelebek gözlüğünü çıkarıp burnunun üstüne yerleştirdi. "Ellerini başının üstüne koy," diye tekrarladı. "Ne yapıyorsun Grişa?" dedim ellerimi kaldırırken. "Hayır," dedi. "Nasıl hayır?" "Basbayağı hayır. Silah ve belgeler masanın üzerine." "Ellerim başımın üzerindeyken nasıl onları masanın üzerine koyabilirim ki." "Herif silahın horozunu kaldırdı. "Tanrım," dedi "bu lafı ne kadar sık duyduğumu bir bil-sen..." '*' "Pekâlâ, revolverim paltomun cebinde. Ne piçmişsin sen be! Gerçi ben bunu çocukluğundan beri biliyorum. Ne geçecek eline? Sana bir madalya vereceklerini mi sanıyorsun?" Von Ernen gülümseyerek, "Koridora yürü," dedi. Koridora geldiğimizde, silahının namlusunu üzerimden ayırmadan paltomun ceplerini araştırdı, revolveri çıkarıp kendi cebine koydu. Hareketlerinde sinsice bir acelecilik vardı, sanki geneleve ilk kez giden bir öğrenci gibi görünüyordu; belki de hayatında ilk kez bu kadar açıktan ve bayağı bir hainlik yapıyor olduğunu düşündüm. "Kapının kilidini aç ve sahanlığa çık," dedi emreden bir sesle. "Dur paltomu giyeyim," dedim. Kendi alçaklığının heyecanına kapılmış bu adama, olayların ürkütücü gidişatını değiştirmek için neler söyleyebileceğimi düşünüyordum bu sırada. "Uzağa gitmiyoruz, sadece bulvarın karşısına geçeceğiz. Yine de giy bakalım." dedi Von Ernen. İki elimle paltoyu askıdan aldım, kolumu geçirmek için hafifçe döndüm; bir an sonra paltoyu ona doğru savurduğumda -savurmakla kalmayıp yüzüne doğru fırlattığımda- kendim bile şaşırıştım.

Bugüne kadar hep beni nasıl ıskaladığım düşündüm, ama olan olmuştu. Vücudumun ağırlığıyla yere düşerken tetiğe basabildi ancak, kurşun birkaç santim yanımdan geçip dairenin kapısına saplandı. Paltom hâlâ başını kapatıyordu, kalın kumaşın üstünden gırtlığımı yakaladım. Silahı tutan elinin bileğini dizimle döşemeye yapıştırdım, ama parmakları açılmadan önce duvara doğru birçok kez ateş etti. Gök gürültüsü gibi patlayan seslerden neredeyse sağır oluyordum. Galiba boğuşma sırasında paltoyla örtülü suratına bir kafa atmıştım; çünkü iki atış arasında kelebek gözlüğünün hafifçe çatırda-dığını çok iyi hatırlıyorum.

Çırpınmayı kesmesinden sonra bir süre ellerimi gırtlığından çekmeye cesaret edemedim. Ellerim bana itaat etmek istemiyorlardı; nefesimi yeniden düzenlemek için egzersiz yapmaya koyuldum, ama bunun tuhaf bir etkisi oldu ve kendimi hafif bir histerinin içinde buluverdim. Birden olayı dışarıdan bakan bir izleyicinin gözleriyle gördüm: Az önce boğduğu arkadaşının cesedi üzerine oturmuş; "Isida" günlüğünde tarif edilen Yogi Ramaçarakı yöntemine göre sürekli nefes alıp veren bir adam. Ayağa kalktığımda, biraz önce cinayet işlediğim gerçeğine yenilmiş durumdaydım. Yetkililere tam olarak güvenmeyen herkes gibi ben de bir revolver taşıyordum ve iki gün önce de kullanmaktan çekinmemiştim. Ama, bu daha farklıydı, sanki Dostoyevski romanlarından fırlamış korkunç bir sahne gibiydi: Boş bir daire, İngiliz tarzı bir paltoyla örtülmüş bir ceset, bana düşman bir dünyaya açılan kapı - muhtemelen sesleri duyan meraklıların şu anda yaklaşmakta oldukları kapı. Bu düşünceleri zihnimden atmaya çalıştım. Dostoyevskivari atmosferi yaratan, ceset ya da üzerinde kurşun deliği olan kapı değil, başkasının pişmanlık biçimlerini özümseyen benim kendi bilincimdi.

Merdivenlere giden kapıyı hafifçe aralayıp kulak kabarttım. Hiç ses yoktu, onca kargaşalık içinde birkaç el silah sesi kimin dikkatini çekecekti ki zaten.

Revolverim hâlâ Von Ernen'nin pantolonunun cebindey-

di, ama geri almayı pek istemiyordum. Onun mavzerini elime alıp incelemeye başladım. Harika bir mekanizması vardı ve yepyeniydi. Kendimi zorlayarak ceketinin ceplerini kurcalamaya başladığımda, bir paket 'İra' marka filtresiz sigara, bir tane yedek mavzer topu ve Grigory Fanerniy adına düzenlenmiş bir Çeka üyesi kimliği buldum.

"Ne dokunaklı," dedim kendi kendime, "ama daha çocukluğundan belliydi böyle itin biri olacağı."

Yere oturdum ve doğum çantasının kilidini açtım. İçinde yığınla boş tutuklama emri olan resmi görünümlü bir dosya, iki yedek mavzer topu daha, kokainle dolu bir teneke kutu, fena halde tatsız görünen pensler (hemen odanın bir köşesine fırlattım); bir tarafı gökkuşağı renklerinde yüz rublelik Duma banknotlarından, diğer tarafı dolarlardan oluşan kalın bir para tomarı vardı. Bütün bunlar çok işime yarayacaktı. Yaşadığım şoktan sonra biraz olsun kendime gelebilmek için, bol miktarda kokain alıp burnuma çektim. Kokain beynimi jilet gibi kesince bir anda sakinleştim. Kokainden hoşlanmam, beni çok duygusal yapıyor, ama o anda hızla kendime gelmem gerekiyordu.

Von Ernen'i koltuk altlarından tutup koridor boyunca sürükledim, odalardan birinin kapısını bir tekmede açtım ve tam onu içeriye itiyordum ki, kapının eşiğinde donup kaldım. Tüm yıkıma ve ihmalkârlığa rağmen, savaş öncesi hayatın kalıntıları duruyordu karşımda; burası bir çocuk odasıydı. Bir köşede hafif bambu parmaklıklarıyla iki küçük yatak, duvarda ise kömürle çizilmiş bir at ve bıyıklı bir yüz vardı (nedense aklıma Dekabrisder geldi). Döşemenin üzerinde kırmızı lastik bir top duruyordu. Topu görür görmez kapıyı kapadım ve Von Ernen'i koridorda sürüklemeye devam ettim. Yandaki odanın kapısını açtığımda, bir cenaze törenine gayet uygun sadeliği karşısında telaşa kapıldım; ortada kapağı açık siyah bir kuyruklu piyano, önünde de bir döner tabure vardı. Başka hiçbir şey yoktu odada.

O anda tuhaf bir duyguya kapıldım. Von Ernen'i yarı oturur şekilde köşeye dayadıktan sonra (paltonun gri kumaşının

altından yüzünün çıkmaması için onu çok dikkatli bir şekilde taşıyordum) piyanonun başına oturdum. Ne kadar garip bir durumdu; yoldaş Fanerniy hem burada, hem değil. Şimdi ruhunun nasıl bir değişim geçirdiğini kim bilebilir? Üç yıl önce *Yeni Satiricon*'da yayımlanan bir şiirini hatırladım: Bir gazetede, parlamentonun mu ne dağıtılmasıyla ilgili çıkan makalenin yeniden yazımıydı şiir, baş harflerini yukarıdan aşağı okuduğunuzda "Mane Tekel Fares," yani Kral Belshazzar'ın sarayının duvarındaki yazılar çıkıyordu. Bir zamanlar yaşıyordu, düşünüyor ve yazıyordu; ne kadar tuhaf...

Piyanoya döndüm ve Mozart'tan en sevdiğim Fa Minör füğünü yavaşça çalmaya başladım; bu parçayı çalarken, müziğe delicesine tutkun olan o büyük dehanın düşlediği gibi dört elim olmadığı için hep üzülürdüm. Şu an beni-meşgul eden melodinin, Von Ernen ile yaşadığını tiksindirici olayla hiç ilgisi yoktu; gözlerimin önüne yan odadaki küçük bambu yataklar geldi, bir an başka birinin çocukluğunu, başka birinin günbatımına bakışını; tüm sözlerden daha derin, şimdi unutulmuşluğa doğru salınan başka birinin dünyasını hayal ettim. Çok fazla çalmadım, gerçi piyanonun akordu da bozuktur; bir an önce oradan ayrılmam gerektiğini biliyordum. Ama nereye gidecektim ki?

Akşam ne yapacağımı düşünme zamanı gelmişti şimdi. Koridora döndüm ve kararsızca Von Ernen'in deri ceketine baktım, ama başka çare yoktu. Bazı yazınsal deneylerimde-ki cüretkâr yapıya rağmen; artık bir kefen sayılan ve sırtında kurşun deliği olan bir paltoyu giyecek kadar dekadan olamamıştım daha. Ceket askıdan indirdim, doğum çantasını yerden aldım ve aynalı odaya girdim.

Ceket tam bedenime göreymiş, ölü adam ve ben hemen hemen aynı boydaydık. Kılıfla birlikte kemeri takıp aynaya baktığımda, karşımda dört başı mamur bir Bolşevik gördüm. Duvarın dibindeki paketleri açmaya başlarsam birkaç dakika içinde zengin bir adam olacağımı biliyordum, ama tiksintim üstün geldi. Silahı doldurdum, kılıftan hızla çekip çekemediğimi kontrol ettim ve tam odadan çıkıyordum ki koridorda

sesler duydum. Tüm bu zaman boyunca dairenin giriş kapısı açıktı demek. Hemen balkona fırladım. Balkon Tverskoi Bulvarı'na ve aşağıda yaklaşık yirmi metrelik çevrende döne döne yağın kar tanelerinden oluşan duvara doğru uzanan soğuk, karanlık bir boşluğa açılıyordu. Sokak lambasının aydınlattığı dairenin içinde Von Ernen'in otomobilini ve nereden çıktığı belli olmayan, Bolşevik miğferi takmış bir adamın ön koltukta oturduğunu görebiliyordum. Von Ernen'in telefonda konuşurken Çeka'yı çağırması olduğuna karar verdim. Balkondan aşağı inmek imkânsızdı, bu yüzden tekrar odaya döndüm. Kapıya vuruyorlardı. Eninde sonunda bu başıma gelecekti diye düşündüm. Mavzeri kapıya doğrultarak bağırdım: "Gir!" Kapı açıldı, gemici ceketleri ve fazlasıyla frapan İspanyol paçalı pantolonlarıyla iki denizci odadan içeri daldı; her yerlerinde şişe şeklinde el bombaları asılıydı. Bıyıklı olanı orta yaşlı aşmıştı, ama diğeri gevşek ve solgun yüzüne rağmen genç bir adamdı. Elimdeki silaha bakmadılar bile. "Fanerniy sen inisin?" dedi bıyıklı ve yaşlı olan. ?; "Benim," dedim. "İşte," dedi denizci, ikiye katlanmış bir kâğıt parçası uzatarak. Mavzeri kılıfına yerleştirdim ve kâğıdı açtım.

- Yoldaş Fernerniy Edebiyat anlayışımızı sergilemek için

derhal Müzikli Enfiye Kutusu adlı kulübe gidiniz. Size yardım etmeleri için Zerbunov ve Barbolin'i gönderiyorum, deneyimli yoldaşlardır. Babayasin.

Metnin altında silik bir mühür vardı. Ben ne söyleyeceğimi düşünürken masaya oturdular.

"Aşağıdaki sürücü sizinle birlikte mi?" diye sordum.

"Evet," dedi bıyıklı, "ama senin arabanla gideceğiz. Adın ne?"

"Pyotr," derken neredeyse dilimi ısınyordum.
"Ben Zerbunov," dedi yaşlı olan.
Genç olan da "Barbolin" diye kendini tanıttı. Sesi yumuşak, neredeyse kadınsıydı.
Karşılarına geçerek masaya oturdum. Zerbunov üç bardak votka doldurdu, birini bana doğru iteledi ve gözlerini yüzüme dikti. Anlaşılan bir şey bekliyordu.
"Pekâlâ, hadi dünya devriminin zaferi şerefine içelim," dedim bardağıma kavrayarak.
Pek heyecanlanmış görünmüyorlardı.
"Zaferler iyidir tabii," dedi Barbolin, "peki ya makyaj."
"Ne makyajı?"
"Sen bizi aptal mı zannediyorsun?" dedi Zerbunov sinirlenerek, "Babayasin sana bir kutu verildiğini söyledi."
"Haa, kokaini diyorsun," dedim doğum çantasına uzanarak. "Makyaj, pek çok anlama gelebilir. Belki William James gibi biraz eter de istersiniz, ha?"
"O kim?" dedi Barbolin, kaba ve geniş avcuyla kutuyu kavrayarak.
"Bir İngiliz yoldaş," diye yanıtladım.
Zerbunov şüpheyle boğazını temizledi, ama Barbolin'in yüzü bir an, on dokuzuncu yüzyıl Rus sanatçılarının ulusal tipolojileri yaratırken tasvir etmeye bayıldıkları ifadelerden birine büründü - hani uzakta bir yerlerde şaşırtıcı ve çekici şeylerle dolu büyük ve harika bir dünya olduğunu hissedersin; hiçbir zaman gerçekten oraya ulaşmayı umut edemesen bile dayanamaz, orası hakkında olanaksız hayaller kurarsın ya?
Oluşan gerilim, âdeta sihirle bir anda dağıldı gitti. Zerbunov kutuyu açtı, masadan bir bıçak aldı, bıçağın ucuyla beyaz tozdan yüklüce bir miktar alıp votkasına döktü. Barbolin de aynı şeyi önce kendi bardağına sonra benimkine yaptı.
"İşte şimdi dünya devrimine içilir," dedi sonra da.
Yüzüm bana ihanet edip şüpheli bir ifade almış olmalıydı, çünkü Zerbunov kıkırdarak, "Bunun kökü taa Aurora'ya dayanır kardeşim, en başa yani. 'Baltık çayı' derler buna," dedi. Bardaklarını kaldırıp tek dikişte içtiler, bana da

aynısını yapmaktan başka bir şey kalmıyordu. İçer içmez boğazım hissizleşti. Bir sigara yakıp ciğerlerime çektim ama dumanın tadını alamadım. Bir dakika kadar konuşmadan öylece oturduk.

Zerbunov birden, "Artık gitmeliyiz," diyerek masadan kalktı, "yoksa İvan donacak aşağıda."

Uyuşturucuyla hissizleşmiş bir halde kutuyu çantaya yerleştirdim. Koridora çıktığımda önce kalpağımı aradım, bulamayıp onun yerine Von Ernen'in kasketini taktım. Daireden çıktık ve loş merdivenlerden sessizce aşağı indik. Birden sakinleşmeye ve rahatlamaya başladığımı, aşağıya indikçe daha sakin ve daha rahat olduğumu fark ettim. İleriyi düşünmüyordum, tehlikenin kapıya dayanmamış olması bana yeterli geliyordu, karanlık sahanlıklardan geçerken her seferinde büyülenmiş gibi pencerenin dışında savrulan muhteşem kar taneciklerini izliyordum. Sanki ben de o kar tanelerinden biriydim ve kaderin rüzgârı, siyah gemici ceketini giymiş başka iki kar tanesinin peşi sıra merdivenlerden aşağıya sürüklüyordu beni. Bu sırada benliğimi saran hezeyana rağmen, çevremde olup bitenleri ciddi bir şekilde değerlendirme yeteneğimi kaybetmemiştim ve ilginç bir şeyin farkına vardım. Petrograd'dayken gemicilerin şu ağır fişeklikleri nasıl taşıdıklarını hep merak ederdim. Çıplak bir ampulle aydınlanan üçüncü kat sahanlığına indiğimizde, Zerbunov'un sırtında, sutyen askısını andıran makineli tüfek fişekliklerini bir arada tutan kopçaların pırıltısını gördüm. O anda Zerbunov ve Barbolin'in, bir sonraki katliam için hazırlanırken, hamamdaki iki genç kız gibi tuvaletlerinin bu karmaşık detayını birbirlerine giydirmeye çalıştıkları gözümün önüne geldi. Bütün devrimlerin kadınsı bir tarafı olduğunun yeni bir ispatıydı sanki bu. Aniden Alexander Blok'un tazecik hallerine içim ısındı, herhalde o sırada ağzımdan bir şey kaçırmış olacağım ki, Barbolin bana döndü:

"Bir de denemek istemiyordun, seni nonoş seni," derken parıldayan altın dişini gördüm.

Sokağa çıktığımızda Barbolin ön koltukta oturan askere

bir şeyler söyledikten sonra kapıyı açtı ve içeri girdik. Araba hemen hareket etti. Yolcu kabininin bombeli ön camından, karla kaplanmış bir sırt ve kenarları keskin bir miğfer gördüm. Sanki arabayı Ibsen'in oyunlarında geçen trollerden biri sürüyordu. Dışarının her türlü pisliğine maruz kalan sürücü için otomobilin yapılış şeklinin çok rahatsız, hatta alçal-tıcı olduğunu düşündüm; ama belki de yolcular pencerelerden manzarayı seyretmekle kalmayıp sınıf farkının da tadını çıkarsın diye, bilerek böyle yapılmıştı.

Yan camdan dışarı baktım. C^adde bomboştu, yola yağın kar olağandışı bir güzellik yaratıyordu. Geniş aralıklı sokak lambalarının ışığı altında, bir evin duvarına yapılmış cüretkâr bir yazılama gözüme çarptı: "LENİNE EST MERDE."

Otomobil en sonunda durduğunda, kendimi daha normal hissediyordum. Bilmediğim bir caddede arabadan indik, karşımızdaki duvardan zorlukla ayırt edilen girişin önünde birkaç otomobil ve taksi diziliydi. Biraz daha ileride, makineli tüfek kulesi karla kaplanmış, ürkütücü bir zırhlı araba duruyordu; daha yakından bakma fırsatım olmadı, çünkü denizciler çoktan girişten içeri dalmışlardı bile. Anlatılamayacak kadar soğuk bir avludan geçerek bir kapının önüne geldik; kapının üzerinde, eski mağazalardaki gibi kenar süsleri ve melek resimleri olan demir bir gölgelik vardı. Gölgelikten küçük bir levha sarkıyordu: "MÜZİKLİ ENFİYE KUTUSU: EDEBİ

KABARE."

Kapının iki yanında bulunan ve pembe perdelerle sıkıca kapalı birkaç pencere loş bir ışık saçıyordu; bu pencerelerin ötesinden, ne olduğu anlaşılmaz bir müzik aletinden çıkan, hüznü, bir o kadar da hoş bir melodi duyuluyordu.

Zerbunov hızla kapıyı açınca, sağma soluna kürk paltolar ve kaputlar asılmış kısa bir koridor çıktı ortaya, koridorun sonunda ağır bir kadife perde vardı. Sade bir Rus gömleği giymiş, hapishane kaçkınına benzeyen bir adam bizi karşılamak için taburesinden kalktı.

"Denizci vatandaşlar," diye başladı, "ne yazık ki..."

Barbolin, sirk cambazı gibi çevik bir hareketle silahını om-

zundan indirip adamın kasiğına dipçiğı yapıştırdı, adam duvara çarptı ve oradan döşemeye kaydı, yüzündeki düşmanlık birden bıkkınlığa ve teslimiyete dönüştü. Zerbunov perdeyi çekti ve loş bir salona girdik.

Kendimi olağanüstü bir enerjiyle ateşlenmiş gibi hissederek çevreme bakındım. Bulunduğumuz mekân, sık olmaya çalışan sıradan bir lokantaya benziyordu, küme küme sigara dumanlarının arasında zorlukla fark edilen küçük, yuvarlak masalarda türlü türlü insanlar oturuyordu. Sigara kokusunu yer yer bastıran hafif bir afyon kokusu da almadım değil hani. Kimse başını çevirip bize bakmadı bile, biz de girişe yakın küçük masalardan birine çöktük.

Salonun bir duvarı pırıl pırıl aydınlatılmış bir sahneye ayrılmıştı. Sahnede, bir ayağı çıplak, temiz görünüşlü ve takım elbiseli bir beyefendi, siyah kadifeyle kaplı bir taburenin üzerinde oturuyordu. Sağ elinde tuttuğu yayı diğer elindeki dilme testeresine sürüyordu. Dilme testeresinin alt tarafını ayağıyla yerde tutuyor, üst tarafını da sol eliyle bastırarak kavis verdiriyordu. Parlak çelik parçasının titreşimini azaltmak istediğinde çıplak ayağıyla ona bir an dokunuyordu. İçine bembeyaz bir çorap tıktırılmış küt burunlu parlak ayakkabısı hemen yanı başındaydı. Bu beyefendinin çaldığı aletten, bildiğimiz dünyaya ait olmayan, kederli ve büyüleyici bir ses çıkıyordu. Herhalde basit bir melodi çalıyordu, ama bunun önemi yoktu; önemli olan sesin tonu, sonsuzluğa doğru eriyen ve yüreğimi tam ortasından delip geçen tek bir notanın iniş çıkışlarıydı.

Girişteki perde aralandı ve Rus gömlekli adamın başı ve omuzları göründü. Karanlığın içinde bir yerlere doğru parmaklarını şaklattı ve masamızı işaret etti. Sonra bize döndü, resmi bir selam verdi ve yeniden perdenin ardında kayboldu. Hemen ardından, bir elinde tepsi, diğerinde bakır çaydanlıkla (diğer masalarda da aynı tipte çaydanlıklar vardı) bir garson belirdi. Tepside küçük böreklerle dolu bir tabak, üç fincan ve küçük bir düdük vardı. Garson fincanları önümüze koydu, çaydanlıktan doldurdu ve kıpırdamadan bek-

lemeye koyuldu. Elimi çantama atıp bir banknot çıkardım - herhalde bir on dolarlıktı. Önce tepsinin üstündeki düdüğün ne işe yaradığını anlayamadım, ama sonra yan masalardan birinden melodik bir şekilde düdük çalındığını ve sesi duyan bir garsonun hemen oraya koştuğunu gördüm.

Zerbunov, fincanından kocaman bir yudum aldıktan sonra yüzünü buruşturdu. Yine de kendi fincanımı dudaklarıma götürdüm. *Khanja'ydı* bu, *kaoliang'dan* yapılan berbat bir Çin votkası. Börekten biraz alıp çiğnemeye başladım ama tadını alamadım, kokainin boğazımdaki hissizleştirici etkisi hâlâ geçmemişti.

"Bu böreklerin içinde ne var?" dedi Barbolin ihtiyatla. "Bugünlerde insanlar kaybolup duruyor. Karnımı onlarla doyurmak istemem doğrusu."

"Ben bir keresinde tadına bakmıştım," dedi Zerbunov. "Dana etine benziyor."

Daha fazla dayanamayarak teneke kutuyu çıkardım ve Barbolin fincanlarımıza biraz toz boşalttı.

Bu sırada resmi elbiseli beyefendi çalmayı bitirmişti, çorabını ve ayakkabısını zarif bir çabuklukla giydi, ayağa kalktı, selam verdi, tabureyi alıp tek tük alkışlar arasında sahneden indi. Sahnenin yanındaki bir masadan, keçi sakalına aklar düşmüş yakışıklı bir adam ayağa kalktı. Bir aşk ısırığını saklamak ister gibi boğazını gri bir eşarpla sarmalamıştı. Şaşkınlıkla onun şair Valery Briusov olduğunu fark ettim; yaşlanmış ve sıksalaşmıştı. Sahneye çıktı ve izleyicilere dönerek konuşmaya başladı:

"Yoldaşlar! Görsel bir çağda yaşıyor olmamıza rağmen, basılı kelimelerden oluşan satırların yerini dizi dizi şekillerin aldığı ya da... şey..." -burada sesini yükseltti- "gelenekler mücadeleyi bırakmadılar daha, yalnızca kendilerine yeni biçimler arıyorlar. Ölümsüz Dostoyevski ve romanı Suç ve Ceza, sallayacak baltaları olsa da olmasa da hakikati arayan gençlere ilham vermeye devam ediyor bugün. Eserin yaratıcısı olan oda şairi Ioann Pavlukin'in, tüm oyunun ruhunu eksiksiz temsil ettiğini söylediği küçük bir trajedi var sırada. Bay-

lar bayanlar, *Raskolnikov* ve *Marmeladov* adlı küçük trajedi huzurlarınıza geliyor şimdi."

Zerbunov, "Geliyor şimdi," diye tekrarladı ve içkilerimizi kafaya diktik. Briusov sahneden indi ve masasına döndü. Askeri üniforma giymiş iki adam, bir platform üzerine oturtulmuş kocaman yaldızlı bir lir ve bir de tabure taşıdılar sahneye. Sonra bir masa getirip üzerine alt tarafı geniş bir likör şişesi ve iki bardak yerleştirdiler, sahnenin kenarlarına, üzerlerinde "Raskolnikov" ve "Marmeladou" yazan (ikinci ismin yanlış yazılmasının hata değil, bir tür sembol olduğunu düşündüm) iki levha astılar; son olarak da, üzerine "yhvy" diye anlaşılmaz bir sözcük yazılmış bir levhayı sahne arkasındaki duvarın tam ortasına astılar Tüm bu eşyaları yerleştirdikten sonra ortadan kayboldular. Yan taraftaki perdenin ardından uzun elbiseli bir kadın çıktı, tabureye oturarak parmaklarını lirin telleri üzerinde sükûnetle gezdirmeye başladı. Uzun siyah pelerinler içinde dört kişi ortaya çıkana kadar dakikalarca çalmaya devam etti. Adamlar tek dizlerinin üzerine çöküp pelerinleriyle yüzlerini izleyicilerden gizlediler. Birileri alkışladı. Diğer taraftaki perdenin ardından uzun potinleri, uzun beyaz cüppeleri ve suratlarında Yunan maskeleriyle iki kişi çıktı. Yavaşça birbirlerine doğru yürüdüler, ama iyice yaklaşmadan durdular. Bir tanesinin kolunun altında, sapı güllerle sarmalanmış bir balta vardı - o Raskolnikov olmalıydı. Balta olmadan da bunu anlamak zor değildi, çünkü adının yazılı olduğu levha onun durduğu tarafa asılmıştı.

"Marmeladou" levhasının yanında duran oyuncu yavaşça kolunu havaya kaldırdı ve altılık mısralar okumaya başladı.

Ben Marmeladov.

Açıkça söylersem

Artık gidecek yerim yoktur benim.

Bu dünyayı dolaşıyorum epeydir

Ufku göremedi bu gözlerim,

Bakışından anlıyorum dostum

Halkın acısı yakıyor içini Hadi içelim mi? Dökeyim?
—İstemem.

Baltalı aktör elini Marmeladov'a doğru uzatarak cevabını şarkı söylercesine fakat daha kalın bir sesle verdi, Marmeladov seri bir hareketle bardağını doldurup maskesindeki deliğin içine boşalttıktan sonra söylevine devanı etti.

—Nasıl isterseniz. Hah şerefe!

Nerede kalmıştık?.. Sizin çehreniz

Çok gizemli bir ışık saçıyor
O güzel ve suskun ağzınız Gülümseyerek aralanıyor Soluktur teniniz, kanlı elleriniz. Bana gelince şöyle söyleyeyim Yüzümün hareketsiz cildi altında Boşluğun gururla çiçeklenmesi Bunun da Tanrıya benzemesi için Hiç nedenim kalmadı. Anladınız mı?
—Sanırım, evet.

Zerbunov dirseğiyle beni dürttü.
"Ne diyorsun?" diye fısıldadı.
"Daha erken," diye cevapladım ben de fısıldayarak. "İzlemeye devam et."
Zerbunov saygıyla başını salladı. Sahnede Marmeladov devam ediyordu söyleşisine.

İşte böyle. Tabii, bu olmadan da Kar her sabah sanki kan içinde Sanki -bunu bir düşünsenize-Küt! Bir balta vurdu ensenize. Anladınız mı dostum?
—Anladım.

—Birilerinin karanlık ruhuna hiç bakmaya benim yok niyetim Orası sanki eski bir çizme Sanki kadın cesediyle dolu Kasvetli, dar ve soğuk bir oda No o, korktunuz mu?

—Sanırım evet.

Ne istiyorsunuz.? Ne var? Söyleyin Konuşma amacını belirleyin

—Nasıl? Hemen mi?

—Tabii ki hemen

—Önce bir votka içsek birader

—Hayır dedik ya! Bu ne cesaret ben gidiyorum!

Bekle daha, kızma.

—Uf be... sıkıttı bu saçma konuşma Nedir derdin?

—... Baltayı sarsana.

Bu sırada salona da göz gezdiriyordum. İler yuvarlak masanın çevresinde üç ya da dört kişi oturuyordu; müşteriler çok farklı çevrelerdendi, ama insanlık tarihi boyunca hep olduğu gibi, çoğunluk domuz suratlı karaborsacılar ve pahalı elbiseler içindeki orospulardan oluşuyordu; Briusov'la aynı masada, normal bir kravat yerine kocaman bir papyon takmış ve en son gördüğümden beri epey şişmanlamış olan şair Aleksey Tolstoy oturuyordu. Vücudundaki yağlar, bir deri bir kemik olan Briusov'dan çekilmiş gibi duruyordu, birlikte korkunç görünüyorlardı.

Daha ilerideki bir masada, üzerine çapraz kemerler takılı askeri gömlek giymiş ve bıyığı ters duran bisiklet gidonuna benzeyen garip bir adam dikkatimi çekti. Tek başına oturuyordu ve önünde çaydanlık değil bir şişe şampanya vardı. Büyük Bolşevik patronlardan biri olmalıydı. Sakin ve otoriter yüzünde bana garip gelen neydi bilmiyorum, ancak bir süre bakışlarımı ondan alamadım. Bir an gözlerimiz karşılaştı, ama

adam hemen yüzünü sahneye, anlamsız diyalogun devam ettiği yere çevirdi.

—Ne? Peki ne için?

—İşim için çok gerekli.

Tüm oluşun gizemli varoluş simgesi Siz gerekirse çalarsınız bir tane daha Tanı işinize yarar çalman bir balta.

—Ben de merak ediyorum - ne bu ima! Siz oradaydınız! Tam perde arkasında!

—Siz, Rodion, biliyor musunuz aslında Yok derinlik yürüttüğümüz mantıkta Halbuki var elinizde gerçek bir balta. Gerçi gençlik her işin nedenini veya özünü Her zaman arar sonucunda

Gülüp sevmek gibi basit şeyler ister Sevgilisinin omzuyla hafifçe oynar Kaç para istersiniz?

—Ne için bir söylesen!

—Deminden beri anlatıp duruyorum Güç bu, umut ve Kutsal bir Kadeh Ölümsüzlük, Parlaklık ve Dalga

Ay ışığı, Yıldızlar - nerede bu balta? Bir şey anlamadım. Yine de buyurun alın. İşte! Alev gibi parıldıyor. Ne kadar dersiniz?

—Siz ne kadar veriyorsunuz

—Yeter mi?

—On... On beş... bu bir hırsızlık Fakat bir şey seziyorum

Sanki para ile değil bu mesele

Sanki bir şey değişiyor havada

Ah bir yıkıntı var gibi içimde

Neyin rüzgârı esiyor bu ruhumda?

Kimsiniz? Ah tanrım, bir maske var senin yüzünde

Bu iki göz san yıldızlar

Siz bir alçaksınız! Hadi çıkarın şunu!

Marmeladov uzun ve ürkütücü bir ara verdi konuşmasma.

—Hadi çıkartın dedim!

Marmeladov tek bir hareketle diğerinin maskesini yüzünden çekti. Maskeyi çıkarırken ona tutturulmuş olan cüppe de çıkınca; altından, dantelli külotu ve sutyeni, arkasında küçük bir kuyruğu olan beyaz, parlak perukasıyla bir kadın göründü.

— Tanrım!.. Yaşlı bir kadın bu! Ellerim ise boş...

Raskolnikov, bu son sözleri neredeyse duyulmaz bir sesle söyledikten sonra, potinlerinin üstünde dengesini kaybetmiş gibi devrildi.

Ondan sonra olanları görünce betim benzim attı. Sahneye iki kemancı fırladı ve çılgınca bir çingene havası çalmaya başladılar; bu sırada kadın-Marmeladov, cüppesini Raskolnikov'un üstüne attı, göğsünün üzerine oturdu ve dantelli kalçasını cilveli cilveli oynatarak onnn gırtlakını sıkmaya başladı.

Bir an bu olanların canavarca bir entrika olduğunu ve herkesin beni izlediğini, bana baktığını düşündüm. Kısıtılmış bir hayvan gibi çevreme bakındım; gözlerim bir kez daha siyah asker gömleği giymiş adamın gözleriyle karşılaştı ve nasıl olduysa ansızın onun Von Ernen'in ölümünü, hatta hakkımdaki daha önemli başka şeyleri de bildiğini hissettim.

O an sandalyemden fırlayıp arkama bile bakmadan tabanları yağlamanın sınırına geldim ve masada oturmaya devam edebilmek için müthiş bir çaba harcamam gerekti. Kalabalıktan cılız bir alkış yükseldi, birkaçı sahneyi göstererek gülüyordu, ama izleyicilerin büyük çoğunluğu sohbet etmekle ve votkalanyla meşguldü.

Perukalı kadın Raskolnikov'u gırtlakladıktan sonra sahne-

nin önüne sıçradı, çıplak bacaklarını yukarı doğru kaldıra kaldıra, baltayı havada sallayarak, çılgınca çalan kemanların eşliğinde vahşi bir dansa başladı. Oyun boyunca hareketsiz bekleyen dört adam, yüzü hâlâ cüppeyle örtülü olan Raskolnikov'u kaldırıp sahnenin dışına taşıdılar. Bu son sahnede, ölü prensi taşımaları gereken dört yüzbaşidan bahsedilen Hamlet'in finaline bir gönderme yapıldığını sezer gibi oldum. Bu düşünce tuhaf bir şekilde aklımı başıma getirdi. Olanların bana karşı düzenlenmiş bir komplo olmadığını anladım; aradan geçen kısacık zaman içinde böyle bir şeyi kimse düzenleyemezdi. Sıradan, mistik bir meydan okumadan başka bir şey değildi bu. Derhal bu meydan okumayı kabul ederek tüm bunlar olurken kendi dünyalarına dalmış olan iki denizciye döndüm:

"Bir şeyler yapına zamanı geldi çocuklar. Bu ihanettir." Barbolin bön bön yüzüme baktı.

"Uzlaşmacı ajanlar iş başında," diye rasgele attım.

Bu sözlerin onun için bir anlamı olmalıydı, çünkü hemen tüfeğini omzundan indirdi. Onu durdurdum.

"Bu şekilde değil yoldaş, biraz bekle."

Bu sırada testereli beyefendi yeniden sahnede göründü, taburesine oturdu ve ayakkabı çıkarma ayinine başladı. Çantamı açarak bir kurşunkalem ve boş bir Çeka tutuklama formu çıkardım. Testerenin ağlamaklı sesi ruhumu canlandırdı ve aradığım ilhamı bulmamı sağladı, birkaç dakika sonra tam istediğim gibi bir şiir duruyordu önümde.

"Ne yazıyorsun?" diye sordu Zerbunov. "Birini mi tutuklayacaksın?"

"Hayır, birini alırsak hepsini almak zorunda kalırız. Bunu farklı bir şekilde çözeceğiz Zerbunov, emirleri unuttun mu? Yalnızca düşmanı ezmekle kalmamamız, edebiyat anlayışımızı da sergilememiz isteniyor, öyle değil mi?"

"Öyle," dedi Zerbunov.

"İyi öyleyse, sen ve Barbolin sahnenin arkasına geçin. Ben sahneden edebiyat anlayışımızı sergileyeceğim. Bitirdiğim zaman işaret vereceğim ve ortaya çıkacaksınız. Sonra da onlara devrimin müziğini çalacağız."

Zerbunov fincanma uzandı.

Sertçe müdahale ettim: "Mayn- Zerbunov, işini yapamazsın sonra." Zerbunov'un yüzünde bir güceniklik ifadesi dolaştı.

"Ne demek istiyorsun?" diye fısıldadı. "Bana güvenmiyor musun yani? Neden... Ben... ben devrim yoluna baş koydum!"

"Biliyorum yoldaş, ama kokaini daha sonra alırsın. İşbaşına!"

Denizciler kalktılar, sanki parke döşemenin üzerinde değil de fırtınaya yakalanmış bir savaş gemisinin güvertesinde yürüyorlarmış gibi sert ve hantal admırlarla sahneye doğru ilerlediler; o an onlara karşı şefkate benzer bir şeyler uyandı içimde. Sahnenin kenarındaki merdivenlerden çıkıp yandaki perdenin ardında kayboldular. Fincanın içinde kalan kokainli khanjayı bir dikişte içtim, masadan kalkarak Tolstoy ve Briusov'un masasına doğru yollandım. İnsanlar beni izliyorlardı. Efendiler ve yoldaşlar, diye düşündüm garip bir şekilde genişletilmiş salonu geçerken, bugün kendi yaşlı kadınımı ayağımın altında ezme onuruna eriştim, ama onun hayali parmaklarıyla beni boğmayacaksınız. Off, biz Rusların peşini bırakmayan şu bitmez tükenmez Dostoyevski sapkınlıklarının canı cehenneme! Çevremizde başka hiçbir şey göremeyen biz Rusların da canı cehenneme! .

"İyi akşamlar, Vaiery Yakovleviç. Rahat mısınız?"

Briusov başını kaldırdı ve birkaç saniye yüzümü inceledi, beni tanıyamamıştı anlaşılan. Sonra sıkı yüzünde şüpheli bir gülümseme belirdi.

"Petya... bu siz misiniz? Sizi gördüğüme gerçekten sevindim. Gelin biraz bizimle oturun."

Masaya oturdum ve Tolstoy'a gelişigüzel bir selam verdim. *Apollo'mm* basıldığı yayınevinde sık sık karşılaştık, ama birbirimizi neredeyse hiç tanıımıyorduk. Tolstoy ise burnunun ucunu bile görebilecek halde değildi.

"Nasılsınız? Son zamanlarda yeni bir şeyler yazdınız mı?" dedi Briusov.

"Artık buna zaman yok, Valery Yakovleviç," dedim.

"Haklısınız," dedi Briusov kaygıyla, gözücuyla deri ceketime ve mavzerime bakıyordu. "Çok haklısınız. Ben de aynı durumdayım... Ama sizin 'bizden' olduğunuzu bilmiyordum Petya. Sizin şiirlerinizi hep beğenmişimdir, özellikle de ilk kitabınız, *Kaptan Lehyadkin'den Şiirler* ve tabii "*Ben Krallığından Şarkılar* da. Yalnızca, şey... hiç tahmin etmezdim... Sizin ilgilendiğiniz hep şu atlar, imparatorlar ve Çin..."

"*Conspiration*, Valery Yakovleviç, gizlilik..." dedim.

"Anlıyorum, şimdi anlıyorum. Yemin ederim sizde bir şeyler olduğunu sezmiştim. Ama, değişmiş görünüyorsunuz Petya. Yanaklarınız kıpkırmızı... gözleriniz parıldıyor... Neyse, Blok'un « *İkiler'ini* okuma fırsatınız oldu mu?"

"Bir göz atmıştım," dedim. Briusov devam etti: "Ne düşünüyorsunuz peki?"

"Finaldeki sembolleri tam anlayamadım. İsa neden Kızılordu askerlerinin önünde yürüyor? Blok, devrimi çarmıha germek mi istiyor dersiniz?"

"Evet, evet, Alyoşa ve ben de tam bunu konuşuyorduk," dedi Briusov çabucak.

Tolstoy, isminin söylendiğini duyunca gözlerini açtı ve fincanını ağzına götürdü, ama fincan boşalmıştı. Beceriksizce, masanın üzerinde bir şeyler arandı, en sonunda düdüğü buldu ve dudaklarına götürdü, ama daha düdüğü çakmadan başı yeniden göğsüne düştü.

"Finali değiştirdiğini duydum," dedim. "Şimdi askerlerin önünde devrimci bir denizci yürüyormuş."

Briusov bir an düşündü, sonra gözlerinde bir ışık yandı. "Evet, bu daha uygun," dedi. "Daha sahici olmuş. İsa da onların arkasında yürüyor! Görünmeden arkalarında yürüyor, savrulan kar fırtınasının içinde eğrilmiş çarmıhım sürüklüyor!"

"Evet, ama aksi istikamette ilerliyor," dedim.

"Öyle mi dersiniz?" dedi Briusov.

"Bundan hiç kuşkum yok," dedim. Sohbetimizin uzayıp gitmesi yüzünden Zerbunov ve Barbolin'in sahnenin arkasın-

da uyumaya başlayabileceklerini düşünerek devam ettim: "Valery Yakovleviç, sizden bir şey isteyeceğim. Şair Fanerniy'nin devrimci bir şiir okuyacağıu ilan edebilir misiniz izleyicilere."

"Fanerniy mi?"

"Partideki takma adım," diye açıkladım.

Briusov başını salladı. "Tabii, tabii, ne kadar da iyi düşünmüşsünüz! Ben de dinlemekten zevk duyacağım."

"Pek tavsiye etmem. Hemen ortadan kaybolsanız daha iyi olur. Bir iki dakika sonra silahlar konuşacak."

Rengi solan Briusov tekrar başını salladı. Sonra tek kelime konuşmadık, testerenin sesi kesilip züppe müzisyen ayakkabısını giydiğinde, Briusov masadan kalkıp sahneye çıktı.

"Bugün sanat alanındaki en son biçimlerden bahsettik. Şimdi aynı konu çerçevesinde şair Fanerniy sahneye çıkacak," -kendini tutamayarak yine aptalca sözcük oyunlarından birini yapmak üzere gözlerini tavana çevirdi- "Şey... Sürprizi bozmak istemem, ama bu şiire bir tür... eee... ön sevişme diyelim isterseniz. Devrimci şiirini okuyacak olan şair Fanerniy geliyor şimdi huzurlarınıza!"

Hızla salona indi, bana doğru suçlu suçlu gülümseyerek omuzlarını kaldırdı, sonra da beceriksizce direnmeye çalışan Tolstoy'u kolundan tutup çıkışa doğru sürüklemeye başladı; bunu yaparken, asi ve aptal bir av köpeğinin tasmaını çekiştiren emekli bir öğretmen gibi görünüyordu.

Sahneye çıktım. Orada bırakılmış olan kadife kaplı tabure de iyi denk gelmişti. Çizmeme taburenin üstüne koyup şimdi iyice sessizleşmiş olan salona bir göz gezdirdim. Sanki tüm yüzler tek bir yüze dönüşüyordu; yaltaklanan, arsız, aşağılık bir kendini beğenmişlikle buruşmuş bir yüze. Hiç şüphe yok, o tefecinin, o yaşlı kadının ölü gibi bembeyaz, ama şeytan kadar canlı yüzüydü bu. Sahnenin yakınında bir yerde monokl takmış uzun saçlı bir hilkat garibesi gibi görünen İoann Pavlukhin oturuyordu; hemen yanında, fare tüyünü andıran saçlarına kocaman kırmızı kurdeleler takmış şişman, sivilceli bir kadın börek yiyordu; Tiyatro Komiseri Madam Malinovskaya olmalıydı. O an öyle nefret ettim ki onlardan!

Mavzeri kılıfından çıkardım, başımın üzerine kaldırdım ve boğazımı temizledim. Şiir okurken her zaman yaptığım gibi ifadesizce gözlerimi tam karşıya diktim; hiçbir tonlama kullanmadan, yalnızca dörtlükler arasında kısa soluklanmalarla, Çeka tutuklama formunun üzerine yazdığım şiiri okudum:

DEVİRİMCİ ASKERİ ŞÛRA

Savaşan yoldaşlar! Acımız durmak bilmiyor. Yoldaş Fanerniy haince vurulmuş yatıyor. Çeka durgun şimdi, solgun ve hasta Seçkin bir Bolşeviği yitirmenin acısıyla.

Adi bir şüphelinin sorgusundan geliyordu Bir sigara yakmak için yolda durdu O anda bir Beyaz, bir karşı-devrimci Uğursuz silahının namlusunu ona çevirdi.

Yoldaşlar! Silah vahşice patladı. Deldi kurşun cesur yoldaş Fanerniy 'nin alınını. Silahına davranmaya kalmadan yığıldı yere pat diye Kapandı gözleri, kalakaldı düştüğü yerde.

Savaşan yoldaşlar! Safları sıklaştınn ve hep birlikte türkü söyleyin. Devrimin dehşetini Beyaz domuzlara gösterin!

Son mısrayı okurken avizeye ateş ettim, ama ıskaladım. Hemen sağ tarafımdan başka bir silah patladı ve avize parçalandı; silahın namlusuna yeni bir mermi süren Zerbunov'un yanımda olduğunu gördüm. Bir dizinin üstüne çöktü ve insanların çığlıklar atarak yere kapaklandığı ya da sütunların arkasına saklanmaya çalıştığı salona birkaç el daha ateş etti; sonra Barbolin de perdenin arkasından çıktı. Sallana sallana sahnenin kenarına geldikten sonra bir nara patlattı ve elindeki el bombasını salona attı. Kör edici bir parıltıyla birlikte korkunç bir patlama oldu, bir masa ters döndü, sessizliğin için-

de birinin dehşetle soluduğu duyuldu. Uygunsuz bir duraksamaydı bu, kısmen de olsa sessizliği bozmak için tavana birkaç el daha ateş ettim, tam o anda yine asker gömlekli garip adamı gördüm. Soğukkanlılıkla masasında oturmuş içkisini içiyordu, yüzünde bir gülümseme var gibiydi. Birden kendimi aptal gibi hissettim.

Zerbunov salona bir el daha ateş etti. "Ateşi kes!" diye gürledim.

Zerbunov, "sen bana emir verecek kadar büyümedin daha," gibisinden bir şeyler geveledi ama tüfeğini indirip yeniden omzuna astı.

"Geri çekil," diyerek perdenin ardına doğru yürüdüm. Perdenin oraya saklananlar bizi görünce dört bir yana kaçıştılar. Zerbunov ve ben karanlık koridoru geçtik, birçok köşeyi döndükten sonra asıl kapıya ulaştık ve yine insanların bizi görünce sağa sola kaçtığı sokağa çıktık. Otomobile doğru ilerledik. Sigara dumanlarına boğulmuş küf kokulu salondan sonra buz gibi temiz hava bende eter etkisi yaptı; başım dönmeye başladı ve içimde karşı konulmaz bir uyuma isteği uyandı. Sürücü hâlâ ön koltukta kıpırdamadan oturuyordu, tabii kaim bir kar tabakası birikmişti adamın üzerinde. Kabinin kapısını açtıktan sonra başımı geriye çevirerek sordum:

"Barbolin nerede?"

Zerbunov kıkırdadı: "Şimdi gelir, halledilmesi gereken son bir iş daha vardı da..."

Arabaya bindim, sırtımı koltuğa yaslar yaslamaz uyuya-kaldım.

Kadın çığlıklanıyla uyandım. Yan sokakta Barbolin göründü; dantel külotlu oyuncu kızı kucaklamış getiriyor, kız da sözüm ona direniyordu; kuyruklu, beyaz perukası yüzüne doğru kaymıştı.

"Yana kay yoldaş," dedi Zerbunov kabine çıkarak. "Takviye birliği geliyor." Koltuğun öbür ucuna kaydım. Zerbunov bana doğru eğilerek, beklemediğim kadar samimi bir sesle konuşmaya baş-

ladı: "İlk başta seni tam olarak anlayamamıştım Petka. Kalbinin içindekileri görememiştim. Ama sen iyi birisin. Çok iyi bir söylev çektin."

Cevaben bir şeyler mırıldandıktan sonra yeniden uykuya daldım.

Uykumun arasında kızın cilveli cilveli güldüğünü, frenlerin gıcırdağını duyuyordum, Zerbunov'un sesi ağır küfürler ediyor, Barbolin bir yılan gibi tıslıyordu; zavallı kız için kavga ediyor olmalıydılar. Az sonra otomobil durdu. Başımı kaldırdığımda Zerbunov'un bulanık ve âdeta ona ait olması imkânsız yüzünü gördüm.

Yüz homurdanmaya başladı: "Uyu Petka, biz burada iniyoruz, hâlâ yapılması gereken işler var. İvan seni eve götürür."

Pencereden dışarı baktım. Tverskoi Bulvan'nda, vilayet binasının arkasındaydık. İri kar taneleri yavaşça yere doğru süzülüyordu. Barbolin ve titreyip duran yarı çıplak kızcağız dışarı çıkmışlardı bile. Zerbunov elimi sıkıp arabadan indi. Tekrar hareket ettik.

Beni Çeka'ya sevk etmek ya da çapraşık sözlerinin kara büyüyle zihnimi bulandırmak için yanıp tutuşan alçaklarla dolu bu buz gibi dünyada nasıl yapayalnız ve savunmasız olduğumu hatırlayınca içimi bir hüznün kapladı ansızın. "Yarın sabah beynime bir kurşun sıkmalıyım," diye düşündüm. Bilinçsizliğin kara boşluğuna kendimi tamamen bırakmadan önce gördüğüm son şey, otomobil köşeyi dönerken pencereimin hemen yakınında beliren, üzerine kar birikmiş parmaklıklardı.

Daha doğrusu, parmaklıklar pencereye yakın olmaktan öte, pencerenin bir parçasıydı; güneş ışınları küçük pencereyi bölen bu demirlerin arasından süzülerek, doğrudan yüzüme vuruyordu. Diğer tarafa dönmeye çalıştım ama yapamadım. Bir elimi yere bastırıp sırtüstü dönmek istediğimde ellerimin arkaya bağlanmış olduğunu fark ettim. Kefene benzeyen bir elbise giymiştim ve bu elbisenin uzun kolları arkadan bağlanmıştı.

Neler olduğu hakkında en ufak bir şüphem yoktu. Denizciler davranışlarımı şüpheli bulmuşlardı ve ben arka koltukta mışıl mışıl uyurken araba Çeka'ya gelmişti. Solucan gibi kıvrılarak dizlerimin üzerine kalktım ve sırtımı duvara dayayarak oturdum. Çok garip bir hücredeydim; tavana bitişik küçük bir parmaklıklı penceresi vardı -güneş ışınları oradan girip beni uyandırmıştı- onun dışındaki her yer, duvarlar, kapı, döşeme, tavan, kalın ve yumuşak bir maddeyle kaplıydı. Dumas'ın yazdığı türden romantik bir intihar (... bir adım daha atarsanız lordum, kafamı duvara vurup parçalarım), söz konusu bile olamazdı. Çekacılar böyle hücreleri onurlu konukları için özel olarak hazırlamış olmalıydılar, bunu düşününce bir an koltuklarımın kabardığını itiraf etmeliyim.

Önceki günün korkutucu ayrıntılarını düşünerek karşıdaki duvarı seyrettiğim birkaç dakikadan sonra nihayet kapı açıldı.

Kapıda duranlar Zerbunov ve Barbolin'di, ama Tanrım, ne kadar da değişmişlerdi! Beyaz doktor önlükleri giymişlerdi ve Barbolin'in cebinde sahici bir steteskobun ucu görünüy-

yordu. Yoo, bu kadarı fazlaydı; kokainle kavrulmuş boğazımdan hırıltılı öksürüklerle birlikte histerik bir kahkaha yükseldi. Önde duran Barbolin, Zerbunov'a dönüp bir şey söyledi. Beni döveceklerini düşünerek hemen gülmeyi kestim.

Ölümden kesinlikle korkmadığımı söylemeliyim. Benim durumumda ölmek, sıkıcı bir gösterinin ortasında, alevlerin sardığı bir tiyatrodan çıkmak kadar doğal ve anlamlıydı. Yine de, neredeyse hiç tanımadığım kimselerin tekmeleri ve yumrukları arasında son yolculuğuma çıkmayı hiç istemezdim doğrusu - ruhumun derinliklerinde bunun için yeterince Hristiyan olmadığımı hissediyordum.

"Baylar," dedim, "bir gün sizi de öldüreceklerini bildiğinizden şüphem yok. Bu yüzden, ölüme saygılı olmanızı -benimkine değilse bile en azından kendinizinkine- gereksiz rezilliklere başvurmadan bu işi hemen bitirmenizi rica ediyorum. Ne yaparsanız yapın size anlatacak bir şeyim yok zaten. Sıradan bir vatandaşın başka bir şey değilim ben ve..."

"Ne kadar mütevazı," dedi Zerbunov bir kahkaha patlatarak. "Ama dün çektiğin söylev pek öyle değildi. Hele okuduğun şiir! Onları hatırlıyor musun.""

Sesinde tuhaf bir münasebetsizlik, ne bileyim, bir acayiplik vardı, o sabah yine Baltık çayı içmiş olmalıydı.

"Hafızam mükemmeldir," dedim yüzüne dimdik bakarak.

Gözlerindeki boşluğu delip geçmek imkânsızdı.

"Ne diye bu gerzekle konuşup kendini yoruyorsun ki?" diye tısladı Barbolin ince sesiyle. "Bırak Timuriç uğraşsın, bunun için maaş alıyor."

Zerbunov, "Gidelim," diyerek sohbeti sona erdirdi. Yanıma gelip kolumdan tutarak beni kaldırdı.

"En azından ellerimi çözemez misiniz?" dedim. "Ne de olsa iki kişisiniz."

"Ne demezsin! Peki birimizi boğmaya çalışırsan ne olacak?"

Yumruk yemiş gibi olduğum yere çöktüm. Her şeyi biliyorlardı. Zerbunov'un başımdan aşağı kaynar sular gibi dökülen sözleri, derimi yakıp kavuruyordu sanki.

Barbolin diğ er kolumdan tuttu. Beni kolayca ayağı a kaldırıp loş ve تنها bir koridora çıkardılar. Koridorda, kan kokusundan pek de farklı olmayan belli belirsiz bir hastane kokusu vardı. Direnmeye çalışmadım; birkaç dakika sonra beni büyük bir odanın içine itelediler ve tam ortada duran bir tabureye oturtup çekildiler.

Tam önümde bürokrasi kokan dosyaların yığılı olduğı büyük bir masa vardı. Masanın ardında Zerbunov ve Barbolin gibi beyaz doktor önlüğü giymiş, entelektüel görünümlü bir beyefendi oturuyordu. Omuzuyla kulağı arasına sıkıştırdığı siyah abanozdan telefon ahizesini dikkatle dinlerken, elleriyle mekanik bir şekilde masanın üzerindeki kâğıtları karıştırıyordu; ara sıra bir şey söylemeden başını sallıyor, bana bakmıyordu bile. Yine beyaz doktor önlüklü, kırmızı şeritli yeşil pantolon giymiş başka bir adam, tozlu panjurları indirilmiş iki yüksek pencerenin arasındaki bir sandalyeye kurulmuş oturuyordu.

Odanın düzeninde tanımlayamadığım bir şeyler, vatansever gazeteciliğı umutlu ama acemice bir giriş yaptığım 1916'da sık sık ziyaret ettiğim genel KM'yi (komuta merkezi) hatırlamama neden oldu. Ama, beyaz önlüklü beyefendinin arkasındaki duvara, imparatorun (ya da en azından, Avrupa'daki krallıkların yarısında unutulmaz izler bırakan riyakâr Karl'ın) portresi yerine, dudağı ımı ısırma, kanımın çekilmesine neden olan korkunç bir şey asılmıştı.

Rus bayrağı nın renkleriyle basılmış ve büyük bir mukavvanın üzerine yapıştırılmış bir posterdi bu; üzerinde Rus şimali mavi bir adam tasviri vardı. Göğsü yarı ıp açılmış, kanlı beynini göstermek için kafatasının tepesi kesilmişti. iç organlarının karnından çıkarılıp Latince rakamlarla numaralanmış olmasına rağmen, adamın gözlerinde kayıtsız bir ifade vardı; yüzünde ise huzurlu bir gülümseme dolaşıyordu sanki, ama belki de, yüzüne açılmış geniş yaranın altından Alman dış tozu reklamlarındaki kadar kusursuz dişlerinin ve damaklarının görünmesi yüzünden gülümsediğı izlenimine kapılmıştım.

Beyaz önlüklü adam, "Tamam, öyle devam edin o zaman," diye âdeta havlayarak ahizeyi yerine koydu.

"Affedersiniz," dedim ona bakmak için bakışlarımı arkasında asılı tablodan çekerken.

"Sizinle uğraşırken edindiğim deneyimleri düşünürsek, tabii affederim, niye affetmeyecekmişim? İzin verirsiniz size kim olduğumu hatırlatayım: Adım Timur Timuroviç."

"Pyotr. Gördüğünüz sebepten dolayı maalesef elinizi sıkamıyorum."

"Buna gerek yok. Eveet, evet Pyotr. Böyle bir pisliğe bulaşmayı nasıl başardınız?"

Beni izleyen gözlerde dostluk, hatta şefkat vardı; karşımdaki adam, keçi sakalıyla liberal reform hareketinin idealist bir taraftarı gibi görünüyordu ama Çeka'nın aldatıcı oyunlarını iyi bildiğimden kalbimde en ufak bir güven duygusu bile uyanmadı.

"Belirli bir pisliğe bulaştığımı sanmıyorum," dedim. "Ama olanları böyle görmek istiyorsanız, bunu kendi başıma yapmadığımı bilmenizi isterim."

"Kiminle yaptınız o zaman?"

Sorgu başlamıştı.

"Doğru anladıysam, size isimler ve adresler vermemi bekliyorsunuz, ama korkarım sizi hayal kınklığma uğratacağım. Çocukluğumdan beri hep başkalarından uzak kalmaya çalıştım, bu bağlamda başka insanlardan ancak genel kategoriler düzeyinde söz edebilirim, bilmem anlatabildim mi?"

"Çok iyi anlattınız," diyerek bir kâğıt parçasının üzerine bir şeyler karaladı.

"Ona ne şüphe? Ama söylediğiniz şeyde bir çelişki yok mu sizce de? Önce şu anki durumunuza tek başınıza gelmediğinizi söylüyorsunuz, scMira da başka insanlardan kaçtığınızdan bahsediyorsunuz."

"Demek ki anlatamamışım," diye cevap verirken, zorlukla koruduğum dengemi tehlikeye sokmak pahasına ayak ayak üstüne attım. "Bu çelişki yalnızca olgusal düzeyde var. İnsanlardan kaçmak için ne kadar uğraşırsam, o kadar başarısız oluyorum, diyebiliriz. Bunun nedenini daha kısa zaman ön-

ce bir rastlantı sonucu fark ettim. St. Isaac'ın önünden geçerken başımı kaldırıp gök kubbeyi seyretmeye başlamıştım -nasıl olduğunu bilirsiniz; buz gibi bir gece, parlayan yıldızlar... İşte o zaman anladım."

"Neymiş peki anladığımız şey."" diye sordu.

"Başkalarından kaçmaya çalışan bir kişi, bunun için ne kadar paralanırsa paralansın, onların omuz başında yürümekten kurtaramaz kendini. Kaçmak, nereye kaçtığını bilmeni gerektirmez, yalnızca neden kaçtığını bilmen gerekir. Bu yüzden, kaçan kişinin gözlerinin önünden kendi tutsaklığının hayaleti bir an için bile kaybolmaz."

"Evet," dedi Timur Timuroviç. "Gerçekten öyle. Sizinle nasıl baş edeceğimi düşündükçe ben de dehşete kapılıyorum."

Omuz silktim ve gözlerimi başının üstündeki postere doğru kaldırdım. Yok canım, bu poster dâhiyane bir mecaz olamazdı, basit bir tıbbi eğitim şeması olmalıydı, belki de anatomi atlasından alınmış bir resimdi.

"Çok deneyimli olduğumu biliyorsunuz," diye devam etti Timur Timuroviç.

"Burada elimden çok adam geçti."

"Bundan kesinlikle şüphe etmiyorum," diye cevap verdim.

"Öyleyse, şimdi söyleyeceklerimi dikkatle dinleyin. Benim çalışmalarında biçimsel teşhisler değil, kişiyi normal sos-yo-psikolojik konumundan uzaklaştıran içsel olaylar ön plandadır. Anladığım kadarıyla sizin vakanız kategorize edilmeye müsait. Yalnızca yeniyi benimsemek istemiyorsunuz. Kaç yaşında olduğunuzu hatırlıyor musunuz?"

"Elbette, yirmi altı yaşındayım."

"Yaa, gördünüz mü? Tek bir sosyo-kültürel paradigma içinde yaşamaya programlanmış, ama kendini tamamıyla farklı bir ortamda bulmuş bir neslin üyesisiniz. Söylediklerimi anlıyor musunuz?"

"Kesinlikle," diye yanıtladım.

"Bu yüzden sizin vakanız bir *prima facie* iç çatışma. Bu sorunla karşı karşıya olan tek kişinin siz olmadığınızdan emin olabilirsiniz. Benim de böyle bir sorunum var."

"Gerçekten mi?" dedim, biraz alaycı bir sesle. "Peki siz nasıl aşmaya çalışıyorsunuz bu sorunu."

"Beni daha sonra tartışırız, önce sizin sorununuzu tam olarak belirleyelim isterseniz," dedi. "Az önce söylediğim gibi, bugünlerde hemen hemen herkes bilinçaltında aynı çatışmayı yaşıyor. Bunun yapısını doğru kavramanızdan başka bir şey istemiyorum sizden. Sizin de bildiğiniz gibi; çevremizdeki dünya bilincimizde yansiyarak zihinsel faaliyetimizin bir nesnesi haline gelir. Gerçek dünyayla kurduğumuz bağlar ko|->-tuğunda, bu zihin kendi yansımasını nesne olarak alır. Sonra buna benliğimizin içindeki muazzam miktardaki psişik enerjinin salınması da eklenir. Küçük bir atomik patlama gibi düşünün. Ama asıl sorun patlamadan sonra enerjinin hangi kanala yönlendirildiğidir."

Konuşma iyice acayip bir hal almaya başlamıştı.

"İzin verirseniz hangi kanallara yönlendirilebileceğini sorabilir miyim?"

"Temel olarak alırsak iki kanal vardır. Birincisinde psişik enerji dışarı doğru hareket edebilir, yani dış dünyadaki bazı nesnelere yönelir, mesela... şey... Bir deri ceket ya da lüks bir otomobil diyelim. Çağdaşlarımızın çoğu..."

Von Ernen'i hatırlayarak ürperdim. "Anlıyorum. Lütfen devam etmeyin."

"Harika. İkincisinde ise, herhangi bir nedenden dolayı bu enerji içeride kalır. Bu durumda olaylar daha düzensiz bir yol izler. Müzenin içinde kilitli kalmış bir boğa düşünün..."

"Mükemmel bir benzetme."

"Teşekkür ederim. İçinde kırılğan ve muhtemelen sanatsal değeri olan eserlerin sergilendiği bu müze sizin kişiliğiniz ya da iç dünyanız, içeride oraya buraya saldıran boğa da sizin başa çıkmayı başaramadığınız serbest kalmış psişik enerjiniz. İşte bu yüzden buradasınız."

Gerçekten zeki bir adamdı, ama sözlerine bakılırsa pisliğin tekiydi!

"Dahası var," dedi Timur Timuroviç. "Bazı insanların yeni bir hayata başlayacak kuvveti nereden bulduğunu uzun za-

maildir düşünüyorum; bu insanları daha iyi tanımlamak istersek, her ne kadar bu terimi kullanmaktan nefret etsem de, onlara 'Yeni Ruslar' diyebiliriz."

"Gerçekten de çok iğrenç bir terim. Ayrıca eksikli; eğer geçen yüzyıldaki devrimci demokratlardan bahsediyorsanız, Çernişevski'nin ortaya attığı 'yeni insan' terimi daha uygun düşer."

"Olabilir. Ama sorun yine aynı; neden bazı insanlar yeni olana etkin bir şekilde tutunurlarken, ki öyle oldu, diğerleri yok olmuş bir dünyanın gölgeleriyle olmayan bağlarını açığa çıkarmakta direniyorlar?"

"Bu ifade gerçekten muhteşem. Siz gerçek bir şairsiniz. Tıpkı Balmont gibi etkileyici cümleler kuruyorsunuz."

: "Tekrar teşekkür ederim. Bence bunun cevabı gayet açık; hatta korkarım biraz ilkel bulabilirsiniz. İsterseniz adım adım ilerleyelim. Bir insanın, bir ülkenin, bir kültürün hayatı sürekli dönüşümlere maruz kalır. Kimi durumlarda bu dönüşümler belli bir zaman sınırını aşarlar ve artık fark edilmez olurlar, bazı durumlarda da sizin vakanızda olduğu gibi köşeli biçimler alırlar. Kùltürler arasındaki temel farklılıkları belirleyen şey de tam olarak bu dönüşümlere karşı alınan tavırlardır. Örneğin, sizin delicesine tutkun olduğunuz Çin kùltürü..."

"Neden öyle düşünüyorsunuz?" diye sorarken, arkamdan sıkıca bağlanmış ellerimi yumruk yaptığımı fark ettim.

Masanın üzerindeki en kalın dosyayı eline alarak, "Dosyanızda yazıyor," dedi Timur Timuroviç. "Az önce sayfalarını karıştırıyordum."

Dosyayı yeniden masanın üzerine bıraktı. "Evet, Çin. Onların tüm dünya görüşünün, dünyanın sürekli olarak altın çağdan karanlığa ve çürümeye doğru gittiği ilkesi üzerine kurulmuş olduğunu hatırlıyor olmalısınız. Onlara göre mutlak ideal çok geçmişte kaldı ve dünya sürekli olarak bu idealden uzaklaştığına göre yeni olan her şey kötüdür."

"Özür dilerim," dedim, "ama bu genel olarak insan kùltürünün tipik bir özelliğidir. Hatta dilde bile kendini gösterir. Mesela ingilizce'de, biz geçmişin *descendants* , de-

nir. Bu sözcük hareketin aşağıdan yukarıya doğru değil yukarıdan aşağıya doğru olduğunu gösteriyor. Yani, *ascendants* değiliz. ""

"Olabilir," dedi Timur Timuroviç. "Latince dışında yabancı dil bilmem. Ama sorunumuz bu değil. Bu tip bir bilinç tekil bir kişilik tarafından benimsenirse, söz konusu kişi çocukluğunu kayıp bir cennet gibi algılamaya başlar. Nabokov'u ele alalım. Hiç durmadan hayatının ilk yılları üzerine derin düşüncelere dalması, söylediğim şey için tipik bir örnek oluşturuyor. Onun vakası, bilincin yeniden gerçek dünyaya odaklanması yoluyla - ben buna kontrsublimasyon diyorum - aynı zamanda iyileşmeye de tipik bir örnek oluşturur; hiçbir şekilde yeniden var olamayacak ulaşılmaz bir cennete duyduğu özlemi, küçük bir kıza, bir çocuğa karşı duyulan basit, dünyevi ve bir anlamda gayri meşru bir aşka dönüştürmeyi çok iyi başardı. Yine de başlarda..."

"Affedersiniz," diye sözünü kestim, "Ama hangi Nabokov'dan bahsediyorsunuz? Anayasal Demokratların lideri mi?"

Timur Timuroviç zoraki bir nezaketle gülümsedi. "Hayır, oğlundan bahsediyorum."

"Tenişevski'de okuyan küçük Vovka'dan mı? Onu da mı aldığınızı söylemeye çalışıyorsunuz? Ama o Kırım'da! Hem küçük kızlar hakkındaki bu saçmalık da neyin nesi?"

"Tabii, tabii. O, Kırım'da," dedi Timur Timuroviç sabırsızlıkla. "Kırım'da, ama biz Çin'den bahsediyorduk- Klasik Çin anlayışına göre her ilerleme bir bozulma olmak zorundadır. Ancak, başka bir anlayış daha var, dil hakkında bana ne söylerseniz söyleyin, Avrupa tarihi boyunca korunan bir anlayıştır bu. Batıyla kadersiz bir simyevi evlilik bağı kurmak için tekrar tekrar ileri atılan Rusya'nın korumaya çalıştığı bir zihniyettir."

"Olağanüstü."

* Descei kelimesi inmek, batmak anlamına gelirken, ascend kelimesi çıkmak, yükselmek anlamına gelir. - ç.n.

"Teşekkür ederim. Bu zihniyete göre ideal olan geçmişte bırakılmış bir şey değil, gelecekte potansiyel olarak var olan bir şeydir. Böyle bir anlayış varoluşa bir anlam verir. Beni anlıyor musunuz? Gelişme, ilerleme, kusurlu olandan daha kusursuz olana doğru hareket etme fikridir bu. Tekil kişilik düzeyinde de aynı şey meydana gelir. Bireysel ilerlemenin, insanın evini yeniden döşemesi ya da yeni bir araba alması gibi önemsiz biçimlerde gerçekleşmesi bu durumu değiştirmez. Böylece hayatı sürdürmek mümkün hale gelir - ama siz hayatı sürdürmenin bedelini ödemek istemiyorsunuz. Sözümlü ettiğimiz mecazi boğa yoluna çıkan her şeyi devirerek ruhunuzda koşturup duruyor, bunun tek nedeni de gerçekliğe boyun eğmeye hazır olmamanız. Boğayı dışarı salmak istemiyorsunuz. Zamanın değişmesiyle ortaya çıkan, uyum sağlamamız gereken koşulları hor görüyorsunuz. Sizin trajedinizin nedeni kesinlikle bu."

"Söyledikleriniz elbette ilgi çekici, ama hayli karmaşık," dedim pencerenin oradaki asker pantolonlu adama yan yan bakarak, "ve şu anda ellerim tamamen uyustu. İlerleme meselesine gelince, size bunun ne olduğunu kısaca anlatabilirim."

"Anlatın, lütfen."

"Çok basit aslında. Söylediklerinizi özetleyecek olursak, bazı insanların değişime diğerlerinden daha kolay uyum sağladığı gerçeğine ulaşırız. Ama tüm bu değişimlerin neden meydana geldiğini kendinize sordunuz mu hiç?"

Timur Timuroviç omzunu silktili.

"Sormadıysanız söyleyeyim. Bir adam ne kadar kurnaz ve ne kadar şerefsizse hayatının o kadar kolay olacağını reddetmeyeceğinizden eminim."

"Hayır, reddetmem."

"Hayatı daha kolaydır çünkü değişime daha kolay ayak uydurur, öyle değil mi?"

"Belki."

"Demek ki ortada bir şerefsizce kurnazlık düzeyi var sevgili bayım. Bu düzeye ulaşan bir insan daha değişim tamamlanmadan sonuçlarını tahmin edebiliyor ve bu sayede herkes-

ten önce uyum sağlayabiliyor. Daha da kötüsü, bu alçakların en duyarlıları daha değişim başlamadan uyum sağlıyorlar aslında."

"Eee, ne olmuş?"

"Aslını isterseniz, dünyadaki tüm değişimler bu aşın duyarlı alçaklar yüzünden meydana geliyor. Çünkü, gerçekte yalnızca geleceği tahmin etmekle kalmayıp, rüzgâr nereden esecekse oraya doğru sürünerek geleceği bizzat kendileri şekillendiriyorlar. Böylece rüzgârın oradan esmekten başka seçeneği kalmıyor."

"Nedenmiş o."

"Bunun nedeni apaçık ortada. Az önce söylediğim gibi; en namussuz, en ikiyezli ve utanmaz alçaklardan bahsediyorum. Bu insanların, ki insan demeye dilim varmıyor, rüzgârın tam da onların yerleştikleri yerden estiğine herkesi inandırma yeteneğine sahip olacağını kabul edersiniz tabii, liyle değil mi? Özellikle de sözünü ettiğimiz rüzgâr yalnızca bizim bu konuşmamız içinde esiyorsa... Ama, boşuna nefesimi tüketiyorum. Dürüst olmak gerekirse, son vuruşa kadar sessiz kalmayı düşünüyordum."

Pencere tarafında oturan subay aniden boğazını temizledi ve Timur Timuroviç anlamlı bir bakış fırlattı.

"Sizi tanıştırmadım," dedi Timur Timuroviç. "Bu Albay Smirnov, kendisi bir askeri psikiyatristtir. Burada başka işleri vardı, ama sizin vakanız ilgisini çekti."

"Onur duydum. Albay," dedim, başımı onun bulunduğu tarafa doğru hafifçe eğerek.

Timur Timuroviç telefona uzandı ve bir düğmeye bastı. "Sonya, her zamanki gibi 4 cc lütfen," dedi alıcıya doğru. "Burada, ofisimde, gömlek üstüneyken. Evet, sonra da doğruca koğuşa."

Timur Timuroviç bana dönerek üzüntüyle içini çekerken sakalını sıvazladı.

"İlaç tedavisine devam etmek zorundayız," dedi. "Doğrusunu istersen, bunu bir yenilgi olarak alıyorum. Küçük, ama yine de bir yenilgi. İyi bir psikiyatrisin ilaç kullanmaması ge-

rektiğine inanırım, bir tür... nasıl desem... makyaj malzemesi gibi görünür gözüme. Çünkü hiçbir sorunu çözmiyor, yalnızca sorunları gözlerden saklıyor. Ama senin vakanda şimdilik daha iyi bir çözüm aklıma gelmiyor. Bana yardımcı olmalısın. Boğulan bir adamı kurtarmak için yalnızca ona elini uzatmak yetmez, onun da elini uzatması gerekir."

Arkamdaki kapının açıldığını ve birinin sessizce yaklaştığını duydum. Narin kadın elleri omzumdan yakaladı ve deli gömleğinin kumaşının üzerinden batırılan soğuk bir iğnenin etime girdiğini hissettim.

Timur Timuroviç, ellerini sanki ısıtmak ister gibi ovuşturarak, "Söylemeden geçemeyeceğim, tımarhane lügatında sana yaptığımız bu iğneye "son vuruş" denmez. O deyim, sul-pazin geçişi için kullanılır, yani dört enjeksiyon bir... Ama, bizim o aşamaya hiç gelmeyeceğimizi umuyorum."

Enjeksiyonu yapan kadına bakmak için başımı bile çevirmedi. Posterdeki o parçalara ayrılmış kırınızı-beyaz-mavi adama baktım, o da İ)ana bakıp gülümsemeye ve göz kırpmaya başladığı sırada, kulağıma sanki derin bir kuyudan konuşuyormuş gibi gelen Timur Timuroviç' in sesini belli belirsiz duydum:

"Evet, doğruca koğuşa. Hayır, sorun yaratmaz. En azından biraz etkisi olur... Yakında kendisi de o koltukta oturacak."

Bazı eller (yine Zerbunov ve Barbolin'e ait olduğunu tahmin ediyordum) üzerimdeki gömleği çıkardı, koltuk altlarımdan tutarak beni bir patates çuvalı gibi sedyenin üzerine bıraktı. Sonra kapı eşiği gözlerimin önünden geçti ve kendimi koridorda buldum.

Hissiz bedenim, üzerinde numaralar olan beyaz kapılar boyunca yüzüyordu; doktor gömleği giyen denizcilerin artık dalgalanarak bana yetişen seslerini ve kahkahalarını duyuyordum; bol bol küfür ederek kadınlar hakkında sohbet ediyorlardı galiba. Sonra Timur Timuroviç' in üzerime eğilmiş suratını gördüm - anlaşılan ben sedyede giderken arkamdan gelmişti.

"Siz Pyotr, şüphesiz Puşkin değilsiniz, fakat biz yine de si-

zi tekrar üçüncü koğuşa koymaya karar verdik," dedi gülerek. "Şu an dört kişi daha var burada, sizinle beş oluyor. Kalashnikov grup terapisi hakkında bir şey biliyor musunuz. Yani benim grup terapim?"

"Hayır," diye mırıldandım zorlukla.

Önümden geçip duran kapıların görüntüsü dayanılmaz olmuştu, gözlerimi kapadım.

Timur Timuroviç konuşmaya devam ediyordu: "Özet olarak, hastaların iyileşme çabalarını ortaklaştırdıklarını söylemek yanlış olmaz. Sorunların bir süre için ortak sorunlar haline geldiğini düşünsenize, belli bir süre boyunca seansa katılan herkes sizin koşullarınızı paylaşacak. Bir anlamda kendilerini sizin yerinize koyacaklar. Sizce bunun sonucu ne olur?"

C evap vermedim.

"Çok basit," dedi Timur Timuroviç. "Seans bittiğinde, katılımcılar biraz önce gerçek olduğuna inandıkları durumdan hep beraber çıktıkları zaman bir özveri reaksiyonu oluşur; insanın içindeki sürü psikolojisinden tıbbi amaçlar için yararlanmak da diyebiliriz bu yönteme. Sizin fikirleriniz ve ruh haliniz seansa katılanlara bir süre için bulaşabilir, ama seans sona erdiğinde kendi manik saplantılarına dönerek sizi yalnız bırakacaklardır. Eğer katarsis süreci sonucunda patolojik psişik malzeme yüzeye doğru irilirse, o anda hasta kendi ürkütücü düşüncelerinin keyfi öznelliğinin farkına vararak onlarla özdeşleşmeyi bırakabilir. Bu noktadan sonra iyileşmek çok kolaydır."

Sözcüklerin anlamını çözemiyordum, bir anlamı varsa tabii. Ama yine de aklıma bir şeyler giriyordu. Enjeksiyonun etkisi giderek artmıştı. Artık çevremdeki hiçbir şeyi göremiyordum, bedenim tamamen duyarsızlaşmıştı, ruhum yoğun ve karşı konulmaz bir kayıtsızlığa gömülüyordu. Bu yeni durumun en tatsız yanı, beni değil diğer kişiyi, yani enjekte ettikleri malzemenin beni dönüştürdüğü kişiyi etkiliyor olmasıydı. Bu diğer kişinin gerçekten iyileştirilebileceğini hissederek dehşete kapıldım.

Timur Timuroviç beni onayladı: "Elbette iyileşebilirsiniz,

sizi tedavi edeceğimizden şüpheniz olmasın. Tımarhanede olduğunuz fikrini kafanızdan atmalısınız. Bunları ilginç bir macera olarak değerlendiriniz. (İzcilikle de edebiyatçı olduğunuzu düşünürsek... I5urada kâğıda dökülmesi çok ilginç olabilecek olaylarla karşılaşırını. Mesela az sonra duyacaklarınız... Birazdan sizin koğuşunuzda tamamıyla büyüleyici bir olaya şahit olacaksınız; Maria'yla bir grup terapisi. Kimden bahsettiğimi hatırlıyor musunuz?"

Başımı iki yana salladım.

"Tabii, tabii, hatırlamıyorsunuz. Ama bu t)lağanüstü ilginç bir vaka. Gerçek Şekspiryan uzanımları olan bir psikodrama olduğunu düşünüyorum; Brezilya dizileri, bir Mollyvwood starı, bizim genç ve köklerden yoksun Rus demokrasimiz gibi, birbirinden farklı oldukları gayet açık olan nesnelerin birbiriyle çarpışıp karıştıkları bir vaka. *Yalnız Maria* adlı Brezilya dizisini hatırlıyor musunuz? Eminim onu da hatırlamıyor-sunuzdur. Pekâlâ, kısaca anlatayım: Hastamız bu dizideki kahramanla, yani Maria'yla kendini özdeşleştiriyor. Rusya'ykı bilinçaltından özdeşlikler içermesine anal dinamikler taşıyan bir Agamemnon kompleksi ekleniyor olmasa, çok sıradan bir vaka olduğunu düşünebilirdim. Yani, tam benim alanıma giren bir bölünmüş sahte kişilik vakası. "

Tanrım, bu koridorlar ne kadar uzundu böyle.

Timur Timuroviç 'in gevezeliği bitmek bilmiyordu: "Tabii şu anda terapiye katılacak durumda değilsiniz, bu yüzden uyumanıza izin veriyorum. Ama bir gün sizin de kendi hikâyenizi anlatma sıranız gelecek, bunu unutmayın."

Sanırım odaya girmiştik - bir kapı gıcirtısı ve yarıda kesilen bir konuşmanın son acizlerini duydum. Timur Timuroviç çevredeki karanlığı selamlayınca birkaç ses ona cevap verdi. Bu arada, ben de göremediğim bir yatağa aktarıldım, başımın altına bir yastık kondu ve üzerime de bir battaniye atıldı. Kulağıma çalınan bedensiz sözcükleri anlamaya çalıştım. Timur Timuroviç birilerine benim neden uzun süredir orada olmadığımı açıklıyordu; sonra çevremde olanlarla bağlantım koptu ve çok özel, çok anlamlı bir halüsinasyon sardı benliğimi.

Vicdanımla ne kadar baş başa kaldın bilmiyorum ama bir ara Timur Timuroviç 'in monoton sesi yeniden dikkatimi çekti.

"Topu dikkatle izle Maria. İyice gevşiyorsun. Ağ/mm kuruluğu, verilen ilacın etkisinden başka bir şey değil... Birazdan geçer. Beni duyabiliyor musun?"

İnce bir kadm sesi beklerken, tok bir erkek sesinin "Evet" dediğini duyunca irkildim.

"Kimsin."

"Maria," dedi ses.

"Soyadm nedir.""

"Yalnız Maria."

"Kaç yaşındasın.""

"Hep on sekizinde görüdüğümü söylerler."

"Nerede olduğunu biliyor musun.""

"Evet, bir hastanedeyim."

"Peki buraya neden geldin?"

"Çarpışma yüzünden, başka neden olabilir ki? Nasıl hayatta kaldığımı bilmiyorum. Onun öyle bir adam okluğunu nereden bilebilirdim ki?"

"Neye çarptın?"

"Ostankino televizyon kulesine."

"Anlıyorum. Bu olay nasıl oldu peki?"

"Uzun hikâye."

Timur Timuroviç 'in sevecen sesi biraz ısrarlı bir hal aldı: "Hiç önemi yok, dinleyecek zamanımız var. Olaylar nasıl gelişti?"

"Her şey nehrin kenarındaki kaldırımında yürürken başladı."

"Daha önce neredeydin?"

"Daha önce hiçbir yerde değildim."

"Tamam, devam et."

"Pekâlâ, yürüyorum, yani öylesine yol boyu yapıyorum; çevremde garip bir duman var Ben yürüdükçe duman fazlalaşıyor..."

Birden, sözcükleri duymak için ne kadar çabalarsam söy-

lenenleri takip etmemin o kadar zorlaştığını fark ettim. Sanki sözcükler ve anlamları birbirine iplerle bağlıydı da bu ipler durmadan uzuyordu. Konuşmayı takip etmem gittikçe zorlaşıyordu ama bunun önemi yoktu, çünkü aynı zamanda manzaranın dalgalanan genel hatlarını görmeye başlıyordum: Dumanlar içindeki kaldırımında yürüyen, kaslı ve geniş omuzlu bir kadın - ki, kadından çok, kadın gibi giyinmiş bir erkeğe benziyordu. Adının Maria olduğunu biliyor ve hem onu görebiliyor, hem de aynı anda dünyaya onun gözleriyle bakabiliyordum. Biraz sonra, onun düşündüğü ve hissettiği her şeyi bir şekilde algıladığımı fark ettim. Ne kadar çabalarsa çabalasın, bu yürüyüşün bir yere varmayacağını düşünüyordu. Bu acılar dünyasına ulaştığı güneşli sabah, şimdi böyle berbat bir karmaşaya dönüşmüştü; her şey o kadar kendiliğinden olmuştu ki farkına bile varamamıştı.

Havada bir yanık kokusu vardı. Maria, bir yerlerde sararmış yaprakların yakılmakta olduğunu düşündü. Sonra bu kokuya yanık lastik kokusu da eklendi; Maria, kaldırım boyunca devam eden demir parmaklıklar ve çevredeki birkaç metrelik alan dışında her şey gözden yi-tene kadar yoğunlaştıkça yoğunlaşan, sise benzer koyu bir duman tarafından yutuldu.

Bir sanat galerisinin uzun salonunda yürüdüğü izlenimine kapıldı. Çevresindeki dünyanın en sıradan öğeleri bile, her yanı saran dumanın içinde zaman zaman göründüklerinde acayip şekiller verilmiş modern sanat eserlerini andırıyorlardı. Üzerinde "Döviz Bürosu" yazan tabelalar, her yanı çakıyla kazınmış banklar, yeni neslin her şeye rağmen birayı tercih ettiği gerçeğinin tanıkları olan boş bira kutuları, dumanın içinde yüzüyor gibiydi.

Sisin içinden otomatik tüfek taşıyan telaşlı adamlar fırladı, sonra kayboldular. Maria'yı görmezden gelmişlerdi, Maria da aynıını yaptı. Maria'yı hatırlayacak ve düşünecek yeterince insan vardı zaten. Ne kadardı... milyonlar mı? On milyonlar mı? Tam sayılarını bilmiyordu, ama kaderin "Maria" adını kazıdığı yürekler aynı anda çarpsa, çıkacak olan sesin, nehrin karşı kıyısındaki kulakları sağır edici patlamalardan çok daha yüksek olacağından emindi.

Maria çevresine baktı ve neler olduğunu anlamaya çalışarak ısıltılı gözlerini masumca oğuşturdu.

Zaman zaman yakınlarda bir yerlerde -duman yüzünden tam yerini göremiyordu- gök gürültüsü gibi bir patlama oluyor; patlama sesinin ardından köpek havlamaları ve stadyumda gol atıldığında seyircilerin çıkardığı sese benzer haykırırlar duyuluyordu. Maria bunu neye yoracağını bilemedi. Belki nehrin diğer kıyısında bir macera filmi çekiliyordu, belki de yeni Ruslar, hangilerinin daha yeni olduğunu tartışıyorlardı. Umarım bu tartışmalar fazla uzamadan her şeyi bölüşüp bitirirler, diye düşündü. Daha kaç tane genç ve yakışıklı erkeğimizin vurulup düşmesini, yüreğinden akan al kanların asfalta yayılmasını izleyeceğiz?

Güneşi ve göğü kapatan bu kara kara duman halkalarının içine hapsolmuş, kimbilir hangi sebepten dolayı acıyla kıvranan bu çaresiz insanlar için hayatın dayanılmaz yükünü nasıl hafifletebileceğini düşünmeye koyuldu. Berrak, aydınlık ve basit görüntüler geliyordu aklına: Üzerinde sade bir elbise, ev sahiplerinin sevgili misafirleri için özene bezene temizledikleri mütevazı bir daireye giriyordu, işte orada oturmuşlar, üzerine bir semaver koydukları masanın başında sevgiyle ona bakıyorlardı. Bir şey söylemesine gerek olmadığını biliyordu, tek yapması gereken karşılına oturmak ve kameranın vızıltısına aldırmamaya çalışarak şefkatle onlara bakmaktı. İşte insanların her yanı sargılar içinde rahatsız yataklarda yattığı bir hastane koğuşu ve orada herkesin görebileceği bir yerdeki televizyonda onun ekrandaki görüntüsü. Yattıkları yerden onu izlerken, acılarını, ağrıların, sızılarını unutuyorlar...

Tüm bunlar çok güzeldi, ama içinden bir ses bunun yeterli olmadığını söylüyordu. Bu dünyanın sert, acımasız, gerektiğinde şeytana karşı koyabilecek kadar yenilmez bir güce ihtiyacı vardı. Ama böyle bir güç nereden bulunacaktı? Bulunsa neye benzerdi acaba? Maria bu sorulara cevap bulamıyordu, ama acılar içinde tükenen bu şehrin ortasından geçen nehrin kenarında, bir kaldırımda yürümekte oluşunun tam da bu ihtiyaçtan kaynaklandığını hissediyordu.

Maria'yı saran duman hafif bir rüzgârla biran dağıldı, bir güneş ışını tam üstüne vurdu. Yüzünü korumak için elini kaldırırken birden cevabı nerede araması gerektiğini anladı. Tabii ya, cevap onu çağıran ve

burada, bu dumanlı kaldırımın üzerinde vücut bulduran sayısız yürekte ve zihindeydi. Televizyon ekranlarına bakan milyonlarca çift göz, tek bir bilinç okyanusunda erimişti ve bu engin okyanus önünde uzanmış, görülmeyi bekliyordu, ilk başlarda bu okyanusun içinde işine yarayacak bir şey göremedi. Ama hayır , iyiliğin yenilmez gücüne ihtiyaç duyan sayısız bilincin yarattığı bir görüntü mutlaka vardı ve çoğu bilincin ortaklaştığı bazı özellikler taşıyor olmalıydı: Bordo renkli kruvaze bir spor ceket giyen; uzun, basık bir otomobilin yanında bacaklarını iki yana hafifçe açmış biçimde ayal<ta duran, küçük kafalı ve geniş omuzlu genç bir adam görüntüsü. Otomobil biraz silik, biraz bulanıktı. Çünkü Maria'nın ruhlarını gördüğü insanların her biri farklı bir otomobil modelini hayal ediyordu. Genç adamın yüzü de aynıydı; çok genel bir yüzdü. Hafifçe dalgalanan, Amerikan tarzı kesilmiş açık kestane rengi saçları ise biraz daha belirgindi. Ama, ceket çok l<eskin hatlarla çizilmişti, Maria biraz daha yaklaşırsa altın düğmelerin üzerindeki yazıları bile okuyabilirdi. Ama buna zahmet etmedi. Düğmelerin üzerinde ne yazdığının önemi yoktu, önemli olan, Maria'nın uysal ve tatlı sevgisiyle iyiliğin yenilmez gücünün birleşebileceğiydi.

Maria durdu ve nehir tarafındaki parmaklıkları birleştiren alçak granit direklerden birine yaslandı. Ona güvenen yürekler ve zihinler için bir cevap bulması gerekiyordu yine, ancak bu kez -Maria'nın bundan hiç kuşkusu yoktu- düşüncelerin en küçük ortak bölü (okek) yeterli olmayacaktı. Şimdi gerekli olan...

Oralarda en azından bir tane akıllı kadın olmalı, diye düşündü.

Akıllı kadın hemen ortaya çıktı. Maria onun kim olduğunu, hatta neye benzediğini bilmiyordu; yalnızca yüksek kütüphane dolaplarını, kâğıt yığımlarıyla dolu masayı, daktiloyu, masanın ardındaki duvarda asılı duran, kocaman sarkık bıyıklı ve keskin, umutsuz bakışlı bir adamın fotoğrafını gördü. Görüntü karıncalı ve siyah-beyazdı, sanki odanın bir köşesinde duran, ekranı sigara paketi büyüklüğünde antika bir televizyondan izliyordu bunları. Ama bu manzara o kadar hızlı görünüp kayboldu ki, Maria gördüklerini anlayamadı ve çok geçmeden başka başka fikirler sardı benliğini.

Gözlerinin önünde dönüp duran bu fikirler girdabından hemen hemen hiçbir şey anlamıyordu; daha da kötüsü, uzun süredir dokunulmamış bir sandık odasını temizlemeye kalktığınızda oluşan toz bulu-

tu gibi küflü ve bunaltıcı bir havası vardı bu fikirler girdabının. Aşırı düzensiz ve biraz anormal bir bilinçle karşı karşıya olmalıydı, az sonra bu girdaptan kurtulunca çok rahatlardı. Ruhundaki pembe boşluğun ağına takılıp kalanlar ise anlamları pek açık olmayan kelimelerden ibaretti. Bir an için "güzel bayan" (kim olduğu gayet açıktı), "egzotik bir kadın" (burası da tamam) gibi ibareler göründü, daha sonra "Damat" kelimesini (nedense büyük harfle başlıyordu) görür gibi olmuş, peşinden "Misafir" kelimesini (yine büyük harfle başlıyordu) fark etmiş, ardından anlaşılmaz "simyevi evlilik bağı" deyimini duymuş; ondan sonra da anlaşılmaz birtakım sözler kulağına çalınmıştı "tüm dayanaklar boş, kapıları çalışıyorum." Böylece düşünceler sona ermiş; az önce fotoğrafını gördüğü adam, burnunun hemen altından başlayan bir sakala benzeyen uzun, sarkık bıyıkları ve hülyalı bakışlarıyla yine bir an görünüp kaybolmuştu.

Şaşkınlıkla çevresine bakındı. Hâlâ duman bulutlarının arasındaydı, ama çalması gereken kapı yakınlarda bir yerlerde olmalıydı, karanlığa doğru birkaç çekingen adım attı. Sonra birden tamamıyla karanlıkta kalıverdi, o kadar korktu ki, hâlâ birazcık ışığın olduğu kaldırıma doğru telaşla geri çekildi.

Peki çaldığım zaman gerçekten de birileri kapıyı açacak mı?.. Sanmıyorum.

Maria, arkasında bir araba motorunun sessizce çalıştığını duydu. Nehir tarafındaki parmaklıklara sırtını vererek dumanın içinden ne çıkacağını korkuyla beklemeye başladı. Saniyeler birbirini izledi, sonra uzun, siyah bir otomobil yavaşça yanından geçti. Rengârenk kurdelelerle süslenmiş son model bir "Çayka" - bu bir düğün arabasıydı. içinde sessiz, ciddi görünümlü insanlar vardı; pencerelerden dışarıya birkaç otomatik tüfek namlusu doğrultulmuştu ve arabanın üstünde iç içe geçmiş iki sarı yüzük parıldıyordu; biri büyük, biri küçük.

Maria, "Çayka"nın uzaklaşmasını izledi, sonra birden elini alnına vurdu. Tabii ya, şimdi anlamıştı. Evet, bu oydu. Birbirine bağlı iki yüzük- Damat, Misafir, Sponsor, Simyevi Evlilik. Gerçi simyevinin ne demek olduğunu hâlâ anlamamıştı, ama uygunsuz bir durum ortaya çıkarsa güvenilebileceği iyi bir avukatı vardı ne de olsa. Maria başını iki yana sallayarak gülümsedi. Ne kadar da basitti, nasıl olmuştu da bu kadar zaman en önemli şeyi görememişti? Başka ne olabilirdi ki?

Bir an çevreye bakımdıktan sonra, güneşi ardına alarak Batı'ya doğru kollarını kaldırdı - nedense Damadın o yönden geleceğinden kuşkusu yoktu.

"Gel!" diye fısıldadı ve hemen o anda dünyaya yeni bir varlığın geldiğini duyumsadı.

Şimdi tek yapması gereken karşılaşmanın gerçekleşmesini beklemektir. Damatla arasındaki uzaklığın giderek azaldığını hissedince neşeyle koşmaya başladı. Damat da onun gibi nehir boyunda yürüyordu, ama ondan farklı olarak acele etmiyordu, çünkü acele etmek onun doğasında yoktu.

Dumanın içinde ansızın ortaya çıkan kapaksız mazgal deliğinin üzerinden bir mucize eseri atlamayı başardıktan sonra, ansızın yavaşladı ve telaşla ceplerini karıştırmaya başladı. Yanında ne ayna ne de makyaj malzemesi olduğu aklına gelmişti. Bir an umutsuzluğa kapıldı, hatta yansımasını görebileceği bir su birikintisinin yanından geçip geçmediğini hatırlamaya çalıştı. Ama sonra, sevgilisine nasıl isterse öyle görünebileceğini hatırlayınca, umutsuzluk geldiği gibi hızla yok olup gitti.

Biraz düşündü: Gencecik bir kız görsün karşısında, kızıl saçları başının iki yanından örülü olsun, yüzünde çiller olsun... vee... son bir dokunuş, saf ve sevimli bir ayrıntı - küpe nasıl olur? Ya da bir beyzbol şapkası? Neredeyse hiç zamanı kalmamıştı; son anda, yanakların-daki ateşli alığın devamı gibi görünen pembe bir kulaklık takmaya karar verdi. Sonra da başını kaldırıp ileriye doğru bakmaya başladı.

Hemen önünde, duman bulutlarının arasında metalik bir parıltı yanıp söndü. Sonra daha yakında yeniden parladı, ama yine dumanın içinde kayboldu. Ani bir rüzgâr dumanı iyice dağıttı ve Maria ona doğru yavaşça ilerleyen uzun boylu, parlak bir cisim gördü. Cismin her adımında toprağın titrediğini o anda fark etti ya da düşündü. Metal adam ondan çok daha uzundu, soğukkanlı ve yakışıklı yüzünde en ufak bir duygu izi yoktu. Maria korkuyla geriye doğru sendeledi - arkasında açık bir mazgal deliği olduğunu hatırladı, ama sudaki küçük bir buz kütesine yaklaşan dev bir destroyer gibi kendisine doğru ilerleyen metal gövdeden gözlerini ayıramıyordu.

Tam bağırmaya başlayacağı sırada, metal adam hayret verici bir şekilde değişmeye başladı. İlk önce parlak kalçaları hızla evde giyilen

türden çizgili bir külotla kapandı, sonra beyaz bir fanila göründü üzerinde; parlak metal, buğday tenli bir insan rengi aldıktan sonra kanarya sarısı bir pantolon, gömlek, kravat ve altın düğmeleri olan bordo renkli muhteşem bir spor ceketle örtüldü. Bunlar, Maria'nın korkularını gidermeye yetti. Ama, biraz sonra bordo ceketin muhteşem görüntüsü uzun, gri bir yağmurluğun altında kaldı. Misafir'in ayakları siyah ayakkabılarla kaplandı ve yüzünde kapkara bir güneş gözlüğü belirdi. Açık kestane rengi saçları Amerikan tarzı kesilmişti. Maria, damadın Arnold Schwarzenegger olduğunu anlayınca sevinçten neredeyse kalbi duracaktı - ama başka kim olabilirdi ki?

Adam, hiçbir şey söylemeden, dikdörtgen güneş gözlüğünün ardından ona bakıyordu; dudaklarında belli belirsiz bir tebessüm vardı. Maria onun gözlüğünde kendi yansımasını gördü ve kulaklığını düzeltilti.

"Ave Maria," dedi Schwarzenegger sakince.

Bunu söylerken yüzünde belirgin bir ifade yoktu, ama sesi biraz duygusuz olsa da manalıydı.

"Hayır, tatlım," dedi Maria; gizemli bir gülümseme takındı ve ellerini göğsünün üzerinde birleştirerek, "yalnız Maria," dedi.

"Yalnız Maria," diye tekrarladı Schwarzenegger.

"Evet," dedi Maria. "Sen de Arnold'sun değil mi?"

"Sure," dedi Schwarzenegger.

Maria konuşmak için ağzını açtı, ama söyleyecek hiçbir şeyi olmadığını fark etti. Schwarzenegger gülümseyerek ona bakmaya devam ediyordu. Maria gözlerini yere indirirken kızardı, sonra Schwarzenegger nazik ama karşı konulamayacak kadar güçlü bir hamleyle onu tutup kendine çekti. Maria başını kaldırarak ünlü aptal-gizemli bakışıyla ona gülümsedi. Schwarzenegger elini Maria'nın omzuna koydu. Maria, elinin ağırlığı altında hafifçe eğilirken ansızın hafızasında beklenmedik bir görüntü canlandı: Komünist Cumartesilerden birinde kirli taşıyan Lenin posteri. Posterde, Lenin'in omuzları üzerindeki kirlinin yalnızca ucu görünüyordu ve Maria belki de taşıdığı şeyin bir kirlisi olmadığını düşündü, belki de bu, Lenin'in başını kaldırıp savunmasız bir gülümsemeyle bakmaktan başka bir şey yapamayacağı güçlü bir yaratığın eli idi; şimdi kendisi de başını kaldırmış, aynı gülümsemeyle Schwarzenegger'e bakıyordu. Çok geçmeden, böyle düşüncelerin ne yeri ne de zamanı olduğunu fark etti ve hepsini zihninden attı.

Schwarzenegger ona döndü.

Aynı monoton ses tonuyla, "Gözlerin, Aivazovsky'nin tablolarını andırıyor," dedi.

Maria şaşkınlıkla irkildi. Böyle kelimeler beklemiyordu, Schwarzenegger bunu hemen anladı. Sonra tuhaf bir şey oldu - belki de olmadı, Maria, Schwarzenegger'in gözlük camlarının üzerinde, televizyon ekranından geçen yazılar gibi hızla geçen kırmızı harfler gördüğünü sandı, kafasının içinden de sanki bir bilgisayarın harddiski çalışıyormuş gibi vızıltılar geliyordu. Maria bir an korktu, ama sonra Schwarzenegger'in da kendisi gibi o anda kendisini düşünen binlerce Rus'un bilincinde örülen tamamen uydurulmuş bir varlık olduğunu ve bu insanların her birinin onun hakkında farklı düşünceleri olabileceğini hatırladı.

Schwarzenegger boş elini öne uzattı ve sanki doğru kelimeleri arıyormuş gibi parmaklarını oynattı. En sonunda, "Hayır, gözlerin göz değil birer mücevher!" dedi. Maria ona iyice yaslandı ve sonsuz bir güven duygusuyla başını kaldırıp yüzüne baktı.

Schwarzenegger, sanki Maria'nın gözlüklerinin ardını görmesini engellemek ister gibi boynunu içeri çekti.

"Burada çok duman var, neden bu kaldırımda yürüyoruz?" dedi.

"Bilmiyorum," dedi Maria.

Schwarzenegger yön değiştirerek Maria'yı parmaklıklardan uzaklaştırdı ve doğrudan dumanın içine götürdü. Birkaç adım sonra korkmaya başladı Maria; duman iyice yoğunlaşmıştı ve hiçbir şey göremi-yordu, Schwarzenegger'i bile göremiyor, yalnızca omzunu tutan elini hissedebiliyordu.

"Bu duman nereden geliyor?" diye sordu Maria. "Yanan bir şey yok gibi."

"C-N-N," diye cevap verdi Schwarzenegger. "Yani sence bir şey mi yakıyorlar?"

"Hayır, gösteriyorlar."

Hah, diye düşündü Maria, herhalde onu ve Schwarzenegger'i düşünen herkes o anda CNN'İ izliyorlardı, CNN'de de dumanlı bir görüntü vardı. Amma da uzun sürmüştü bu haber.

Görünmeyen Schwarzenegger konuştu: "Merak etme, birazdan biter."

Oysa, dumanın sonu yok gibiydi ve nehir kıyısından gittikçe daha fazla uzaklaşıyorlardı. Maria, birkaç dakikadır yanında Schvvarzeneg-ger'in değil de bir başkasının yürüyor olabileceğini düşündü birden ve dehşete kapıldı, belki de o resimde Lenin'in omzuna kolunu atmış olan varlıktı bu, o kadar korktu ki, kendiliğinden bir hareketle kulaklıklarını ayarladı ve müziği açtı. Uyumsuz bölümlerden oluşan tuhaf bir müzik duydu. Gitarlar ve trompetler eşliğinde tatlı bir aşk şarkısı başlıyor, hemen ardından kurt ulumasına benzeyen elektronik bir cayırtı kopuyordu. Sonra yine aşk şarkısı başlıyor, ama hemen peşinden iş-kence tekrarlanıyordu. Yine de patlama seslerini ve belli belirsiz insan bağrıışmalarını duymaktansa her şeyi dinleyebilirdi.

Birden dumanın içinden bir adam fırlayıp Maria'ya doğru atıldı ve onu şiddetle göğsünden itti. Maria korkuyla bir çığlık attı. Adamın ye-şil-kahverengi desenli kamuflej giysisi ve otomatik tüfeği vardı. Maria'ya bakarak bir şey söylemek için ağzını açtı ama Schwarzenegger elini Maria'nın omzundan çekip adamı kafasından yakaladı ve nazikçe kafasını yana çevirdikten sonra cesedi dumanın içine geri fırlattı. Elini yeniden Maria'nın omzuna koyduğunda, Maria onun dev gövdesine bu kez daha bir güvenle yaslandı.

"Ah erkekler, siz yok musunuz siz," diye mırıldandı en tatlı sesiyle.

Duman yavaş yavaş dağılmaya başladı. Maria önce Schwarzenegger'in yüzünü, sonra da örtüsünün açılmasını bekleyen bir heykel gibi yağmurluğun gri kumaşının altına gizlenmiş dev gövdesini gördü.

"Nereye gidiyoruz Arnold?" diye sordu.

"Bilmiyor musun?" dedi Schwarzenegger.

Maria kızarak başını önüne eğdi.

Peki nedir bu simyevi evlilik bağı, diye düşündü. Acaba beni incitecek bir şey mi? Yani, daha sonra. Bugüne dek ne çok kırıldı bu masum yüreğim.

Başını yukarı kaldırdığında Schwarzenegger'in gülümsediğini ve yanaklarındaki ünlü ganzelerin ortaya çıkmış olduğunu gördü. Gözlerini kapadı, omzundaki elin yönlendirmesiyle yürümeye devam ederken, bu denli mutlu olabileceğine inanmaya bir türlü cesaret edemiyordu.

Schwarzenegger nihayet durduğunda Maria gözlerini açtı, duman neredeyse tamamen yok olmuştu şimdi. Granit cepheli eski ev-

lerin arasında, tanımadığı bir caddede duruyorlardı. Uzakta, dumanlar içindeki nehir kenarında amaçsızca koşturup duran otomatik tüfekli adamlar dışında kimseler yoktu caddede. Schwarzenegger, ne yapacağını bilmez bir halde tuhaf tuhaf çevresine bakmıyordu. Maria onun dayanılmaz bir şüphenin acısıyla kıvrandığını hissetti ve bu şüphenin kendisiyle ilgili olduğunu düşünerek korkuya kapıldı.

Hemen romantik sözler söylemeliyim, diye düşündü. Ama ne söyleyebilirim? Amaan, ne fark eder ki?

Ona iyice yaslanarak konuşmaya başladı: "Biliyor musun Arnold, birden bire... bilemiyorum, belki aptalca gelecek... ama seninle açık konuşabilirim değil mi?"

Kara gözlüklerini ona çeviren Schwarzenegger, "Elbette," dedi.

"Seninleyken gökyüzünde süzülmeğe geliyor içimden! Sanki gökyüzü çok yakımdaymış gibi hissediyorum!"

Schwarzenegger başını kaldırıp yukarı baktı.

Gerçekten de dumanların arasından parlak mavi göğü görebiliyorlardı. O an özellikle yakın görünmüyordu ama çok uzak da değildi.

Ne saçma şeyler söylüyorum, diye düşündü Maria. Ama durmak için çok geç artık.

"Sen ne dersin Arnold, sen de gökyüzünde süzülmeğe istemiyor musun?"

Schwarzenegger bir an düşündükten sonra, "Evet," dedi.

"Beni de yanına alır mısın? Biliyorsun, ben..." -Maria utangaçça gülümsedi- "maddi dünyaya o kadar bağımlıyım ki."

Schwarzenegger birkaç saniye daha düşündükten sonra, "Okey," dedi, "seni göğşe çıkaracağım."

Yalnızca kendisinin görebileceği işaretleri bulmaya çalışıyormuş gibi çevresine bakındı; hemen bulmuş olmalıydı ki kararlı bir şekilde Maria'yı kolundan tuttu ve sürüklemeye başladı. Şiirsel bir soyutluktan, maddi dünyaya böyle paldır küldür inmek Maria'yı telaşlandırdı ama gerçek erkeklerin böyle davranması gerektiğini hatırlayınca rahatladı.

Schwarzenegger onu Stalin döneminden kalma bir apartman bloğunun önünden geçirdi. Maria birkaç dengesiz adımdan sonra onun hızlı yürüyüşüne ayak uydurmuş, yağmurluğunun koluna sıkıca tutunarak koşar adım arkasından gidiyordu. Adımlarını bir an bile yavaş-

latırsa, tutunduğu zarif sevgili kolunun onu kaldırımda amansızca sürükleyecek çelik bir mengeneye dönüşeceğini hissetmişti; bunu düşününce, karnının derinliklerinden çıkıp sınırsız dalgalar halinde bedenine yayılan sınırsız bir mutluluk hissiyle doldu .

Binanın köşesine geldiklerinde, Schwarzenegger onu bir kemerin altına doğru götürdü. Bir avlu kapısından içeri girdiklerinde, sanki başka bir şehre geçmişler gibi geldi Maria'ya. Burada sabahın sakinliği bozulmamıştı henüz ve dumandan hiçbir iz yoktu; yakınlarda ■ bir yerlerde otomatik tüfekleriyle ateş ederek koşturan çıldırmış insanların olduğuna inanmak o kadar güçlü ki artık.

Schwarzenegger, Maria'yı nereye götürdüğünü çok iyi biliyor gibiydi. İçinde salıncaklar olan küçük bir çocuk bahçesinin çevresini dolandılar ve paslı garaj kapılarının arasındaki dar patikalardan oluşan bir labirente daldılar. Simyevi evlilik bağının buralarda bir yerde çabucak ve biraz münasebetsizce kurulabileceğini hisseden Maria'nın kalbini tatlı bir korku kapladı. Maria bunları düşünürken labirent bir anda sona erdi ve renk renk, boy boy demir panolarla çevrili boş bir avluya çıktılar.

Avlu pek boş sayılmazdı aslında. Yerler, oraya buraya atılmış şişelerle kaplıydı ve bir köşeye eski araba tekerlekleri, bir Lada'ya ait gibi görünen çarpılmış bir otomobil kapısı ile daima garajların yanında biriken türden değersiz makine parçaları yığılmıştı.

Bu hurdaların yanı başında da bir uçak duruyordu.

Neredeyse tüm avluyu kaplamasına rağmen, Maria'nın dikkatini en son o çekmişti. Belki de birkaç saniye için beyni onun bir halüsinasyon olduğunu varsayarak algılamayı reddetmişti. Maria korkmaya başladı.

Buraya nasıl uçak iner? diye düşündü, Schwarzenegger nasıl indiyse öyle iner. Ama yine de çok tuhaf.

"Nedir bu?" diye sordu.

"Dikey iniş-kalkış yapabilen bir Harrier A-4 avcı uçağı," dedi Schwarzenegger.

Schwarzenegger gülümseyince o ünlü gamzeleri gördü yine. Maria, hafifçe kaşlarını çatı; camdan ve metalden oluşan bu dev böceğin Schwarzenegger'in kalbinde en az kendisi kadar önemli bir yer kapladığı düşüncesiyle, korkusu kıskançlığa dönüştü.

Schwarzenegger uçağa yaklaştı. Düşüncelere dalan Maria, elin-

den çekilene kadar olduğu yerde durmaya devam etti - sanki Schwarzenegger bir traktördü ve kendisi de ona bağlanmış bir tür tarım makinesiydi.

Kokpit camının üzerinden içeriyi gördüğü zaman, "Ama burada bir kişilik yer var," dedi.

"Merak etme," dedi Schwarzenegger. Tek harekette onu kolayca kaldırdı ve uçağın kanadına oturttu,

Marla bacaklarını topladı ve eğik alüminyum yüzeyin üzerinde ayağa kalktı. Bir esintiyle etekleri uçuşurken, romantik rollerin kendisine ne kadar yakıştığını hatırladı gururla.

"Sen ne yapacaksın?" diye sordu Maria.

Ama, Schwarzenegger çoktan kokpite girmişti bile. Hareketleri o kadar hızlı ve çevikti ki, Maria bunun bir montaj ya da film hilesi olduğunu düşündü. Schwarzenegger kokpitin içinden kafasını uzattı, baş-parmağıyla işaret parmağının uçlarını birleştirip bir halka yaparak gülümsedi; Maria, bunu evlilik yüzüğü olarak algıladı.

"Gövdeye otur ve ayaklarını kanatların üzerine koy," dedi Schwarzenegger. "Hiç korkma, bunun bir atlı karınca olduğunu, atlardan birinin üzerine bindiğini farz et."

"Yani, şimdi..."

Schwarzenegger başını salladı.

Kara gözlükleri Maria'nın ruhunun derinliklerine işledi ve Maria kaderinin şimdi, burada belli olacağını anladı. Bunun bir sınav olduğundan hiç şüphesi kalmamıştı: Schwarzenegger'le başrol oynayacak kadının sayısız bölüm boyunca devam eden üçüncü sınıf aşk maceralarında başarılı olması yetmezdi. Ölümcül tehlikelerle karşı karşıya geldiğinde bile yüzündeki gülümsemeyi hiç kaybetmemeli, duygularını kontrol edebilmeliydi. Maria hemen yüzündeki ifadeyi değiştirmeye çalıştı, ama yine de alelacele takındığı gülümsemesini biraz yapmacık buldu.

"iyi fikir, ama ya üşütürsem?"

"Uzun sürmez," dedi Schwarzenegger. "Haydi otur."

Maria omuzlarını kaldırdı, bir balığın sırtı gibi kanatların arasından yükselen gövdeye doğru dikkatle yürüdü ve terbiyeliçe oturdu.

"Kaliforniya'daki çiftliğime gittiğimiz zaman yan oturabilirsin," dedi Schwarzenegger. "Şimdi normal bir şekilde binmen gerek, yoksa rüzgâr seni uçurur."

Maria bir an duraksadı. "Başını çevir."

Schwarzenegger, dudaklarında yarım bir tebessümle başını çevirdi. Maria bir ayağını alüminyum gövdenin üzerinden geçirdi ve gövdenin üzerine bindi. Altındaki metal soğuktu ve sabah çiğiyle nemlen-mişt, montunun kenarını altına almak için hafifçe kalktı; birden, vücudunun en hassas yerlerinin, sırtüstü yatan metal bir adamın kasıklarına değdiği izlenimine kapıldı - değişim rüzgârlarıyla devrilmiş olan demirden Dzerzhinsky heykeliyle cehennemden gelen robot arasında bir şeydi bu. Maria ürperdi, ama bu halisünasyon birden yok oldu ve yerini, buzdolabından yeni çıkardığı kızartma tavasının üzerinde oturduğu duygusu aldı. Olanlar kendini gittikçe daha kötü hissetmesine yol açıyordu.

"Bunu yapmamız gerektiğinden emin misin Arnold?" diye seslendi.

Bu sözleri tamamen farklı koşullar için saklasa da şu anda tam yerinde söylenmiş gibi duruyorlardı.

"Gökyüzünde süzölmek isteyen sen değil miydin? Eğer korku-yorsan..."

Maria korkusunu bir yana atarak, "Hayır," dedi, "kesinlikle korkmuyorum. Yalnızca sana zahmet verdiğimi hissediyorum."

"Zahmet ne demek... Şimdi çok ses çıkacak, kulaklığımı taksan iyi olur. Bu arada, ne dinliyordun?"

"Cihat Kızıl," dedi Maria pembe kulaklıkları yerleştirirken.

Schwarzenegger'in yüzü bir an dondu kaldı. Oksijenle açılmış gibi duran saçları rüzgârda dalgalanmasaydı, Maria çekim ekibinden birilerinin gerçek Schwarzenegger'in yerine bir manken koyduklarını düşünebilirdi.

"Bir şey mi oldu?" diye sordu korkuyla.

Schwarzenegger bir süre için hiç kıpırdamadı. Kara gözlüklerinde tuhaf, kırmızı bir ışık yanıp söndü - Maria, garajın hemen arkasındaki akçaağaçlardan dökölen yaprakların yansıması olduğunu düşündü bu ışığın.

"Arni," diye seslendi.

Dudaklarının kenarı birkaç kez seğiren Schwarzenegger biraz kendine geldi. Başını, içine kum kaçmış bir mekanizmayı döndürmeye çalışıyormuş gibi zorlukla çevirerek sordu:

"Kızıl Cihat mı?"

"Cihat Kızıl," diye cevap verdi Maria. "Nusret Fatih Ali Han ve Robert Fripp. Neden sordun?"

"Yok bir şey," dedi Schwarzenegger.

Kafası kokpitin içinde kayboldu. Aşağıda, uçağın kocaman metal gövdesinin altlarında bir yerde, elektronik bir vızıltı duyuldu, sonra bu vızıltı korkunç bir kükremeye dönüştü. Maria yumuşak kulaklığın oluşan basınçla birlikte kulağına bastırıldığını hissetti. Sonra uçak yana doğru hafifçe eğilerek yükseldi ve Maria aşağı baktığında garajların çok uzaklarda kaldığını gördü.

Harrier, kayak gibi sallana sallana yükseliyordu - Maria uçakların böyle uçabildiğini hiç duymamıştı. Gözlerini kapatırsa daha az korkacağını düşündü ama merakı üstün geldi ve bir dakika bile geçmeden gözlerini yeniden açtı.

İlk gördüğü şey, ona doğru yaklaşan bir pencereydi. Pencereye o kadar yaklaşmışlardı ki, odanın içindeki televizyon ekranından namlusunu onlara doğrultmuş olan bir tankı gayet net görebildi. Ekrandaki tankın ateş etmesiyle birlikte uçak aniden yan yattı ve duvardan uzaklaştı. Maria neredeyse aşağıya, kanada doğru kayıyordu; korkuyla bir çığlık attı ama uçak hemen düzeldi. i Schwarzenegger başını kabinden çıkartıp ona doğru elini sallayarak, "Antene tutun," diye bağırırdı.

Maria önüne baktığında, topuz şeklinde uzun, dik bir metal çubuk gördü - daha önce fark etmemiş olması ne kadar garipti. Dar bir dikey kanada benzeyen bu çubuğu görür görmez, Maria'nın aklına açık saçık şeyler geldi, hem de gerçeklerinden çok daha büyük olmasına rağmen. Bu kocaman çıkıntıyı görmesi korkusunu bastırmaya ve televizyonda ruhsuz Migueller ve sarhoş ivanlarla oynarken hep eksikliğini hissettiği hoş bir esin duygusu yakalamasına yetti.

Bu kez her şey farklıydı. Antenin topuzunun üzerindeki küçük delikler bir duş emziğini hatırlatıyordu; aynı zamanda, dünya dışı acayip yaşam ve sevgi biçimleri gelmeye başladı aklına. Maria anteni işaret ederek soran gözlerle Schwarzenegger'e baktı. Schwarzenegger başını sallayarak güldü, bembeyaz dişleri ıslıl ıslıl parlıyordu.

Başına gelenler, çocukken kurduğu bir düşün gerçeğe dönüşme-siydi sanki. Oynadığı dizilerin bazıları için, kitaplardaki peri masalla-

rını okuyarak uzun saatler geçirmişti. Resimlere bakarken, bir ejderhanın ya da dev bir kuşun sırtında gökyüzünde süzülürken hayal etmişti kendini; işte şimdi gerçekten de süzülüyordu gökyüzünde. Gerçi tam olarak düşlediği gibi değildi ama, çelik anten çubuğunu kavrarken düşlerin her zaman istediğimiz şekilde gerçekleşmeyeceğini düşündü.

Uçak hafifçe yan yattı; Maria, bu hareketin antene dokunmasına verilen bir tepki olduğunu düşündü. Daha da tuhafı, inanılmaz derecede insansı bir hareketti bu - sanki uçak canlıydı ve anten de onun en hassas parçasıydı. Maria ellerini çelik çubuğun üzerinde gezdirdi ve topuzu avcunda sıktı. Harrier'in kanatları heyecanla sarsıldı ve uçak birkaç metre yükseldi. Maria, uçağın yatağa bağlanmış bir adam gibi davrandığını düşündü -onu kollarına alamıyor, gövdesini aşağı yukarı hareket ettirmekten başka hiçbir şey yapamıyordu. İki yana açılmış, olağanüstü kaslı, ama hareket edemeyen bacaklar gibi görünen kanatların arasındaki gövdenin üzerinde oturuyor olması benzerliği daha da artırıyordu.

Gerçekten eğlenceliydi, ama kafası karışmıştı doğrusu. Garajlar arasındaki boş avluya geldiklerinde bu dev çelik kuş yerine sıradan bir uyku tulumu görmeyi yeğlerdi. Sonra, Schwarzenegger yanındayken başka türlü olamayacağı geldi aklına . Kokpite bir göz attı. Kokpit camının üzerine güneş vurduğundan fazla bir şey göremiyordu ama Schwarzenegger orada oturuyor ve Maria'nın el hareketlerine uyumlu bir biçimde başını iki yana sallıyormuş gibi görünüyordu.

Bu sırada uçak yükseldikçe yükseldi. Evlerin çatıları çok aşağıda kalmıştı, artık Moskova'nın muhteşem manzarasını kuşbakışı görebiliyordu.

Dört bir yanda parıldayan kilise kubbeleri, bir sürü çiviyle süslenmiş dev bir motorsikletçi montuna benzetiyordu kenti. Aşağıda, nehir kıyısındaiken düşündüğünden çok daha az duman vardı Moskova'nın üzerinde; yine de orada burada evlerin üzerinde duman kümeleri görünüyordu. Dumanın bir yangından dolayı mı, yoksa fabrika bacalann-dan dolayı mı oluştuğu, ya da yalnızca alçak bir bulut mu olduğu anlaşılmıyordu.

Tek tek parçaların mide bulandırıcı çirkinliğine rağmen, şehir bir bütün olarak olağanüstü güzeldi. Ama bu güzelliğin nedeni, insan ak-

lının alacağı türden bir şey değildi. Rusya'nın hep böyle olduğunu düşündü Maria, ellerini soğuk çeliğin üzerinde aşağı yukarı gezdirirken - uzaktan baktığınızda sizi ağlatacak kadar güzeldir, ama yakınına geldiğinizde yalnızca kusmak gelir İçinizden.

Uçak birden sarsıldı ve topuzun başının yerinden oynamış olduğunu fark etti. Elini çektiği anda, üzerinde küçük delikler olan topuz anten çubuğunun üzerinden düşüp gövdeye çarptı ve aşağıya yuvarlandı; az önceki kocaman çıkıntı, vida şeklindeki ucunda kopmuş mavi-kırmızı kablolar görünen kısa bir boruya dönüşmüştü şimdi.

Maria kokpite baktı. Camın ardında Schwarzenegger'in hareketsiz, açık kestane rengi saçlarını görebiliyordu. Önce olanların farkına varmadığını düşündü. Sonra bayılmış olması ihtimali geldi aklına. Panikle etrafına bakınırken uçağın burnunun kararsızca sağa sola savrulduğunu görünce bundan emin oldu. Ne yapacağını bilemeden gövdenin üzerinden indi (bu sırada montu anten borusuna takılıp yırtıldı) ve kanatların arasındaki düz yerde kokpite doğru sürünmeye başladı.

Kokpit açıldı. Maria kanatın üzerinde hafifçe doğrularak bağırdı:

"Arni! Arni!"

Cevap yoktu. Korkuyla elleri ve ayaklarının üzerinde yükseldi, bir baş ve rüzgârda çırpınan bir tutam saç gördü.

"Arni!" diye seslendi yeniden. Schwarzenegger yüzünü ona çevirdi. "Tanrı'ya Şükür!" diye bağırdı Maria.

Schwarzenegger gözlüğünü çıkardı.

Hafifçe aralanmış sol gözünden, son derece net olarak olağanüstü karmaşık duyular okunuyordu: Yaşama isteği, güç, çocuklara karşı sağlıklı bir sevgi, Japonlarla olan zorlu mücadelesinde Amerikan otomobil endüstrisine manevi destek, cinsel azınlık haklarının tanınması, feminizme karşı hafif alaycı bir yaklaşım, demokrasinin ve Ya-hudi-Hristiyan değerlerinin bir gün mutlaka dünyadaki tüm kötülüklerin kökünü kazıyacağına dair kesin bir inanç... Bu duyuların tümü de eşit oranlarda karıştırılmıştı birbirine.

Ama sağ gözü çok farklıydı. Hatta buna bir göz bile denemezdi. Derinin altından çıkan kablolarla yerine tutturulmuş yüksek teknoloji ürünü metal muhafaza içindeki yuvarlak bir mercek, kurumuş kan lekeleriyle çevrili bir oyuktan Maria'ya bakıyordu. Merceğin tam ortasın-

dan kör edici bir kırmızı ışık çıkıyordu - Maria ancak mercek gözlerinin içine bakınca bu ışığın farkına vardı.

Schwarzenegger gülümsedi. Gülümsediği zaman yüzünün sol tarafı, Arnold Schwarzenegger'in yüzü nasıl görünürse öyle görünüyordu: Bu adamın hiçbir zaman kötü bir şey yapmayacağını açıkça gösteren, haylazlıkla kurnazlık arasında, tarif edilemez, çocukça bir özelliği vardı bu gülümsemenin; arada sırada birkaç hergeleyi öldürse bile, kamera onların ne derece şerefsiz pislikler olduğunu farklı açılardan tekrar tekrar göstermeden bunu kesinlikle yapmayan bir adam. Ama bu gülümseme yalnızca yüzünün sol tarafında görülüyordu, yüzünün sağ tarafında hiçbir değişiklik yoktu: Soğuk, hedefine odaklanmış ve dehşet verici.

Maria altüst olmuş bir durumda ayağa kalkarak, "Arnold, bunu neden yapıyorsun? Dur artık!" diye bağırdı.

Schwarzenegger cevap vermedi, uçak bir anda yan döndü ve Maria kanadın üzerinde yuvarlanmaya başladı. Yuvarlanırken birçok kez yüzünü çıkıntılara çarptı; sonra birden, artık onu tutan hiçbir şey olmadığını fark etti. Düşmekte olduğunu sanarak aşağıdaki ağaçların ve çatıların hızla yaklaştığını görmemek için gözlerini sımsıkı yumdu, ama saniyeler geçmesine rağmen bir şey olmadı. Maria motor gürle-mesini hâlâ kulağının dibinde duyduğunu fark ederek gözlerini açtı.

Kanadın altında asılı kalmıştı. Ceketinin başlığı bir çıkıntıya takılmıştı, zorlukla başını kaldırdığında bu çıkıntının bir roket olduğunu gördü. Roketin yuvarlak ucu birkaç dakika önce tuttuğu anteni hatırlattı ona, Schwarzenegger aşk oyununa devam ediyor olmalıydı. Ama, bu kadarı fazlaydı - yüzünün her yanı sıyrıklar içinde olmalıydı, yırtılan dudagından akan kanın tadını alabiliyordu.

Kokpite doğru dönmek için kollarını öfkeyle oynatarak bağırdı: "Arnold, yeter artık! Bunu yapmak istemiyorum! Duyuyor musun? istemiyorum!"

Nihayet vücudunu çevirmeyi başarak, kokpite ve Schwarzenegger'in gülümseyen yüzüne baktı.

"Bunu yapmak istemiyorum, duyuyor musun? Bu şekilde canım acıyor!"

"İstemiyor musun?" diye sordu Schwarzenegger.

"Hayır! Bin kere hayır!"

"O.K. You are fired,"* dedi Schwarzenegger.

Maria olağanüstü bir gücün etkisiyle ileriye doğru fırlarken Schwarzenegger'in yüzü hızla uzaklaştı; birkaç saniye sonra uçak küçücük bir gümüş kuşa dönüşmüştü ve Maria ile arasındaki tek bağ uzun bir duman çizgisiydi. Maria nereye gittiğini görmek için başını çevirdiğinde Ostankino televizyon kulesinin kendisine doğru dönen dev antenini gördü. O ballarken, antenin ortasındald şişkin kısım hızla büyüdü ve çarpışmaya bir saniye kala, bir masanın ardında oturan bazı beyaz gömlekli ve kravatlı adamların, kalın bir camın ötesinden hayretle kendini izlediklerini net olarak gördü.

Kırılan bir cam sesi duyuldu ve ağır bir şey yere çarptı. Biri hüngür hüngür ağlamaya ba.şladı.

"Dikkat et, yavaş. Tamam, bu daha iyi," dedi Timur Timuroviç.

Her şeyin bittiğini anlayınca gözlerimi açtım. Bu kez bir şeyler görebiliyordum. Yakınımdaki şeyler netti ama, daha uzaktakiler bulanıktı ve uçuyor gibiydi. Sanki dev bir fanusun içinde oturuyordum ve çevrede olan şeyler fanusun iç yüzeyine çizilmişti. Timur Timuroviç ve Albay Smirnov ikiz tepeler gibi belirdiler üzerimde.

Köşede duran biri, "Vîşte böyle tanıştı Arnold Schwarzenegger ve Yalnız Maria," dedi.

Albay Smirnov boğazını temizledi ve Timur Timuroviç'e dönerek konuştu: "Hastanın her yerde penisler görmesinin belirgin fallik uzanımlarına dikkatinizi çekmek isterim. Dikkat ettiniz mi? Anten, roket ve Ostankino kulesi."

"Siz askerler olaylara çc:)k yüzeysel bakıyorsunuz," diye cevap verdi Timur Timuroviç. "Her şey o kadar basit değil. Söyledikleri gibi, Rusya akıl yoluyla anlaşılmaz, ama her şeye rağmen sadece cinsel nevroza indirgenebileceğini de sanmıyorum. O kadar aceleci olmayalım. Burada önemli olan, yetersiz de olsa olayın katartik etkisidir."

"■ İng. *to be fired*, hem kovulmak hem de füzeyi ateşlemek anlamında kullanılıyor. - ç.n.

Albay başını salladı. "Evet, hatta sandalye kırılmış da olsa."

"Kesinlikle," dedi Timur Timuroviç. "Engellenmiş patolojik malzeme bilinç düzeyine çıktığında, etkin bir direnci yenmek durumundadır. Bu yüzden, az önce gördüğümüz gibi çeşitli türlerde katastrofik görüntüler ya da çelişkiler ortaya çıkar. Doğru yolda olduğumuzun en açık işaretidir bu."

"Yalnızca patlamanın şoku olamaz mı." dedi albay.

"Hangi patlamanın şoku?"

"Size bundan bahsetmemiş miydim? Beyaz Saray bombalanırken bazı mermiler bir pencereden girip başka pencereden çıktı. Bazıları da tam şey sırasında bir daireye girdi."

Albay, Timur Timuroviç'e doğru eğildi ve "şey"in ne olduğunu kulağına fısıldadı. "Elbette..." -ancak bazı acayip kelimeler duyabiliyordum- "... parçalar... ilk başta cesetleri güvenli olarak... Sonra bir şeyin hareket ettiğini gördük... belli ki büyük bir sarsıntı, öyle değil mi?"

"İyi ama, bu kadar zaman bunu neden kendinize sakladınız sevgili dostum? Bu her şeyi değiştiriyor," dedi Timur Timuroviç dargın bir sesle. "Uğraşıp durdum..."

Üzerime eğildi, kalın parmaklarıyla göz kapaklarımdan birini aralayıp içeri baktı. "Siz nasılsınız?"

"Emin değilim," diye cevap verdim. "Gördüğüm en ilginç olay olduğunu söyleyemem, elbette, ama ben... nasıl söylesem bilmem ki... Gerçekliği birkaç dakika için çekilir kılan tüm bu çılgınca sayıklamaların düşsel doğasını anladım diyebiliriz."

Timur Timuroviç, Albay Smirnov'a dönerek, "Peki buna ne dersiniz?" dedi.

Albay bir şey söylemeden başını salladı.

Timur Timuroviç tekrar bana dönerek, "Sevgili dostum, fikrinizi değil durumunuzu sormuştum," dedi.

"İyiyim, teşekkür ederim," dedim. "Ama uykum var." Gerçek de buydu zaten.

"Uyuyun o zaman."

Benden uzaklaştı.

Göremediğim bir hemşireyle konuşuyordu: "Lütfen yarın

sabah hidrolik işlemlerden hemen önce Pyotr'a 4 cc Taurepam verin."

Koğuşun köşesinden kısık bir ses duyuldu: "Radyoyu açabilir miyiz?"

Timur Timuroviç duvardaki bir düğmeye bastı, sonra da albayı kolundan tutup kapıya doğru götürdü. Gözlerimi kapadığımda, bir daha açacak gücümün kalmadığını fark ettim.

Adamın biri hüzünlü bir sesle şarkı söylemeye başladı: "Tüm askerlerimizin cesur olduğunu düşünürüm bazen /Kanlı tepelerde ve steplerde düşenler, / Yurdarında mezara gömülmediler/ Ama, gökte süzülen turnalara dönüştüler..."

Bu son sözlerle birlikte koğuşun içinde bir curcuna başladı.

Kulağımın dibinde biri bağırdı: "Serdyuk'u sıkı tutun! Kim açtı şu Allah'ın belası turnaları? Unuttunuz mu be?"

"Açmalarını sen istemiştin," diye cevap verdi başka bir ses. "Kanalı değiştirelim."

Yeniden düğmeye basıldı.

Tavandan gelen bir ses dalkavukça sordu: "Rus popunun köylücülükle eşanlımlı olduğu dönem bitti mi artık? İşte buna kendi başınıza karar vermeniz için bir fırsat: 'Yumurtalık İltihabı' ender bulunan türden bir Rus pop grubu, 'T-90' tankı kadar ağır sahne kıyafetleri giyen kadınlardan oluşuyor. Üstelik kadınların hepsi de lezbiyen. Aralarında iki kadın İngiliz streptokok virüsü taşıyor. Bu tip ultra modern özelliklerine rağmen, 'Yumurtalık İltihabı' genellikle klasik müzik çalıyor, ama kendi yorumlarıyla. Bu kızların, dinleyicilerimizin çoğunun Miloş Forman'ın filminden ve aynı ismi taşıyan kremalı likörden dolayı tanıyacağı Avusturyalı besteci Mozart'ın melodisini nasıl çaldıklarına bir bakın.

Bu arada bu likörü sponsorumuz 'Üçüncü Göz' şirketinden toptan sipariş edebilirsiniz."

Hapishane bacasında uluyan fırtına sesine benzeyen vahşi bir müziğin başladığını duydum, ama neyse ki bilincim tam olarak yerinde değildi. Başıma gelenler ve gelebilecek olanlara dair ürkütücü düşüncelerin pençesinde bir süre kıvrın-

diktan sonra, zavallı Maria'nın anlattığı hikâyenin devamı gibi görünen, kara gözlüklü Amerikalıyla ilgili kısa bir kâbus gördüm.

Amerikalı, uçağını bir avluya indirdi, sonra da uçağın üzerine benzin döküp tutuşturdu. Bordo ceketini, kara gözlüklerini ve kanarya sarısı pantolonunu alevlerin içine atarak üzerinde yalnızca külotuyla kaldı. Aşırı gelişmiş kaslarını oynatarak çalılardan içinde bir şey arandı ama bulamadı. Sonra rüyamda bir boşluk oldu, onu tekrar gördüğümde hamile olduğunu fark ederek dehşete kapıldım. Anlaşılan Maria'yla olan macerasının bazı can sıkıcı sonuçları olmuştu. Ben bakarken ansızın değişim geçirdi ve yüzü olmayan metal bir eriyiğe dönüştü, kızgın güneş şişkin karnının üzerinde parlıyordu.

Kulağıma gelen müzik sesleri sanki merdivenden bana doğru yükseliyor, sahanlığa geldiğinde kısa bir süre için yerinde duruyor ve sonra da umutsuzlukla kendini merdiven boşluğuna atıyordu - işte o zaman sesler arasındaki kısa sessizlikler fark edilebiliyordu. Ama piyanistin parmakları melodiyi yeniden yakalayarak merdivene koyuyor, bir kat aşağıda aynı şey yeniden tekrarlanıyordu. Bu merdivenler, Tverskoi Bulvan'ndaki sekiz numaralı apartmanın merdivenlerine çok benziyordu, yalnız rüyamdaki merdivenler yukarıya ve aşağıya doğru göz alabildiğine uzanıyordu ve iki yöne doğru sonsuza dek gittiği açıktı. Birden, her bir ezginin kendine has bir anlam taşıdığını fark ettim. Örneğin bu melodi intiharın metafizik olanaksızlığının bir kanıtıydı -günah olduğundan değil, kesinlikle imkânsız olduğundan. Biz insanların, bilinmeyen bir piyanistin parmaklarının tuşlara vurmasıyla havaya yayılan seslerden başka bir şey olmadığını hissettim; kimsenin tamamını dinleyemeyeceği muhteşem bir senfoni içindeki kısa üçlükler, düz altılıklar, uyumsuz yediliklerdik yalnızca. Uykunun kurşun bulutlarından aşağıya düşerken, kalbimde iz bırakan derin bir üzüntüye sürükledi beni bu düşünce.

Gerçekte nerede olduğumu ve geçen yirmi altı yıl boyunca her sabah bilinmeyen bir gücün beni fırlattığı bu tuhaf dünyada neler olduğunu anlamak için saniyelerce çabaladım durdum. Üzerimde siyah deriden ağır bir ceket, bir binici pantolonu ve binici çizmeleri vardı, kalçama batan bir cisim canımı acıtıyordu. Yan dönerek bacağımın altına elimi attığım-

da, bunun belimdeki mavzer kılıfı olduğunu anladım, ancak ondan sonra etrafıma bakmaya başladım. Başımın üzerinde olağanüstü güzel sarı püskülleriyle ipek bir cibinlik vardı. Pencereden masmavi gökyüzü görünüyor, uzaklardaki çatılar kış güneşinin altında donuk kırmızı bir renkle parlıyordu. Bulvarın diğer tarafında, fam penceremin karşısına denk gelen yerde, kurşun kaplı bir kubbe vardı; nedense kubbeyi görünce çocuk doğurmak üzere olan dev bir metal kadının karnı geldi aklıma.

Birden dinlediğim müziğin bir düş olmadığını fark ettim - duvarın hemen diğer tarafında gayet anlaşılır bir şekilde çalındığını duyabiliyordum. Oraya nasıl geldiğimi hatırlamaya çalıştım, ansızın elektrik çarpmış gibi, dünün anıları zihnimde canlanıverdi; Von Ernen'in dairesindeydim. Yataktan fırladım, kapıya doğru giderken bir anda donup kaldım.

Duvarın diğer tarafında, Von Ernen'in cesedini koyduğum odada, birileri yalnızca kuyruklu piyanoyu çalmakla kalmıyor, Mozart'ın kokain ve melankolinin etkisiyle dün akşam hafızamda canlanmış olan Fa Minör füğünü çalıyordu. Kadavranın, üzerine örttüğüm paltonun altından parmaklarını çıkardığını, ruhsuzca tuşlara vurduğunu düşününce aklım başımdan gitti; çünkü kâbusun henüz bitmemiş olduğunu anladım. Kapıldığım heyecan sözlerle ifade edilemez. Telaşla çevreme bakınırken, duvarda, üzerine küçük, zarif bir gümüş İsa heykeli iştirilmiş olan büyük bir haçın asılı durduğunu gördüm. Heykeli görünce bir an için çok tuhaf bir *dejâ-vu* hissettim, sanki bu metal gövdeyi az önce bir rüyada görmüştüm. Haçı duvardan indirdim, mavzerimi kılıfından çıkardım ve parmak ucunda koridora doğru yürüdüm. Ölü bir adam piyano çalabilecek kadar canlıysa, haçtan korkma olasılığı yüksekti.

Piyano çalınan odanın kapısı aralıktı. Mümkün olduğu kadar sessiz hareket etmeye çalışarak, kafamı uzatıp içeri baktım, ama kuyruklu piyanonun köşesinden başka bir şey göremiyordum. Bir iki kez derin derin nefes aldıktan sonra bir tekmede kapıyı açıp içeri daldım, bir elimde ağır haç diğer

elimde de ateşlenmeye hazır silahım vardı. İlk gördüğüm şey, odanın köşesine atılmış paltonun örtemediği bir çift çizmeydi; Von Ernen, gri renkli İngiliz kefeninin altında hâlâ huzurla uyuyordu.

Hemen piyanoya döndüm.

Taburede oturan kişi, bir gün önce Müzikli Enfiye Kutusu'nda dikkatimi çeken, siyah asker gömleği giymiş adamdı. Elli yaşlarında görünüyordu; bisiklet gidonuna benzeyen siyah, kalın bir bıyığı vardı ve şakaklarına aklar düşmüştü. Beni fark ettiğini gösteren hiçbir hareket yapmadı, kendini tamamen müziğe kaptırmış gibi gözlerini kapamıştı ve gerçekten mükemmel çalıyordu. Piyanonun kapağının üzerinde, kırmızı ipekten şeridiyle en iyisinden bir kalpak, hemen yanında da ve muhteşem bir kının içinde duran tuhaf görünüşlü bir kılıç vardı.

"Günaydın," dedim mavzeri indirerek.

Piyanonun başındaki adam gözlerini açtı ve beni baştan aşağıya şöyle bir süzdü. Kapkara gözlerinde tuhaf bir vahşilik vardı, neredeyse beni ezip yamyassı edecek kadar etkili bakışının baskısına dayanabilmek için epey çabalamam gerekti. Elimdeki haçı görünce yüzünde anlayışlı bir gülümseme belirdi.

"Günaydın," dedi çalmaya devam ederken. "Bu kadar erken bir saatte ruhunuzu kurtarmak için uğraş vermeye başlamanız sevindirici."

İsa'lı haçı piyanonun kapağının üzerine, onun kılıcının yanına dikkatle koyarken, "Burada ne yapıyorsunuz?" diye sordum.

"Gerçekten zor bir parçayı çalmaya çalışıyorum," dedi, "Ama ne yazık ki bu parça dört el için yazılmış ve birazdan tek başıma çalmayı başaramayacağım bir kısma geleceğim. Belki bir iyilik yapıp bana yardımcı olmak istersiniz. Söz konusu kısmı bildiğinizi sanıyorum, biliyorsunuz değil mi?"

Transa girmiş gibi mavzeri kılıfına yerleştirdim, yanına geçtim ve parmaklarımı tuşlara yaklaştırmak için doğru anı beklemeye başladım. Çalarken neredeyse hiç uyum sağlaya-

madım ve birçok hata yaptım; sonra gözlerim yeniden Von Ernen'in ayaklarına takıldı ve aniden durumunu ne kadar saçma olduğunu anladım. Yanımdaki adamdan ani bir hareketle uzaklaştım ve büyümüş gözlerle ona bakmaya başladım. Çalmayı kesip bir an hareketsiz kaldı, sanki derin düşüncelere dalmıştı. Sonra gülümsedi ve ellerini uzatıp İsa'lı haçı piyanonun üzerinden kaldırdı.

"Şahane," dedi. "Tanrının, kendini neden çirkin bir insan suretiyle gösterdiğini hiçbir zaman anlayamadım. Belki de onun yerine mükemmel bir melodi kullanması daha uygun olur diye düşünmüşümdür hep - öyle bir melodi ki insan hiç bıkip usanmadan hayatı boyunca dinleyebilmeli."

"Kimsiniz siz. -" diye sordum.

"Adım Çapayev," dedi yabancı.

"Korkarım bu isim bana bir şey ifade etmiyor," dedim.

"Tam da bu yüzden kullanıyorum bu ismi zaten," dedi. "Tam ismim Vasily İvanoviç Çapayev. Eminim bu da size hiçbir şey ifade etmiyordur."

Tabureden kalkarak şöyle bir gerindi. Bunu yaparken eklemelerinin gürültüyle çatırdadığını dıydum. En pahalısından İngiliz malı *eau de cologne* kokusu çarptı burnuıma.

Yüzüme dikkatle bakarak, "Dün çantanızı Müzikli Enfiye Kutusu'nda unuttunuz," dedi. "İşte burada."

Gözlerimi aşağıya çevirdiğimde, kuyruklu piyanonun ayağının dibinde Von Ernen'in siyah çantasının durduğunu gördüm.

"Teşekkürler, ama daireye nasıl girdiniz."

"Zili çalmak istedim ama çalışmıyordu. Anahtarlar da kapının dışındaydı. Sizin uyuduğunuzu görünce beklemeye karar verdim."

"Anlıyorum," dedim, ama aslında hiçbir şey anlamamıştım. Nerede olduğumu nasıl öğrenmişti? Gerçekte kimi görmeye gelmişti - beni mi yoksa Von Ernen'i mi? Kimdi ve ne istiyordu? Aklımı en çok kurcalayan da, neden o lanetli fügeni çaldığıydı. Bir şeyden mi şüpheleniyordu? (Köşede paltonun altında duran ceset şüphe uyandıracığından korktuğum en

son şeydi - ne de olsa çoğu Çekacının dairesinde tamamıyla sıradan bir dekordu bu.)

Çapayev düşüncelerimi okumuş gibi konuşmaya başladı: "Bu kadar yolu sadece çantanızı getirmek için tepmiş olamayacağımı tahmin ettiniz herhalde. Bugün doğu cephesine gidiyorum, orada bir tümene komuta edeceğim. Bir komisere ihtiyacım var. En sonuncusu... şey... kendisine duyulan güvene layık olamadı diyelim. Dünkü gösterinizi izledim ve gerçekten çok etkilendim. Bu arada Babayasin de çok memnun kaldığını söylememi istedi. Emrime verilen birimlerdeki siyasi işleri sizin yapmanızdan çok memnun olacağın."

Bu sözlerin ardından gömleğinin düğmesini çözdü, dörde katlanmış bir kâğıt parçası çıkarıp bana uzattı. Kâğıdı açıp okumaya başladım:

Yoldaş Fanerniy. Siyasi propagandanın güçlendirilmesi için, yoldaş Dzerzhinsky'nin emriyle Asya Tümeni Komutanı Çapayev'in ekibine transfer edildiniz. Babayasin.

Mesajın altında artık tanışık olduğum mor renkli silik bir mühür vardı. Mesajı okumayı bitirdiğimde aklım iyiden iyiye karışmıştı: Kimdi bu Babayasin?

"Gerçek isminiz nedir?" dedi Çapayev gözlerini oğuşturarak. "Grigory mi, Pyotr mu?"

Kuruyan dudaklarımı yalayarak, "Pyotr," dedim. "Grigory, edebiyat çevrelerinde kullandığım bir takma addır. Hep karışıklığa neden oluyor. Bazıları alışkanlıktan hâlâ Grigory diyor, ama arkadaşlarımdan çoğu Pyotr der."

Başını salladıktan sonra kılıcını ve kalpağını kuyruklu piyanonun üzerinden aldı.

"Tamam o zaman Pyotr," dedi. "Biraz uygunsuz görünebilir, ama trenimiz bugün kalkıyor. Bunu değiştirmek elimizde değil. Savaş zamanıncıya yaşıyoruz. Moskova'da yarım kalmış bir işiniz var mı?"

"Hayır," dedim.

"Öyleyse, daha fazla gecikmeden benimle birlikte çıkmanızı öneririm. Ivanovo dokumacılarının uğurlama merasimine katılmam gerekiyor, sizin de orada olmanızı isterim. Hafta bir konuşma yapmanız bile gerekebilir. Eşyanız çok mu."

Çantayı göstererek, "Yalnızca bu," dedim.

"Mükemmel. Subay vagonunda yerinizin hazırlanması için hemen gerekli emirleri vereceğim."

Kapıya doğru yürüdü.

Çantamı alıp peşinden koridora çıktım. Kafamın içi karmakarışık olmuştu. Önümde yürüyen adamdan korkuyordum. Kim olduğunu anlayamıyordum bir türlü; hali ve tavrı Kızılordu komutanlarını pek andırsa da, onlardan biri olduğuna şüphe yoktu. Bugün gelen emirdeki imza ve mühür dünküyle aynıydı, demek ki kana susamış Dzerzhinsky ve karanlık Babayasin'den öğle olmadan emir çıkartacak kadar etkili bir kişiydi.

Çapayev girişte durdu ve göğsüne parlak kırmızı ipekten şeritler geçirilmiş kocaman bir kaputu portmantodan indirdi. Kaputları böyle süslemek en son Kızıl Muhafız modasıydı, ama göğüsten geçen şeritler genellikle normal kumaştan yapıldı. Çapayev kaputunu üzerine geçirdi, kalpağını ve kenarından bir mavzer kılıfı sarkan kemerini taktı, kılıcını da yerine yerleştirdikten sonra bana döndü. Göğsünde garip görünümlü bir madalya olduğu dikkatimi çekti, uçlarında küçük küreler olan gümüş bir yıldızdı bu. Madalyanın üzerinde hiçbir süs veya kelime yoktu.

"Yılbaşı süsü mü?" dedim madalyayı göstererek.

Çapayev candan bir kahkaha attı.

"Hayır, Ekim Yıldızı Nişanı," dedi.

"Hiç duymamıştım."

"Şansınız yaver giderse size de bir tane verirler. Hazır mısınız?"

Konuşanın samimi tonundan faydalanmaya karar vererek, "Yoldaş Çapayev, bir soru sormak istiyorum, ama biraz tuhaf gelebilir." dedim.

..«! "Tüm dikkatimle dinliyorum," dedi ve eldiveninin parmaklarını kılıcının kınına pat diye vurarak gülümsedi.

Dimdik gözlerinin içine bakarak, "Neden piyano çalıyordunuz? Ayrıca neden özellikle o parçayı çalıyordunuz?" dedim.

"Pekâlâ, odadan içeriye baktığımda sizin uyuduğunuzu gördüm, uykunuzda ısılla bu parçayı çalıyordunuz - korkarım pek de iyi çalamıyordunuz. Ben kendi adıma Mozart'a bayılırım. Bir zamanlar konservatuvara gitmişim, niyetim müzisyen olmaktı. Fakat o zamandan beri hayatımda birçok şey değışti. İyi ama neden sordunuz?"

"Önemli değil, yalnızca garip bir rastlantı."

Sahanlığa çıktık. Gerçekten de anahtarlar kapının dışın-daydı. Mekanik hareketlerle kapıyı kilitledim, anahtarları cebime atıp Çapayev'in peşinden merdivenleri inmeye başladım; bir yandan da hayatımda hiç ısıllık çalmadığımı, hele hele uykumda hiç çalmadığımı düşünüyordum.

Buz gibi aydınlık sokağa çıktığımda ilk gördüğüm şey, dün Müzikli Enfiye Kutusu'nun önünde dikkatimi çeken gri-ye-şıl zırhlı araba oldu. Daha önce hiç böyle bir araç görmemişim - yok etme sanatının en son harikası olduğuna şüphe yoktu. Tüm gövdesi, yuvarlak başlı çivilerle tutturulmuş bir zırhla kaplanmıştı; ön tarafta, içinde motorun bulunduğu bir çıkıntı vardı, çıkıntının üzerine iki tane güçlü far yerleştirilmişti. Çelikten yapılmış yüksek siperliğinin ortasında bulunan iki yatay gözetleme deliğı, Buda'nın kısılmış gözleri gibi tehdit-kâr bir şekilde Nikitsky Meydanı'na bakıyordu. Tavanda, namlusu Tverskoi Bulvarı'na doğrultulmuş olan silindir şeklinde bir makineli tüfek kulesi vardı. Makineli tüfeğın gövdesi iki taraftan çelik plakalarla korunuyordu. Aracın yan tarafında küçük bir kapı olduğunu fark ettim.

Kimisi kızakla, kimisi de patenle gelmiş olan bir sürü çocuk aracın çevresine birikmişti; onları görünce, geri zekâlı yetişkinler kendi yarattıkları bir dünyayı yeniden düzenlemeye çalışırken çocukların kar yığınları ve güneş ışınları arasında, donmuş göllerin kararmış aynalarında ve buz tutmuş avluların gizemli gecelerinde hâlâ gerçekliğı yaşadıkları fikri

uyandı zihnimde. Tüm Rusya'yı saran çılgınlık bakterisi onlara da bulaşmış olmasına rağmen (Çapayev'in kılıcına ve mavzerine bakışlarından bunu anlamak çok kolaydı), berrak gözleri çoktan unutulmuş bir şeyin hatırasıyla hâlâ parlıyordu; belki de tüm varoluşun büyük kaynağından aşağıya düşmüş olmalarına karşın, bu utanç ve yalnızlık dolu hayatın içine fazla batmamış oldukları gerçeğinin belirsiz hatırasıydı bu.

Çapayev zırhlı arabaya yaklaştı ve yan tarafına sertçe vurdu. Motor çalıştı, arabanın arkasından çıkan mavimsi bir duman bulutu etrafa yayıldı. Tam Çapayev kapıyı açtığı sırada arkamda bir fren sesi duydum. Hemen yanımda kapalı bir otomobil durdu ve içinden siyah deri ceketli dört adam fırlayarak biraz önce çıktığımız kapıdan içeriye daldı. Benim için gelmiş olabilecekleri düşüncesiyle kalbim çarpmaya başladı. Böyle bir düşünceye kapılmamın nedeni, bu dördüylü görünce dünkü oyunda Raskolnikov'un ölü bedenini sahnenin dışına taşıyan siyah pelerinli aktörleri hatırlamamdı herhalde. Gerçekten de adamlardan biri kapıda durdu ve başını bizden tarafa çevirdi.

"Çabuk olun," diye bağırdı Çapayev zırhlı arabanın içinden, "içeriye soğutuyorsunuz."

Çantamı içeri attım, ben de aceleyle girerek ve kapıyı arkamdan hızla kapattım.

Bu cehennem silahının iç dekorasyonu daha ilk bakışta beni büyüledi. Sürücü kabininden ayrılmış küçük bölmeye şöyle bir göz gezdirince, Nord-Ekspres kompartımanlarından birini hatırladım. Bölmede iki tane dar sedir vardı, sedirlerin arasına bir masa yerleştirilmişti, yerdeki kilim de bunlara eklenince biraz sıkışık, ama gayet konforlu bir oda olmuştu. Tavandaki yuvarlak delikten yukarı bakınca üzeri örtülmüş makineli tüfeğin mermi haznesini görebiliyordum; spiral bir merdivenden, ayak dayayacak yerleri olan döner koltuğa benzer bir şeye çıkılıyordu. Bölmenin içi bir elektrik ampulüyle aydınlatılmıştı; ampulün ışığında, köşelerinden duvara perçinlenmiş bir resim dikkatimi çekti. John Constable'dan bir man-

zara resmiydi bu: Nehrin üzerinden geçen bir köprü, uzaklarda bir yağmur bulutu ve romantik harabeler.

Çapayev, haberleşme borusunun çan şeklindeki ağızlığına yaklaşıp konuştu: "İstasyona."

Zırhlı araba yavaşça hareket etti, içeride neredeyse hiç sarsıntı olmuyordu. Çapayev sedirlerden birine oturdu ve bana da karşısına oturmamı işaret etti.

"Olağanüstü bir makine," dedim tüm samimiyetimle.

"Evet, fena bir zırhlı araba sayılmaz. Ama genel olarak makinelerden hoşlanmam. Hele bir atımı görseniz... Bir tavla atmaya ne dersiniz?" Elini masanın altına sokup bir tavla çıkardı.

Omuzlarımı kaldırdım, ne sakıncası olabilirdi ki? Tavlayı açtı ve siyah-beyaz pulları dizmeye başladı.

"Yoldaş Çapayev, nasıl bir iş yapacağım? Ne tip sorunlar olacak?" diye sordum.

Çapayev bıyığını özenle düzelttikten sonra konuşmaya başladı: "Tümenimizin karmaşık bir organizma olduğunu biliyorsunuz Pyotr. Yavaş yavaş bu yaşama alışacağınızı ve tümendeki görevinizi kendi kendine keşfedeceğinizi umuyorum. Tam olarak ne yapacağınızı söylemek için henüz erken, ama dün yaptıklarınızdan sizin kararlı bir yapınız olduğunu, aynı zamanda olayların özünü kolayca algılayabildiğini-zî çıkardım. Sizin gibi insanlara her zaman ihtiyaç vardır. Sıra sizde."

Ne yapacağımı, ne düşüneceğimi bilmez bir halde zarı attım. Onun gerçekten de bir Kızılordu komutanı olduğuna inanmakta hâlâ zorlanıyordum; bir şekilde onun da benim gibi çılgınca bir oyun oynadığını hissediyordum, ama çok daha uzun süreden beri, büyük bir ustalıkla ve kendi isteğiyle oynuyordu. Diğer yandan, tüm şüphelerimin kaynağı, konuşmasındaki zekâ pırıltısı ve hipnotik gözleriydi; oysa kendi başlarına bu etkenlerin hiçbir anlamları yoktu: Örneğin rahmetli Von Ernen de kültürlü bir insan sayılırdı, Çeka'nın başındaki Dzerzhinsky de mistik çevrelerde ün kazanmış bir hipnotistti. Sonra kafamı kurcalayıp duran sorunun kendisi-

nin ne kadar aptalca olduğunu düşüncii.im, gerçekten Kızılordu komutanı olan tek bir Kızılordu komutanı var mıydı ki? Hepsi ellerinden geldiğince şeytanın peygamberleri gibi davranmaya çalışıyorlar, aynı dün benim yaptığım gibi rol yapıyorlardı. Çapayev'e gelince, üzerindeki askeri elbiseye hiç ya-kıştıramıyordum onu, ama herhalde diğerleri benim gibi düşünmüyordu; Babayasin'in emri ve içinde bulunduğunuz zırhlı araba da bu düşüncemi destekliyordu. Benden ne istediğini bilmiyordum ama bir süre için onun kurallarına göre oynamaya karar verdim; hatta içgüdüsel olarak ona güvenebileceğimi hissediyordum. Nedendir bilinmez, o sabah rüyamda gördüğüm sonsuz varlık merdiveninde benden çok daha yüksekte durduğu düşüncesi uyanmıştı içimde.

"Bir şey mi düşünüyorsunuz?" dedi Çapayev zan atarken. "Yoksa canınızı sıkın bir şey mi var?"

"Artık yok," dedim. "Söyleseñize, Babayasin beni sizin emrinize vermeye istekli miydi?"

"Aksine, hiç istemiyordu," dedi Çapayev. "Size çok değer veriyor. Ben de sorunu Dzerzhinsky 'e götürdüm."

"Yani, onunla tanışıyor mısınız?"

"Evet."

"Lenin'le de tanışıyor olabilir misiniz yoldaş Çapayev?" dedim hafif bir alayla.

"Hem de yakından," diye cevap verdi.

"Bunu bir şekilde kanıtlayabilir misiniz bana?"

"Neden olmasın? İsterseniz hemen şimdi."

İki kadarını da yutmazdım doğrusu. Şaşkınlık içinde yüzüne baktım, ama yüzünde azıcık bir utanma bile yoktu. Tavlanın yanından uzandı, kılıcını kınından çıkararak masanın üzerine koydu.

Kılıcın görünüşü biraz tuhaftı. Uzun gümüş kabzasının yüzeyinde bir kabartma vardı - bir tavşan, onu çevreleyen bir halka, halkanın iki yanında da uçan kuşlar; geri kalan boşluklar da muhteşem işlemelerle süslüydü. Kabzanın sonunda yeşim taşından bir topuz vardı ve onun ucuna da mor püsküllü kısa ve kalın bir ipek kordon bağlanmıştı. Kabzayla çeliğin

birleştigi yerde, siyah demirden yuvarlak bir koruyucu vardı; kılıcın parlak çeliği uzun ve hafifçe kavisliydi. Tam olarak tarif etmek gerekirse, bu normal bir kılıç değil, Uzak Doğu'da, belki de Çin'de kullanılan türden bir kılıçtı. Yine de ayrıntılı olarak inceleyemedim, çünkü Çapayev lambayı söndürmüştü.

Zifiri bir karanlığa gömüldük. Hiçbir şey göremiyordum, yalnızca motorun mırıltısını duyuyor (bu aracın ses yalıtımı mükemmel yapılmıştı, sokaktan gelen sesler kesinlikle duyulmuyordu) ve hissettiğim hafif sarsıntılardan ilerlediğimizi anlıyordum.,

Çapayev bir kibrit yaktı ve masanın üzerine tuttu.

"Kılıcı izleyin," dedi.

Çeliğin üzerinde oluşan kıvılcık-sarı renklerdeki belli belirsiz yansıma baktım. Yansımanın tuhaf bir derinliği vardı, sanki puslu bir camın ardından uzun ve loş bir koridora bakıyordum. Görüntüde hafif bir dalgalanma oldu ve düğmeleri açık askeri ceket giymiş olan bir adamın koridorda yürüdüğünü gördüm. Keldi ve tıraşsızdı; yanaklarındaki kıvrımlı kılalar dağınık sakalı ve bıyığıyla birleşiyordu. Yere eğildi ve titreyen elleriyle bir şeye uzandı. Bunun köşeye sinmiş, kocaman kederli gözleri olan bir kedi yavrusu olduğunu gördüm. Görüntü çok netti, ama sihirli bir küreden yansıyormuş gibi kenarlardan çarpılmıştı. Aniden boğazımdan bir öksürük yükseldi ve Lenin -o olduğundan hiç şüphem kalmamıştı- sesi duyunca ayağa kalktı, etrafına bir bakındıktan sonra gözlerini benim bulunduğum tarafa dikti. Beni görebildiğini fark ettim. Gözlerinde bir an için korkuyu gördüm, sonra onun yerini kurnaz ve biraz da suçlu bir bakış aldı. Belli belirsiz bir gülümsemeyle tehdit edercesine parmağını bana doğru sallayarak, "Pisi pisi! Neredesin?" dedi.

Çapayev kibriti söndürdü ve görüntü kayboldu. Son anda kedi yavrusunun kaçtığını gördüm, sanki bu şeyleri yalnızca kılıcın üzerindeki yansımadan görmüyordum, anlaşılabilir bir şekilde gerçekten oraya gitmiştim ve uzansam kedi yavrusuna dokunabilirdim.

Işıklar yandı. Kılıcı kınına koyan Çapayev'e bijyülenmiş gibi bakmaya başladım.

"Viladimir İlyiç, Çehov'u tekrar okuyor," dedi.

"O kimdi." diye sordum.

Çapayev omuzlarını kaldırdı. "Tabii ki, Lenin'di."

"Beni gördü mü."

"Tam olarak değil. Yalnızca, birinin varlığını hissetmiş olmalı. Ama fazla şaşırdığını sanmıyorum. Böyle şeylere alışıktır. Onu izleyen çok kişi var."

"Ama nasıl... ne şekilde... hipnoz muydu bu."

"Diğerlerinden daha fazla değil," diyerek duvarı işaret etti, duvarın ötesinde olanları kast ettiğini düşündüm.

"Gerçekten kimsiniz siz?" diye sordum.

"Bugün ikinci kez aynı şeyi soruyorsunuz. Adımın Çapayev olduğunu size söyledim. Şu anda size söyleyebileceklerim bundan ibaret. İşleri yokuşa sürmeyin. Bu arada, yalnız kaldığımızda bana Vasily İvanoviç diyebilirsiniz. 'Yoldaş Çapayev' fazla resmi bence."

Tam başka açıklamalar istemek için ağzımı açacağım sırada, zihnimde uyanan bir düşünceyle duraladım. Daha fazla ısrar etmem hiçbir işe yaramayacaktı, hatta zararlı bile olabilirdi. Ama, en şaşırtıcı olanı bu düşüncenin benim olmamasıydı - nasıl olduğunu bilemiyordum, ama bu düşünceyi Ça-payev'in aklına soktuğunu hissediyordum.

Zırlı araba yavaşladı ve haberleşme borusundan şoförün sesi duyuldu:

"İstasyona geldik Vasily İvanoviç!"

"Mükemmel," diye cevap verdi Çapayev.

Zırlı araba dakikalar boyunca ağır ağır manevra yaptıktan sonra nihayet durdu. Çapayev kalpağını başına taktı, sedirden kalkıp kapıyı açtı. Soğuk hava, kış güneşinin akşam kızıllığı ve birbirine karışmış binlerce sesin gürültüsü kabinin içine doldu.

Çapayev, "Çantanızı alın," diyerek çevik bir hareketle aşağı atladı. Zırlı arabanın sıcak ve keyifli ortamından sonra gözlerimi ovuşturarak arkasından indim.

Yaroslav İstasyonu'nun önündeki meydanın tam ortasına daydık. Kare şeklinde nizama sokulmaya çalışılan, renk renk uniformalar giymiş gürültücü bir asker kalabalığı tarafından dört bir yandan kuşatılmıştık. Küçük rütbeli Kızılordu subayları, kılıç elde sıraların arasında dolaşıyorlardı. Çapayev'in ortaya çıkmasıyla bağışmalar oldu, gürültü gittikçe arttı ve birkaç saniye sonra meydan "Hurraa!" sesleriyle yankılanmaya başladı.

Çapraz bayraklarla süslenmiş, inşaat iskelesine benzeyen ahşap bir platformun yanında durmuştu aracımız. Platformun üzerinde kendi aralarında konuşan birkaç asker vardı, bizi görünce alkışlamaya başladılar. Çapayev hızla gıcırtılı merdivenlerden yukarı çıktı; ben de fazla geride kalmamaya çalışarak peşinden gittim. Subaylarla kısaca selamlaşıldıktan sonra (subaylardan biri, üzerinden çaprazlama kemerler geçirilmiş kunduz kürkünden bir palto giyiyordu), Çapayev iskelenin parmaklıklarına yaklaşarak kalabalığı susturmak için sarı eldivenli ellerini havaya kaldırdı.

Sesini kalınlaştırarak bağırdı: "Çocuklar! Niye burada olduğumuzu hepiniz biliyorsunuz. Boşboğazlık etmeye gerek yok! Her şeyi göreceksiniz, her şeyi deneyeceksiniz. Başka türlü olabilir mi hiç? Ha? Artık kıçımızın üstünde oturmak yok... Süt çocuklarına göre değil gittiğimiz yer."

Çapayev'in hareketlerine dikkat ettim; konuşurken düzenli olarak sağa sola dönüyor, sarı eldivenli ellerini havada savurarak sanki görünmeyen bir düşmana karşı kılıç sallıyordu. Hızlı hızlı söylediği sözleri anlıyordum, ama işçilerin duymak için boyunlarını uzattıklarına, başlarını salladıklarına, hatta bazen sevinçle sırttıklarına bakılırsa, onların akıl erdirebileceği şeyler söylüyordu.

Biri arkamdan kolumu dürtüklendi. Ürpererek arkamı döndüğümde, ince bıyıklı, yüzü soğuktan pembeleşmiş, bayatlamış çay rengi gözleri hırsla parlayan kısa boylu bir adam gördüm.

"Fu fu," dedi.

"Ha?"

"Fu-Furmanov," dedi kısa parmaklı yayvan elini uzatarak.

"Güzel bir gün," diye cevap verdim elini sıkarken.

"Be-ben dokumacı alayının ko-komiseriyim. Bi-birlikte çalışacağız. Siz şimdi ko-konuşacaksınız. Elini-nizi çabuk tutun. Ti-ti-tren kalkacak şimdi."

"Elbette," dedim.

Şüpheyle ellerime ve bileklerime bakarak, "Fa-pa-partili misiniz?" diye sordu.

Başımı salladım.

"Uzun süreden b-beri mi?"

"iki yıl oldu,"

Furmanov, Çapayev'c baktı. "Bi-bi kartal, ama gözlerini üzerinden ayırma. Ço-çok çabuk etkilendiğini söylüyorlar. Ama, as-askerler onu seviyor Onu anlıyorlar."

Çapayev'in sözlerini uysal uysal dinleyen askerleri işaret etti başıyla. Çapayev konuşmasının sonuna gelmişti: "Cepheye gitmekten başka yol yok. Ben de komutan olarak size el veriyorum işte... şimdi de komiser konuşacak."

Çapayev parmaklıktan çekildi.

"Sıra sende Petka," diye bana doğru seslendi.

Parmaklığa doğru yürüdüm.

Bu adamlara bakmak ve kaderin onlar için ördüğü korkunç ağı düşünmek ne kadar da acı vericiydi. Çocukluklarından beri kandırılmışlardı, ama şimdi de değişen bir şey yoktu aslında, yalnızca farklı bir şekilde kandırılıyorlardı. Ancak, kandırılışlarının kaba ve bayağı ilkelliği -hem eskisi hem yenisi için geçerliydi bu- kesinlikle insanlık dışıydı. Meydanda duran bu insanların duygulan ve düşünceleri, giydikleri paçavralar gibi sefalet içindeydi. Ölüme bile onlarla hiçbir bağlantısı olmayan insanların yaptığı aptalca bir gösteriyle gönderiliyorlardı. Ama benim durumum onlardan farklı mıydı ki? Eğer ben de onlar gibi hayatımı kontrol eden güçlerin yapısını anlayamıyor, daha da kötüsü yalnızca anladığımı sanıyorsam; "Enternasyonalizm" kelimesi için ölüme gönderilen sarhoş bir proleterden ne farkım vardı? Flegel'i, Fleine'yi, hatta Fierzen'i okumuş olmam mı farklı kılıyordu beni? Ne kadar gülünç bir fikir!

' ? Yine de, bir şeyler söylemem gerekiyordu.

"İşçi yoldaşlar!" diye bağırdım. "Komiseriniz yoldaş Furmanov olabildiğince kısa konuşmamı istedi, çünkü yola çıkmamız an meselesi. Sanırım daha sonra uzun uzun konuşmaya zamanımız olur, ama kalbimde yanan ateşi size kısaca tarif edebilirim. Bugün Lenin'i gördüm yoldaşlar. Hurraa!"

Meydan uzun süre ısıklar ve sloganlarla inledi. Sesler ke-silinceye kadar bekledikten sonra tekrar başladım:

"Yoldaşlar, şimdi yoldaş Furmanov bir veda konuşması yapacak!"

Furmanov gözlerinde minnettar bakışlarla, başını sallayarak parmaklığa yanaştı. Çapayev bizi tamamen unutmuştu; kunduz kürkü paltosu olan subayı ikide bir dirsekleyip bir şeyler söylüyor, bir yandan da kıs kıs gülerек bıyığıyla oynuyordu. Benim geldiğimi görünce subayın omzuna vurdu, diğerlerine de başıyla selam verdikten sonra tribünün merdivenlerinden aşağı indi. Furmanov'un konuşması başlamıştı:

"Yoldaşlar! Yalnızca birkaç dakika kaldı. Son çanlar çalacak ve kudretli toprakların kayalık sahillerine, köprü başlarını tutacağımız uçurumlara doğru yelken açacağız..."

Hiç kekelemeden, hatta sesini gayet iyi kullanarak konuşuyordu.

Bizi görür görmez iki yana ayrılan işçi öbeklerinin arasından geçerek - yakından görünce onlara karşı duyduğum sempati hemen hemen tamamıyla yok olmuştu- istasyona doğru ilerledik. Çapayev hızlı hızlı yürüyor ben de zorlukla arkasından yetişmeye çalışıyordum. Kendisine selam veren olursa, seri bir hareketle san eldivenini kuzu derisi şapkasına kaldırıp indiriyordu. Ne olur ne olmaz diye ben de onun hareketlerini taklit ediyordum, biraz sonra o kadar ustaca selam veriyordum ki, istasyonun çevresinde dolanan bu üst-nean-dertallerden biri olduğumu hissetmeye başladım.

İstasyon platformunun kenarına geldiğimizde donmuş toprağın üzerine atladık. Makas hatlarının ve yan yolların üstünde karla kaplı vagonlardan oluşan bir labirent çıktı önümüze. Her yanda bizi izleyen yorgun insanlar vardı, umutsuzluk-

la asılmış suratları onları yeni bir insan ırkına dönüştürmüştü. Solovyev'in bir şiirini hatırladım ve gülmeye başladım.

"Neler oluyor size?" diye sordu Çapayev.

"Yok bir şey. Pan-mongolizmin ne olduğunu anladım."

"Peki neymiş."

"Cengiz Han zamanında Polonya'da çok popüler olan bir öğreti." diye cevap verdim.

"Amma da ilginç kelimeler biliyorsunuz!"

"Sizin kadar değil. Kelimelerden söz açılmışken el vermenin ne demek olduğunu açıklayabilir misiniz."

"Neyin?" dedi Çapayev kaşlarını çatarak.

"El vermek, diyorum," diye tekrarladım.

"Nerede duydunuz bunu?"

"Yamlınıyorsam, az önce platformun üzerinde konuşurken komutanın el vermesinden bahsediyordunuz."

"Haa," dedi Çapayev gülümseyerek, "Onu soruyorsunuz demek. İnsan kitlelere seslenirken her söylediği sözü anlamasına gerek yoktur, önemli olan kitlelerin onu anlamasıdır. Konuşurken tek yapmanız gereken, kitlenin beklentilerine göre hareket etmektir. Kimileri bunun için kitlelerin konuştuğu dili öğrenir, ama ben daha doğrudan bir yöntem kullanırım. Başka bir deyişle, 'el vermenin' ne olduğunu öğrenmek istiyorsanız, bana değil, meydandaki kitleye sormalısınız."

Galiba ne demek istediğini anlıyordum. Gerçekten uzun zaman önce ben de aynı sonuca varmışım, aradaki tek fark monotonluğu ve anlamsızlığı yüzünden sıkıcı bulduğum sanat sohbetleri konusunda bunu yapıyor olmamdı. Edebiyat çevrelerindeki işlerim, kronik zekâ geriliği olan bir sürü insanla görüşmemi gerektirdiği için, tartışmalara katılmam gerektiğinde neyin konuşulduğuna hiç bakmadan "realizm," "teurji," hatta "teosofik fosil," gibi anlamsız kelimeler kullanarak insanların kafalarını karıştırmayı öğrenmek zorunda kalmışım. Çapayev'in terminolojisine göre bunun adı kitlelerin dilini öğrenmekti. Yine de, kendisinin bile söyleyeceği kelimeleri tek tek seçmekle uğraşmadığını fark etmişim; elbette bunu nasıl yaptığını pek bilemiyordum. Belki de bir

tür transa giriyor, kalabalığın beklenti titreşimlerini hissediyor ve bu titreşimleri onların anlayabileceği şekilde biçimlendiriyordu.

Yolun geri kalanında konuşmadık. Çapayev beni gittikçe daha uzağa götürüyordu, birkaç kez eğilerek boş ve cansız vagonların altından geçtik. Etraf sessizdi, zaman zaman uzaklarda çılgınca çalan buharlı lokomotif düdükları dışında hiçbir şey duyulmuyordu. Sonunda, arkasına bir zırhlı vagon takılmış bir trenin önünde durduk. Vagonun bacasından ince bir duman tütüyordu. Çiçek bozuğu Orta Asyalı yüzüyle etkileyici bir Bolşevik duruyordu kapıda - bilmediğim bir nedenden ötürü ona Başkir ismini takmak geldi içimden.

Başkir'e bir selam verip yanından geçtik, vagona tırmandığımızda kendimizi kısa bir koridorda bulduk. Çapayev kapılardan birini işaret etti.

"Bu sizin kompartımanınız," dedi saatini cebinden çıkarırken. "İzin verirseniz sizi biraz yalnız bırakacağım, bazı emirler vermem gerek. Bizi lokomotifle dokumacıların vagonları arasına koymaları gerekiyor."

"Komiserlerinin tipini pek beğenmedim," dedim. "Şu Furmanov'u yani. Gelecekte onunla uyum sağlayabileceğimden pek emin değilim."

"Yaşadığınız anla ilgili olmayan şeylerle kafanızı meşgul etmeyin," dedi Çapayev. "Sözünü ettiğiniz geleceğe ulaşmayı becerniediniz daha. Belki ulaşacağınız gelecekte Furmanov diye biri olmayacak - belki ulaşacağınız gelecekte siz dahi olmayacaksınız."

Bu garip sözlere nasıl cevap vereceğimi bilemedim.

"Biraz rahatlayın ve dinlenin. Akşam yemeğinde görüşürüz," diyerek çıktı.

Kompartımanın huzurlu havası bana hayli şaşırtıcı geldi; zırhlı duvardaki pencerenin perdeleri sıkıca kapatılmıştı ve küçük bir masanın üzerinde, içine karanfil konmuş bir vazo duruyordu. Kendimi tamamen tükenmiş hissediyordum; kanepeye oturdum, tekrar kalkacak gücü kazanmam bayağı uzun sürdü. Günlerdir yıkanmadığımı hatırlayarak korido-

ra çıktım. İlk açtığım kapının banyo ve tuvalete ait olması çok garipti doğrusu.

Hemen sevinçle gidip sıcak bir duş aldım (suyu, bir kömür sobasıyla ısıtıyor olmalıydılar), kompartımanıma döndüğümde masanın üzerinde bir bardak tavşan kanı çayın beni beklediğini gördüm. Çayı içtikten sonra yatağa uzandım ve ütü-lü, tertemiz çarşafların uzun süredir unuttuğum kokusuyla gevşeyerek hemen uykuya daldım.

Uyandığımda hava hemen hemen kararmıştı. Tekerlekler rayların bağlantıları üzerinden geçerken vagon düzenli aralıklarla sarsılıyordu. Boş çay bardağım koyduğum masanın üzerinde şimdi de oraya nasıl geldiği belli olmayan bir bohça duruyordu. Bohçayı açtığımda siyah bir takım elbise, jırırlı pırlı parlayan bir çift deri ayakkabı, bir gömlek, iç çamaşırı ve aralarında rahatça seçim yapabilmem için bir düzine kravat çıktı içinden. Artık olanlara şaşırma yetimi kaybetmişim. Elbise ve ayakkabılar üzerime tam oturdu, kısa bir tereddütten sonra çok hoş siyah puanları olan bir kravat seçtim; duvardaki dolabın aynasında kendime baktığım zaman, birkaç günlük sakalım şıklığımı hafifçe bozuyor olsa da, görünüşümü çok beğenmişim. Vazodan eflatun bir karanfil aldım, sapım kırdım ve çiçeği ceketin göğsündeki düğme iliğine yerleştirdim. Petersburg'daki eski hayatım bana ne kadar güzel ve ne kadar da ulaşılmaz göründü o an!

Koridora çıktım, en sondaki kapıya yaklaşıp çaldım. Kimse yanıt vermedi. Kapıyı açarak içerideki büyük salona girdim. Salonun ortasındaki masaya üç kişilik bir akşam yemeği hazırlanmış, iki şişe de şampanya konmuştu; masanın üzerindeki mumların alevi, trenin sarsılmasıyla düzenli olarak titriyordu. Havada hafif bir puro kokusu vardı. Duvarlar, yaldızlı san çiçeklerle bezeli duvar kâğıtlarıyla kaplıydı; gecenin mavisi, masanın karşısındaki büyük pencereden içeriye vuruyordu.

Arkamda bir hareket olduğunu hissederek telaşla geriye döndüm. Vagonun önünde gördüğüm Başkir arkamda dikiliyordu. Hiçbir ifade olmayan yüzüyle bir an bana baktıktan

sonra köşede duran gümüş kulaklı gramofona yaklaşarak kolunu çevirdi ve dönmeye başlayan plağın üzerine iğneyi indirdi. Şaliapin kesintisiz dökme-bronz bas sesiyle söylemeye başladı -sanırım Wagner'di. Masadaki üçüncü tabağın kimin için konduğunu düşünerek cebimdeki sigaraya uzandım.

Fazla düşünmeme gerek kalmadan kapı açıldı ve Çapayev'i gördüm. Siyah, kadife bir ceket giymişti, beyaz bir gömleği ve kaputuna dikilmiş olan kırmızı şeritlerle aynı parlak kumaştan yapılmış kırmızı papyonu vardı. Arkasından bir kız girdi içeri.

Saçları çok kısa kesilmişti - bunun bir tür saç modeli olduğunu söylemek çok zordu. Yeni çıkmış göğüslerini cömertçe sergileyen daracık siyah bir kadife elbise giymişti, boynunda iri inci tanelerinden yapılmış bir kolye vardı; omuzları geniş ve kaslı, kalçaları azıcık dardı. Gözleri biraz şehla bakıyordu, ama bu çekiciliğini biraz daha artırıyordu yalnızca.

Hu kızın bir güzellik abidesi olarak gösterilebileceğine hiç şüphe yoktu, ama, bu güzelliğin kadınsı olduğu pek söylenemezdi. Bu yüzü, bu gözleri ve omuzları, bir sevgili yatağının şehvetli, sinsî karanlığıyla bağdaştırmak benim sınır tanımaz fantezilerim için bile çok fazlaydı. Hayır, Bunin'in hayasız samanlıklarıyla bağdaştırılabilecek bir kız değildi o! Onu ancak bir buz pistinde kayarken hayal edebilirdiniz. Güzelliğinde ayıltıcı bir şeyler vardı, basit ve biraz hüznü bir şeyler; Petersburg'da daha savaştan önce herkesin bıktığı o göstermelik erdemden bahsetmiyorum. Bu gerçek, doğal ve kendine güvenen mükemmelliğin yanında şehvet duygusu, bir gece bekçisinin velveleli yurtseverliği kadar vulgar kalıyordu.

Bana şöyle bir baktıktan sonra Çapayev'e dönerken, çıplak boynundaki incilerin ışıldadığını gördüm.

"Yeni komiserimiz bu mu?" diye sordu. Sesi biraz yavan, ama yine de tatlıydı.

Çapayev başını salladı. "Sizi tanıstırayım: Pyotr, Anna."

Masadan kalktım, soğuk elini elime alıp dudaklarıma götürmek istedim ama beni durdurarak Petersburglu bir *eman-*

cipee havasıyla resmi bir şekilde elimi sıktı. Elini hemen bırakmak istemedim.

"Mükemmel bir makineli tüfekçidir, onu kızdırmamaya çalışın," dedi Çapayev.

"Bu narin parmaklar gerçekten de ölüm saçabilir mi?" dedim, elini bırakırken.

"Ölümü tam olarak nasıl değerlendirdiğinize bağlı," dedi Çapayev.

"Bu konuda farklı görüşler olabilir mi."

"Kesinlikle."

Masaya oturduk. Başkir, şampanyayı şaşırtıcı bir kolaylıkla açtı ve bardaklarımızı doldurdu.

Çapayev hipnotik bakışlarını gözlerime dikerek konuşmaya başladı: "Kadeh kaldırmak istiyorum; içinde doğmuş olduğumuz korkunç döneme ve böyle bir dönemde özgürlük için mücadele etmeyi bırakmayanlara!"

Tuhaf bir mantıktı doğrusu, çünkü bu dönemi korkunç hale getiren mücadelenin ta kendisiydi ya da onun deyimiyle, sözde "özgürlükleri" için mücadeleyi bırakmayanlardı -ama kimin özgürlüğüydü bu, neye rağmen kazanıyordu bu özgürlük.' Yine de karşı çıkmak yerine şampanyamdan bir yudum aldım - masada şampanya varken sohbet siyasi konulardan açıldığında uygulamaya alışık olduğum basit bir yöntemdi bu. Birden ne kadar aç olduğumu fark ettim ve yemeye koyuldum.

Hissettiğim şeyleri tarif etmek çok zordu. Olanlar o kadar olağandışıydı ki, artık sıradanlaşmıştı; rüya görürken de böyle olur, zihin bir fantastik görüntüler girdabına düştüğünde, aynı mıknatıs gibi gündelik hayattan tanıdığı bir ayrıntıya doğru çekilir ve tamamen ona odaklanır, böylece en karmaşık kâbuslar bile günlük hayatın bir benzerine dönüşür. Bir keresinde sinir bozucu bir olay sonucu Peter ve Paul Katedrali'nin tepesindeki bir meleğe dönüştüğümü görmüştüm rüyamda, keskin soğuktan kendimi korumak için ceketimin düğmelerini iliklemeye çalışıyordum, ama düğmeler bir türlü iliklere girmiyordu - o sırada kendimi gece vakti Peters-

burg semalarında asılı olarak bulmama değil, her gün yaptığım bu şeyi neden beceremediğime .şaşırmıştım.

Şimdi de benzer bir şey yaşıyordum. Olanların gerçekdışlığı bir şekilde bilincimden uzaklaşmıştı; aslında çok normal bir akşam geçiriyorduk, vagonun hafif sarsıntısı da olmasa, Petershurg'da, pencerelerine otomobil farları vuran küçük bir kafede oturduğumu sanabilirdim.

Arada .sırada Anna'ya kaçamak bakışlar atarak sessizce yemeğimi yedim. Top arabalarından ve makineli tüfeklerden bahseden Çapayev'e kısa yanıtlar veriyordu, ama konuşmalarının içeriğini anlayamayacak kadar Anna'nın görüntüsüyle büyülenmişim. Güzellüğünün mutlak ulaşılmazlığı kederlendiriyordu beni; ona şehvetle yaklaşmaya çalışmanın, eline bir kova alıp günbatımına daldırmaya çalışmak kadar boş ve faydasız olduğunu görebiliyordum.

Yemek bittiğinde, Başkir tabakları kaldırdı ve kahveleri getirdi. Çapayev koltuğuna yaslanıp bir puro yaktı. Yüzü cömert ve biraz uykulu bir hal almıştı, bana bakarak gülümsedi.

"Pyotr, düşünceli görünüyorsunuz, hatta beni maruz görürseniz biraz aklınızın karışmış olduğunu sanıyorum. Ama bir komiser... biliyorsunuz ki insanları peşinden sürüklemelidir... Nasıl söylesem... çevik ve acımasız olmalıdır... Kendinden tam olarak emin olması gerekir, iler zaman."

"Kendimden tam olarak eminim," dedim. "Ama sizden tam olarak emin değilim."

"Nasıl yani? Sizi rahatsız eden nedir?"

"Samimi olmamı ister misiniz?"

"Elbette. Arma'nın ve benim eksiksiz bir güvenimiz var size."

"Sizin gerçek bir Kızılordu komutanı olduğunuza inanmakta güçlük çekiyorum."

Çapayev'in sol kaşı yukarı kalkıverdi.

"Gerçekten mi? Ama neden?" dedi. Gerçekten de şaşırmış görünüyordu.

"Bilmiyorum, tüm olanlar bir maskeli baloymuş gibi geliyor bana."

"Proleterlere sempati duyduğuma inanmıyor musunuz?"

"Hayır, inanıyorum... Gerçekten. Bugün platformun üzerinde konuşurken ben de benzeri bir duyguya kapıldım. Hâlâ da..."

Birden ne söylemeye çalıştığımı ben de karıştırmaya başladım. Masada bir sessizlik oldu, yalnızca Anna'nın kahvesini karıştırırken çıkardığı şingirti duyuluyordu.

"Bu durumda, bir Kızılordu komutanının tam olarak neye benzediğini söyler misiniz." dedi Çapayev, ceketinin eteğindeki puro külünü silkelerken.

"Furmanov'a," dedim.

"Pyotr, kusura bakmayın, ama bugün ikinci kez bu ismi tekrarlıyorsunuz. Kim bu Furmanov yahu?"

"Hırslı gözleri olan adam, benden sonra dokumacılara hitap etmişti." dedim. Anna birden ellerini çırpı.

"Dokumacıları tamamen unuttuk Vasily İvanoviç. Çoktan onları ziyaret etmiş olmalıydık."

Çapayev başını salladı.

"Evet, evet, çok haklısınız Anna. Ben de tam bunu önerecektim ama Pyotr beni öyle bir bilmecenin içine soktu ki unuttum gitti."

Bana dönerek devam etti: "Anlattığınız konuya mutlaka geri dönmeliyiz. Ama, şimdilik bize eşlik etmeye ne dersiniz?"

"Tabii, olur."

"O zaman, ileri," dedi Çapayev, masadan kalkarak.

Subay vagonundan çıkıp trenin arkasına doğru yürüdük. Olanlar, bana gittikçe daha tuhaf görünmeye başlamıştı. İçinden geçtiğimiz vagonlar karanlıktı ve tamamıyla boş görünüyordu. Hiçbir yerde ışık yanmıyor, kapalı kapıların ardından tek bir ses duyulmuyordu. Çapayev'in purosunun kıvılcımları ceviz kapıların cilalı yüzeylerinde yansırken, bu kapıların ardında gerçekten de Kızılordu askerlerinin uyuduğuna inanamıyordum, ama bu konu üzerinde fazla kafa yormadım.

Vagonlardan birinin sonunda, diğerlerinde olduğu gibi küçük bir hol değil, bir kapı vardı; kapının penceresinden ba-

kınca hızla gözlerimin önünden geçen bir kış gecesi manzarası gördüm. Başkir biraz kurcaladıktan sonra kapıyı açtı; tekerleklerin takırtısı ve insanın yüzüne iğne gibi batan kar taneleri bir anda içeriye doldu. Kapının dışında, tramvayların arkasındaki gibi tırabzanla çevrili, üstü kapalı bir sahanlık vardı. Sahanlığın hemen ötesinde de arkadaki vagonun dev gövdesi görölüyordu.

Sahanlıktan diğer vagona geçmek mümkün değildi, bu yüzden Çapayev'in yeni adamlarını nasıl ziyaret etmeyi düşündüğünü anlayamamıştım. Diğerlerinin peşinden sahanlığa çıktım. Çapayev tırabzana yaslandı, rüzgârın kızıl kıvılcımlar kopardığı purosundan derin bir nefes çekti.

"Duyuyor musunuz? Şarkı söylüyorlar," dedi Anna.

Saçlarını rüzgârdan korumak için elini kaldırdı ama sonra hemen indirdi - saç modeli bu hareketini tamamen anlamsız kılıyordu. Kısa süre öncesine kadar farklı bir saç modeli olduğunu düşündüm. Bana dönerek, "Duyuyor musunuz?" diye tekrarladı.

Gerçekten de tekerlek seslerine karışan hoş ve ahenkli bir şarkı geliyordu kulağıma. Daha dikkatli dinlemeye başlayınca, sözlerini bile duydum:

Bizler demirciyiz /,, ruhumuz, çekik Mutluluk anahtarı dökmek işimiz Kalkar göklere bu ağır çekiç Vurur çelikten gövdeye amansız

"Ne tuhaf, eğer onlar dokumacıysa, şarkıda neden demirciyiz diyorlar? Ayrıca neden çekikmiş ruhları?"

"Çekik değil, çekiç," dedi Anna.

"Çekiç mi? Haa, tabii ya. Demirci oldukları için - daha doğrusu gerçekte dokumacı olmalarına rağmen, şarkıda demirci olduklarını söyledikleri için. Ne kadar da saçma!"

Sözlerinin saçmalığına rağmen, kış gecesinin içinde çınlayan bu şarkının tanıdık ve büyüleyici bir havası vardı. Belki de bunun nedeni şarkının kendisinden çok; sayısız erkek se-

sinin, insanın yüzünü buz gibi kesen rüzgârın, karla kaplı tarlaların ve göğe saçılmış birkaç yıldızın tuhaf birleşimiydi.

Rayların hafifçe kıvrıldığı bir yerde, arkada uzanıp giden karanlık vagonları gördük -adamlar zifiri karanlıkta şarkı söylüyor olmalıydılar- bu son görüntü bütün manzarayı iyice gizemli ve olağanüstü bir hale getirdi.

"Belki bir İskandinav sarkışısıdır," dedim. "Yani, onların bir tanrısı var; bu tanrı silah olarak sihirli bir çekiç kullanıyor. Sanırım eski Edda destanlarında geçiyordu. Evet, evet, bakın her şey nasıl da yerine oturdu! Şu önümüzdeki buzlarla kaplı vagon neden 'İlior'un bilinmeyen bir düşmana fırlattığı çekici olmasın.' Amansızca arkamızdan geliyor ve onu durduracak hiçbir güç yok!"

"Çok canlı bir hayal gücünüz var," dedi Anna. "Pis bir vagon nasıl oluyor da böyle düşüncelere sürüklüyor sizi."

"Sürüklemiyor canım! Yalnızca konuşmuş olmak için .söylüyorum. Aslında başka bir şey düşünüyordum."

"Ne düşünüydünüz?" dedi Çapayev.

"Aslında insan da biraz trene benziyor. Aynı şekilde o da, kimbilir kendisine kimden kalan karanlık ve korkunç vagonları çekmeye mahkûm edilmiş. Rastlantısal olarak art arda dizilen umut, düşünce ve korkuların anlamsız gürültüsünü de hayatı olarak görüyor. Bu kaderden kaçmasının hiçbir yolu yok."

"Neden olmasın." dedi Çapayev. "Bir yol var."

"Bu yolu biliyor musunuz."

"Elbette."

"Bizimle paylaşmak ister inisiniz?"

Çapayev, "Memnuniyetle," diyerek parmaklarını şıklattı.

Başkir, bu işareti bekliyormuş gibi, hemen tırazanın altından geçti ve karanlıkta göremediğim vagon bağlantılarını çözöverdi. Bir takırtı oldu, sonra Başkir yine aynı çeviklikle sahanlığa geri döndü.

Karşımızdaki vagon duvarı yavaş yavaş uzaklaşmaya başladı. Çapayev'e döndüm. Sakin sakin yüzüme bakıyordu.

Sanki hiçbir şey olmamış gibi, "Burası soğuk, hadi masaya dönelim," dedi.

; "Birazdan gelirim," diye cevap verdim.

Sahanlıkta yalnız kalınca bir süre daha arkaya bakmaya devam ettim. Dokumacıların şarkısını hâlâ duyabiliyordum, ama vagonlar her geçen saniye biraz daha uzaklaşıyorlardı; birden, kaçan bir kertenkelenin kopmuş kuyruğu gibi göründüler gözüme. Çok hoş bir manzaraydı. Ah, keşke uzun yıllardır ruhumu yaralayan sahte kişiliklerimin kasvetli kalabalığını ardımda bırakmak da Çapayev'in bu adamları ardında bırakması kadar kolay olsaydı!

Az sonra üşümeye başladım. Vagona dönüp kapıyı arkamdan kapadım ve el yordamıyla ilerledim. Subay vagonuna vardığımda, ceketimdeki kar tanelerini silkelemeye bile mecalim kalmadığını hissettim. Dosdoğru kompartımanıma giderek yatağa yıkıldım.

Salonda Çapayev'in ve Anna'nın konuşup güлüşüklerini duyabiliyordum. Bir şampanya patlattılar.

"Pyotr!" diye bağırdı Çapayev. "Uyumayın! Gelin bizimle oturun!"

Sahanlıkta vücudumu donduran soğuk rüzgârdan sonra, kompartımandaki sıcak havayla gevşemiştım. Hatta çevremde hava değil de su varmış gibi bir duyguya kapıldım, sanki günlerdir hayalini kurduğum sıcak bir küvetin içindeydim. Bu duygu iyice gerçeğe dönüştüğünde, uyumak üzere olduğumu anladım - zaten gramofondan Şaliapın yerine ansızın sabah duyduğum Mozart füğü çalmaya başladığından beri bunun olacağını biliyordum. Kesinlikle uyumamam gerektiğini hissettim, ama artık direnmek için yapabileceğim bir şey yoktu; mücadele etmeyi bıraktım ve piyanonun yarımlik notaları arasında o sabah beni hayretlere düşüren sonsuz merdiven boşluğuna doğru paldır küldür yuvarlandım.

"Hoop! Hoop! Uyumak yok!"

Birisi hafifçe fımzıımu sarstı. Başımı kaldırıp gözlerimi açtığımda tanımadığım bir yüz gördi^im: Tombul, yusuvarlak, kıllı bir yüzdü bu. Tatlı tatlı gülümsüyordu, ama benim içimden gülümsemek gelmedi. Sebep, özenle şekil verilmiş keçi sakalı ve traş edilmiş kafa.sıydı kuşkusuz. Üzerime eğilmiş olan adam, savaşın başlamasından hemen sonra Petersburg'da pıtrak gibi çoğalan, ellerine ne geçerse satan şu karaborsacıları hatırlatmıştı bana. Sanki kesin bir kuralmış gibi hıpsı de Ukraynalıydı ve ayırt edici özellikleri, bitmek tükenmek bilmeyen enerjileri ve başkentteki son mistik eğilimleri yakından takip etmeleri idi.

"Vladimir Volodin," diye kendini tanıttı adam. "Sadece Volodin de diyebilirsiniz. Yine hafızanızı kaybetmeye karar verdiğinizde göre, yeni baştan tanışmakla başka çare yok herhalde."

"Pyotr," dedim.

"Anı hareketler yapmasanız iyi olur Pyotr," dedi Volodin. "Uyurken size 4 cc Taurepam verdiler, yani bu sabah kendinizi biraz alacakaranlık kuşağındaymış gibi hissedebilirsiniz. Çevrenizdeki insanları ya da eşyaları biraz fazla iç karartıcı ya da tiksindirici bulursanız hiç şaşırmayın."

"Ah dostum, alı, böyle şeylere şaşırmayı bırakalı o kadar uzun zaman oldu ki."

"Hayır hayır, koşullar dayanılmaz derecede iğrenç görünebilir demek istedim. Anlatılmaz, insanlık dışı bir dehşet ve anlamsızlık. Playata uyum sağlama yeteneğinizi tamamıyla yitirmişsiniz gibi gelebilir bir süre."

"Ne yapmalıyım peki?"

"Aldırmayın. Enjeksiyon yüzünden oluyor."

"Denerim."

"Mükemmel."

Birden adamın çırılçıplak olduğunu fark ettim. Dahası, ıslaktı ve vücudundan damlayan sular yerdeki fayansların üzerinde göl olmuş, o da oracığa çömelmişti. Bu korkunç manzaranın en dayanılmaz yanı; uzun ve kuvvetli kolunu bir maymunun o erişilmez sınır tanımazlığıyla fayansa koymuş olmasıydı. Kıllı ve iri adamların yapacakları en normal hareketin bu şekilde çömelmek olduğu bir dünyada yaşadığımızı; başka türlü düşünenlerin hayatı kesinlikle dayanılmaz bulacaklarını ilan ediyordu sanki bu rahatlığıyla.

Enjeksiyon hakkında söylediği şey doğru görünüyordu. Dünyayı algılayışında gerçekten tuhaf bir değişiklik vardı. Volodin, saniyeler boyunca bir ikametgâh ilmühaberi vesikalığı gibi göründü gözüme; arka planı bomboş bir figür. Yüzünü ve vücudunu ayrıntılı olarak inceledikten sonra, birden nerede olduğumu merak etmeye başladım, ancak ondan sonra içinde bulunduğumuz yer cisimleşmeye başladı. Yani, en azından bana öyle geldi.

Her yanı beyaz fayanslarla döşenmiş, içinde yan yana dizilmiş beş tane demir küvet olan büyük bir odanın içindeydik. En sondaki küvetin içine uzanmış yatıyordum ve aniden tiksintiyle suyun biraz soğuk olduğunu fark ettim. Volodin, son kez cesaret verici bir şekilde gülümsedikten sonra hızla olduğu yerde döndü ve mide bulandırıcı bir çeviklikle zıplayarak yandaki küvete girdi; bunu yaparken neredeyse hiç su sıçratmamıştı.

Odanın içinde Volodin'den başka iki kişi daha vardı: Eski çağlardaki Slav şövalyelerine benzeyen, seyrek sakallı, uzun saçlı ve mavi gözlü bir sarışın; bir de, biraz kadınsı, solgun yüzlü ve olağanüstü gelişmiş kaslara sahip olan, siyah saçlı genç bir adam. Onlar da soran gözlerle bana bakıyorlardı.

Birkaç saniyelik sessizliğin ardından, "Gerçekten bizi hatırlamıyor gibi görünüyorsunuz. Ben Semyon Serdyuk," dedi sakallı sarışın.

"Pyotr," dedim.

En uzaktaki küvetin içindeki genç adam da, "Maria," dedi.

"Efendim?"

"Maria dedim, Maria," diye tekrarladı tedirginlikle. "Bir isim. Eriçli Maria Kemardue diye bir yazar var ya, bilmiyor musunuz? Bana onun adım vermişler."

"Hiç duymadım," dedim. "Yenilerden olmalı."

"Bir de Kainer Maria Rilke var. Onu da mı duymadınız?"

"Yok canım, onu duyddm. Hatta tanışmıştık."

"Tamam o zaman. O Rainer Maria'ydı, ben de yalnız Maria'yım."

"Affedersiniz, ama sesinizi bir yerlerden hatırlar gibiyim," dedim.

"Uçaklardan ve Rusya'yla Batı arasındaki simyevi evlilik bağından falan bahseden o tuhaf hikâyeyi anlatan siz olmayasınız sakın?"

"Bu doğru, ama tuhaf olan ne?"

Genel olarak bir tuhafılık yok, ama nedense ben sizi kadın zannediyordum."

"Bir anlamda haklısınız," dedi Maria. "Patrona bakılırsa, sahte kişiliğini bir kadınmış. Heteroseksüel şovenist değilsiniz herhalde."

"Yok canım, sadece o kimliğinizin gerçek olmadığını bu kadar kolay kabul etmenize şaşırdım; o kadar. Sahiden kabul ediyor musunuz?"

"Hiçbir şeyi kabul etmiyorum. İler şey başıma aldığım darbe yüzünden oldu. Patron tezini yazmaya çalıştığı için beni burada tutuyorlar."

Bu adı ikinci kez duyuyordum; şaşkınlıkla sordum: "İyi ama, kim bu patron?"

"Timur Timuroviç. Departman şefi. Sahte kişilikler konusunda uzmandır."

"Eksik oldu," diye karşı çıktı Volodin. "Tezinin başlığı 'Bölünmüş Sahte Kişilikler'. Maria hayli basit bir vaka ve onun bölünmüş kişiliği olduğunu söylemek için terimi bayağı esnetmek gerekiyor. Siz onun için altın değerindesiniz Pyotr. Sah-

te kişiliğiniz öylesine belirgin ve ayrıntılı ki, gerçeğine ağır basıyor ve neredeyse onun yerini alıyor. Bölünme şekli gerçekten insanı hayran bırakacak kadar olağanüstü."

Bir süredir sesini çıkarmayan Serdyuk, "Hiç de değil," diye karşı çıktı. "Pyotr'un vakası o kadar karışık değil aslında. Temel olarak Maria'nın vakasından farkı yok. İkisi de kendilerini isimlerle özdeşleştirmişler, tek fark Maria'nın kendisini ilk adıyla, Pyotr'un da soyadıyla özdeşleştirmiş olması. Ama Pyotr'daki kişilik değiştirme daha güçlü. Gerçek soyadını bile hatırlayamıyor. Kendisine bazen Fanerniy diyor, bazen başka bir soyadı buluyor."

"Peki soyadım nedir benim?" diye endişeyle sordum.

"Soyadınız Boşkov," dedi Volodin, "deliliğiniz de, kendi kişiliğinizi reddedip kalanızda yarattığınız başka bir kişiliğe sığınmış olmanızdan kaynaklanıyor."

Serdyuk da ekledi: "Tekrarlıyorum, temel anlamda sizin vakanız karmaşık değil."

Gerilmeye başlıyordum - tuhaf bir psişizm sapığının bana vakamın karmaşık olmadığını söylemesine güvenmiştim.

"Doktorlar gibi akıl yürütüyorsunuz baylar," dedim. "Bu söylediklerinizde mutlak bir çelişki var."

"Ne çelişkisi?"

"Eğer beyaz doktor önlükleri giyiyor olsaydınız çok daha yerinde olurdu. İyi ama, her şeyi öylesine açık seçik anlıyorsanız, siz neden yatıyorsunuz burada?"

Volodin bir şey söylemeden bir süre yüzüme baktıktan sonra, "Ben talihsiz bir kazanın kurbanıyım," dedi.

Serdyuk ve Maria kahkahalarla gülmeye başladılar.

"Bana gelince," dedi Serdyuk, "bende kişilik bozukluğu bile yok. Kronik alkolizmden kaynaklı sıradan bir intihar denemesi yalnızca. Beni burada tutmalarının sebebi, patronun üç kişiyle tez yazamıyor olması. Benim görevim yalnızca istatistiklerin tutmasını sağlamak."

"Boşversene," dedi Maria. "Garotte sırası sana geldi. O zaman görürüz şu alkolizm intiharını."

Bu sırada suyun içinde donuyordum; işin garibi, Volo-

din'e göre her şeyin dayanılmaz olmasma neden olan enjeksiyon yüzünden mi üşüdüğümü, yoksa suyun gerçekten de soğuk mu olduğuna bir türlü karar veremiyordum.

Ben bu düşüncelerle boğuşurken kapının açılması ve beyaz önlüklü iki adamın içeri girmesi imdadıma yetişti. Adlarının Zerbunov ve Barbolin olduğunu hatırlıyordum. Zerbunov'un elinde büyük bir kum saati, Barbolin'in kucağında ise bir yığm çamaşır vardı.

Zerbunov neşeyle elindeki kum saatini sallayarak, "Çıkıyoruz," dedi.

Kocaman tüylü havlularla hepimizi kuruladılar ve olayların bir gemide geçtiği imajını uyandıran enine çizgili bir örnek pijamaları giymemize yardım ettiler. Sonra dışarı çıkarıp nedense tamdık gelen bir koridordan geçirdiler - aslında tanıdık gelen koridor değil, havadaki belli belirsiz ilaç kokuşuydu.

Hemen arkamda yürüyen Zerbunov'a dönerek, "Neden burada olduğumu söyler misiniz."" diye sordum.

Şaşkınlıkla baktı.

"Sanki bilmiyorsun."

"Hayır, bilmiyorum. Sağlıklı olmadığımı kabul etmeye hazırım, ama tam olarak sebep ne.^ Uzun süreden beri mi burada tutuluyorum.' Ayrıca, beni tanı olarak neyle suçluyorsunuz?"

"Sorularını Timur Timuroviç 'e sakla," dedi Zerbunov. "Boş laflara karnımız yok."

Fazlasıyla canım sıkılmıştı bu duruma. Üzerinde '7' yazan beyaz bir kapının önünde durduk. Barbolin bir anahtarla kapıyı açtı ve duvar boyunca dört yatağm dizili olduğu büyükçe bir odaya girdik. Yataklar yapılmıştı, parmaklıklı pencerenin önünde bir masa, duvarın kenarında ise, oturanın ellerini ve ayaklarını bağlamak için deri kayışları olan sedirle koltuk arası bir şey vardı. Kesinlikle medikal bir görüntüsü vardı, hatta onu görünce aklıma "ürolojik sandalye" gibi saçma bir terim bile geldi.

Volodin'e dönerek sordum: "Affedersiniz, sözünü ettiğiniz garotte bu mu acaba."

Volodin bir an yüzüme baktıktan sonra kapıyı işaret etti. İşaret ettiği yere baktığımda Timur Timuroviç'in kapıda durduğunu gördüm.

"Garotte mi?" dedi bir kaşını havaya kaldırarak. "Bildiğim kadarıyla garotte, ortaçağ İspanya'sında insanların üzerinde boğularak idam edildikleri bir tür sandalyedir, öyle değil mi? Çevrenizdeki gerçekliğin ne kadar iç karartıcı ve can sıkıcı bir tasviri bu! Hadi size sabah enjeksiyon yapıldı diyelim Pyotr; sizin durumunuzda şaşılacak bir şey yok. Peki size ne demeli Vladimir? Çok şaşırdım, çok çok şaşırdım."

Bir yandan bize nutuk atarken, diğer yandan da Zerbunov ve Barbolin'e çıkmalarını işaret etti ve odanın ortasına doğru ilerledi.

"Bunun garotteyle hiç ilgisi yok. Grup terapisi seansları için kullanılan, tamamıyla sıradan bir sedir bu. İzolasyon hücresinden döndükten hemen sonra bu seanslardan birine katılmıştınız Pyotr, ama durumunuz pek iyi değildi, o yüzden bir şey hatırlamamanız normal."

"Sorun o değil, bir şeyler hatırlıyorum."

"Bu çok iyi. O zaman burada ne yaptığımızı kısaca anlatayım size. Benim geliştirdiğim ve uyguladığım yöntemi geçici olarak turbo-Jungian olarak kategorize edebiliriz. Jung'un görüşlerinden haberiniz vardır herhalde..."

"Anlayamadım, kim dediniz?"

"Kari Gustav Jung. Pekâlâ, şu anda zihinsel faaliyetlerinizin sahte kişiliğinizin etkin sansürüyle uğraşmakta olduğunu sanıyorum. Sahte kişiliğiniz 1918 ya da 1919'da yaşadığı için, Jung'u hatırlayamamanız pek şaşırtıcı olmamalı. Yoksa gerçekten de onun adını hiç duymadınız mı?"

Hiç bozuntuya vermeden omuzlarımı kaldırdım.

"Kısaca açıklamak gerekirse: Jung adında bir psikologdan bahsediyorum. Terapik yöntemleri çok basit bir prensibe dayanıyordu. Tanı koyarken kullanmak için, sembollerin has-

tanın bilincinin yüzeyine serbestçe çıkmasını sağlıyordu. Yani, sembolleri daha sonra çözüyordu."

Timur Timuroviç 'in yüzüne kurnazca bir gülümseme yayıldı. "Ama benim yöntemim biraz daha farklı," dedi. "Gerçi temelde bir fark yok. Jung'un yöntemini uygulasaydık sizi isviçre'ye, dağlarda bir sanatoryuma göndermemiz gerekirdi; orada bir şezlongun üzerine oturup bitmek bilmez sohbetlere girecek ve sembollerin yüzeye çıkması için kim bilir kaç yıl bekleyecektik. Böyle bir şey yapma imkânımız yok. Jung yerine sizi buraya oturtuyoruz," -Timur Timuroviç bunu söylerken sediri işaret etti- "size küçük bir iğne yapıyoruz ve yüzeye çıkan sembolleri gözlemliyoruz. Sonra da geriye onları çözmek ve sizi iyileştirmek kalıyor. Yeterince açık mı?"

"Aşağı yukarı anladım gibi. Şey... peki onları nasıl çözüyorsunuz."

"Bunu kendiniz göreceksiniz zaten Pyotr. Seansları cumaları yapıyoruz, yani üç... hayır, dört balla sonra sizin sıranız gelecek. Bunu heyecanla beklediğimi saklamayacağım, sizinle çalışmak çok ilginç oluyor. Ama elbette bu hepiniz için geçerli dostlarım."

Timur Timuroviç, içindeki sevginin sıcaklığını odanın her yanına yayarak gülümsedi, sonra hafifçe eğildi ve ellerini birleştirerek salladı.

"Şimdi de sınıf zamanı."

"Ne sınıfı?" diye sordum.

Saatine bakarak, "Eh, saat neredeyse bir buçuk oldu: Pratik estetik terapisi."

Beni uykudan uyandıran psikohidrolik prosedürü saymazsak, hayatım boyunca şu pratik estetik terapisi seansı kadar can sıkıcı bir şey yaşamamıştım, ama belki de enjeksiyon yüzünden böyle oluyordu. Egzersizler koğuşumuzun bitişiğindeki geniş, alacakaranlık bir odada yapılıyordu; köşedeki uzun masanın üzerine çeşitli renklerde hamur parçaları, sanata yeteneği olan çocukların yaptığı türden çirkin ve biçim-siz toprak atlar, kâğıttan gemi modelleri, kırık oyuncaklar ve küreler yığılmıştı. Masanın ortasında, alçıdan yapılmış büyük

bir Aristoteles büstü vardı; dizlerimizin üzerine resim dosyalarını koyup, kahverengi muşambayla kaplı sandalyelere oturduk. Aristoteles, boş gözleriyle tam karşıdan bize bakıyordu, Üstelik terapisi, dosyaya tutturulmuş ve yumuşak kauçukla kaplanmış kurşunkalemlerimizle büstün resmini çizmekten ibaretti.

Volodin ve Serdyuk çizgili pijamalarını değiştirmemişlerdi; Maria ise pijamanın üstünü çıkarmış, onun yerine, kaslı vücudunu neredeyse göbeğine kadar gösteren bir atlet giymişti. Hepsi de bu işe alışkın görünüyorlardı, sandalyelerinde sabırla oturup kurşunkalemlerini kâğıdın üzerinde gezdirmeye başladılar. Ne olur ne olmaz diyerek ben de kâğıda hızla bir şeyler karaladıktan sonra dosyayı bir yana koyup çevremi incelemeye başladım.

Enjeksiyonun etkisi daha geçmemiş olmalıydı - kendimi hâlâ küvetteki gibi hissediyor, çevremdeki gerçekliği bir türlü tam anlamıyla algılayamıyordum. Etrafımdaki nesneler onlara baktığım zaman ortaya çıkıyormuş gibiydiler ve onları yaratanın aslında benim bakışım olduğuna dair sersemletici bir duygu içindeydim.

Birden, odanın duvarlarına küçük resimler asılmış olduğu dikkatimi çekti, bazıları gerçekten ilginçti. Maria'ya ait olanlar hemen belli oluyordu. Bunlar hayli biçimsiz, neredeyse çocukça karalamalardı; hepsinde de dev gibi fallik uzuvları olan bir uçak teması işlenmişti. Bazı resimlerde uçak, kuyruğu üzerinde duruyor ve biraz saygısızca olduğu söylenebilecek türden Hristiyanlık çağrışımları yaratıyordu. Maria'nın resimleri pek ilgi çekici değildi.

Başka bir grup resim ise bana çok ilginç göründü. Bunun tek nedeni ressamın tartışılmaz yeteneği de değildi. Bu resimlerde tuhaf, düzensiz bir şekilde işlenmiş Japon temaları vardı. Hepsi yedi-sekiz tane olan bu resimlerin çoğunda, ressamın sanki daha önce bir yerlerde gördüğü bir görüntü tasvir edilmeye çalışılmıştı: Boynuna bir taş bağlanmış, her iki elinde de birer kılıç tutan, vücudunun alt kısmı edepsizce çıplak çizilmiş, uçurumun kenarında dimdik ayakta duran bir samuray

görüntüsüydü bu. Bunların dışmda kalan iki üç resimde ise, uzaktaki dağlardan oluşan bir arka-planın önünde duran atlılar, olağanüstü bir beceriyle klasik Japon üslubunda tasvir edilmişti. Atların yularları ağaç gövdelerine bağlanmıştı; rengârenk ve dökümlü giysiler içindeki biniciler de atlarının yanında çimenlerin üzerine oturmuşlar, derin kâselerden bir şeyler içiyorlardı. Resimler arasında bence en çarpıcı olanının erotik bir teması vardı; minicik mavi bir takke takmış, kendinden geçmiş bir adam ve onunla sevişen, geniş elmacık kemikleri olan Slav yüzlü bir kadın. Kadının yüzünde korkutucu bir ifade vardı.

"Pardon baylar. Japon tarzı resimler kime ait."" diye sordum kendimi tutamayarak.

"Semyon, senin resimlerin kime ait.' Hastaneye mi." dedi Volodin.

"Bunlar sizin resimleriniz mi Bay Serdyuk?"

Serdyuk, parlak mavi gözleriyle yan yan bakarak, "Evet," dedi.

"Çok güzeller, ama biraz kasvetli bulduğumu söylemeliyim."

Cevap vermedi.

Volodin'e ait olduğunu tahmin ettiğim üçüncü tür resimler çok soyut ve izlenimci tarzdaydı. Bunlarda da sürekli tekrarlanan bir tema vardı: Alevler içinde kalmış bir cismin çevresinde üç belirsiz karaltı ve tam üstlerinden gelen bir ışık demeti. Kompozisyon olarak, ateşin çevresinde oturan üç avcıyı tasvir eden ünlü Rus tablosuna benziyordu, ancak bu çalışmada söz konusu olan ateş değil, patlayan bir bombanın oluşturduğu alev topuydu.

Gözlerimi karşı duvara çevirdiğimde şaşkınlıkla ırkıldım.

Belki de hayatım boyunca duyduğum en yoğun *dejâ-vu* hissiydi bu. Panonun üzerinde duran, rengârenk küçük figürlerden oluşmuş iki metrekarelik kâğıdı görür görmez, bu tuhaf resimle aramızda derin bağlar olduğu hissine kapıldım. Sandalyemden kalkıp resme yaklaştım.

Kâğıdın üst tarafını incelemeye başladım, tarih kitapla-

rına çizilen türden savaş planı gibi bir şeye benziyordu. Tam ortasındaki mavi oval çerçevenin içine büyük harflerle "SCHİZOP'HRENİA" yazılmıştı. Yukarıdan aşağıya doğru oval çerçeveye yaklaşan üç kırmızı ok vardı; biri doğrudan üzerine gidiyor, diğerleri çevresinde dönüp yanlardan giriyorlardı. Bu okların üzerinde sırayla, "insülin", "aminazin", ve "sulp-hazin" kelimeleri vardı. Ovalden aşağıya doğru kesikli bir mavi ok iniyordu ve okun sonunda "hastalığın geri çekilmesi" yazıyordu. Bu şemayı iyice inceledikten sonra dikkatimi arka plandaki resme yönelttim.

Resimdeki sayısız karakter, kalabalık kompozisyon ve ayrıntılı çalışma, Tolstoy'un *Savaş ve Barış'ındaki* tüm karakterleri ve romanın geçtiği her yeri kapsayan bir illüstrasyonu hatırlattı bana. Aynı zamanda çok çocuksu bir resimdi bu; tıpkı çocukların resimlerinde olduğu gibi mantık ve perspektif kuralları tümünden ihmal edilmişti. Resmin sağ tarafında büyük bir şehir vardı. St. Isaac'm parlak sarı kubbesini görünce bunun Petersburg olduğunu anladım. Bazı caddeler ayrıntılı olarak çizilmiş, diğerleri bir haritada olduğu gibi çizgilerle belirtilmişti; birinin hayatında gittiği yerleri göstermek için olsa gerek, şehrin caddeleri oklar ve noktalı çizgilerle doldurulmuştu. Petersburg'dan çıkan bir noktalı çizgi, benzeri bir şekilde çizilmiş olan hemen yanındaki Moskova'ya gidiyordu. Moskova'da yalnızca iki yer gerçekten ayrıntılı çizilmişti: Tverskoi Bulvarı ve Yaroslavl İstasyonu. İstasyondan dışarıya doğru çift çizgili tren yolları çıkıyor, kâğıdın merkezine doğru genişleyip üç boyutlu bir hal alıyordu; burada resim az çok perspektif kurallarına uymaya başlıyordu. Demiryolu, parlak sarı buğday tarlalarının uzandığı bir ufka doğru uzanıyordu, rayların üzerinde duman ve buhar bulutlarıyla sarmalanmış bir tren vardı.

Tren gayet ayrıntılı çizilmişti: Lokomotif birkaç bomba isabet etmiş olduğundan, kazanda açılan deliklerden buharlar fışkırıyordu ve makinistin cansız bedeni pencereden dışarı sarkmıştı. Lokomotifin arkasındaki açık yük vagonunun üzerinde bir zırhlı araba duruyordu -onu görünce kalbim hız-

lı hızlı çarpmaya başladı- arabanın makineli tüfek kulesi sarı buğday tarlalarına çevrilmişti. Kulenin kapağı açıktı ve Anna'nın kısa saçlı başını görebiliyordum. Makineli tüfeğin namlusu buğday tarlasına doğru ateş ediyordu; kalpağı ve boynundan ayaklarına kadar düğmeleri iliklenmiş siyah kaputuyla Çapayev, zırhlı arabanın yanında durmuş, kılıcıyla makineli tüfeğin ateş ettiği buğday tarlasını işaret ediyordu. Duruşu biraz yapmacık gibi geldi bana.

Resimdeki tren, büyük bir kısmı kâğıdın sınırları dışında kalan bir istasyona birkaç metre kala durmuştu. Tek görebildiğim, istasyonun kenarı ve üzerinde "Lozovaya Kavşağı" yazan bir levhaydı.

Anna'nın ateş ettiği düşmanları görmeye çalıştım ama buğday başaklarının arasına gizlenmiş belirsiz karaltılardan başka bir şey göremiyordum. Eserin yaratıcısının, bu askeri harekâtın kime karşı ve neden yapıldığı konusunda pek bir tikri olmadığı izlenimine kapıldım. Eserin yaratıcısına gelince, maalesef bu konuda hiç şüphem kalmamıştı:

Resmin altında büyük harflerle şunlar yazıyordu:

"LOZOVAYA KAVŞAĞI SAVAŞI"

Hemen yanına başka bir el yazısıyla,

"ÇAPAYEV KILIÇ SALLIYOR, PETKA SAYIKLIYOR"

yazılmıştı. Diğerlerine döndüm.

"Baylar! Hey! Baylar, sizce de terbiyeli insanlar arasındaki kabul edilebilirlik sınırını aşmıyor mu bu hareket? Bende aynı şeyleri yapmaya başlarsam ne olacak, ha.-" Söyleyin ne olacak?"

Volodin ve Serdyuk bakışlarını kaçırdılar. Maria duymamış gibi yaptı. Bu alçakça işi kimin yaptığını anlamak için bir süre daha gözümü dikip onlara baktım, ama hiçbir tepki vermedi. Gerçi, dürüst olmak gerekirse ben de olayı pek önemsemiyordum ve biraz yalandan öfkelenmişim. Daha çok re-

simle ilgileniyordum, ilk gördüğüm andan beri eksikli olduğu izlenimi uyanmıştı bende. Yeniden panoya dönerek beni huzursuz eden şeyin tam olarak ne olduğunu anlamaya çalıştım. Galiba sorun, savaş planıyla tren arasında -teknik olarak gökyüzünün olması gereken yerde- kâğıdın büyük bir kısmının bembeyaz olmasıydı. Bu beyazlık nedense, özellikle bırakılmış ve her şeyi içine çeken bir boşluk gibi göründü gözüme. Masaya giderek üzerindeki yığını biraz karıştırdım ve bir parça kan kırmızısı, bir parça da siyah boya çubuğu buldum.

Sonraki yarım saatimi buğday tarlasının üzerindeki boşluğa patlayan bombalar ve dağılan şarapnel parçaları çizerek geçirdim. Hepsini aynı şekilde çiziyordum: Siyah renkli küçük, yoğun bir bulut ve arkalarında koyu kırmızı izler bırakarak her yana dağılan parçalar.

İşimi bitirdiğimde, Van Gogh'un adını hatırlayamadığım ünlü bir tablosuna benzemişti resim. O tabloda da bir buğday tarlasının üzerinde, özensizce çizilmiş 'V' harflerine benzeyen kargalar vardı. Sanatçının bu dünyada ne kadar umutsuz bir durum olduğu geldi aklıma: Önce bu fikrin gururumu okşadığını hissettim, ama sonra bu fikrin sahteliği bir tokat gibi çarptı yüzüme. Yalnızca bayağılık değil, kurumsal denebilecek bir adilik vardı bu düşüncede: Sanatla uğraşanlar bunu bir şekilde hep tekrarlıyorlar ve kendi fildişi kulelerinden başlarını uzatıp aşağıya bakmaya zahmet bile etmiyorlardı. İyi ama bir makineli tüfekçinin ya da mesela bir asistanın hayatının sonucu farklı mıydı? Anlamsızlıklar onlara daha mı az acı veriyordu? Var olmanın muazzam trajedisi gerçekten de insanların hayatları boyunca uğraştıkları işlerle bağlantılı mıydı?

Oda arkadaşlarıma döndüm. Serdyuk ve Maria, Aristoteles büstüne dalıp gitmişlerdi (Maria o kadar yoğunlaşmıştı ki dili ağzının bir kenarından dışarı sarkıyordu), ama Volodin resmin üzerinde yaptığım değişiklikleri dikkatle izliyordu. Ona baktığımı görünce yüzünde meraklı bir gülümseme belirdi.

"Volodin, size bir şey sorabilir miyim?" dedim.

"Ne demek, buyurun sorun".

"Mesleğiniz nedir?"

"İş adamıyım, bugünlerde taktıkları isimle. Yeni Rus'lardanım yani. En azından öyleydim. İyi ama, durup dururken niye sordunuz."

"Öylesine sordum. İnsanlar sanatçının trajedisi, sanatçının trajedisi deyip duruyorlar. Peki neden özellikle sanatçı.' Pek adil bir durum değil bence. Aslında sanatçılar çok göze çarpan kişiler ve bu yüzden hayatta karşılaştıkları sorunlar da halk arasında fazla yayılıyor... Ama insanlar hiç düşünüyorlar mı?.. Şey... Bir iş adamı da göze çarpar ama... mesela bir şoförü hatırlarlar mı? Hayatı ne kadar trajik olursa olsun, bundan kimin haberi olur ki?"

"Bence soruna bakış açınız tamamıyla yanlış Pyotr," dedi Volodin.

"Ne demek istiyorsunuz?"

"Kavramları karıştırıyorsunuz. Sanatçının ya da şoförün hayatında trajedi olmaz. Sanatçının ya da şoförün zihninde gerçekleşir trajedi."

"Efendim?"

Volodin, "Tamam, tamam," gibi bir şeyler mırıldanarak resmine geri döndü. Volodin'in sözleri ancak saniyeler sonra kafamda bir anlam kazandı, fakat enjeksiyonun zihnimde yarattığı bulanıklık herhangi bir tepki vermemi engelledi.

Ben de resmime geri döndüm, siyah boyayı bitirinceye kadar tarlanın üzerinden yükselen siyah duman sütunları çizdim. Şarapnel patlamalarının siyah noktalarıyla duman sütunları birleşince resim iyice yılgın ve umutsuz bir havaya büründü. Birden kendimi kötü hissettim ve saldırganları biçmek için ufuktan kopup gelen minik atlı figürleri çizmeye başladım.

"Hayatınızın fırsatını kaçırmışsınız, siz bir savaş ressamı olmalıydınız," dedi Volodin. Zaman zaman dönüp yaptığım resme bakıyordu.

"Bunu sizin söylemeniz çok hoş doğrusu," dedim. "Kamp ateşindeki patlamayı çizip duran ben miyim sanki?"

"Ne kamp ateşi, ne patlaması?"

Resimlerinin asılı olduğu duvarı işaret ettim.

"Onun kamp ateşindeki patlama olduğunu mu düşünüyorsunuz. Ne diyeyim ki ben size? Artık hiçbir şey paklamaz sizi."

Alınmış görünüyordu.

"Ne öyleyse?" diye sordum.

"Cennetin nurunun dünyaya inişi. Yukarıdan aşağıya doğru geldiğini görmüyor musunuz? Özellikle öyle çizdim ben onu."

Bu sözleri bana bir sürü şey düşündürdü.

"Sizi cennetin nuru yüzünden burada tutuyorlar, diyebilir miyiz?"

"Diyebiliriz."

Kesinlikle nezaketimden ödün vermeden devam ettim: "Hiç şaşırmadım. Sizin sıradan bir insan olmadığınızı hemen anlamıştım zaten. Peki sizi tam olarak neyle suçluyorlar; bu nuru görmekle mi, yoksa nuru gördüğünüzü başkalarına anlatmaya çalışmakla mı?"

"Bu nurun kendisi olmakla. genellikle böyle olur."

"Bunu şaka olarak alıyorum. Gerçekte neyle suçlanıyorsunuz?"

Volodin omuz silkti.

"Sizin yaşlarınızda iki yardımcım vardı," dedi. "Bilirsiniz işte; gerçekliğin lağımcıları, bugünlerde onlarsız bir iş yapmak mümkün değil. Resimlerde de varlar zaten - bakın, şu iki gölge. Her neyse, onlarla derin felsefi düşüncelerimi paylaşmayı âdet edinmiştim. Bir gün ormana gittik ve orada - nasıl açıklanır bilemiyorum ama- her şeyin nasıl olduğunu gösterdim onlara. Hatta ben göstermedim, onlar kendileri gördüler. İşte resimlerde de o an tasvir ediliyor zaten. Bunun öyle bir etkisi oldu ki, bir hafta sonra koşa koşa gidip beni ihbar ettiler. Geri zekâlı herifler, her birinin en az onar tane leşi vardı, ama yine de ihbar edecekleri şeyin yanında bunun çok önemsiz olduğunu düşündüler. Modern insan hâlâ en ilkel içgüdülerle hareket ediyor, bundan hiç kuşkunuz olmasın."

Bambaşka bir şeyi düşünerek, "Gerçekten haklısınız," diye cevap verdim.

Bir süre sonra Barbolin geldi ve öğle yemeği için küvetlerin olduğu odanın tıpatıp aynısı olan bir odaya götürdü bizi, tabii burada küvetler yerine bir servis tezgâhının yanına dizilmiş uzun plastik masalar vardı. Masalardan birine servis yapılmıştı. Yemek yerken neredeyse hiç konuşmadık. Çorbamı bitirip yulaf ezmesini yemeye başladığımda, birden Volodin'in tabağını bir yana itip dik dik bana bakmaya başladığını fark ettim. Önce fark etmemiş gibi yapmaya çalıştım, ama daha sonra dayanamadım ve ben de cesurca onun gözlerine baktım. Sanki az önce yiyecek gibi bakan o değilmiş gibi dostça gülümseyerek konuşmaya başladı:

"Pyotr, biliyor musunuz, sanki sizinle çok hassas bir durumda -yani, en azından benim için- karşılaşmışız gibi bir his var içimde."

Kayıtsızca omuzlarımı kaldırdım.

"Acaba şans eseri ateşlerin arasında dans eden, kırmızı yüzlü, üç gözlü ve kafataslı kolye takan birini tanıyor olabilir misiniz? Ne dersiniz.' Şöyle çok uzun bir adam. Altı elinde altı kılıç var."

Kıbarca cevap verdim: "Belki tanıyorumdur, ama sizin sandığınız kişi mi bilemem. Bahsettiğiniz özellikler çok genel çünkü. Herkes olabilir."

Volodin, "Anlıyorum," diyerek tabağına geri döndü.

Bardağıma biraz çay koymak için çaydanlığa uzandım ama Maria başını iki yana salladı.

"İçmeseniz daha iyi. Bromür cinsel gücünüzü azaltır."

Volodin ve Serdyuk onun söylediklerini hiç umursamadan çaylarını içtiler.

Yemekten sonra koğuşlarımıza döndük ve Barbolin hemen ortadan kayboldu. Üç arkadaşım bu rutine alışkın görünüyorlardı ve yataklarına yatar yatmaz uykuya daldılar. Ben de sırtüstü yatıp bir süre tavanı seyrettim ve kafamın tama-

mıyla boş olmasının tadını çıkardım - herhalde bu da sabahki enjeksiyonun bir sonucuydu.

Aslında kafamın tamamıyla boş olduğu pek söylenemezdi, çünkü düşüncelerden tamamıyla arınmış olan bilincim ne olduklarını düşünmeksizin dışarıdan gelen etkenlere cevap vermeye devam ediyordu. Kafamda hiçbir düşünce olmadığını fark ettiğim sırada, kafamda hiçbir düşünce olmadığı düşüncesi vardı kafamda. Ru yüzden kafamda gerçekten hiçbir düşünce olmamasının mümkün olmadığına karar verdim, çünkü öyle olsa bunun bilincine varamazdım - varolmama-ya denk bir durum olurdu bu. Yine de olağanüstü bir durumdaydım, insan zihninin günlük iç çatışmalarından dolayı içine düştüğü durumla hiç alakası yoktu. Kendi psikolojik süreçlerinden haberi olmayan insanlara özgü olan bir özelliğe her zaman hayran olmuşumdur; böyle bir insan uzun süre dış etkilere yalıtık kalabilir, yaşamsal ihtiyaçların eksikliğini duymaz, sonra ansızın, kendiliğinden oluşan bir psikolojik süreç yaşar ve dış dünyada önceden tahmin edilemeyecek bir dizi faaliyet gerçekleştirmeye sürüklenir. Onu gözleyen kişiye bunlar çok tuhaf görünür: Sırtüstü yatan bir adam, bir saat, iki saat, üç saat öylece yatar; sonra birden yerinden fırlar, terliklerini giyer ve bilinmez bir yere doğru yola çıkar. Anlaşılmaz bir sebepten yapmıştır bunu; hatta hiçbir sebep yoktur belki, düşünceleri tamamıyla gelişigüzel bir yöne doğru kayıp gitmiştir. Çevresindekilerin çoğu bundan hoşlanır ve dünyanın kaderini bu kafadan kontak kişiler belirler.

Yatağımın çevresindeki evren binbir türlü sesle doluydu. Bazılarını tanıyordum bu seslerin: Alt kattan gelen çekiç sesleri, uzakta bir yerlerde rüzgârla çarpan bir pencere kanadı, kargaların gıkılaması - ama seslerin çoğunun kaynağı belirsizdi. İnsan fosilleşen zihnini boşaltmayı başardığı anda, nasıl da yeni yeni şeyler hücum ediyor kafasına! Duyduğumuz seslerin çoğunun kaynağını bilmekten bile aciziz, dedim kendi kendime. Sanki diğer şeyler hakkında ne biliyoruz ki? Peki bu kadar az bilgimizle hayatımıza ve yaptıklarımıza bir açıklama

getirmeye çalışmanıza ne demeli? Kimileri de, Timur Timuroviç 'in uyguladığı fantasmagorikal sosyal yapı tiplerini kullanarak, başka bireylerin kişiliklerinde gerçekleşen iç süreçlere bir açıklama getirmeye çalışıyordur belki, diye düşünürken onun masasının üzerinde gördüğüm kalın dosya geldi aklıma aniden. Sonra da Barbolin'in çıkarken kapıyı kilitlemeyi unuttuğunu hatırladım. Dâhiyane bir plan beliriverdi zihnimde.

Etrafı incelemeye başladım. Dinlenme saati başlayalı ancak yirmi dakika olmuştu ve koğuş arkadaşlarımın hepsi uyuyorlardı. Sanki tüm bina da onlarla birlikte uyuyordu; bu yirmi dakika içinde koğuş kapısının önünden tek bir kişi bile geçmemişti. Dikkatle battaniyemi açtım, ayaklarımı terliklerin içine soktum ve ayağa kalkıp ses çıkarmadan kapıya doğru ilerledim.

"Nereye gidiyorsun." diye bir fısıltı geldi arkamdan.

Cieriye döndüm. Maria odanın köşesinden gözlerini dikmiş bana bakıyordu. Başına kadar çektiği battaniyenin kıvrımları arasındaki küçük bir delikten görüyordum gözlerini.

"Tuvalete gidiyorum," dedim ben de fısıltıyla.

"Ucuz kahramanlık yapmaya kalkma, işeyeceksen lazımlık şurada. Seni dışarıda yakalarlarsa izolasyon hücresinde en az bir gün kalırsın."

"Dizlerimin üstünde yaşamaktansa, ayakta ölmeyi yeğlerim," diye fısıldadım ve sessizce koridora süzıldüm.

Koridor boştu.

Timur Timuroviç 'in bürosunun yüksek bir kemerli pencerenin yanında olduğunu, pencereden dışarı bakınca büyük bir ağacın tepesinin görüldüğünü hayal meyal hatırlıyordum. İleride, koridorun sağa döndüğü yerde muşambanın üzerine vuran güneş ışınlarını görebiliyordum. İyice eğilerek köşeye kadar gittim ve pencereyi buldum. Yanındaki büronun kapısını da muhteşem yaldızlı kapı kolu sayesinde hemen tanıyıverdim.

Kulağımı anahtar deliğine dayayıp birkaç saniye bekledim. İçeriden hiç ses gelmiyordu, nihayet kapıyı hafifçe ara-

lamaya cesaret edip başımı içeri uzattığımda odanın boş olduğunu gördüm. Masanın üzerinde bir sürü dosya vardı, ama en kalın dosya, yani benim dosyam (görünüşünü çok iyi hatırlıyordum) yerinde yoktu.

Umutsuzlukla çevreye bakındım. Posterdeki parçalanmış adam insanlık dışı bir iyimserlikle beni izliyordu; midem bulanmaya, dizlerim titremeye başladı. Asistanların her an içeri girebilecekleri duygusuna kapıldım birden. Tam geriye dönüp koridora doğru koşacaktım ki masanın üzerindeki kâğıtların altında açık duran bir dosya dikkatimi çekti. En üstteki kâğıdı okumaya başladım:

"Reçetedeki Taurepam enjeksiyonu uygulamaları hidrolik süreçleri incelemektedir. Amaç: Konuşma ve motor fonksiyonların engellenmesi için psiko-motor kompleksinin eşgüdümlü aktivasyonu..."

Altında Latince bir şeyler yazıyordu. Kâğıtları bir yana çekip dosyanın kapağındaki başlığı okudum:

"Vaka: Pyotr Boşkov."

Timur Timuroviç 'in sandalyesine oturdum.

Dosyanın en başında bulunan bir tomar kâğıdın üzerindeki mavi mürekkep uzun zaman önce ölmüş ve gömülmüş kişilerden bahseden belgelerdeki gibi eskilikten morarmıştı. Kısa süre içinde okuduğum şeylere dalıp gittim.

Çocuklukta herhangi bir psikolojik sapmaya rastlanmıyor. Neşeli, sevecen bir çocuk; ergenliğe geçiş öncesi sosyal bir karakter. Okulda başarılı, fazla estetik değeri olmayan şiirler yazmayı seviyor. İlk patolojik sapkınlıklar on dört yaşında kaydediliyor. Kendini izole etme eğilimi ve dış etkenlere bağlı olmayan alınganlık gözlemleniyor. Anne-babasının söylediğine göre "ailesini terk ediyor", yani duygusal bir yabancılaşma yaşıyor. Arkadaşlarından kopuyor - soyadı "Boşkov" ile dalga geçtikleri mazeretiyle açıklıyor bunu. Coğrafya öğretmeninin de aynı şeyi yaptığını, ona sürekli "boş kafa" dediğini söylüyor. Daha sonra, okuldaki gelişimi yavaşlıyor. Bu sırada yoğun olarak felsefeyle ilgileniyor -Hume, Berkeley,

Heidegger'in eserlerini okuyor- boşluk ve yokluğun felsefi yönleriyle bir şekilde ilgili olan tüm eserleri okumuş denebilir. Sonuç olarak en basit olaylara bile "metafizik " açıdan bakmaya başlıyor, "Yaşamının yiğitçe cesareti" konusunda yaşlılarından daha üstün olduğunu söylüyor Sık sık okuldan kaçmaya haşlayınca ailesi onu bir doktora götürmek zorunda kalmış.

Psikologla gönüllü olarak bağ kuruyor. Güvenilir İç dünyasını şöyle açıklıyor: "Dünyayı özel bir şekilde algılıyormuş." Hasta, çevresindeki tüm nesneleri "uzun uzadıya düşünüyor". Psikolojik faaliyetlerini açıklarken, düşüncelerinin "her bir fenomeni özüne doğru kemirmekte" olduğunu ifade ediyor Düşünme faaliyetinin bu özelliği sayesinde "sorulan her soruyu, her kelimeyi ve her harfi analiz ediyor, kdi kırk yararcasına zihninde evirip çeviriyor" bu arada zihninde "birbiriyle tartışan sayısız kendisinin ahenkli korosunu duyuyor". Fazla kararsız hale gelmesini de "eski Çin" deneyimiyle açıklıyor; ikinci olarak da şu gerçek var ki: "İçindeki çatışmaların yarattığı ölçekler ve renkler girdabından bir şey anlamak çok zor". Diğer yandan, söylediğine göre onda "özgür düşüncenin kanat çırpışları" yeteneği varmış, bu yüzden "diğer fanilerden üstünmüş ". Bu anlamda yalnızlıktan ve çevresindekileri anlayamadığından yakınıyor. Hasta, hiç kimsenin "onun dalga boyunda " düşünme yeteneğine sahip olmadığını söylüyor.

Sıradan insanların asla ulaşamayacağı şeyleri duyup gördüğüne inanıyor. Mesela, perdenin ya da masa örtüsünün kıvrımları, belki duvar kâğıdının desenleri arasında "hayatın güzelliğini" ifade eden çizgiler ve şekiller görüyor Kendisinin söylediğine göre bu onun "altın şansı", yani "varolmanın gönülsüz kahramanlığını" her gün tekrarlamasının tek nedeni.

Geçmişteki büyük filozofların tek mirasçısının kendisi olduğunu düşünüyor. Uzun uzun "Millet önünde yapacağı konuşmayı" prova ediyor. "Kend i gelişiminin" nerede olduğundan bağımsız olarak" doğru yolda" ilerleyeceğine emin olduğu için, sinir hastalıkları hastanesine yatırılmış olmaktan rahatsız olmuyor.

Bazı yerlerin altı, kalın uçlu, mavi bir kalemle çizilmişti. Sayfayı çevirdim. Sonraki metnin başlığında "organoleptik endikasyonlar" yazıyordu ve metnin kendisi de bir sürü Latince terimle doluydu. O sayfaları çabucak geçtim. Mürekkebi morarıp hafifçe dağılmış sayfalar dosyaya tutturulmamıştı bile - herhalde başka bir dosyadan buraya alınmıştı. Sonra, başlangıcına kartondan ayraç konmuş olan en kalın kısma geldim. Kapağında şunlar yazıyordu:

PETERSBURG DÖNEMİ

(Hayallerin en yoğun olduğu yeri anlatmak için kullanılan geçici bir başlıktır. Hastanın tekrar tekrar yatırılması gerekmiştir.)

Ama, ikinci kısımdan tek bir kelime bile okumam mümkün olmadı. Koridordan Timur Timuroviç'in sesinin geldiğini duydum, birine bir şey izah etmek için hararetle konuşuyordu. Masanın üzerindeki kâğıttan hemen içeri girdiğimde durdukları hale getirerek pencereye koştum ~ perdelerin arkasına saklanmayı düşünmüştüm ama perdelerle cam arasına kâğıttan olsam bile yine de sığamayacağımı gördüm.

Timur Timuroviç'in homurdanan sesi kapıya iyice yaklaşmıştı. Anlaşılan asistanlardan birinin kıyafetine verip veriyordu. Kapıya doğru sessizce yaklaşıp anahtar deliğinden dışarı baktım. Hiç kimse görünmüyordu, herhalde büronun sahibi ve yanındaki daha köşeye ulaşmamışlardı.

Ondan sonra yaptığım şey daha çok içgüdüsel oldu. Hemen ofisten çıktım, ayak uçlarıma basarak karşıdaki kapıyı açtım, karanlık ve tozlu temizlik dolabının içine daldım. Tam zamanında hareket etmiştim. Koridordaki konuşma birden kesildi ve birkaç saniye sonra kapının aralığından Timur Timuroviç'i gördüm. Kendi kendine küfür ederek bürosuna girdi. Otuz beşe kadar saydıktan sonra (neden otuz beşe kadar saydım bilmiyorum, bu sayıyla ilgili hiçbir anım yoktu) koridora fırladım ve sessizce koşarak koğuşa döndüm.

Döndüğümü kimse fark etmedi - koridor boştu ve koğuş

arkadaşlarım uykudaydı. Yatağıma yattıktan birkaç dakika sonra koridordan bir kalk borusunun ahenkli notaları duyuldu, hemen ardından Barbolin içeri girdi ve koğuşı dezenfekte edecekleri için bugün ikinci bir pratik estetik terapisi seansı yapılacağını söyledi.

Çevredeki tımarhane atmosferi insanda mutlak bir itaat-kârlık yaratıyor olsa gerek; ne bir yakınma, ne de bu kadar saat Aristoteles çizilemeyeceğine dair bir söz duyuldu. Sadece, Maria kendi kendine anlaşılmaz bir şeyler mırıldandı. Sol tarafından kalkmış gibi görünüyordu. Herhalde kötü bir rüya görmüştü, çünkü kalkar kalkmaz aynanın başına geçip dikkatle yüzünü incelemeye başladı. Gördüğü şeyi pek beğenmemiştii anlaşılan; dakikalarca göz altlarına masaj yaptı, parmaklarıyla şakaklarını ovaladı.

Maria pratik estetik odasına biraz geç kaldı; içeri girdiğinde, bizim gibi Aristoteles çizmeye pek niyetli görünmüyordu. Bir köşeye oturup başının çevresine sarı bir kuşak bağladı, kendi psikolojik gökyüzünde esen rüzgârlardan saçlarını korumaya çalıştığı çok açıktı, sonra da sanki hayatında ilk defa görüyormuş gibi gözlerini dikip bize bakmaya başladı.

Odanın içinde hiç rüzgâr olmasa da, onun oturduğu yerde kara bulutlar toplanmıştı anlaşılan. Volodin ile Serdyuk'un Maria'yı dikkate bile almadıklarını görünce, küçük ayrıntıları gereğinden fazla önemseciiğime karar verdim. Ama yine de sessizlik beni huzursuz etti ve en sonunda sessizliği bozmak için bir şeyler yapmaya karar verdim.

"Affedersiniz Bay Seryduk, sizi biraz lafa tutarsam bana kızmazsınız değil mi?"

"Hiç önemli değil, hangi konuda isterseniz konuşabiliriz."

"Sorduğum sorulardan alınmayacağınızı umuyorum. Buraya nasıl geldiğinizi sorabilir miyim acaba."

"Öbür dünyaya ait olduğum için," dedi Serdyuk.

"Gerçekten mi? İyi de, öbür dünyaya ait olmak neden hastaneye kapatılma sebebi olsun ki?"

Serdyuk uzun uzun gözlerime baktı.

"Benim vakamı, *delirium tremens* kaynaklı intiharsal ba-

şıboşluk sendromu olarak kayda geçtiler. Ancak kimse bunun ne olduğunu bilmiyor."

"Beni biraz daha aydınlatır mısınız?"

"Ne söyleyebilirim ki? Nagorne yolundaki bir bodrumda yatıyordum yalnızca - hayli kişisel ve çok önemli nedenlerden dolayı oradaydım. Bilincim tamamıyla, hatta ızdırap verecek kadar yerindeydi. Sonra otomatik silahı ve el lamba-sıyla bir polis belirdi. Belgelerimi istedi, ben de gösterdim. Sonra da para istedi tabii. Cebimdeki yirmi rublenin hepsini verdim. Parayı aldı ama oyalanmaya devam etti, gitmeye niyeti yoktu. Yüzümü duvara çevirip onu umursamayabilirdim aslında, ama gidip onunla konuşmak zorunda kaldım: Ne diye çevremde dolanıp duruyorsun, çevrede haydut mu kalmadı, gibisinden şeyler söyledim. Bu aynasız konuşmayı seviyordu, - birkaç dakika sonra üniversitede felsefe okuduğu ortaya çıktı. Hayır, aslında gereğinden fazla haydut var, ama sosyal düzeni bozmuyorlar, dedi. Ne demek istiyorsun, dedim. Sıradan bir haydudu tarif etsene bana, dedi. Nasıl bir şeydir sıradan haydut? Ona baktığın zaman aklındaki tek şeyin birilerini soymak ya da öldürmek olduğunu bilirsin. Soyulan kişinin kendisi de düzeni bozmuyor zaten. Sadece patlamış kafasıyla yatıp, az önce soyuldum galiba, diye düşünüyor. Sen de orada yatıyorsun -bunu bana söylüyordu- bir şeyler düşündüğünü görüyorum... Sanki çevrendeki hiçbir şeye inanmıyormuş gibisin ya da en azından şüphelerin var gibi."

"Siz ne söylediniz?"

"Ne mi söyledim? Belki de şüphelerim olduğunu kabul ettim. Uzakdoğu destanları bu dünyanın bir hayal olduğunu söyler bize - onun anlayabileceği şekilde basitleştirerek Uzakdoğu destanlarından bahsettim ona. Ben konuşurken birden kıpkırmızı kesildi: 'Ne bok yediğini sanıyorsun? Ben üniversiteyi bitirdim, tezimi Hegel üzerine verdim ve şimdi burada otomatik silahla geziyorum, sense gidip Bilim ve Din'den bir iki sayfa okumuşsun. Şimdi karşıma geçmiş, bir bodrumda sürünüp dünyanın gerçekliğinden şüphe edebileceğini mi

söylüyorsun?' Kısacası, laf lafı açtı, beni önce istasyona, sonra da buraya getirdiler. Karnımda bir sıyrık vardı -şey, kırık bir şişe kesmişti- bu yüzden intihar girişimi diye yazdılar."

Maria birden söze karıştı: "Ben olsam dünyanın gerçekliğinden şüphe edenleri toplayıp içeri tıkarıdım. Onların yeri tımarhane değil hapishanedir, hatta varsa daha kötüsüdür."

"Nedenmiş o." dedi Serdyuk.

"Açıklamamı mı istiyorsun." dedi Maria düşmanca bir sesle. "Gel de sana bir açıklama yapayım."

Sandalyesinden kalkıp pencereye gitti, Serdyuk yanına gelinceye kadar bekledikten sonra kocaman pazularını oynatarak kolunu kaldırdı ve dışarıyı gösterdi.

"Şuradaki Mercedes 600'ü görüyor musun.""

"Evet," dedi Serdyuk.

"O da mı hayal sence."

"Büyük olasılıkla."

"O hayale binip gezenin kim olduğunu biliyor musun? Tımarhanemizin ticari müdürü. Adı Vovçik Maloi, Nictzsche'nin görüşlerini benimsemesiyle tanınır. Onu gördün mü hiç?"

"Evet."

"Onun hakkında ne düşünüyorsun?"

"Haydutluğu yüzünden akıyor."

"İyi düşün; o haydut kendine böyle bir araba alabilmek için en az on kişiyi öldürmüş olabilir. Eğer bu araba hayalse o kadar insan bir hiç için mi hayatlarından oldular? Ne oldu, neden sustun? Düşündüğün şeylerin nereye vardığını anladın mı şimdi?"

"Anladım," diyerek üzüntüyle sandalyesine geri döndü Serdyuk.

Maria'nın canı yeniden resim yapmak istedi ansızın. Köşede duran dosyasını alıp yanımıza oturdu.

Gözlerini kısıp Aristoteles büstüne bakarken konuşmaya başladı: "Hayır bir gün buradan çıkmak istiyorsan gazete okumalı ve okurken gerçek duygular hissetmelisin. Tekrar dünyanın gerçekliğinden şüphe etmeye başlamaman gerekir. Sovyet iktidarı sırasında hepimiz bir hayal dünyasındaydık.

Ama şimdi dünya gerçek ve bilinebilir bir hale geldi. Anladın mı?" Serdyuk sesini çıkarmadan çizmeye devam etti. "Eee, haklı değil miyim?" "Bunu söylemek çok zor," dedi Serdyuk sıkıntıyla. "Gerçek olduğunu düşünmüyorum. Ama uzun zaman önce bilinebilir olduğunu fark etmiştim. Senin ter kokundan anlaşıyor."

Sertleşmeye başladığını hissettiğim tartışmayı daha zararsız bir alana çekmek için araya girdim: "Baylar, neden özellikle Aristoteles'i çizdiğimizi biliyor musunuz?"

"Aristoteles bu mu yani?" dedi Maria. "Demek yüzü bunun için bu kadar ciddi. Artık neden onu çizdiğimizi Tanrı bilir. Belki de depoda ilk gözlerine çarpan şey bu olmuştur."

"Salaklaşma Maria," dedi Volodin. "Burada hiçbir şey rastlantı değildir. Daha biraz (ince her şeyin gerçek ismini kullanan sen değil miydin? Bu tımarhanede ne yaptığınızı sanıyorsun? Bizi yeniden gerçekliğe döndürmek istiyorlar. Burada oturup Aristoteles'i çizmemizin nedeni de, senin taburcu olup gitmek istediğin Mercedes 600'lü gerçekliği bulan kişinin Aristoteles olması."

"Yani Aristoteles'den önce gerçeklik yok muydu?" dedi Maria. Volodin, "Yoktu," diyerek işin içinden sıyrılmayı denerdi.

"Nasıl yani?"

"Sen anlamazsın."

"Sen bir açıklamaya çalış, belki anlarım."

"Öyle olsun. Bu Mercedes'in neden gerçek olduğunu söyler misin?"

Maria birkaç saniye zihnini zorladıktan sonra, "Çünkü demirden yapılmış. Gidip demire dokunabilirsin," dedi.

"Yani, belirli bir maddeden yapıldığı için gerçek olduğunu söylüyorsun, değil mi?"

Maria bir an düşündükten sonra, "Eh, aşağı yukarı öyle," dedi.

"İşte bu yüzden Aristoteles'i çiziyoruz. Çünkü ondan önce madde yoktu," dedi Volodin.

"Ne vardı o zaman?"

"Bir tek ilahi otomobil vardı," dedi Volodin. "Senin şu Mercedes 600 onunla karşılaştırıldığında hurda yığınının başka bir şey değildir. Bu ilahi otomobil tamamıyla mükemmeldi. Otomobillik hakkındaki her türlü kavram ve imaj bu otomobil tarafından kapsanıyordu. Antik Yunan yollarında gezen sözde gerçek otomobiller de onun aciz gölgelerinden başka bir şey değildi. Yani, onun yansımalarıydı. Anladın mı."

"Hı, anladım. Sonra ne oldu?"

"Sonra Aristoteles geldi ve öncelikle tek bir ilahi otomobilin var olduğunu ve tüm dünyevi otomobillerin, karanlık ve çarpık bir varlık aynasından yansıyan bozulmuş görüntüler olduğunu kabul etti. O dönemde bunu tartışmaya açmak mümkün değildi. Ama, dedi Aristoteles, İdea ve onun yansıması dışında bir şey daha var: Otomobil biçimini alan malzemeler. Yani kendi başına varlığı olan madde. Senin deyimimle, demir. Dünyayı gerçek yapan da bu maddedir, dedi. Bu boktan pazar ekonomisi de ondan sonra ortaya çıktı zaten. Bu yüzden Aristoteles'ten önce dünyadaki her şey yalnızca yansılardı; bir yansımanın ne gerçekliği olabilir ki, sorarım sana? Yalnızca bunların yansıması oldukları şey gerçektir."

"Bu da aslında tartışmalı bir konu," dedim yavaşça.

Volodin beni duymazdan geldi.

"Anladın mı?" diye sordu Maria'ya.

"Hı," dedi Maria.

"Ne anladın?"

"Senin gerçekten kafadan çatlak olduğunu. Antik Yunan'da otomobilin ne işi var?"

"Eh be! Amma doğru ve önemsiz bir saptama yaptın. Gerçekten seni yakında bırakırlar."

"Tanrının izniyle," dedi Maria.

Serdyuk kafasını kaldırıp dikkatle Maria'ya baktı.

"Farkında mısın Maria, az önce yaptığın tam anlamıyla orospuluktur. Ruhsal anlamda yani."

"Buradan çıkmalıyım, anlamıyor musunuz? Hayatım bo-

yunca buraya saplanıp kalamam. On yıl sonra kim beni çekici bulur ki?"
"Sen salağın tekisin Maria," dedi Serdyuk zalimce. "Arnold'la olan aşkınızın yalnızca burada varolabileceğini anlamıyor musun?"
"Ağzından çıkana dikkat et karga suratlı! Yoksa şu büstü boş kafana indiririm."

Serdyuk bembeyaz olan yüzüyle sandalyesinden fırlayarak, "Gel, gel, bir dene bakalım saplı sultan," dedi. "Hele bi dene!"

Maria da ayağa fırladı. "Denememe gerek yok. Üflesem uçarsın be. Senin gibi zırvalayanları gırtlaklıyorlar dışarıda."

Masaya doğru bir hamle yapıp büstü yakaladı. Ondan sonra her şey birkaç saniye içinde olup bitti. Volodin ve ben de sandalyelerimizden fırladık. Volodin, Maria'nın üstüne yürüyen Serdyuk'a kollarını doladı. Maria'nın yüzü öfkeyle çarpılmıştı, büstü kaldırdı ve Serdyuk'a doğru ilerledi. Maria'yı ittiğim sırada, Volodin'in Serdyuk'un kollarını kısıp aldığını ve Maria büstle vurmaya kalktığında adamcağızın kendisini savunamayacağını fark ettim. Hemen dönüp Volodin'in kollarını açmaya çalıştım. Bu sırada Serdyuk gözlerini kapamış mutlulukla gülümsüyordu. Birden Volodin'in büyümüş gözleriyle omzumun üstünden yukarı baktığını fark ettim. Başımı çevirdiğimde, sinek vızıltıları arasında boş gözleriyle bana doğru alçalan, alçıdan, cansız bir surat gördüm.

Kendime geldiğimde aklımda kalan tek şey Aristoteles'in büstüydü. Gerçi, "kendine gelmek" deyiimi ne kadar uygun bilemiyorum. Çocukluğumdan beri bu deyim çift anlamlıymış gibi geliyordu bana. Ne demekti "kendime" gelmem? Nereye geliyordum? En tuhaf olanı da: Nereden geliyordum.' Volga buharlılarındaki kumarbazların basit hileleri gibi, bir el çabukluğu sanki. Yaşım ilerledikçe, "kendine gelme" deyiminin gerçekte "başkalarına gitmek" anlamına geldiğini kavramaya başladım. Çünkü bu "başka" insanlar, doğduğumuz andan itibaren kabul edilebilir buldukları biçimlere girmemiz için kendimizi ne kadar çok zorlamamız gerektiğini anlatıp dururlar bıkmak usanmak nedir bilmeden.

Yine de sorun bu değil aslında. Durumumu açıklamak için bu deyiimi pek yerinde bulmuyordum, çünkü uyandığımda tam olarak kendime geliniyordum. Kendime gelmek yerine, varlığımın bilincine varıyor, deyim yerindeyse uykuyla uyanıklık arasındaki herkese tanıdık gelecek maddi olmayan bir dünyada, bilinçte anlık olarak ortaya çıkıp yok olan görüntüler ve düşüncelerden oluşan bir çevrede uyanıyordum; ama bu görüntü ve düşüncelerin tam olarak kimin çevresinde ortaya çıkıp yok olduğunu kesinlikle bilemiyordum. İnsanlar bunu sadece bir an için hissedebilir, ama nedense ben uzun saniyeler boyu bu halde kaldım ve kafamdakilerin çoğu Aristoteles hakkındaydı. Düşüncelerim uyumsuz ve neredeyse tamamıyla anlamsızdı; Bolşevizm'in ideolojik büyük büyük babasına karşı özel bir sempati yoktu ama ona dünkü olaylar yüzünden kişisel bir nefret de beslemiyordum - ortaya çıkardığı

madde kavramının, bana ciddi bir zarar verecek kadar maddi olmadığı çok açıktı. Yarı uyanık haldeyken, bunun en ikna edici kanıtını hatırlıyor olmanı çok tuhaftı; büst, çarpmanın etkisiyle parçalandığında, içinin boş olduğu anlaşılmıştı.

Eğer kafama Platon büstüyle vurulmuş olsaydı, sonuç çok daha ciddi olurdu... Tamı bu sırada, bir kafanı olduğunu hatırladım, uykunun son etkileri de eriyip buharlaştı; uyanmanın normal süreçleri içinde tüm bu düşüncelerin bana ait bir kafanın içinde olduğu ve söz konusu kafanın fena halde ağrıdığı ortaya çıktı.

Sakınarak açtım gözlerimi.

Gözlerimi açtığımda ilk gördüğüm şey yatağımın yanında oturan Anna'ydı. Uyandığımı fark etmemişti, çünkü okumaya dalmıştı - elinde bir Knut Hamsun cildi vardı. Kirpiklerimin arasından bir süre onu seyrettim. Onu ilk gördüğümde edindiğim izlenime ekleyecek önemli bir ayrıntı bulamadım görünüşünde. Zaten bir şey eklemeye de gerek yoktu; aşağıdan, bu açıdan bakınca güzelliği daha da ıstırap verici oluyordu sadece. Böyle bir kadının âşık olacağı erkeğin ya badem bıyıklı bir pazarlamacı ya da kızarık yüzlü bir topçu binbaşısı olacağım düşündüm üzüntüyle - okuldaki en güzel kızları çirkin kız arkadaşlar seçmek zorunda bırakan mekanizma burada da işliyordu. Elbette bunun nedeni bir karşıtlık yaratarak güzelliklerini vurgulamak istemeleri değil (bu tam İvan Bunin'e göre bir açıklama olurdu), içlerindeki merhamet duygusuydu.

Yine de bazı ufak tefek değişiklikler vardı. Saçları daha kısa ve seyrek gibiydi, ama herhalde ışıktan öyle görünüyordu. Önceki gün giydiği koyu renkli elbisenin yerini siyah bir etek ve kum renginde bol bir ceketten oluşan yarı askeri bir üniforma almıştı. Daha önce hiç görmediğim bu odadaki bir masanın üzerinde duran sürahiden geçerken kırılan güneş ışınları, tüneliğin üzerinde gökkuşağı renginde titreşen puanlar oluşturuyordu. En şaşırtıcı olanı da dışarıda yaz gelmiş olmasıydı; pencereye baktığımda, öğle sıcaklığında salman kavak ağaçlarının gümüşü-yeşil yapraklarını gördüm.

Odanın hali, ucuz bir taşra oteli odası izlenimini verdi bana: Küçük bir masa, kumaşla kaplanmış iki koltuk, duvarda bir lavabo ve siperlikli bir lamba. Daha dün gece savrulan karların içinde ilerleyen trenin kompartımanına hiç benzemiyordu.

Dirseğimden destek alarak doğruldum. Hareket etmem Anna'yı çok şaşırtmış olmalıydı ki, kitabı elinden düşürdü ve şaşkınlıkla baktı bana.

Yatakta oturarak, "Neredeyim?" diye sordum.

"Tanrı aşkına, uzanmalısınız," diyerek üzerime eğildi. "Her şey yolunda. Güvendesiniz."

Ellerinin nazik dokunuşlarıyla tekrar uzandım.

"Ama en azından nerede olduğumu söyleyebilirsiniz. Nasıl oldu da birdenbire yaz geldi?"

Sandalyesine geri dönerken, "Evet, yaz geldi." dedi, "Hiçbir şey hatırlamıyor musunuz?"

"Aksine, gayet iyi hatırlıyorum. Yalnızca nasıl olup da dün gece trenle yolculuk ederken, şimdi gözlerimi bu odada açtığımı anlayamıyorum."

"Son zamanlar sık sık sayıklıyordunuz. Bir türlü kendinize gelemediniz. Genellikle komadaydınız."

"Ne koması? Şampanya içtiğimizi ve Şaliapin'in şarkı söylediğini hatırlıyorum... yoksa dokumacılar mıydı?... Sonra tuhaf bir adam... yoldaş... yani Çapayev. Çapayev vagonları ayırdı."

Anna, neredeyse bir dakika boyunca hiç konuşmadan şüpheyle gözlerimin içine baktı.

"Çok tuhaf," dedi sonunda.

"Tuhaf olan nedir?"

"Bunu çok iyi hatırlamanız. Ya sonrası?"

"Sonrası mı?"

"Evet, sonrası. Mesela, Lozovaya Kavşağı Savaşı'nı hatırlamıyor musunuz?"

"Hayır."

"Peki ya ondan önce olanları?"

"Ondan önce mi?"

"Evet, ondan önce olanları. Lozovaya'da bir süvari alayına komuta ediyordunuz."

"Ne alayı dediniz?"

"Lozovaya' da büyük bir başarı gösterdiniz Petya. Süvari alayıyla sol taraftan saldırımasaydınız bizi dümdüz edeceklerdi."

"Günlerden ne bugün?"

"Haziranın üçü. Kafaya darbe alındığında böyle şeyler olduğunu biliyorum ama hafızanızı tamamen kaybettiyseniz, nasıl oluyor da böyle tuhaf şeyleri hatırlayabiliyorsunuz. Neyse, ben doktor değilim. Belki de bu normaldir."

Elimi başıma götürünce irkildim: Sanki parmaklarım kılı bir bilardo topuna dokunmuştu; tifüs vakalarında olduğu gibi, saçlarım kazınmıştı. Kafa derimin bazı yerlerinde hiç saç yoktu, onun yerine birtakım engebeler vardı. Parmaklarımı buralarda gezdirince, kafatasımı çaprazlamasına kesen uzun bir yara olduğunu anladım. Sanki deri bir kemeri Arap tutkalıyla kafama yapıştırmışlardı.

"Şarapnel," dedi Anna. "Yara çok büyük görünüyor, ama merak edecek bir şey yok. Kurşun yalnızca sıyırmış. Ancak, çarpmanın etkisi daha büyük olmuş gibi."

"Ne zaman oldu bu?"

"Nisan'ın ikisinde."

"O zamandan beri bilincim hiç yerine gelmedi mi?"

"Birkaç kez geldi. Ama çok kısa sürelerle."

Gözlerimi kapadım ve Anna'nın bahsettiklerinden en azından birini hatırlamaya çalıştım. Ama ısrarla baktığım karanlıkta, gözkapaklarımda görünüp kaybolan çizgiler ve noktalar dışında hiçbir şey göremedim.

"Hiçbir şey hatırlamıyorum," dedikten sonra ellerimi yeniden kafamda gezdirdim. "Tek bir şey bile yok zihnimde. Bir rüya gördüğümü hatırlıyorum yalnızca: St. Petersburg'daki karanlık bir salonda kafama Aristoteles büstüyle vuruluyor ve büst parçalanıyor Sonra aynı şey tekrar oluyor; tamamıyla Götik... Ama, şimdi neler olduğunu anlıyorum."

"Sayıklamalarınız gerçekten çok ilginçti," dedi Anna.

"Dün saatler boyunca, bomba patlamasıyla yaralanan Maria diye birinden bahsettiniz. Ama, çok uyumsuz bir hikâyeydi. O kızla ne tür bir ilişkiniz olduğunu hile anlayamadım. Savaş rüzgârları sizi bir araya getirmişti belki de."

"Maria diye birini hiç tanımadım. Onu bir kâbustan hatırlıyorum yalnızca..."

"Endişelenmeyin lütfen. Kıskançlığımdan söylemedim."

"Çok yazık," dedim, sonra da yatakta oturur vaziyete geçip ayaklarımı yere sarkıttım. Üzerimde iç çamaşırlarımla karşınızda durarak sizi etkilemeye çalıştığımı düşünmeyin lütfen."

"Kalkmamalısınız."

"Ama kendimi çok iyi hissediyorum. Şimdi bir duş alıp giyinmeliyim."

"Söz konusu bile olamaz."

"Eğer bir alaya komuta ettiysem, herhalde bir emir erim vardır."

"Gerçekten de var."

"Herhalde biz konuşurken o da dışarıda domuz gibi içmekle meşguldür. Onu bana gönderebilir misiniz.' Maa, bir şey daha var: Çapayev nerede.'"

İşin luhaf yanı, emir erim (az konuşan, san saçlı, tombul bir adamdı. Uzun bir gövdesi ve süvariler gibi kısa, çarpık ayakları vardı, bu gülünç bileşimle ters çevrilmiş bir kerpetene benziyordu) gerçekten de sarhoştı. Elbiselerimi getirdi: Griye çalan yeşil bir askeri ceket, -omzunda şeritler yoktu (ama yaramdan dolayı ceketin koluna bir tane dikilmişti)- dış taraflarında ikişer kırmızı şerit olan mavi bir pantolon ve yumuşak deriden yapılmış şahane çizmeler. Yatağın üzerinde ise; donuk-siyah bir karakul kalpağı, üzerinde "Cesaretinden dolayı Pyotr Boşkov'a" yazan muhteşem bir kılıç, kılıfıyla beraber bir Browning ve Von Ernen'in çantası vardı. Bu sonuncuyu görünce birden kendimi kötü hissetmeye başladım.

Çantadaki her şey yerli yerindeydi, yalnızca kutunun içindeki kokain biraz azalmıştı. Ayrıca çantanın içinde küçük bir

dürbün ve üçte biri -bana ait olduğundan hiç şüphe etmediğim bir el yazısıyla- doldurulmuş bir defter vardı. Yazılanların çoğu anlamsızdı; attan, samandan ve tanımadığım insanlardan bahsediyordu notlar. Bunların dışında, her zamanki alışkanlıkla döktürdüğüm şeylere benzeyen bazı paragraflar da vardı:

"Hrst. ve diğer dinler, belli bir enerji yayan çeşitli uzak objelerin bir toplamı olarak görülebilir. Çarnıha gerilmiş Tannın görüntüsü ne kadar göz alıcı, Hrst.lığı ilkel bir sistem olarak değerlendirilmek ne kadar da aptalca! İnsan biraz düşününce Rusya'yı devrime sürükleyen Rasputin değil, onun öldürülmesi olduğunu görebilir."

İki sayfa sonra da şöyle bir şey vardı:

Hayattaki tüm 'başarılar' gerçekleştirilmek-ri için harcanan zamanla doğru orantılı olarak değerlendirilmelidir; eğer zaman çok uzunsa, başarı da ona oranla değerini yitirir. Bir başarının değeri (en azından pratik bir başarının), eğer o başarı insanın tüm hayatını almışsa sıfıra iner, çünkü ölümden sonra hiçbir şeyin anlamı kalmaz. Tavandaki yazıyı unutma."

En sondaki uyarıya rağmen, tavandaki yazıyı galiba bir daha hatırlamamacasına unutmuştum. Bir zamanlar her ay böyle şeyler yazarak bir defter doldururdum, hepsi de gerçekten samimi ve gelecekte bana faydası olabilecek anlamlı şeylerdi. Ama bu geleceğe ulaştığımda, defterler yok olmuş, dışarıdaki hayat tamamen değişmiş, ben de paltomun cebinde bir revolver, kendimi ıslak ve kasvetli Tverskoi Bulvarı'nda bulmuştum. İyi ki eski bir dosta rastlamışım, diye düşündüm. Giyindim (emir eri ayakkabı bağı getirmedeği için çarşafın kenarını yırtmak zorunda kalmıştım) ve kısa bir tereddütten sonra istemeye istemeye kalpağı başıma geçirdim -çürümüş bir şeyler kokuyordu- ama tıraşlı kafam çıplakken hay-

li hassas bir hedef olacağı izlenimine kapılmıştım. Kılıcı tekrar yatağın üstüne koydum, ama tabancayı kılıfından çıkararak cebime gizledim. Silahın görüntüsüyle insanları endişelendirmekten nefret ediyordum; hem tabanca lazım olduğunda cebimden çıkarmak kolayıma geliyordu. Lavabonun üzerindeki aynada kendime baktığımda görüntümün gerçekten şık olduğunu düşündüm - hatta kirli sakalımın bir uzantısı gibi duran karakul kalpağının yüzüme sahiden cılgınca bir kibirlilik verdiği bile söylenebilirdi. Odadan çıkıp geniş, kavisli merdivenden indiğimde Anna'yı aşağıda beni beklerken buldum.

"Nasıl bir yer burası böyle?" diye sordum. "Terk edilmiş bir konağa benziyor."

"Öyle zaten. Burası bizim KM. yalnızca KM olarak değil, yatıp kalkmak için de kullanıyoruz. Siz alay komutanı olduğunuzdan beri çok şey değişti Pyotr."

"İyi ama, Çapayev nerede?"

"Şu anda kasabada değil, ama yakında gelir."

"Her neyse, bu kasabanın adı ne?"

"Altay-Vidnyansk, çevresi dağlarla çevrilidir. İnsanların neden böyle yerlere kasaba kurduğunu anlayamıyorum. Kuranın halkı, birkaç subay, Petersburg'dan gelme birkaç tuhaf adam ve yerel aydınlardan oluşuyor. (Jevrede propaganda yapan Bolşevikler de olmasa yerlilerin savaş ve devrim meselesinden haberleri bile olmayacakmış. Kısacası, tam anlamıyla bir mahrumiyet bölgesi."

"O zaman ne işimiz var burada?"

"Çapayev'i bekleyin. O size her şeyi açıklar."

"Öyleyse şimdi çıkıp biraz gezeyim şu kasabada, izin verirsiniz tabii."

"Söz konusu bile olamaz. Sağlığınızı düşünmelisiniz. Daha yeni kendinize geldiniz. Belki kendinizi toparlanmış hissediyorsunuz ama, ya sokağın ortasında bayılıp kalırsanız ne olacak?"

"Bu kadar endişelenmeniz beni derinden etkiledi, ama gerçekten samimiyseniz, benimle gelmeniz gerekecek."

Bir iç çekti. "Bana başka seçenek bırakmıyorsunuz. Özellikle gitmek istediğiniz bir yer var mı?"

"Bir lokanta olabilir mesela. Hani şu taşradakilerden, içinde solmuş bir palmiye ağacı ve masalarda ılık *kheres* şarabı olanlardan. Elbette kahve servisi de olmalı."

"Burada böyle bir yer var ama içinde palmiye ağacı yok, sanırım *kheres* de vermiyorlar."

O

Altay-Vidnyansk Kasabası'nın büyük bir kısmı, birbirinden uzağa yapılmış bir ya da iki katlı küçük ahşap evlerden oluşuyordu. Evlerin çevresine tahta perdeler çekilmişti, ne var ki, kahverengiye boyanmış bu perdeler bakımsız bahçelerin yeşillikleri arasında kaybolup gitmişti. Parke taşları döşenmiş dik bir sokaktan inerek merkeze yaklaştığımızda karşımıza tuğladan ve taştan evler çıktı, bunlar da genellikle en fazla iki katlıydılar; orada burada dökme demirden hoş görünümlü parmaklıklar ve Alman tarzı olduğu izlenimine kapıldığım bir yangın gözetleme kulesi gözüme çarptı. (Göğsünde bozulmamış güzellikler saklayan; çiçek açmış leylaklarla kaplı, sakın, tipik bir taşra kasabasıydı burası. Dört bir yanda dağlar yükseliyordu, sanki dağların oluşturduğu bir kadehin dibine kurulmuştu. Kasaba meydanında, yani bu kadehin en dibinde II. Aleksander'in biçimsiz bir heykeli vardı, Anna'nın beni götürdüğü "Asya'nın Kalbi" adlı lokantanın pencereleri de doğrudan bu heykele bakıyordu. Sanki bu heykel bir şiirin içinde kendisinden söz edilmesi için yalvarıyormuş gibi geldi bana. Lokantanın içi soğuk ve sessizdi; hiç palmiye ağacı yoktu ama köşede, pençelerinin arasında harbe tutan doldurulmuş bir ayı vardı, onun dışında içerisi tenhaydı. Masalardan birinde, biraz kılıksız görünümlü iki subay oturmuş içiyorlardı, Anna ve ben yanlarından geçerken kafalarını kaldırıp bana baktılar, sonra da kayıtsızlıkla gözlerini indirdiler. O anki durumum dolayısıyla Browning 'imi çıkarıp onlara ateş açmamın gerekli olup olmadığından emin olamadığımı itiraf etmeliyim, ama Anna'nın umursamazca geçip gitmesi-

ne bakılırsa böyle bir şeye gerek yoktu; zaten üniformalarının omuzlarındaki şeritler sökülmüştü. Anna'yla birlikte yan masaya oturduk ve şampanya ısmarladım.

"Kahve içmek istiyordunuz," dedi Anna.

"Haklısınız, hatta gündüzleri kesinlikle ağzıma içki koymadığımı da söyleyebilirim."

"Bu istisnanın sebebi ne peki?"

"Sizsiniz."

Anna güldü. "Çok hoş Pyotr. Ama sizden bir iyilik isteyeceğini: Tanrı aşkına lütfen yine kur yapmaya başlamayın. Gazyağı ve su sıkıntısı çekilen bir kasabada, yaralı bir süvari subayının ilişki teklifi bana hiç de çekici gelmiyor."

Başka bir cevap beklemiyordum zaten.

Garson şişeyi getirdikten sonra, "İyi o zaman," dedim. "Beni yaralı bir süvari subayı olarak görmek istiyorsanız, neden itiraz edeyim ki? Peki bu durumda sizi ne olarak kabul edeceğiz?"

"Makinalı tüfekçi olarak, ya da daha doğru.su Lewisçi olarak, gerçi ben diskli Lewis'leri tercih ederim."

"Elbette bir süvari subayı olarak sizin mesleğinizi iğrenç buluyorum. Hiçbir şey, dağlık arazide bir makineli tüfek yuvasına saldırmak kadar iç karartıcı olamaz. Ama söz konusu olan siz olduğunuza göre, makineli tüfekçilerin şerefine kaldırıyorum kadehimi."

Kadeh tokuşturduk.

"Anna, bu yan tarafta oturan subaylar hangi taraftan? Bu kasaba gerçekte kimin elinde."

"Genel olarak kasaba Kızılların elinde diyebiliriz, ama Beyazlar da var. Aslında 'Beyazların elinde, ama Kızıllar da var' demek de mümkün. Bu yüzden en iyisi bizim şimdi yaptığımız gibi şeritsiz gezmek."

"Bizim birliğimiz nerede peki?"

"Tümenimiz demek istiyorsunuz herhalde. Tümenimiz savaşta dağıldı. Çok az kaldık, en fazla bir bölüğün üçte biri kadar. Ama herhangi bir düşman kuvveti olmadığına göre güvende olduğumuzu varsayabiliriz. Burası dağlar ve ormanlar-

la çevrili, her şey çok sakin. Sokaklarda gezerken, dün düşmanın olan insanları görüyorsun ve kendi kendine düşünüyorsun: Daha birkaç gün önce birbirimizi öldürmeye çalışmamızın gerçekten de bir nedeni var mıydı?"

"Anlıyorum. Savaş, insanın kalbini sertleştirir, ama burada çiçek açmış leylaklara bir kez bakmak yeterli, ondan sonra top mermilerinin ıslığı, süvarilerin vahşi bağırıışları, mayhoş kan kokusuyla karışmış barut kokusu insana gerçekdışı gelir, sanki hepsi bir serap ya da bir rüyadır."

"Kesinlikle öyle," dedi Anna. "Asıl sorun çiçek açmış leylakların ne kadar gerçek olduğu. Belki bu da başka bir rüyadır."

Vay canına, dedim kendi kendime, ama konunun üzerine daha fazla gitmekten kaçındım.

"(Cephede şu anki durum nedir Anna? Genel olarak yani."

"Dürüst olmak gerekirse bilmiyorum. Ya da bugünlerde söyledikleri gibi, üstüme vazife değil. Buraya gazete gelmiyor, söylentilerin de bini bir para. Hem zaten bıktım bunlardan. Kimsenin duymadığı ürkütücü isimleri olan Bugurusian, Bugulma ve... Ay neydi?.. Belebei gibi köyleri bir alıp bir kaybediyorlar. Bu köylerin nerede olduğu ya da köyü kimin aldığı kimin kaybettiği aslında belirsiz, hatta pek kimsenin umurunda da değil. Savaş devam ediyor elbette, ama savaştan bahsetmek abesle iştigal oldu artık. İnsanların çoğunda bir yorgunluk var. İçimizdeki coşkuyu mu kaybettik ne?"

Sessizce oturup söylediklerini düşündüm. Uzaklarda bir at kişnedi, ardından arabacıların uzun uzun bağırđıkları duyuldu. Yan masadaki subaylardan biri nihayet iğneyi damarına sapladı -masanın altına sakladığı kollarını iyi görebilmek için sandalyesinin arkalığına yaslanmış uğraşıyordu beş dakikadır- bu sırada sandalyesi arka ayakları üzerinde dengede duruyordu ve zaman zaman düşeceğini sanarak tedirgin oluyordum. Şırıngayı nikel kaplama kutuya geri koydu ve kutuyu tabanca kılıfının içine sakladı. Gözlerinde oluşan yağlı parıltıdan, şırınganın içinde morfin olduğu sonucunu çıkardım. Birkaç dakika sandalyenin üzerinde sallandı, sonra dir-

seklerinin üzerinde masaya doğru yıkıldı, arkadaşının ellerini yakalayarak, benim ifade gücümü zorlayan bir samimiyetle konuşmaya başladı:

"Şimdi aklıma geldi Nikolay... Bolşevikler niye kazanıyor biliyor musun?"

"Niye?"

"Çünkü öğretilerinde canlı ve coşku verici..." gözlerini kapadı ve acı içinde doğru kelimeyi bulmaya çalışırken parmaklarını masanın üzerinde tıkırdattı, "bir insanlık sevgisi; vecit ve saadet dolu bir sevgi var. Bir kez bütünüyle ve eksiksiz olarak kabul ettin mi, Bolşevizm insanın yüreğinde uyuyan en yüce umutları bile tutuşturabilir, haksız mıyım?"

ikinci subay yere tükürdü.

"Georges," dedi yüzünü asarak, "Samara'da astıkları senin tatlı teyzeciğin olsaydı, görürdüm o zaman senin şu yüce umutlarını."

Birinci subay gözlerini kapadı ve birkaç saniye sesini çıkarmadı. Sonra ansızın konuşmaya başladı: "Baron Jungern'in geçenlerde kasabada görüldüğünü söylüyorlar. Bir atın üzerindeymiş, kırmızı bir pelerini ve göğsünde altın bir haçı varmış, kimseden korkusu yokmuş gibi göğsünü gere gere gidiyormuş..."

Anna sigarasını yakıyordu, bu sözleri duyunca öyle irkildi ki, neredeyse kibriti yere düşürüyordu. İlgisini başka yöne çekmek için konuşmaya başladım:

"Anna, söylesenize bunca zamandır neler oldu? Yani biz Moskova'dan ayrıldığımızdan beri."

"Savaşıyorduk. Savaşta büyük yararlılık göstermeniz sayesinde Çapayev'in sağ kolu oldunuz - geceler boyu siperlerde sohbet ederdiniz. Sonra da yaralandınız."

"Nelerden konuşuyorduk acaba?"

Anna, sigara dumanını tavana doğru üfledi.

"O gelinceye kadar beklesenize. Konuşmalarımızın içeriğini aşağı yukarı tahmin edebilirim, ama size detay veremem. Konuşmalarınız sizden başka kimseyi ilgilendirmez."

"En azından genel bir şeyler söyleyin Anna."

"Çapayev, hayatımda gördüğüm en derin gizemcidir. Sanıyorum sizi istekli bir dinleyici, hatta belki bir mürit olarak görüyor. Başınıza gelen bu talihsizliğin onunla yaptığınız konuşmalarla bir ilgisi olduğundan bile şüpheleniyorum."

"Hiçbir şey anlamadım."

"Buna pek şaşırmadım. Birçok kez benimle de konuşmaya çalıştı ama ben de bir şey anlamadım. Emin olduğum tek şey, onun birkaç saat içinde saf bir dinleyiciyi tamamen çıldırtabileceği. Amcam çok olağandışı bir insandır."

"O sizin amcanız mı? Demek onun için! Siz ikinizin daha farklı bir şekilde birbirinize bağlı olduğunuzu düşünmeye başlamıştım."

"Ne cesaret... Amaan, ne isterseniz onu düşünün."

"Yalvarırım affedin beni, lütfen. Ama yaralı süvari subayları konusunda söylediklerinizden sonra sağlıklı süvari subaylarını tercih ettiğinizi düşünmüştüm."

"Bir daha böyle kabaca konuştuğunuzu duyarsam size olan ilgim tamamen kaybolacaktır Pyotr."

"Yani en azından biraz ilgi duyuyorsunuz. Rahatladım doğrusu."

"Sözcükleri seçiyorsunuz."

"Eğer duymak hoşuma gidiyorsa neden sözcükleri seçmeyeyim ki?"

"Güvenlik açısından canım, bilinçsiz yatarken çok kilo aldınız ve söyleyeceğiniz bazı kelimeler ağırlığınızı çekemeye-bilir."

Kendi ayaklarının üzerinde durabilen bir kadın olduğuna emin olmuştum. Ama şimdi ileri gitmişti işte.

"Sevgili Anna," dedim, "Neden bana hakaret etmek için bu kadar uğraştığınızı anlayamıyorum. Rol yaptığınızdan kesinlikle eminim. Aslında siz de bana karşı ilgisiz değilsiniz, kendime gelip de sizin yatağımın yanında oturduğunuzu gördüğüm anda anladım bunu. Ne kadar etkilendiğimi tahmin bile edemezsiniz."

"Korkarım orada oturma nedenimi söylersem hayal kırıklığına uğrayacaksınız."

"Ne demek istiyorsunuz? Yaralı bir adamın yatağının yanında neden oturabilirsiniz ki, yani samimi bir... Ne bileyim... endişe dışında?"

"Şimdi gerçekten utandım işte. Ama bunu siz istediniz: Burada hayat çok sıkıcı ve sizin sayıklamalarınız çok ilginç ve canlıydı. Sırf canım sıkıldığı için zaman zaman yanınıza geldiğimi itiraf etmeliyim. Ancak, şimdi söylediklerinizi hiç de o kadar ilginç bulmuyorum."

Bunu beklemiyordum. Sakinleşmek için ona kadar saydım. Sonra bir daha saydım. İşe yaramıyordu; aynı nefret ateşi içimde yanmaya devam ediyordu. Tüm benliğimi saf ve amansız bir nefret sarmıştı.

"Bir sigaranızı alabilir miyim?" dedim.

Açık sigara paketini bana uzattı.

"Teşekkür ederim. Sizinle konuşmak çok ilginç doğrusu."

"Öyle mi dersiniz?"

Sigaranın parmaklarımın arasında titrediğini ve gittikçe daha da gerildiğimi hissederek, "Evet, söyledikleriniz düşüncelerimi kışkırtıyor," dedim.

"Nasıl kışkırtıyor?"

"Mesela, biraz önce kasabayı saran leylakların gerçekliğinden şüphelendiniz. Bu beklenmedik bir şeydi -aynı zamanda fazlasıyla Ruslara özgüydü."

"Özellikle Ruslara özgü olan şey nedir?"

"Rus insanı hayatın rüyadan başka bir şey olmadığını çağlardan beri biliyor bence. Succubus'un ne olduğunu biliyor musunuz?"

"Biliyorum," dedi Anna gülümseyerek. "Uyuyan erkekleri baştan çıkarmak için kadın şeklini alan bir cin. İyi de, ne alakası var?"

Tekrar ona kadar saydım. Mislerim hâlâ değişmemişti.

"Çok yakından bir alakası var. Rus argosunda 'tüm karılar sürtüktür' diye bir laf vardır; buradaki 'sürtük' kelimesinin kökü aslında succubus'a dayanır. Bu ilişki Rusya'ya Katolisizm aracılığıyla girmiştir. Hatırlarsınız herhalde - Sahte İkinci Dmitriy, Marina Mnişek, her yerde hazır ve nazır olan

Polonyalılar, kısaca ortalık çok karışmıştı. İşte bunun kökü o zamana dek dayanır. Bu arada Panmongolizm de aynı zamandan geliyor-demin de bunları düşünüyordum... Evet... Ama konuyu dağıttım. Söylemek istediğim şey 'tüm karılar sürtüktür' deyiminin özünde, -bu sözleri tekrarlarlarken gerçekten zevk alıyordum- hayatın bir rüya olduğu fikri yatar. Bu yüzden, söylediğiniz gibi, leylaklar da rüyadır, sürtükler de, yani, karılar demek istedim."

Anna sigarasından derin bir nefes çekti. Yanakları belli belirsiz kızardı, solgun yüzüne bu kızarıklığın ne kadar çok yakıştığını düşünmeden edemedim.

"Bu bardaktaki şampanyayı suratınıza çarpsam mı, çarpmasam mı, onu düşünüyorum."

"Valla, onu ben bilemem. Ama sizin yerinizde olsam bunu yapmazdım. Henüz o kadar samimi değiliz."

Hemen o anda kadehin içindeki şampanya berrak damlalar halinde suratıma çarptı; bardak ağzına kadar dolu olmalıydı, şampanyayı yüzüme öyle hızlı çarpmıştı ki birkaç saniye etrafı göremedim.

"Üzgünüm, ama siz istediniz..." dedi utanç içinde.

"Hiç önemi yok," diye cevap verdim.

Şampanyanın çok iyi bilinen bir özelliği vardır. Eğer şişenin ağzını kapatıp iyice çalkalarsanız, şişenin içindeki tüm sıvı köpük halinde fişkirir. Bence şair Lermontov da bu yöntemi bilen insanlardan biriydi; böyle bir şey yaptığının açık kanıtı olan bir dizesi vardır: "*Boy/ece yosun kaplı eski şişe, köpüren şarabının akışını içinde saklar*". Karanlıklar Prensi'ne yaranmak için uçan bir süvari albayı hakkında şiir yazmış olan bir adamın iç dünyası hakkında hipotezde bulunmak her babayiğidin harcı değil elbette. Bu yüzden Lermontov'un gerçekten de kadınları şampanyayla ıslattığını iddia edemem, ama cinsel konulardaki sapkınlıklarını ve bu hareketin genç ve güzel bir kadına yapıldığı zaman uyandırdığı ayıp ama yine de karşı konulmaz çağrışımı düşünürsek, bunu yapmış olması ihtimalinin gayet yüksek olduğunu sanıyorum. Bu çağrışımların kurbanı olduğumu itiraf etmeliyim.

Şampanyanın çoğu Anna'nın ceketine ve eteğine isabet etti. Yüzüne nişan almıştım, ama son anda tuhaf bir erdem duygusuyla şişeyi daha aşağılara doğrulttum.

Ceketinin göğsündeki koyu renkli lekeye bakarak omuzlarını kaldırdı.

"Siz bir geri zekâlısınız," dedi sakince. "Sinirsel hastalıklar hastanesine yatmalısınız."

"Böyle düşünen tek kişi siz değilsiniz," dedim boş şişeyi masaya geri koyarken.

Masaya can sıkıcı bir sessizlik çöktü. İlişkimizi açıklığa kavuşturmak için' daha fazla uğraşmak kesinlikle anlamsız görünüyordu ama böyle karşılıklı sus pus oturmak daha da aptalcaydı. Herhalde Anna da aynı şeyleri hissediyordu. Pencere camına çarpıp duran iri karasinek dışında bir sonraki hareketinin ne olacağını bilen hiç kimse yok gibiydi lokantada. Bu can sıkıcı durum yan masada oturan subaylardan biri tarafından bozuldu - bu sırada onların var olduklarını bile tamamıyla unutmuştum, ama geniş anlamda onların da bir sonraki hareketleri hakkında bir fikirleri olmadığından emindim. Az önce kendine iğne yapan subay ayağa kalkıp bize yaklaştı.

Hüzünlü bir sesle, "Sevgili bayım," dedi. "Sevgili bayım, sakıncası yoksa size bir soru sorabilir miyim?"

"Rica ederim, buyurun," dedim ona dönerek.

Söyleyeceği sözler orada yazıyormuş gibi, ikide bir içine baktığı açık bir cüzdan vardı elinde.

"İzin verirseniz kendimi tanıtayım. Ben, Kurmay Yüzbaşı Koyunov. Tamamıyla şans eseri söylediklerinize kulak misafiri oldum. Sizi dinlediğimi sanmayın. Sadece sesiniz biraz fazla yüksekti."

"Ne olmuş?"

"Gerçekten tüm kadınların rüya olduğuna inanıyor musunuz?"

Mümkün olduğu kadar nezaketimi korumaya çalışarak, "Bu çok karmaşık bir soru," dedim. "Kısacası, eğer tüm evrenin bir rüyadan başka bir şey olmadığını varsayarsak, ka-

dınlann bir istisna olduğunu düşünmek için bir neden göremiyorum."

"Hepsi rüya yani," dedi üzüntüyle. "Ben de bundan korkuyordum. Ama bende bir fotoğraf var. Bir bakın lütfen."

Fotoğrafta, bir sardunya saksısının yanında oturan sıradan bir kız vardı. Anna da gözücuyla fotoğrafa bir baktı.

"Bu benim nişanlım Nyura," dedi kurmay yüzbaşı. "Yani, nişanlımdı. Şu anda nerede olduğu hakkında en ufak bir fikrim bile yok. Eski günleri hatırladığımda, bana fazlasıyla gerçekmiş gibi geliyor... Patrik Göleti'ndeki buz pisti ya da malikânede geçirdiğimiz yaz... Ama, aslında hiçbiri yok şimdi. Bir daha geri gelmemecesine yok oldular - eğer bunların hiçbiri olmadıysa, içinde yaşadığımız dünyada ne değişmiş olabilir ki? Bunun ne kadar korkunç olduğunu anlayabiliyor musunuz? Hiç yaşanmamış gibi yani."

"Evet, inanın bana anlıyorum," dedim.

"Öyleyse nişanlım da mı bir rüya?"

"Öyle görünüyor."

"Yaa!" dedi rahatlamış gcirünerek. Bize bakıp gülümseyerek sigara içen arkadaşına bir göz attıktan sonra devam etti: "Öyleyse, sevgili bayım, nişanlım Nyura için sürtük dediğinizi mi kabul etmeliyim?"

"Efendim?"

Kurmay Yüzbaşı Koyunov, güleç yüzlü arkadaşına bir kez daha baktıktan sonra devam etti: "Pekâlâ, eğer hayat bir rü-yaysa, o zaman kadınların hepsi de rüyada görünen şeylerden ibaret. Nişanlım Nyura da bir kadın olduğuna göre, o da rüyada görünen bir şey."

"Diyelim ki öyle. Ne olmuş?"

"Biraz önce 'tüm karılar sürtüktür' deyiminin 'succubus' kelimesine dayandığını söyleyen siz değil miydiniz? Nyura'nım bir kadın olarak beni heyecanlandırıldığını kabul edelim, aynı zamanda o yalnızca rüyamda gördüğüm bir hayalden başka bir şey değil. Peki bu durumda kaçınılmaz olarak onun da bir sürtük olduğunu kabul etmemiz gerekmez mi? Gerekir.

Halk içinde böyle şeyler söylemenizin ne gibi sonuçları olabileceğinin farkında mısınız sevgili bayım."

Adamı dikkatle inceledim. Otuz beş yaşlanndaydı, saman rengi bıyıkları, saç çizgisi geri çekilmiş geniş bir alnı ve mavi gözleri vardı. Bu özelliklerin birleşmesi yüzünde öyle bir köylü kurnazlığı yaratıyordu ki bir anda öfkeye kapıldım.

Fark ettirmeden elimi cebime kaydırıp Browning 'in kabzasını kavrarken konuşmaya başladım, "'Şimdi beni iyi dinleyin. Boş yere üzerinize alınıyorsunuz. Nişanlımla tanışma onuruna hiç erişmedim, bu yüzden onunla ilgili herhangi bir fikir yürütmüş olamam. Anlaşıldı mı?"

"Kimse karşıma geçip de benim Nyura'mın bir sürtük olduğu sonucuna varacak şekilde akıl yürütme küstahlığında bulunamaz. Gerçekten üzücü bir olay, ama ortaya çıkan bu sorunu çözmenin tek bir yolu var."

Delici bakışlarını üzerime dikerek, elini tabanca kılıfına götürdü ve yavaşça düğmesini açtı. Tamı ateş ediyordum ki kılıfının içinde şırınga kutusunun olduğunu hatırladım. İşler iyice komik bir hal almaya başlamıştı.

"Bana iğnemi yapacaksınız?" dedim. "Teşekkür ederim ama morfinden nefret ederim. Bence insanı aptallaştırıyor."

Kıpkırmızı olan kurmay yüzbaşı hızla elini kılıftan çekti ve arkadaşına bir kez daha baktı; sıcaktan yüzü kızarmış tombul, genç bir adam olan arkadaşı konuşmamızı baştan beri ilgiyle dinliyordu.

"Geri çekil Georges," diyerek yavaşça masadan kalkıp kılıcını çekti. "Bu beyefendinin iğnesini ben yapacağım."

Şimdi ne olacaktı? Büyük ihtimalle bir saniye sonra onu vuracaktım. Yüzünün rengine bakılırsa felç geçirmeye eğilimliydi; zaten fazla ömrü kalmamıştı, bu yüzden çok fazla pişmanlık da hissetmeyecektim. Ama tam bu sırada beklenmedik bir şey oldu.

Kapının oradan gür bir ses geldi: "Herkes olduğu yerde kalsın! Kıpırdayanı yakarım."

Dönüp kapıya doğru baktım. Gri takım elbise ve kırmızı Rus gömleği giymiş geniş omuzlu bir adam duruyordu kapı-

da. Yüzünden irade gücü fişkınyordu sanki. Kısa ve içeri çökmüş çenesi olmasa profili antik bir kabartmada muhteşem dururdu. Kafası sifıra vurulmuştu ve iki elinde birer tane revolver tutuyordu. Subaylar oldukları yerde donup kaldılar, dazlak adam masamıza yaklaştı ve revolverlerini adamların kafalarına dayadı. Kurmay yüzbaşının gözleri seğirmeye başlamıştı.

"Kıpırdamayın," dedi yabancı. "Kıpırdamayın ve sakın olun."

Birden yüzü öfkeyle çarpıldı ve tabancaların tetiklerine ikişer kez bastı. Horozlar düştü ama tabancalar ateş almadı.

"Rus ruleti bilir misiniz baylar?" dedi. "Hey! Size söyledim." "Evet," dedi kırmızı yüzlü subay.

"Varsayın ki şu anda bu oyunu oynuyorsunuz ve ben de krupiyenizim. Toplardaki üçüncü mermi yuvalarının boş olmadığını kesin olarak söyleyebilirim. Söylediğimi anlayıp anlamadığınızı olabildiğince hızlı bir şekilde gösterir misiniz lütfen?" , "Nasıl?" dedi kurmay yüzbaşı.

"Ellerinizi kaldırarak," dedi dazlak.

Subaylar ellerini kaldırdılar. Yere düşen kılıcın şangırtısıyla irkildim.

"Şimdi defolun ve giderken arkanıza bakmayın. Buna kesinlikle dayanmam."

Subaylar, tekrarlamasına meydan vermediler. Yarı içilmiş şampanya bardaklarını ve kül tablasında yanan sigaralarını bırakarak, gururlarının elverdiği kadar hızlı bir şekilde yemek salonundan çıktılar. Onlar gittikleri zaman yabancı, revolverlerini masamıza koyup Anna'ya yaklaştı, sanki Anna'nın bakışlarında da sevecen bir ifade varmış gibi geldi bana.

"Anna, sizi burada görmek ne güzel," dedi elini yakalayıp dudaklarına götürerek.

"Merhaba Grigory," dedi Anna. "Geleli çok oldu mu?"

"Şimdi geldim."

"Dışardaki atlar sizin mi?"

"öyle," dedi dazlak.

"Peki beni onlarla gezdireceğinize söz verir misiniz."

Adam gülümsedi.

"Sizi seviyorum, Grigory," dedi Anna.

Adam bana dönerek elini uzattı. "Grigory Kotovsky."

"Pyotr Boşkov," diye cevap verdim elini sıkarken.

"Demek Çapayev'in komiseri sizsiniz? Hani şu Lozovaya'da yaralanan. Sizin hakkınızda çok şey duymuştum. Sağlığınızın iyi olduğuna çok sevindim."

"Henüz tam olarak iyileşmedi," dedi Anna bana doğru sert bir bakış fırlatarak.

Kotovsky masaya oturdu.

"O baylarla sizin aranızda tam olarak ne geçti."

"Rüyaların metafiziği hakkında tartışıyorduk," dedim.

Kotovsky bir kahkaha attı. "Taşra lokantalarında böyle konulan tartışsanız olacağı budur. Lozovaya'da da her şey istasyon büfesinde bir tartışmayla başlamış diye duymuştum galiba."

Omuzlarını kaldırdım.

"O konuda hiçbir şey hatırlamıyor," dedi Anna. "Geçici hafıza kaybı var Kafaya ağır bir darbe alındığında böyle şeyler olur."

Masadaki revolverlerden birini alırken, "Umarım yakında yaranız tam olarak iyileşir," dedi Kotovsky. Mandalı açıp topu yerinden çıkardı ve horozu birkaç kez kaldırıp indirdi, sonra alçak sesle küfür etti ve hayretle başım iki yana salladı. Toptaki bütün mermi yuvalarının dolu olduğunu görünce ben de şaşırdım.

Başını kaldırıp bana bakarak, "Bu Tula revolverlerinin Tanrı cezasını versin," dedi. "Kesinlikle güvenemiyorsun. Bir keresinde başıma öyle bir iş açtılar ki..."

Revolveri masaya fırlatıp yeniden başını salladı, sanki zihnindeki karanlık düşünceleri başıyla kovmaya çalışıyordu. "Çapayev nasıl."

Anna eliyle bir işaret yaparak, "İçiyor," dedi. "Onun nasıl olduğunu ancak Tanrı bilir. Gerçekten korkutucu şeyler ya-

pıyor. D n mavzeriyle sokağa fırladı, üzerinde yalnızca gömleği vardı.    kere havaya ateş etti, sonra bir an düşündü,    kere de yere ateş etti ve gidip yattı."

"Yukarda, yukarda," diye mırıldandı Kotovsky. "Bir gün bu durumdayken kilden makineli tüfeği  alıŐtıracaĐından korkmuyor musun?"

Anna gözucuyla bana baktı, masada bulunmamın gereksiz olduğunu hissettim birdenbire. Yanımdakilerin de aynı duyguyu paylaştıkları muhakkaktı - sessizlik uzadı   uzadı, o kadar ki, daha fazla katlanmam mümkün değildi.

Nihayet Kotovsky sessizliği bozarak, "O baylar rüyaların metafiziği hakkında ne düşünüyorlardı Pyotr?" diye sordu.

"Dikkate alınır bir Şey düŐünmüyorlardı. Pek zeki sayılmazlardı doğrusu. Affedersiniz, ama benim biraz temiz havaya ihtiya ım var. Burada başını ağrımaya başladı."

"Evet, Grigory," dedi Anna. " stersen Pyotr'u eve götürelim, sonra da akşam ne yapacağımızı kararlaŐtırırız."

"Teşekkür ederim, ama kendi başıma gidebilirim. Çok uzak değil, hem yolu da hatırlıyorum."

"Sonra g r Ő rt z o zaman," dedi Kotovsky.

Anna başını çevirip bana bakmadı bile. Ben masadan kalkar kalkmaz hararetle sohbet etmeye başladılar. Kapıya vardığımda başımı çevirip geriye baktım, Anna kahkahalarla gülüyor ve avcunun i iyle Kotovsky'nin eline vuruyordu, dayanılmaz derecede komik bir Şeyi anlatmasını engellemek ister gibiydi.

Dışarı çıktığımda, iki kurŐuni atm koŐulmuŐ olduğu bir hafif araba gördüm. Kotovsky'nin arabası olmalıydı bu. Köşeyi döndüm ve az önce Anna'yla birlikte indiğimiz yokuşu çıkmaya başladım.

Saat  Ğleden sonra   t  ve dayanılmaz bir sıcak vardı. Uyandığımdan beri her Şeyin nasıl da deĐiŐtiĐini düşündüm - ruhumdaki dinginlikten eser kalmamıştı; en kötüsü de, bir türlü Kotovsky'nin atlarını aklımdan çıkaramıyordum. Böyle küçük bir ayrıntının beni sıkıntıya sokması çok anlamsız görünüyordu - belki de böyle Şeylerin bana anlamsız g r n-

düğü normal halime dönmek istiyordum, ama başaramıyordum. Aslında çok derinden yaralanmıştım.

Bunun nedeni elbette Kotovsky ve atları değildi. Sorun *Anna*'dır. Onun ulaşamaz ve sözcüklerle ifade edilemez güzelliği, bu yüzden onu ilk gördüğüm andan itibaren derin bir ruhu ve ince duyguları olduğunu düşünmüştüm. İki tane sıradan atın, bir adamı onun gözünde çekici kılabilceğini hayal bile edemezdim. Ama öyle olmuştu. En tuhafı da, kadınların aslında başka şeylere ihtiyacı olduğunu düşünmemdi. Ama bu şey ne olabilirdi ki... ruh güzelliği mi.^ Bir kahkaha attım ,ve yolun kenarında yürüyen tavuklar korkuyla kaçıştı.

İşte bu çok ilginçti, dedim kendi kendime, dürüst olmak gerekirse tam da öyle düşünüyordum: İşin doğrusu, bende bu kadına çekici gelebilecek ve bir çift atı olan herhangi birisinden daha değerli kılacak bir şey olduğunu düşünüyordum. Ama bu iki şeyi karşılaştırmak bile son derece bayağı bir davranıştı - böyle düşünmekle, paha biçilmez olduğunu sandığım bir şeyi iki tane at düzeyine indirgiyordum. Eğer bana göre bu iki şey aynı kategorideyse, neden Anna aralarında bir fark gözetecekti ki.' Peki onun için paha biçilmez olması gereken bu şey neydi? İç dünyam mı? Düşündüğüm ve hissettiğim şeyler mi? Kendimden iğrenerek yüksek sesle böğürdüm. Artık kendimi kandırmayı bırakmalıyım. Yıllar boyunca en büyük sorunum, bu düşüncelerden ve duygulardan kendimi nasıl kurtaracağım, sözde iç dünyamı nasıl tuvalete atıp sifonu çekeceğimdi. Bir an için iç dünyanın en azından estetik türden bir değeri olduğunu kabul etsem hile, bu bir şey değiştirmiyordu ~ bir insanın içinde var olan tüm güzel şeyler, diğerleri için ulaşılmazdır, çünkü aslında içinde var olduğu kişi için bile ulaşılmazdır. Tarafsız bir gözle kendimi analiz edip bir karara varmam ve şunu söylemem mümkün müydü: "Oradaydı, orada ve orada olacak". Bir şekilde onu ele geçirmek mümkün müydü? - yani eğer bir kişiye ait olabiliyorsa. Benimle hiç ilgisi olmayan bir şeyi, sadece hayatımın en güzel anlarında gözüme ilişen bir şeyi, Kotovsky'nin atlarıyla nasıl karşılaştırabilirdim? Benim uzun süredir ken-

dimde göremediğim şeyi görmeyi reddettiği için Anna'yı nasıl suçlayabilirdim? Yok, yok, bu gerçekten çok saçmaydı; hayattaki en öncmli şeyi keşfetmenin eşiğine nadiren geldiğim kısacık anlarda, onu ifade etmemin imkânsızlığını sezmiştim. Olur ya, insan pencereden günbatımına bakarken özlü bir söz söyleyebilir, bunun ötesine geçmez, geçemez. Oysa, benim gündeğumunda ve günbatımında sarf ettiğim sözler uzun zamandır dayanılmaz bir huzursuzluk veriyordu bana. Ruhumda özel bir güzellik yok, diye düşündüm, bende hiçbir zaman varolmamış bir şeyi arıyordum Anna'da. Onu gördükten sonra, yalnızca onun varlığıyla, sesiyle, yüzüyle doldurulabilecek acı verici bir boşluk kalmıştı benden geriye. Öyleyse, Kotovsky'nin atlarıyla bir gezinti yerine ne verebilirdim ona? Kendimi mi? Başka bir deyişle, ruhuma ıstırap veren boş ve karmaşık bir soruya ancak onun yakınlığıyla cevap bulabileceğime dair olan umudumu mu? Çok saçma, çok. Onun yerinde olsaydım, Kotovsky'nin atlarıyla gezmeyi tercih ederdim.

Durdum ve yolun kenarındaki aşınmış bir kilometre taşının üzerine oturdum. İnanılmayacak kadar sıcaktı hava. Kırgın ve üzgün hissediyordum kendimi. Kendimden en son ne zaman bu kadar tiksindiğimi hatırlayamıyordum. Kalpağıma bulaşan şampanyanın ekşi kokusu o anki ruh halimi singeli-yormuş gibi geldi bana. Yaz mevsiminin kaygısız uyuşukluğu dört yanıma sarmıştı, bir yerlerde köpekler tembelce havlıyor, güneşin aşın ısınmış makineli tüfek namlusu yeryüzüne hiç durmadan ateş ediyordu. Bu benzetmeyi yaptığım sırada Anna'nın da kendisine makineli tüfekçi dediğini hatırladım. Gözlerimin yaşardığını hissettim ve elimin tersiyle gözlerimi sildim.

Birkaç dakika sonra ayağa kalktım ve yokuşu tırmanmaya devam ettim. Şimdi daha iyiydim, bir buğday tarlasını biçer gibi ruhumu biçerek beni yaralayan düşünceler bile, ansızın ince bir zevk vermeye başlamıştı. Beni saran üzüntü anlatılamayacak kadar tatlıydı. Bir iki saat sonra bu üzüntüyü özleyeceğimi, ama onun geri gelmeyeceğini biliyordum.

Sonunda konağına vardım. Avluda daha önce orada olmayan bir sürü at duruyordu, ek binalardan birinin bacasından

duman yükseliyordu. Avlunun kapısında durdum. Yol tepeye doğru devam ediyor ve yeşillikler içinde kıvrılarak kayboluyordu, yukarıda tek bir ev göremiyordum, bu yolun nereye gittiğini bilmeme kesinlikle imkân yoktu. Kimseyle karşılaşmak istemediğimden avluya girdim ve gizlice evin çevresinden dolaştım.

Birinci kattan, "Yine kaybettin geri zekâlı!" diye tok bir ses geldi.

Kâğıt oynuyorlardı herhalde. Binanın kenarına geldiğimde köşeyi döndüm ve kendimi arka bahçede buldum. Burada şaşırtıcı güzellikte bir manzara çıktı karşıma; duvarın birkaç adım ötesinde toprak aşağıya doğru dik bir meyil veriyor, ağaç gölgeleri altına gizlenmiş küçük bir vadi başlıyordu. Vadinin içinde gürül gürül bir dere akıyordu ve biraz aşağıdaki birkaç ek binanın çatısını görebiliyordum; daha ileride, küçük bir açıklıkta, *Niva* Dergisi'ndeki pastoral kır manzaralarında tasvir edilenlere çok benzeyen koca bir saman yığını vardı. Ansızın, samanların içinde yuvarlanmak için çılgınca bir istek duydum ve yığına doğru ilerledim. Yığına on adım kala ağaçların arasından tülekli bir adam fırlayıp önümü kesti.

Karşımdaki adam, subay vagonunda akşam yemeği servisi yapan, sonra da dokumacıların vagonlarını trenden ayıran Başkir'di ama seyrek sakallarla çevriliydi yüzü şimdi.

"Bana bak, birbirimizi tanıyoruz, öyle değil mi." Sadece samanlarda biraz yuvarlanmak istiyorum. Söz veriyorum, sigara içmeyeceğim."

Başkir, oralı bile olmadı; ifadesiz gözlerini üzerime dikmiş kıpırdamadan duruyordu. Çevresinden dolaşmak istedim ama hemen geriye sıçradı, tüfeğini kaldırıp süngüyü boğazıma dayadı.

Arkamı dönüp uzaklaştım. Başkir'in tavırlarında beni gerçekten korkutan bir şeyler olduğunu itiraf etmeliyim. Süngüyü boğazıma dayadığında, tüfeği bir mızrak gibi kullanıyordu. Sanki o tüfeğin ateş etmek için kullanılabileceğinden hiç haberi yoktu. Steplerin vahşiliği hareketlerine öyle bir sinmişti ki, cebimdeki Browning 'in basit bir çatapattan başka bir

şey olmadığı izlenimine kapılmışım. Sinirlerim hayli gergin olmalıydı, yoksa öyle çaresiz hissetmezdim kendimi. Dereye vardığımda dönüp arkama baktım; Başkir ortalıkta görünmüyordu. Suyun başına çömeldim ve kalpağımı özenle yıkamaya başladım.

Ansızın, bir lirin tellerine vuruluyormuşçasına şınıldayan derenin müziğini bastırarak kadar yüksek sesle şarkı söylendiğini duydum. Ses biraz çadaktı ama kulağa hoş geliyordu. Ça-tısındaki bacanın biçimine bakılırsa bir zamanlar hamam olarak kullanılan yakındaki bir binada birileri şarkı söylüyordu.

"Beyaz gömleğimle tarlada yürüdüm yavaşça... leylekler çan kulelerindeki haçlar gibiydi..."

Bu sözler ilgimi çekti ve şarkıyı kimin söylediğini merak etmeye başladım. Kalpağımın suyunu sıktıktan sonra belime taktım, kapıya yaklaştım ve çalmaya gerek duymadan içeri daldım.

içeride, yeni kesilmiş keresteden yapılmış geniş bir masa ve iki sıra vardı. İçinde bulanık bir sıvı olan koca bir şişe, bir bardak ve birkaç tane soğan konmuştu masanın üzerine. Bana yakın olan sırada, beyaz Rus gömleğini pantolonunun dışına çıkarmış bir adam arkası dönük oturuyordu.

"Affedersiniz. Şişedeki içki mi yoksa?"

Adam, "Yok be, bildiğin votka," derken yüzünü bana çevirdi.

Çapayev'ti.

Onu ansızın karşımda görünce şaşırdım: "Vasily İvanoviç!"

"N'aber ulan Petka?" dedi sırtarak. "Ayaklanmışsın bakıyorum."

Ne zamandan beri senli benli konuşmaya başladığımızı kesinlikle hatırlayamıyordum. Çapayev hafif kurnaz bir bakışla beni süzdü; alnına bir tutam saç dökülmüştü ve gömleğinin düğmeleri karnına kadar açıktı. Görünüşü o kadar sıradan ve hatırladığımdan o kadar uzaktı ki, birkaç saniye başka birine baktığımı düşünerek tereddüt ettim.

"Çök ulan, çök," dedi karşıdaki sırayı göstererek.

"Kasabada değilsiniz sanıyordum Vasily İvanoviç," dedim otururken.

"Bir saat önce geldim ve doğrudan hamama girdim. Bu sıcakta başka n'apılır ki.' İyi de, beni boş ver şimdi, sen kendinden bahset. Nasıl oldun?"

"İyiyim," dedim.

"Ne lan böyle takmış takıştırmışsın? Kasabaya mı gittin yoksa? Yaralı yiğidi oynamayı bırak ulan, hıyar. Hafızanı bir yerlerde unuttuğundan bahsettiler, anlat hele nedir o mesele?"

Yaptığı soytarılığa ve ısrarla köylüler gibi konuşmasına aldırnamaya çalışarak, "Evet, öyle oldu. İyi de, kim söyledi size bunu?" dedim.

"Emir erin Semyon tabii. Kim olacaktı ki? demek hiçbir şey hatırlamıyorsun ha?"

"Tek hatırladığımı trenle Moskova'dan ayrıldığımız. Ondan sonrası yok. Bana ne zaman 'sen' demeye başladığınızı bile hatırlayamıyorum."

Çapayev, bakışlarıyla beni delip geçmek ister gibi neredeyse bir dakika boyunca yüzüme baktı.

"Evet, anlıyorum," dedi sonunda. "Ulan ne şeytansın sen! Anlaşılan suları bulandırmak istiyorsun Petka."

"Ne suları?"

"İyi, iyi, bulandır gitsin," dedi Çapayev gizemli bir şekilde, "hâlâ gençsin. Ha, bu arada, sana Lozovaya Kavşağı'ndaki savaştan önce 'sen' demeye başlamıştım."

"O savaş hakkında hiçbir bilgim yok," dedim kaşlarımı çatarak. "Sürekli ondan bahsediliyor, ama tek bir şey bile hatırlamıyorum. Yalnızca başım ağrımaya başlıyor."

"Eh, başını ağrıtırorsa düşünme o zaman. İçki istiyordun, öyle mi? Al sana içki!"

Çapayev şişeyi eğip bardağı ağzına kadar doldurdu ve önüme iteledi.

"Ellerinizi dert görmesin," dedim alayla ve içkiyi başıma diktim. Ürkütücü bulanıklığına rağmen, ev yapımı votkanın tadı mükemmeldi - birtakım bitkiler katılarak damıtılmış olmalıydı.

"Soğan alsana."

"Şimdilik kalsın. Ama biraz sonra ruh halimin votkayla soğan çiğneyebilecek, hatta bunu özellikle isteyecek duruma gelme olasılığının var olduğunu da reddedemem doğrusu."

"Derdin ne?"

"Sadece düşünüyorum."

"Ne düşünüyorsun peki?"

"Ne düşündüğümle gerçekten ilgilenmiyorsunuz değil mi Vasily İvanoviç?"

"Neden ilgilenmeyecekmişim, tabii ki ilgileniyorum."

"Güzel bir kadının aşkının gerçekte bir tür tenezzül olduğunu düşünüyorum Vasily İvanoviç. Çünkü bu aşka layık olmak kesinlikle mümkün değil."

Çapayev'in alnı kııştı. "N'apıyosun, n'apıyosun?"

"Yeter dalga geçtiğiniz, ben ciddiylim."

"Ciddi misin? İyi o zaman, bir de şunu düşün: Her zaman için yukarıdaki tarafından aşağıdakine tenezzül edilir. Mesela şu içinde bulunduğumuz koyağa tenezzül edilir. Peki senin bahsettiğin tenezzülde, nereden ve nereye tenezzül ediliyor?"

Bunu düşünmeye başladım. Nereye varmak istediğini anlamıştım: güzel olanın çirkine ve mazluma tenezzül ettiğinden bahsettiğimi söylersem; hemen ardından, bu güzelliğin kendisinin bilincine sahip olup olmadığını, bu anlamda kendisinin bilincine vardığı zaman güzel kalmaya devam edip edemeyeceğini soracaktı. Petersburg'da geçirdiğim uykusuz gecelerde beni çıldırmanın eşiğine getiren bu soruya verecek bir cevabım yoktu. Bahsettiğim güzellik, kendisinin bilincinde olmayan bir güzellikse, o zaman tenezzülde söz etmenin ne anlamı vardı? Çapayev hiç de kolay bir insan değildi.

"Diyelim ki bir şeyin başka bir şeye tenezzül etmesinden değil, kendi başına tenezzül etme eyleminden söz ediyoruz Vasily İvanoviç. Hatta buna ontolojik tenezzül de diyebiliriz."

Böyle konuşmaktan zevk alıyormuşçasına, "Peki bu ontrojomik tenezzül nerede lan?" dedi Çapayev. Sonra da masanın altından ikinci bir bardak çıkardı.

"Bu tarzda konuşmaya hazır hissetmiyorum kendimi."

"İyi, gel birer bardak daha içelim."

İçkilerimizi içtik. Masanın üzerindeki soğanlardan birine odaklandım ve saniyelerce gözlerimi ondan ayıramadım.

Çapayev, bıyığını silerek, "Gerçekten, söylesene tüm bunlar nerede gerçekleşiyor." diye sordu.

"Ciddi ciddi konuşacak durumdaysanız söyleyeyim Vasily İvanoviç."

"Tamam yahu, söyle işte."

"Aslında ortada böyle bir tenezzül olmadığımı söylemek daha doğru olur. Sadece, böyle bir aşk tenezzül gibi hissedilir."

"Peki nerede hissedilir?"

"Zihinde Vasily İvanoviç, bilinçli bir zihnin algısında," dedim hafif iğneleyici bir sesle.

"Haa, kellede diyorsun yani, öyle mi?"

"Kabaca, evet."

"Peki bu aşk nerede gerçekleşiyor?"

"Kabaca söylersek, aynı yerde Vasily İvanoviç."

"Doğru," dedi tatmin olmuş bir sesle. "Sen de şeyi soruyordun, neydi lan..."

Aşkın her zaman için tenezzül olup olmadığını, öyle mi?"

"Doğru."

"Anladığım kadarıyla aşk da kellenin içinde gerçekleşiyor, öyle mi?"

"Evet."

"O da mı bir tenezzül?"

"Öyle görünüyor Vasily İvanoviç. İyi de ne olmuş öyleyse?"

"Söylesene Petka, nasıl oluyor da bana, yani senin kurmay subayına, kafanın içinde olanların gerçekten her zaman kafanın içinde olup olmadığını soracak konumda görüyorsun kendini?"

"Sofistlik yapıyorsunuz," diyerek içkimden bir yudum daha aldım.

"Katişksız sofistlik bu. Her neyse, neden kendime eziyet edip durduğumu anlayamıyorum. Bunları daha önce Petersburg'da da yaşadım, kahverengi kadife elbise gi-

yen genç ve güzel kadın aynı şekilde boş kadehini masa örtüsünün üzerine koydu ve ben aynı şekilde mendilimi cebimden çıkardım..."

Çapayev gürültüyle boğazını temizleyerek sesimi bastırdı. Kendi kendime konuşur gibi fısıltıyla sözlerimi bitirdim:

"Bu kızdan ne istiyorum? Bir daha geçmişe dönülemeyeceğinin farkında değil miyim? Dış dünyayı yeniden yaratabilirsin, ama eski benliğini asla geri getiremezsin, asla..."

"Oy, oy, oy, amma da atıyorsun Petka," diyerek bir kahkaha patlattı.

"Kadehmiş, elbiseymiş."

"Neyiniz var Vasily İvanoviç?" dedim kendimi zorlukla tutarak. "Tolstoy'u yeniden okumaya mı başladınız? Halka inmeye mi karar verdiniz?"

Çapayev yeni bir kahkaha atarak, "Senin Tolstoylarını yeniden okumamıza gerek yok," dedi. "Ama, eğer bizim Anka için yanıp tutuşuyorsan, her kuşu yakalamanın farklı bir yolu olduğunu söyleyebilirim sana. Anka için yanıyorsun değil mi? Doğru tahmin ettim mi?"

Gözleri iki ince, iki kurnaz çizgiye dönmüştü. Sonra aniden yumruğunu masaya indirdi.

"Tümen komutanın bir soru sorduğunda cevap ver!"

Bu tuhaf ruh halinden onu çıkarmanın hiçbir yolu kalmamıştı.

"Boş verin Vasily İvanoviç, gelin birer bardak daha içelim."

Çapayev gülerek bardakları doldurdu.

Sonraki birkaç saat biraz bulanıktı. Çok sarhoş olmuştum. Sanırım askerlikten bahsediyorduk - Çapayev Birinci Dünya Savaşı anılarını anlatıyordu. Hikâyeleri çok inandırıcıydı: Alman süvarilerinden, bir nehri nasıl tuttuklarından, gaz bombalarından ve içine makineli tüfek yuvası yerleştirilmiş değirmenlerden söz ediyordu. Hatta bir ara iyice heyecanlanıp parıldayan gözleriyle bana bakarak bağırmaya başladı:

"Naşı savaştığımı biliyor musun Petka? Aklına bile gelmez! Çapayev üç kere vurur, annadın mı?"

Kayıtsızca başımı salladım, ama aslında dikkat kesilmiştim.

"İlk vuruş, nereye!"

Yumruğunu masaya öyle bir indirdi ki neredeyse .şişeyi deviriyordu.

"İkinci vuruş, ne zaman!"

Yine yumruğu masada patladı.

"Üçüncüsü de, kim!"

Farklı koşullarda olsaydık bu gösterisini takdir ederdim, ama bağırıp çağırmasına ve masayı yumruklamasına rağmen sığının ve votkanın etkisiyle bankın üzerinde uyuyuvermişim. Uyandığımda hava kararmıştı, uzaklarda bir yerlerde koyunların melediğini duyabiliyordum.

Başımı masadan kaldırıp çevreye baktığımda, .sanki Petersburg'da, arabacıların takıldığı bir kahvede oturuyormuşum hissine kapıldım. Masanın üzerinde bir parafin lambası vardı. Çapayev hâlâ elinde bardağıyla karşımda oturuyor, duvara bakarak kendi kendine bir şeyler mırıldanıyordu, (közleri en azından şişedeki yarıya inmiş votka kadar bulutluydu. Belki ben de onun tarzında konuşmalıyım, diye düşünerek abartılı bir samimiyetle masaya yumruğumu indirdim.

"Söyleyin bakalım Vasily İvanoviç, içinizden gelerek söyleyin ama. Kızıl mısınız Beyaz mısınız."

Çapayev gözlerini üzerime çevirerek, "Ben mi? Beni mi soruyorsun?" dedi.

.Sonra da masadan iki soğan aldı ve soymaya başladı. Bir tanesini beyazı çıkıncaya kadar soydu, diğerinin yalnızca dışını çıkardı, kırmızı-mor kabuğunu bıraktı.

"Bak şimdi Petka," dedi, soğanları önüme koyarak. "Masada iki tane soğan var, biri beyaz, biri kızıl."

"Eee?"

"Beyaz olana bak şimdi."

"Bakıyorum zaten."

"Şimdi de kızıl olana bak."

"Baktım, ne olacak?"

"Şimdi ikisine birden bak."

"Bakıyorum yahu!"

"Sen hangisisin, kızıl mı beyaz mı?"

"Ben mi? Nasıl yani?"

"Kızıl soğana bakınca kızıl oluyor musun?"

"Yoo."

"Beyaz soğana bakınca beyaz oluyor musun?"

"Olmuyorum."

"Yaa, gördün mü? Neyse, devam edelim. Topografik haritaları bilirsın. Bu masa da bilincimizin basitleştirilmiş bir topografik haritası. Bunlar Kızıllar. Bunlar da Beyazlar. Ama, bizim Beyazları veya Kızılları algılamamız bizim de renk almamız anlamına geliyor mu? Senin içinde renk alabilecek bir şey var mı?"

"Bilerek çarpıtıyorsunuz Vasily İvanoviç. Kızıl ya da Beyaz değilsek, neyiz öyleyse?"

"Karmaşık sorulara geçmeden önce basitlerinde bir anlaşılm, değil mi Petka? 'Biz' kelimesi 'Ben' kelimesinden daha karmaşıktır, doğru mu?"

"Doğru."

"Söyle o zaman, 'Ben' nedir?"

"Ben, kendimim tabii ki."

"Kim olduğunu söyleyebilir misin?"

"Pyotr Boşkov."

"Bu senin adın. Bu adı taşıyan kim peki?"

"E,h, psikolojik bir birey olduğum söylenebilir. Alışkanlıklar ve deneyimlerin... belki de bilgilerin ve tercihlerin bir toplamıyım."

"Peki bu alışkanlıklar kimin alışkanlıkları Petka?" diye ısrar etti Çapayev.

"Benim," diyerek omuz silktim.

"Ama az önce bir alışkanlıklar toplamı olduğunu sen kendin söyledin Petka. Eğer bunlar senin alışkanlıklarmsa, bu alışkanlıklar bir alışkanlıklar toplamına mı ait yani?"

"Kulağa komik geliyor, ama özünde durum bu."

"Alışkanlıkların ne gibi alışkanlıkları olur Petka?"

Sinirlenmeye başlıyordum.

"Bu çok ilkel bir konuşma. Sadece benim kim olduğum ve neden yapıldığım sorusuyla başladık ne de olsa. Sakıncası yoksa, kendimi bir... bir... diyelim ki bir monad olarak nite-

lendiriyorum. Yani Leibniz'in dünyayı algılama biçimine göre demek istedim."

"Peki çıkıp da kendini malak olarak adlandıran bu kişi kimdir Petka?"

Ne derse desin kendime hakim olmaya karar vererek, "Monadın kendisi," dedim.

Çapayev şeytanca gözlerini ovuşturdu. "Güzeel, 'kim' konusunu sonra tartışırız. Ama önce, 'nerede' ile işimizi bir bitirelim sevgili dostum. Söyle bakalım, şu senin malak nerede yaşıyor."

"Bilincimde."

"Bilincin nerede?"

"İşte burada," dedim kafamı göstererek.

"Peki kafan nerede?"

"Omuzlarımın üstünde."

"Omuzların nerede?"

"Bir odanın içinde."

"Oda nerede?"

"Bir binada."

"Bina nerede?"

"Rusya'da"

"Rusya nerede?"

"Yandı bitti kül oldu."

"Kes sesini," diye öfkeyle bağırdı. "Subayın izin vermeden şaka yapmayacaksın. Cevap ver."

"Peki, dünyada tabii."

Kadeh tokuşturup içkilerimizi kafaya diktik.

"Dünya nerede?"

"Evrende."

"Evren nerede?"

Biraz düşündüm.

"Kendi içinde."

"Kendi içi nerede?"

"Bilincimde."

"Yaa, demek ki bilincin bilincinin içindeymiş, tamam mı Petka?"

"Tamam gibi."

Çapayev bıyığını düzeltti. "Pekâlâ. Şimdi iyi dinle: Bilincin nerede?"

"Anlayamadım Vasily İvanoviç. Yer kavramı bilincimiz-deki kategorilerden biridir. Bu yüzden..."

"O nerede? Yer kavramının bulunduğu yer nerede?"

"İyi de, onun bulunduğu yerin tam olarak bir yer olduğunu söyleyemeyiz. Belki de onun gerçek..."

O anda dilimi ısırdım. Tabii ya beni oraya götürmeye çalışıyordu. Eğer "gerçeklik" kelimesini kullanırsam, bir kez daha her şeyi benim düşüncelerime indirgeyecekti. Sonra da düşüncelerimin nerede olduğunu soracaktı, sonra da... sıkı bir gambitti doğrusu. Alıntılara başvurabilirdim elbette; ama biraz düşününce hayretle fark ettim ki, hangi sistemden alıntı yaparsam yapayım ya kendi mantığı içinde bu sorunun çevresinden dolaşıyor ya da güvenilmez bir iki Latince kelimeyle değinerek işi kurtarmaya çalışıyordu. Evet, Çapayev gerçekten de basit bir insan değildi. Elbette, karşdakini kategorize ederek tartışmayı sonlandırmak gibi güvenli bir yöntem de başvurabilirdim - ispatlamaya çalıştığı şeyin şu ya da şu isimle bilindiğini ve o zamandan beri insanlığın çok ilerlediğini söylemekten kolay ne vardı ki? Ama, teneffüslerde felsefe kitabından birkaç sayfa karıştıran çokbilmiş bir akşam okulu öğrencisi gibi davranmaya utandım. Rus komünizminin Antik Yunan'daki kökleri konusunda bir tartışmaya girdiğim sarhoş Berdyayev'a, felsefenin aslında sofizm olarak anılması gerektiğini söyleyen ben değil miydim zaten?

Çapayev güldü.

"Peki insan düşüncesi nereye kadar ilerleyebilir?"

"Ha?"

"Nereden ilerler? Nereye doğru ilerler?"

Dalgınlıkla sesli düşünmüş olmalıydım.

"İsterseniz bunları ayıkken konuşalım Vasily İvanoviç. Ben filozof değilim. Gelin biraz daha içelim."

"Eğer filozof olsaydın ahırını temizletmek dışında bir iş yaptırmazdım sana. Ama bir süvari alayına komutan yaptım. Lo-

zovaya'da her şeyi gayet iyi anlamıştın. Ne oluyor sana? Çok mu korktun, yoksa çok mu mutlusun?"

Sinirlerimin yine gerildiğini hissederek, "Bir şey hatırlamıyorum, hatırlayamıyorum," dedim.

Çapayev, "Ah Petka, ah," diyerek içini çekti ve bardakları votkayla doldurdu. "Seninle ne yapacağımı bilemiyorum. Her şeyden önce sen kendini anlamalısın."

İçtik. Uyuşuk hareketlerle bir soğan aldım ve koca bir parça ısırđım.

Bir sigara yakan Çapayev, "Yatmadan önce gidip biraz hava alsak nasıl olur?" dedi.

"Olabilir," dedim, soğanı masaya bırakarak.

Ben uyurken yağmur çiselemişti ve eve doğru çıkan yokuştaki toprak nemli ve kaygandı. K rk t k sarhoş olmuşl m, ram tepeye varacağım sırada kaydını ve ıslak çimlerin üzerine geri yuvarlandım. Yüzükoyun uzandığımda gökyüzünün yıldızlarla dolu olduğunu gördüm. O kadar g zellerdi ki hiç sesimi çıkarmadan saniyelerce gökyüzünü seyretmeye devam ettim.  apayev elini uzatıp kalkmama yardım etli. Biraz sonra sert toprağa ulaştığımızda tekrar gökyüzüne baktım ve sanki yıldızlı gökyüzünü en son gördüğümden beri  ağlar geçmiş gibi geldi, aslında hep başımın üzerindeydi ve tek yapmam gereken başımı kaldırıp bakmaktı. Gülmeye başladım.

"Ne oldu?" dedi Çapayev.

"Bir şey olmadı, gökyüzü çok güzel sadece," dedim yukarıyı göstererek.

"Güzel?" dedi düşünceli bir şekilde. "Güzellik nedir?"

"Hadi canım. Ne demek istiyorsun? Güzellik, iradenin en yüksek algılanırlık düzeyinde muhtemelen nesneleşmesi değilse nedir?"

 apayev birkaç saniye gökyüzüne baktı, sonra bakışlarını ayaklarımızın dibindeki su birikintisine çevirdi ve sigarasının izmaritini suyun içine fırlattı. Suyun dümdüz yüzeyinden yansıyan evrende tam bir felaket meydana geldi - tüm yıldızlar sarsıldı ve dalgalanan parlak lekelere dönüştü.

"Ayaklarınızın dibindeki yıldızlı gök ve içimizdeki Immanuel Kant bana daima hayret verici gelmiştir," dedi.

"Hiç anlamıyorum Vasily İvanoviç Kant'la Schopenhauer'i karıştıran bir adam nasıl bir tümene komuta edebilir?"

Çapayev donuk gözlerle baktı, tanı bir şey söylemek için ağzını açmıştı ki tekerlek sesleri ve at kişnemeleri duyuldu. Birileri avluya girmişli.

"Kotovsky ve Anna gelmiş olmalı," dedim. "Makineli tüfekçin, Rus gömleği giyen sert mizaçlı adamlara ilgi duyuyor-muş meğer Vasily İvanoviç."

"Nee? Kotovsky burada im? Niye söylemedin?"

Beni tamamen unutarak, arkasını dönüp hızlı hızlı yürümeye başladı. Evin köşesine kadar yavaşça ardından yürüdükten sonra durup baktım. Araba taraçanın önünde durmuştu ve Kotovsky Anna'nın inmesine yardım ediyordu. Kotovsky, Çapayev'in geldiğini görünce askerce bir selam çaktı, ona doğru yürüdü ve kucaklaştılar. Hayatının bataklığında gezerken daima morallerini iyi tutmayı başardıklarını göstermek isteyen her erkeğin yaptığı türden şakalaşmalar oldu aralarında. Eve doğru yürümeye başladılar, Anna ise arabanın yanında kaldı. Ansızın, şeytan dürtmüş gibi ona doğru yürümeye başladım, boş bir bomba sandığına takılıp sendeledim, o anda aceleyle verdiğim karara bin pişman olacağım içime doğdu.

"Lütfen Anna! Gitmeyin!"

Durdu ve bana doğru döndü. Tanrım, o anda ne kadar da güzel görünüyordu!

Nedense ellerimi göğsüme bastırarak hiç düşünmeden konuşmaya başladım: "Anna, ne olursunuz inanın bana... lokantadaki davranışından dolayı gerçekten pişmanım. Ama sizde de biraz suç yok muydu? Bu özgürlükçü kadının gerçek siz olmadığınızı biliyorum, belirli bir estetik formülasyona uyum sağlamaktan başka bir şey yapmıyorsunuz ve sonuç da yalnızca..."

Birden beni iteledi.

"Tanrı aşkına benden uzak durun Pyotr," dedi kaşlarını

çatarak. "Soğan kokuyorsunuz. Her şeyi affedebilirim ama **bunu**

affedemem."

Geriye dönüp evin içine daldım. Yüzüm alev alev yanıyordu, hani yumurta kırsan pişerdi. Odama giderken -o karanlıkta nasıl yolumu bulduysam- Çapayev'in votkasına ve soğanlarına lanetler yağdırdım. Kendimi yatağa fırlattığımda sanki komaya girmişim gibi bilincimin bulandığını hissettim, o sabah uyandığımda da kendimi böyle hissetmişim.

Bir süre sonra kapı çalındı ve Çapayev'in sesi duyuldu: "Petka! Neredesin?"

"Hiçbir yerde!" diye homurdandım.

"Bravo!" diye gürlledi birden. "İşte şimdi oldu! Yarın birliklerin önünde sana resmi olarak teşekkür edeceğim. Her şeyi çok iyi anlamışsın! O zaman ne diye akşama kadar aptal numarası yapıp durdun be?"

"Ne demek istiyorsunuz."

"Kendin bul. Şu anda önünde ne görüyorsun."

"Yastık, ama çok net göremiyorum. Onun da bilincimde olduğunu anlatmaya başlamayın yine."

"Gördüğümüz her şey bilincimizdedir Petka. Bu yüzden bilincimizin herhangi bir yerde bulunduğu söylenemez. Biz de hiçbir yerdeyiz, çünkü bulunduğumuzu söyleyebileceğimiz hiçbir yer yok. Bu nedenle hiçbir yerde değiliz. Şimdi hatırladın mı?"

"Biraz yalnız kalmak istiyorum Çapayev," dedim.

"Nasıl istersen. Sabahleyin karşıma çakı gibi gelip rapor vereceksin. Öğleyin ilerliyoruz."

Koridordaki döşeme tahtalarını gıcırdatarak uzaklaştı. Bir süre söylediklerini düşündüm: Önce şu "hiçbir yeri" sonra da yarın öğlenki gizemli ilerleyişi. Hemen arkasından yetişebilir ve ilerlememin imkânsız olduğunu çünkü hiçbir yerde olmadığını söyleyebilirdim, ama bunu yapmak istemiyordum. Korkunç bir uyku bastırdı, çevremdeki her şey sıkıcı ve önemsiz görünmeye başladı. Uyurken rüyamda Anna'nın parmaklarının makineli tüfeğin namlusunu okşadığını görüyordum. Yine kapının çalınmasıyla uyandım.

I

"Çapayev! Sizden beni rahat bırakmanızı istemiştim! Bırakın da savaştan önce biraz dinleneyim!"

"Ben Çapayev değilim, Kotovsky'im," dedi bir ses.

Yatakta doğruldum.

"Ne istiyorsunuz?"

"Sizinle konuşmalıyım."

Tabancayı cebimden çıkarıp battaniyenin altına sakladım. Tanrı bilir ne istiyordu. Bunun Anna 'yla ilgili olduğuna dair bir hisse kapılmışım.

"Gelin o zaman."

Kapı açıldı ve Kotovsky içeri girdi. Gündüz onunla karşılaştığımdan daha farklı görünüyordu. Üzerinde püsküllü bir ropdöşambr vardı ve altından da pijamasının paçaları görünüyordu. Bir elinde üç mumlu bir şamdan, diğerinde de bir şişe şampanya ve iki bardak vardı - şampanyayı görünce Anna'nın beni şikâyet etmiş olduğundan neredeyse emin oldum.

"Oturun," dedim koltuğu göstererek.

Şampanyayı ve şamdanı dikkatle masanın üzerine yerleştirdikten sonra oturdu.

"Sigara içebilir miyim?"

"Elbette."

Sigarayı yaktıktan sonra tuhaf bir hareket yaptı: Sanki alnına düşmüş görünmez bir saç tutamını geriye atmak ister gibi elini çıplak kafasına götürdü. Bu hareketi daha önce görmüş olduğum hissine kapıldım bir an, sonra ansızın hatırladım - zırhlı trendeki ilk karşılaşmamızda Anna da neredeyse aynı şekilde, olmayan saç tutamlarım düzeltmişti. Çapayev'in başını çektiği gizli bir tarikatın üyeleri olabilecekleri ve bu dazlaklığın bir tür ayinle ilgili olduğu geçti aklımdan, ama sonra hepimizin bu tarikatın üyeleri olduğumuzu fark ettim — hepimiz, yani Rusya'nın en son özgürlük girişiminden ve kaçınılmaz olarak bu girişime eşlik eden bitlerden mağdur olanlar. Bunun üzerine gülmeye başladım.

Kotovsky bir kaşını kaldırarak, "Neden gülüyorsunuz?" dedi.

"Şu başımıza gelenlere bak! Bitlenmemek için kafamızı ka-

zıttırız. Beş yıl önce aklınıza gelir miydi böyle olacağı.' Gerçekten inanılmaz."

"Haklısınız, ben de ayın şeyi düşünüyordum - yani Rusya'ydı neler olduğunu. O yüzden sizi görmeye geldim. Sanki bir şey dürttü beni ve şey konusunda konuşmak istedim..."

"Rusya konusunda mı?"

"Kesinlikle."

"Ne söylenebilir ki? Her şey çok açık."

"Benim demek istediğim... bunlardan kim sorumlu?"

"Bilmiyorum. Siz ne dersiniz?"

"Aydınlar. Başka kim olabilir ki?"

Doldurduğu bardağı bana uzattı.

"Aydınlar sınıfının tüm üyeleri," diye devanı etti - yüzü tuhaf bir şekilde buruşmuştu. "Özellikle Rusya'dakiler. Onlar ancak başkalarının ekmeğiyle yaşayabilirler. Bu sınıftan olanların insanı tiksindirecek kadar çocukça bir kişilik özellikleri vardır. Altan alta doğru ve haklı olduğunu hissettikleri şeylere saldırmaktan asla çekinmezler. Kendisini belki banyoya kapatacaklarını, ama asla evden kovmayacaklarını bildiğinden korkusuzca anne-babasına zarar veren çocuklara benzerler. Dalın çok yabancılardan korkarlar. Bu aşağılık sınıfın tüm üyeleri için bu geçerlidir."

"Söylediklerinizi tanı takip edemiyorum."

"Aydınlar, içinden çıktıkları imparatorluğun en temel ilkeleriyle alay etmeye devam etseler de, orada ahlak kurallarının var olduğunu gayet iyi bilirler."

"Öyle mi? Neden?"

"Çünkü ahlak kuralları çökmüş olsaydı, aydınlar hiçbir zaman imparatorluğun temellerini dinamitlemeye cesaret edemezlerdi. Geçen gün Dostoyevski'yi yeniden okumaya başladım; aklıma ne geldi biliyor musunuz?"

Yüzümün bir tarafının seğirmeye başladığını hissettim.

"Ne geldi?"

"Rusya'nın ne kadar bağışlayıcı olduğu. Bugünlerde ortalıkta dolaşp herkese kan kusturan kasaplar, eskiden Sibiry'a'nın köylerine sürülür ve orada zamanlarını tavşan ya da

karatavuk avlayarak geçirirlerdi. Hayır, aydınlar kutsal şeylere hakaret etmekten çekinmiyorlar. Tek korktukları şey, şeytanla ve onun kökenleriyle savaşmaya kalkmak, çünkü böyle şeylerle uğraşırlarsa bir telgraf direğine oturtulabileceklerini iyi biliyorlar.

"Ne hayal gücü."

"Şeytanla aşık atmak zevkli iştir," diye heyecanla devam etti. "Bir tehlike yoktur ve çok açık faydaları vardır. Bu yüzden, altını üstünü, sağım solunu bilerek karıştıran alçaklardan oluşan dev bir gönüllü ordusu var, anlamıyor musunuz." Ruhunu şeytana satmış namussuzlar, sıksa Bolşevikler, baldırı çıplak liberaller, burunları kokaine gömülmüş sosyalist-devrimciler, bunların hepsi..."

"Anladım."

Kotovskiy şampanyadan bir yudum aldı.

"Her neyse Pyotr. Hazır konu açılmışken, sizde biraz kokain olduğunu söylediler."

"Evet, var. Konusu da açıldığına göre..."

Çantamdan kutuyu çıkarıp masanın üzerine koydum.

"Buyurun, kendiniz alın."

Israr etmeme hiç gerek yoktu. Masanın üstüne döktüğü iki sıra kokain, inşa halindeki iki anayol kadar geniş görünüyordu. Hepsini burnuna çekip koltuğa yaslandı. Nezaketen bir dakika kadar bekledikten sonra sordum:

"Rusya'yı sık sık mı düşünürsünüz?"

"Odessa'da otururken günde en az üç kere düşünürdüm," dedi donuk bir sesle. "Burnum kanamaya başlayınca bıraktım. Müptela olmak istemedim."

"Peki şimdi ne oldu? Dostoyevski mi dürttü sizi?"

"Yok canım, iç dünyamda gelişen kötü bir olaydan etkilendim."

Birden aklıma ilginç bir fikir geldi.

"Atlarınız sizin için çok mu değerli Grigory?"

"Neden?"

"Değiş tokuş yapabiliriz. Atlı arabanıza karşılık bu kutunun yarısı."

Kotovsky, bana sert bir bakış fırlattıktan sonra kutuyu alıp içine baktı.
"İnsanı nasıl ikna edeceğinizi iyi biliyorsunuz. Atlarımı ne yapacaksınız ki?"
"Gezeceğim. Başka ne yapılır ki?"
"Tamam, kabul ediyorum. Bavulumun içinde küçük bir tartı olacaktı."
"Göz kararı bölüverin. Bana ucuza mal oldu."
Ropdöşambrın cebinden gümüş bir sigara tabakası çıkarıp içindeki sigaraları boşalttı, sonra da bir çakıyı kaşık gibi kullanarak tozun yarısını tabakaya aktardı.
"Dökülmez mi?"
"Merak etmeyin, bu tabakayı Odessa'dan aldım. Özel bir tabakadır. Atlar sizin oldu."
"Teşekkürler."
"Anlaşmamızın şerefine içelim mi?"
"Memnuniyetle," diyerek kadehimi kaldırdım.
Kotovsky şampanyasını bitirdi, tabakayı cebine koydu ve şamdanı masadan aldı.
"Sohbet için teşekkürler. Gecenin bir yarısı geldiğim için lütfen beni bağışlayın."
"İyi geceler. Size bir soru sorabilir miyim? Konuyu siz açtığınıza göre, söyler misiniz kokain çekerek kurtulmak istediğiniz iç dünyadaki o kötü olay nedir?"
"Rusya'nın içinde bulunduğu durumun yanında benimki zayıf kalıyor," dedi Kotovsky. Bir asker selamı çakarak odadan çıktı.
Tekrar uyumaya çalıştım, ama uyku tutmuyordu. Önce Kotovsky'i düşündüm - üzerimde fena bir izlenim bırakmadığını itiraf etmeliyim, iyi bir tarzı vardı. Sonra düşüncelerim yeniden Çapayev'e yoğunlaştı. Sözünü ettiği şu "hiçbir yeri" düşünmeye başladım. İlk bakışta basit görünüyordu; benden tek bir soruyu yanıtlamamı istemişti: Benim var oluşumun nedeni dünya mıydı, yoksa dünyanın var oluşunun nedeni ben miydim? Adi diyalektikten başka bir şey değildi bu elbette ama biraz ürkütücü bir yanı da vardı. Tüm bunların nerede

olduğu hakkındaki ilk bakışta aptalca görünen sorularıyla bunu çok ustaca göstermişti bana. Eğer tüm yeryüzü benim içimde var oluyorsa, ben nerede var oluyordum? Eğer ben bu dünyanın içinde var oluyorsam, bilincim dünyanı tam olarak neresindeydi? Bir yandan ben dünyanın içinde var olurken, dünyanın da benim içimde var olduğu, bu iki kavramın mıknaatısın iki kutbu olduğu söylenebilirdi; ama bu sefer de bu mıknaatısın, bu diyalektik ikiliğin asılı olduğu çivinin nerede olduğu sorusu çıkıyordu ortaya.

Çivinin var olabileceği hiçbir yer yoktu!

Çünkü içinde vücut bulacağı bir bilince, yani bir bireye bağlıydı varlığı. Bu birey de hiçbir yerde var olamazdı, çünkü bu hiçbir yer, ancak ve ancak bireyin bilinci tarafından yaratılan bir yerde bulunabilirdi... Peki kendisi için bu yeri yaratmadan önce neredeydi? Eğer kendi içindeyse, tam olarak nerede?

Yalnızlık, ansızın beni korkutmaya başladı. Asker ceketini omzuma alıp koridora çıktım; ayın mavi ışığı pencereden merdivenlere vuruyor, oradan da girişe doğru uzanıyordu. Atsız araba kapının önündeydi. Birkaç kez çevresini dolaşıp arabanın tertemiz dış yüzeyini inceledim, sanki ay ışığının alımda daha bir güzelleşmişti. Yakınlarda bir atın hafifçe kişnediğini duydum. O tarafa döndüğümde Çapayev'in, atın yelesini kaşağılamakta olduğunu gördüm. Ona doğru yürüyüp yanında durdum, dönüp bana baktı. "Hiçbir yerin" nerede olduğunu sorarsam ne cevap verir acaba, diye düşünüyordum. Kelimeyi kendi içinde tanımlamak zorunda kalacak ve o da benim içine düştüğüm karmaşaya düşecekti ister istemez.

"Uyuyamadın mı?" dedi Çapayev.

"Evet, pek iyi değilim."

"Nedenmiş o? Boşluğu hiç görmedin mi daha önce?"

"Boşluk" kelimesinin, sadece birkaç dakika önce bilincine vardığım "hiçbir yer" deyiimiyle tam olarak örtüştüğünü fark ettim.

"Hayır," dedim. "Hiç görmedim."

Çapayev nazikçe, "Peki ne görüyordun Petka?" diye sordu.
"İsterseniz başka şeyden konuşalım. Arlarım nerede."
"Ahırda. Ne zamandan beri onlar Kotovsky' nin değil de senin atların oldu?"
"Yaklaşık çeyrek saat önce."
Çapayev güldü: "Grigory'ye dikkat et. görüldüğü kadar samimi değildir."
"Parkına varmıştım zaten. Vasily İvanoviç, biliyor musunuz, söylediğiniz sözleri bir türlü kafamdan atamıyorum. İnsanı nasıl köşeye sıkıştıracağınızı gayet iyi biliyorsunuz."
Arapşaına dönmüş yelenin içinden kaşağıyı geçirmek için uğraşırken, "Haklısın," dedi "sonra da onlara makineli tüfekle iyice ateş ediyorum..."
"Ama, sanırım bunu ben de yapabilirim."
"Dene bakalım." .
"İlamam, ben de size yerler hakkında bir dizi soru sorabilirim."
"Sor tabii, sor," gibi bir şeyler mırıldandı
"En baştan başlayalım. Şu anda bir atı kaşağılıyorsunuz. Peki bu at nerede?"
Çapayev hayretle yüzüne baktı: "Aklını mı kaçırdın sen Petka?"
"Efendim?"
"Gözünün önünde işte, görmüyor musun?"
Birkaç saniye konuşamadım. Böyle keskin bir dönüş beklemiyordum. Çapayev endişeyle başını salladı. "Gidip yatsan iyi olacak Petka."
Aptal aptal gülümsedim ve eve doğru yürüdüm. Bir şekilde yatağa ulaşmayı başarıp, içine girdim ve girer girmez bir sonraki kâbusa yuvarlandım - daha merdivenleri çıkarken bu kâbusun kaçınılmazlığını hissetmişim.
Çok geçmeden, mavi gözlü, sarı saçlı bir adamın, dişçi koltuğuna benzeyen tuhaf görünüşlü bir sedire bağlanmış olduğunu gördüm. Rüyanın içinde onun adının Serdyuk olduğunu çok iyi biliyordum, ona olanlar yakında bana da olacaktı. Serdyuk'un kollarından çıkan renkli kablolar, dinamoya

benzeyen ürkütücü bir makineye bağlanmıştı; bu makineyi oraya getirenin benim zihnim olduğunu tahmin edebilecek kadar bilincim yerindeydi. Beyaz önlüklü iki adam eğilmiş, makinenin kolunu çeviriyorlardı. Önceleri yavaştlar ve koltuktaki Serdyuk yalnızca titreyerek dudaklarını ısınıyordu. Sonra adamların hareketleri giderek hızlandı ve Serdyuk'un bedeni şok dalgalarıyla sarsılmaya başladı. Nihayet kendini daha fazla tutamayarak bağırdı:

"Kesin şunu!"

Ama işkenceciler kolu gittikçe daha hızlı çeviriyorlardı.

"Dinamoyu durdurun," diye gücü yettiğince haykırmaya başladı.

"Dinamoyu kapatın! Dinamo! Dinamo! DİNAMOO!"

bas

"Sonraki istasyon: Dinamo."

Serdyuk, hoparlörden gelen sesle kendine geldi. İlk gördüğü şey karşısında oturan tuhaf görünümlü yolcuydu; adamın kirli, kalın bir kaftanı ve yeşil-beyaz bir sarığı vardı. Serdyuk'un donuk bakışlarını üzerinde hissedince, tombul ve çilli yüzüne ciddi bir ifade vermeye çalışarak parmaklarından ikisini sarığına değdirdi ve yüksek sesle bağırdı:

"Hayl Hitler!"

Serdyuk kibarca, "Hitler hayl," diye cevap verip başını çevirdi.

Kimdi bu adam ve onun gibi tıpsız heriflerin çoğu en azından bir BMW ile gezerken, o neden tutup metroya binmişti?

Adamın başının hemen üstündeki posterde, pahalı bir ev fotoğrafı ve "Zenginliğinizin namına" yazısını gördü. Birileri ikinci kelimenin ilk harfini silmiş, cümlelerin sonuna bir ünlem işareti koymuştu.

Serdyuk anlayışla içini çekerek sağa kaydıldı ve yanındaki yolcunun kucağında açık duran kitabı okumaya başladı. Gazele kağıdıyla kaplanmış, ince, yıpranmış bir broşürdü bu; üzerine tükenmez kalemle "Japon Militarizmi" yazılmıştı. Yarı-legal Sovyet eğitim kitapçıklarından biri olduğu belliydi: Kâğıt eskilikten sararmıştı ve çoğunluğu italik yazılmış Japonca kelimelerden oluşan metnin karakterleri bir tuhaf duruyordu.

Serdyuk okumaya başladı: "Sosyal görev kavramı, Japon kültüründe, dramının çarpıcı duygusallığını üretmek doğal insani görev duygusuyla iç içe geçmektedir. Bu görev, Japonların hâlâ kullandıkları *on* ve *giri* kavramlarıyla ifade edilir. Çocuğun ebeveynlerine, derebeyinin krala, vatandaşın devlete borçlu olduğu "minnettarlığa" *on* denir. Her bireyin toplumdaki yeri ve konumuna göre davranmasını gerek-

tiren "zorunluluğa ve sorumluluğa" ise *giri* denir. Bu aynı zamanda kişinin kendi onuruna ve şerefine, kendi namusuna karşı duyduğu sorumluluktur. Bir tür sosyal, mesleki ve insani davranış kuralı olan *on* ve *g/r*; için insan kendini feda etmeye hazır olmalıdır"

Yanındaki adam Serdyuk'un okuduğunu fark edince kitabı yüzüne doğru yaklaştırarak yan döndü. Serdyuk gözlerini kapadı.

İşte bu yüzden adam gibi yaşıyorlar, diye düşündü, çünkü asla görevlerini unutmuyorlar. Buradaki herifler gibi kafayı çekip çekip sokaklarda sürtmüyorlar. Sonraki birkaç saniyede kafasından neler geçtiğini tam olarak bilmek mümkün değil, ama tren Puşkinskaya İstasyonu'nda durup da Serdyuk vagondan çıktığında, ruhu sarhoş olma arzusuyla, hatta küfelik olma arzusuyla doluydu. Önceleri bu arzu şekilsiz ve bulanıktı -ulaşılmaz, bir daha ele geçmemecesine yitirilmiş bir şeyin yarattığı belli belirsiz bir melankoliydi sanki-, kurşun geçirmez büfeler dizisinin önünden geçip küçük gözetleme deliklerinden düşman topraklarını tarayan birörnek Kafkasyalı yüzlerle karşılaşmıca kadar bu arzu gerçek şeklini alamadı.

Tam olarak ne istediğine karar vermesi zordu. Seçenekler çok, ama üçüncü sınıftı - tıpkı seçimlerdeki adaylar gibi, diye düşündü Serdyuk. Uzun süre kararsız kaldıktan sonra, nihayet vitrinlerden birinde duran "Livada" marka porto şarabını işaret etti.

Şişeyi görür görmez gençliğinin unutulmuş bir sabahı gelmişti gözlerinin önüne: Okuduğu enstitünün bahçesinde, istiflenmiş sandıkların arasında kuytu bir köşede; güneş ışınları sararmış yaprakların üzerinde oynasırken aynı sınıftan birkaç neşeli öğrenci bir şişeyi ağızdan ağza dolaştırıyorlardı (ama etiketin üzerindeki yazı biraz farklıydı, sahiden, o günlerde 'i' lere nokta koymaya başlamamışlardı daha). Dışarıdan kesinlikle görülmeyen o kuytuya girmek için paslı parmaklıkların arasından geçtiklerini, bunu yaparken montlarını nasıl da berbat ettiklerini anımsadı. Ama önemli olan porto şarabı ya da parmaklıklar değil, o küçük kaçamağın yüreğine hüznü bir ok gibi saplanan hatırasıydı - avlunun parmaklıklarla çevrili o köşesinde elinden kaçırdığı sonsuz fırsatlar ve uçsuz bucaksız olanaklardı...

Bu hatıranın etkisiyle, aklına dayanılmayacak kadar acı bir fikir geldi: Aslında dünyanın kendisi hiç değişmemişti, sadece o zaman

hiçbir çaba sarf etmeden bakabildiği açıdan bakamıyordu şimdi dünyaya. Artık parmaklıkların arasından sürtüne sürtüne geçmek mümkün değildi; zaten geçip de nereye gidecekti ki? Parmaklıkların ardındaki dar, kuytu mekânı, uzun zaman önce yaşanmışlığın çinko kaplı tabutlarıyla doldurmuştu.

Dünyaya artık aynı açıdan olmasa bile, en azından aynı dereceden bakabilirdi. Büfenin deliğinden parayı uzattı ve aynı delikten fırlatılan yeşil renkli el bombasını havada yakaladı. İlkbahar ikindisi göğünün muhteşem güzelliğini yansıtan su birikintilerine basmamaya çalışarak karşıya geçti, Puşkin'in yeşil heykelinin karşısında bir banka oturdu ve şişenin plastik kapağını dişleriyle çıkardı. Porto şarabının tadı hâlâ aynıydı - Rusya'da reformun aslında hayatı temelden sarsmadığının, hafif bir esinti gibi yalnızca yüzeyi dalgalandırdığının yeni bir kanıtı daha.

Şişeyi bir iki dikişte bitirdi, sonra da alçak kaldırımın ötesindeki çalıların içine nişan alıp fırlattı; gazete okuyormuş gibi yapan, entelektüel görünüşlü bir kadın şişenin peşinden gitti. Serdyuk gerinerek banka yaslandı.

Sarhoşluğun, doğası gereği, ne yüzü ne de yurdu vardır. Birkaç dakika sonra vücudunu saran uyuşuklukta, şarap şişesinin etiketindeki selvilerin, tarihi kemerlerin ve lacivert göğes resmedilmiş parlak yıldızların vaat ettiği duygulardan hiçbir şey yoktu. Gerçekten de porto şarabının tadında, şişenin Kırım'ın güneybatısından geldiğini gösteren hiçbir şey yoktu; kuzeyinden gelse, hatta Moldovya'dan gelse bile, çevresini saran dünya yine aynı şekilde değişecekti herhalde.

Evet, Dünya gözle görülür bir şekilde değişiyordu, artık ona düşman değildi; önünden gelip geçen insanlar yavaş yavaş şeytanın sadık hizmetkârları olmaktan çıkıp onun kurbanlarına dönüşüyorlardı, tabii onlar bunu fark etmekten çok uzaktılar. Çok geçmeden şeytana da bir haller oldu-ya yok olmuş ya da önemini kaybetmişti. Alkol yalnızca birkaç saniye için onu zevkin doruklarına çıkardı, sonra uyuşmuş kafasındaki o bayağı uçurumdan aşağıya, gerçekliğe doğru düşmeye başladı.

Önünden üç öğrenci geçti. Serdyuk onların seslerini kalınlaştırarak "züppe" sözünü sürekli tekrarladıklarını duydu. Öğrencilerin arkasından bakarken, kaldırımın kenarına park etmiş, ön kaputunda bü-

yükçe bir bayrak dalgalanan Japon malı amfibik cipe ilişti gözü. Cipun hemen üzerinden, Tverskaya Caddesi'nin karşı kaldırımında, görünmez surların mazgalları arasındaki bir siperi andıran McDonalds armasını görebiliyordu. Uzaklaşan öğrencilerin sırtları, cip ve kırmızı zemin üstünde sarı "M" harfi, realist ressam Deyneka'nın "Geleceğin Pilotları" tablosunu hatırlattı Serdyuk'a. Bu çağrışımın nedeni pek açık değildi - belki her iki halde de karakterlerin geleceğinin açık seçik ortada oluşuydu neden. "Geleceğin soyguncuları" alt geçide girmişti bile, ama Serdyuk hâlâ onları düşünmeye devam ediyordu. Bugünkü Moskova'da çekilmiş, otuzlu yılların New York'unu anlatan "Hollandalının Ölümü" adındaki Amerikan yapımı bir film geldi aklına. Filmde gangsterlerden birinin evinde duvara asılı duran "Geleceğin Pilotları" tablosu filme biraz karanlık, biraz da ürkütücü bir hava katıyordu. Fakat politika aklını çok kısa bir süre için meşgul etti ve çok geçmeden metroda göz attığı kitabı hatırladı:

"Şu Japonlar ne büyük bir ulus! Üzerlerine iki tane atom bombası atıldı, adaları ellerinden alındı, adamlar bana mısın demediler... Neden burada kimsenin gözü Amerika'dan başkasını görmüyor? Amerika'nın ne faydası var bize kardeşim? Japonların izinden gitmeliydik. Komşu değil miyiz? Tanrı da böyle istiyor demek ki. Onların da bizimle dost olmaya ihtiyacı var-omuz omuza verdik mi, gösteririz gününü Amerika'ya. Hem atom bombasının hem de Sovyetler 'in dağılmasının öcünü alırsınız onlardan..."

Bu düşünceler anlaşılabilir ama çelişki yaratmayan bir şekilde ikinci bir şişe almaya itti onu. Serdyuk bir süre ne alacağını düşündü. Artık canı porto şarabı çekmiyordu. Neşeli bir güney adagiosunun ardından, en iyisi uzun, sakın bir andanteydi - şöyle basit, insanı zorlamayan, samimi bir şey istiyordu: Televizyon programı Gezi Kulübü'ndeki deniz, ya da özelleştirme kuponu karşılığında kendisine verilen hisse senedinin üzerindeki buğday tarlası gibi bir şey... Birkaç dakika düşündükten sonra biraz Hollanda ispiertosu almaya karar verdi. Büfeye yaklaşırken, bu seçimi hatırladığı film yüzünden yaptığı fark etti.

Fakat bunun hiç önemi yoktu elbette. Az önceki banka geri dönüp şişeyi açtı, plastik bardağın yansını doldurup kafasına dikti, içkinin yanında yemek için aldığı hamburgerin sarılı olduğu gazete kâğıdını yırtarken, kavrulmuş boğazından bir geçirti yükseldi. Gözleri gazete

kâğıdın üzerindeki tuhaf bir sembole takıldı; oval içine yerleştirilmiş, asimetric taç yaprakları olan kırmızı bir çiçektir bu. Sembolün altında bir ilan vardı:

"Japon firması Taira A.Ş. Moskova Şubesi'ne eleman alınacaktır. Görüşme yüzyüze yapılacak olup, İngilizce ve bilgisayar bilmek zorunludur."

Serdyuk başını biraz yana eğdi. Bir an için ikinci bir ilan daha görür gibi oldu, sanki o da benzeri bir sembolün altına yazılmıştı, ama gazete parçasını yüzüne biraz yaklaştırmca aslında ilanda iki oval olduğunu fark etti; oval içindeki çiçeğin hemen yanında bir soğan halkası, içinde de bir parça ekmekli ölü eti ve kanlı bir ketçap damlası vardı. Gerçekliğin farklı düzeylerinin artık birbirine karışmaya başladığını fark ederek, sarhoşluğuna saygıyla karışık bir minnet duydu. İlanı dikkatle yırtarak gazeteden koparıp ketçap damlasını yaladı ve kâğıdı ikiye katlayıp cebine koydu.

Sonra da her zaman yaptığı şeyleri yaptı.

Sabahın gri aydınlığı ve kafasının zonklaması onu uyandırdı. Asıl sinir bozucu olan ışıktı tabii - her zamanki gibi, dezenfektasyon amacıyla klorlanmış suyu hatırlatıyordu ona. Çevresini şöyle bir gözden geçirince evde olduğunu fark etti. Etrafın dağınıklığına bakılırsa önceki akşam misafirleri vardı - ama kim olduklarını hatırlayamadı. Zorlukla yerden kalktı, çamurlara bulanmış ceketini ve şapkasını koridordaki kancalardan birine astı. Sonra buzdolabında bira olabileceği düşüncesiyle bir ferahlık hissetti - hayatında birkaç defa olmuştu bu. Ama buzdolabına bir adım kala duvardaki telefon çalmaya başladı. Serdyuk ahizeyi alıp "Alo," demeye çalıştı ama acılar içindeki gırtlığından "Oh-e-e—e" gibi bir hırlama çıktı.

"Ohae dzeimas," diye cevap verdi ahizedeki neşeli ses. " Bay Serdyuk'la mı görüşüyorum?"

"Haa," dedi Serdyuk.

"Merhaba. Ben Oda Nobunaga, sizinle dün akşam görüşmüştük. Daha doğrusu dün gece. Lütfedip beni aramıştınız."

Serdyuk, boştaki eliyle kafasını tutarak cevap verdi: "Evet."

"Başvurunuzu Bay Esitsune Kawabata'ya ilettim, iş görüşmesi için bugün saat üçe randevu verdi kendisi."

Telefondaki sesi tanıyamadı. Ama, yabancı olduğu hemen anlaşılıyordu; adamın sesinde aksan yoktu ama kesik kesik konuşuyor, sanki doğru kelimeyi bulmak için aralarda sözlüğe bakıyordu.

"Çok sevindim, ama ne başvurusu bu?"

"Dün yaptığınız başvuru. Daha doğrusu bugün."

"Haa! Tamaaaam!"

"Adresi yazın," dedi Oda Nobunaga.

"Bir saniye, kalem bulayım."

"İyi ama neden telefonun yanında bir defter ve kalem bulundurmuyorsunuz?" dedi Nobunaga sinirli bir sesle. "Bir işadamı böyle şeyleri unutmamalıdır."

"Yazıyorum."

"Nagornaya Metro istasyonu, sağdaki çıkış. Karşınızda demirden bir bahçe duvarı ve bir ev göreceksiniz. Tam adres şöyle: 'Pyatikhlebny Sokağı, beş numara.' Zaten şeyi... eee... Nasıl diyorsunuz?., tabelayı göreceksiniz."

"Teşekkürler."

Telefondaki ses, "Ben teşekkür ederim. Sayanora," diyerek kapattı.

Buzdolabında hiç bira yoktu.

Randevu saatinden çok önce Nagornaya Metro İstasyonu'ndan yeryüzüne çıktığında; yıpranmış ve yer yer sökülmiş tenekelerle kaplı duvar hemen gözüne çarptı, ama bunun Bay Nobunaga'nın bahsettiği duvar olduğuna inanmadı - bu duvar çok gösterişsiz ve pisti. Bir süre çevrede dolaştı, o تنها yerden geçen bir iki kişiye Pyatikhlebny Sokağı'nı sordu. Kimse nerede olduğunu bilmiyordu, belki de biliyor ama söylemek istemiyorlardı. Soru sorduğu kişilerin çoğu, bilinmez bir yöne doğru sallana sallana ilerleyen siyah elbiseli yaşlı kadınlardı. Issız bir yerdı burası, savaş zamanı bombalarla dümdüz edilmiş, şimdi de orasından burasından paslı demirler fırlayan dev bir yabani ot bahçesine dönmüş bir sanayi sitesinin harabelerine benziyordu. Manzaranın büyük bir kısmını boş arsalar ve gökyüzü dolduruyordu; ufka baktığında, uzaklardaki bir ormanın koyu çizgisini gördü. Tüm bu sıradan öğelere rağmen, olağandışı bir yerdı burası: Batıdaki yeşil du-

varın olduğu tarafa baktığı zaman, bilindik bir şehir manzarası görüyordu, ama doğuya baktığında, darağaçlan gibi yükselen birkaç sokak lambası dışında alabildiğine bir boşluk uzanıyordu gözlerinin önünde. Sanki sanayileşme sonrası Rusya ve köylü Rusya arasındaki bilinmeyen gizli bir sınır çizgisinin tam üzerinde duruyordu.

Ciddi yabancı firmalar hiçbir zaman şubelerini böyle yerlere açmazlardı. Serdyuk, kendisini çağıran şirketin değişen dünyanın gereklerine tam olarak ayak uyduramayan beş para etmez Japon firmalarından biri olduğuna karar verdi (nedense Yedi Samuray filmindeki köylüler geldi gözünün önüne). Sarhoş kafayla açtığı telefonu neden ciddiye aldıkları şimdi anlaşılmıştı; hayat denen yolculukta, tıpkı kendisi gibi rahatsız bir mevkide oturan bu hafiften kıl akıllı Japoncuklara karşı acıma ve yoldaşlık duygusu uyandı içinde - çıkmadan önce tıraş olmamasının verdiği tedirginlik bir anda uçup gitti.

Bay Nobunaga'nın "orada bir ev göreceksin" şeklindeki tarifine uyan bir sürü bina vardı önünde. Serdyuk, hiç sebep yokken sekiz katlı ve zemin katında şarküteri olan bir binayı seçti. Gerçekten de iki Uç dakika sonra binanın arka bahçesine geldiğinde, üzerinde "TAIRA TİCARETHANESİ" yazan dikdörtgen pirinç tabelayı ve yanındaki minicik zili gördü. Zil o kadar küçüktü ki iyice yakına gelmeden duvarın girinti çıkıntıları arasında fark edilmesi olanaksızdı. Tabelanın bir metre solunda, yeşile boyanmış ve kocaman menteşelerle duvara tutturulmuş büyük bir demir kapı vardı. Serdyuk alık alık çevreye bakındı -o kapı dışında tabelanın işaret edebileceği tek yer asfaltın üzerindeki mazgal kapağıydı. Serdyuk, saat üçe iki kalaya kadar bekledikten sonra zili çaldı. Kapı hemen açıldı ve kamuflej giysileri içinde, lastik coplu dev gibi bir adam çıktı karşısına. Serdyuk bir selam vererek geliş nedenini söylemek için ağzını açtı - ama gördüğü manzara karşısında ağzı açık kaldı.

Kapının ardında bir masa, bir telefon ve bir sandalye vardı, holün karşı duvarına ise sonsuza kadar uzanan bir koridor resmi çizilmişti. Ama resme daha dikkatli bakınca bunun resim değil, cam kapının arkasında kalan gerçek bir koridor olduğunu fark etti. Çok tuhaf bir koridordu bu: Duvarlarına fenerler asılmıştı - incecik pirinç kâğıdından fenerlerin içinde sahici ateşlerin yandığını görebiliyordu- yerler kalın bir sarı kum tabakasıyla kaplıydı, koridorun tam ortasına da hasır bir

yolluk serilmişti. Fenerlerin üzerine kırmızı boyayla gazetede gördüğü sembol çizilmişti - bir oval içinde, baklava şeklinde taçyaprakları olan (yanlardaki taç yapraklar daha uzundu) bir çiçek. Koridor, ilk bakışta düşündüğü gibi sonsuza dek uzanmıyor, hafifçe sağa doğru kavis alıyordu ve bu yüzden sonu görünmüyordu (Seryduk, Moskova'da ilk kez böyle bir bina dizaynı görüyordu).

Sessizliği bozan güvenlik görevlisi oldu: "Ne var?"

"Bay Kawabata'yla saat üçte randevum var," dedi Serdyuk kendini toparlayarak.

"Haa. O zaman hemen içeri girin. Kapının uzun süre açık kalmasından hoşlanmıyorlar."

Serdyuk içeri girdi ve görevli gemi dümenine benzeyen bir çarkı çevirerek kapıyı kilitletti.

"Ayakkabılar lütfen. Getalar şurada."

"Ne orada?"

"Geta. Terlik niyetine giydikleri şey yani. Binanın içinde normal ayakkabı giyilmez. Bu kesin bir kuraldır."

Serdyuk yerde birkaç çift tahta ayakkabı gördü. Ayakkabı kalıbına benzeyen garip ve rahatsız görünümlü tahta parçalarının üzerine ince kayışlar tutturulmuştu. Ancak çıplak ayakla giyilebilirdi, çünkü kayışlardan biri parmak arasından geçiyordu. Bir an güvenlik görevlisinin şaka yaptığını düşündü, ama sonra köşede duran, içine çorap tıktırılmış birkaç çift parlak siyah ayakkabı çarptı gözüne. Duvarın kenarındaki basık bir tabureye oturup ayakkabılarını çıkarmaya başladı. İşini bitirip ayağa kalktığında getalarla beş on santim kadar uzamıştı boyu.

"Şimdi girebilir miyim?" diye sordu.

"Gayet tabii ki. Bir fener alıp koridora geçin. Üç numaralı oda."

"Feneri ne yapacağım?" diye hayretle sordu Serdyuk.

Duvardan bir fener indirip Serdyuk'a veren güvenlik görevlisi, "Kural böyle, insan kravatu da sıcak tutsun diye takmaz herhalde, değil mi?"

Yıllardır ilk defa bu sabah kravat takmış olan Serdyuk, adamın savını kesinlikle ikna edici buldu. Bu arada, fenerin içini açıp içinde gerçekten de ateş yanıp yanmadığını görmek için dayanılmaz bir istek duyuyordu.

"Üç numaralı oda," diye tekrarladı güvenlik görevlisi. "Ama, sayı-

lar Japonca. Üst üste üç çizgi göreceksiniz. 'Gökyüzü' manasında kullanılan trigram gibi."

"Haa, şimdi anladım."

"Ayrıca kapıyı kesinlikle çalmayın. Sadece dışarıda beklediğinizi fark etmelerini sağlayın; boğazınızı temizleyin ya da bir şeyler söyleyin. Sonra da ne yapacağınızı söylemelerini bekleyin."

Serdyuk, ayaklarını leylek gibi kaldırıp indirerek, ileri uzattığı elinde sağa sola sallanan fenerle koridora girdi. Beceriksizce yürürken ayakkabı kayışları hiddetle gıcırdıyordu; güvenlik görevlisinin arkasından güldüğünü düşünerek kızardı. Kavisli döndü ve tavanında siyah kirişler olan küçük, alacakaranlık bir salona girdi. Önce çevrede hiç kapı göremedi, sonra duvarlardaki panoların aslında yana doğru çekilen kapılar olduklarını fark etti. Panolardan birine bir kâğıt parçası yapıştırılmıştı. Feneri yaklaştırdığı zaman siyah mürekkeple çizilmiş üç çizgi gördü, üç numara orası olmalıydı.

Kapının ardından, ne olduğu anlaşılmayan yaylı bir çalgıdan çıkan hafif bir müzik sesi geliyordu. Ezginin yavaşlığı ve alışılmadık tonu bir araya gelince tuhaf, çağlar öncesinden kalmışa benzeyen bir müzik çıkmıştı ortaya - ya da Serdyuk'a öyle geliyordu. Çalınan parça ne kadar da hüznüydü. Serdyuk boğazını temizledi. Duvarın arkasından **bir** yanıt gelmedi. Daha yüksek sesle bir kez daha boğazını temizlerken, bunu bir daha yaparsa kusacağını hissetti.

"Girin," dedi içeriden bir ses.

Serdyuk panoyu yana doğru itince, tabanına hasırdan küçük halılar döşenmiş bir oda çıktı karşısına. Köşeye serilmiş renkli minderlerin üzerinde, dizlerini altına kıvrıp oturmuş çıplak ayaklı ve koyu takım elbiseli bir adam vardı. Uzun saplı, küçük gövdeli, tuhaf bir alet çalıyordu ve Serdyuk'un kapıda durmasını hiç önemsemiyormuş gibi görünüyordu. Yüzünde güneylilere özgü bazı özellikler olmasına rağmen, Uzakdoğululara benzediği pek söylenemezdi-Serdyuk bunu düşünürken, aklına iki yıl önce güneye Rostov-na-Donu*ya yaptığı bir yolculukla ilgili birtakım anılar geldi. Yerde tek gözlü küçük bir elektrik ocağı, ocağın üzerinde büyük bir tencere ve onların yanında da kablosu duvardaki bir delikten çıkıp giden, siyah renkli, son model bir faks makinesi vardı. Serdyuk içeri girip feneri yere koydu, sonra da dönüp kapıyı geri kapattı.

Takım elbiseli adam tele son bir kez dokundu ve çalgıyı özenle ye-

re koymadan önce, bir daha geri dönmemesine bu dünyayı terk eden son notaya veda etmek ister gibi şişkin ve kızarmış gözlerini göğe kaldırdı. Adamın hareketleri yavaş ve doğrudandı, sanki uygunsuz ya da ani bir hareketin odada olan ama Serdyuk'un göremediği bir kişiyi üzeceğinden korkuyordu. Göğüs cebindeki mendili çıkarıp gözyaşlarını silerek Serdyuk'a baktı. Bir an öylece durup bakiştılar.

"Merhaba. Benim adım Serdyuk."

"Kawabata," dedi adam.

Bir anda sıçrayıp ayağa kalktı, hızla Serdyuk'a yaklaşarak elini sıktı. Avucu soğuk ve kuruydu.

Serdyuk'u yerdeki minderlere doğru çekmeye başladı, "Lütfen oturun, lütfen." Serdyuk oturdu.

"Ben..." diye başlayacaktı ki Kawabata sözünü kesti.

"Tek kelime etmeyin. Japonya'da bir geleneğimiz vardır, hâlâ yaşayan çok eski bir gelenektir bu: Eğer bir adam elinde bir fener ve ayağında getayla evine geliyorsa, dışarısı karanlık ve hava kötü demektir; bu yüzden ilk yapılması gereken şey ona biraz sıcak saki sunmaktır."

Bunları söylerken tencerenin içinden kısacık boyunlu, alt kısmı geniş bir şişe çıkardı. Şişenin ağzı sızdırmaz bir tapayla kapatılmış, boynuna da uzun bir ip bağlanmıştı - Kawabata şişeyi tencereden çıkarmak için bu ipi kullanmıştı. Sonra da üzerlerinde uygunsuz resimler olan iki porselen kâse çıkardı - resimlerde, kaşları hayli kalkık güzel kadınlar ve küçük mavi takkeli ciddi görünümlü adamlar çeşitli pozisyonlarda sevişirlerken tasvir edilmişlerdi. Kawabata kâseleri ağzına kadar doldurdu.

"Lütfen," diyerek kâselerden birini Serdyuk'a uzattı. Serdyuk kâseyi kafasına dikti. Pirinç suyuyla damıtılmış votkaya benziyordu, tek farkı sıcak olmasıydı. Belki de bu yüzden yutar yutmaz yerdeki hasırın üzerine kustu. O kadar utandı, o kadar kendinden iğrendi ki yüzünü ellerinin arasına sakladı.

Kawabata hiç istifini bozmadı. "A-aa! Dışarıda kötü bir fırtına olmalı," diyerek ellerini çırpı.

Serdyuk parmaklarının arasından odaya kaçamak bir bakış attı. Kâselerdeki kadınlar gibi giyinmiş iki tane kız girmişti odaya. Hatta

kaşlarının biçimi bile aynıydı. Serdyuk daha dikkatli bakınca aslında kaşlarının mürekkeple alınlarına çizilmiş olduğunu fark etti. Resimlerdeki kadınlara o kadar benziyorlardı ki birkaç saniye önce hissettiği utanç olmasa Serdyuk'un aklı bambaşka yerlere gidebilirdi. Kızlar çabucak kirli hasırı kaldırıp yerine yenisini serdiler ve odadan çıktılar -Serdyuk'un girdiği kapıyı kullanmamışlardı, bu da yana doğru itilen ikinci bir kapı olduğunu gösteriyordu.

"Lütfen," dedi Kawabata.

Serdyuk başını kaldırıp ona baktı. Japon'un elinde ikinci bir saki kâsesi vardı, Serdyuk yüzünde acınacak bir ifadeyle başını iki yana salladı.

"Bu kez bir şey olmayacak," dedi Kawabata.

Serdyuk yine dikti kafasına kâseyi. Gerçekten de bu kez farklı şeyler hissetti; saki boğazından aşağı usulca kaydı ve vücuduna tatlı bir sıcaklık yayıldı.

"Aslında sorun nedir biliyor musunuz?... Dün..."

"Önce bir kâse daha," dedi Kawabata.

Yerdeki faks makinesi cızırdamaya ve üzerinde hiyeroglifler olan bir kâğıt çıkarmaya başladı. Kawabata kâğıdın çıkması durana dek bekledi, sonra kâğıdı yırttı ve Serdyuk'u tamamıyla unutarak kâğıdın üzerindeki hiyeroglifi incelemeye başladı.

Serdyuk etrafa bir göz gezdirdi. Odanın duvarları birbirinin aynısı olan ahşap panolarla kaplıydı, sakinin etkisiyle dünkü nostalji nöbetinin izleri silindiğinden, panoların her biri bilinmeyene açılan birer kapı gibi görünüyordu şimdi. Ama üzerinde bir gravür asılı olan panonun kesinlikle bir kapı olmadığı gayet açıktı. Bay Kawabata'nın bürosundaki her şey gibi bu gravür de çok ilginçti. Kocaman bir kâğıdın ortasına gelişigüzel çizilmiş çizgiler gibi görünen gravür, baktıkça anlam kazanıyordu. Gravürde, uçurumun kenarında duran çıplak bir adam vardı (adamın bedeni karışık çizgilerden oluşuyordu, ama gerçeğe yakın boyutlarda tasvir edilmiş olan cinsel organı yüzünden bir adam olduğu hemen anlaşılıyordu). Boynuna küçük küçüklü büyüklü ağırlıklar asılmıştı, iki elinde birer tane kılıç vardı; beyaz bir kumaşla gözleri bağlanmıştı ve uçurumun tam kenarında duruyordu. Resimde birkaç küçük ayrıntı daha vardı: Sis in içinde batan güneş, gökyüzündeki kuşlar ve uzaklardaki bir tapınağın çatı-

sı - ama bu romantik sapmalara rağmen, gravürün Serdyuk'ta uyandırdığı temel İzlenim; umutsuzluktu.

"Bu bizim ulusal sanatçımız Aketi Mitsuhide'nin bir eseri," dedi Kawabata. "Kendisi geçenlerde fugu balığından zehirlenerek öldü. Bu resmin konusunu nasıl tanımlarsınız?"

Serdyuk, gravürde tasvir edilen şekle yeniden baktı, belirgin penisten boyna asılı ağırlıklara kadar ayrıntıları bir kez daha gözden geçirdi.

"Aaal Tabii, *on* ve *giri*. Penisini gösteriyor ve boynuna ağırlık bağlamış."

Kawabata ellerini çırparak güldü.

"Biraz daha saki?"

"Memnuniyetle, ama önce görüşmeyi yapsak daha iyi olmaz mı? Çabuk sarhoş olurum."

"Görüşme bitti bile," dedi Kawabata bardakları doldururken. "İzin verirseniz anlatayım. Firmamız çok eskidir, o kadar eskidir ki söylesem inanmayacağınızdan korkuyorum. Bizim için en önemli şey, geleneklerimizdir. Sembolik bir ifade kullanmama izin verirseniz, ancak çok dar bir kapıdan geçilerek içimize girilebilir ve siz de az önce içeri güvenle adımınızı attınız. Tebrikler."

"Ne kapısı bu?" diye sordu Serdyuk.

Kawabata gravürü işaret etti.

"İşte, o kapı. Taira A.Ş.'ne açılan tek kapı."

"Tam anlayamadım. Bildiğim kadarıyla siz ticaretle uğraşıyorsunuz ve sizin için..."

Kawabata elini kaldırdı.

"Batının iğrenç pragmatizm hastalığının daha şimdiden Rusya'nın yarısına bulaşmış olduğunu ve giderek yayıldığını gördüğümde hep dehşete kapılırdım. Ama bizim şirketimiz böyle bir hastalıktan etkilenmez, bundan hiç kuşkunuz olmasın."

"Pragmatizmin nesi yanlış ki?" dedi Serdyuk.

"Eski çağlarda bizim ülkemizde, çok önemli görevleri yürütecek memurları sınamak için güzellik üzerine bir deneme yazdırılırdı. Bu çok bilgece bir yöntemdir, çünkü bir insan en yüce meseleleri bile anlayabiliyorsa, bürokratik işlemler gibi bayağı işleri kolaylıkla yapabilir. Bu gravürdeki tarihi kinayenin sırrını böyle çabucak çözebiliyorsanız, fiyat listeleri ve maliyet hesaplarıyla uğraşırken en ufak bir sorunla bile kar-

şlaşacağınızı sanmıyorum. Hatta, verdiğiniz cevaptan sonra sizinle birlikte içmenin bir şeref olduğunu düşünüyorum. Lütfen beni kırmayın."

Serdyuk ikinci kâseyi de kafasına dikiğinde kendini dünün anılarıyla baş başa buldu. Sanki Puşkin Meydanı'ndan Temiz Göletler'e gitmişti ve nedenini hatırlamıyordu; hafızasında kalan tek şey kötü bir açıdan gördüğü Griboedov anıydı, sanki bir bankın altından bakıyordu anıta.

Kawabata konuşmaya devam etti kibarca: "işte böyle, ama aslında her şey ne kadar korkunç, bir düşünsenize. Hayvanlarla aramızdaki tek fark, kendi içimizde belirlediğimiz kurallar ve düzenlediğimiz ayinlerdir. Bunları çiğnemek ölümden daha beterdir, çünkü ayağımızın altındaki dipsiz kaostan bizi yalnızca onlar ayırırlar - gözümüzde-ki bağı çıkarırsak elbette."

Gravürü işaret etti.

"Ama Japonya'da, tüm gelenekleri reddetmek gibi bir geleneğimiz -çok nadiren ve bir yıldız çakması kadar kısa bir süre için yüreğimizden kopar- daha vardır: Gerçekliğin olağanüstü tadını almak için, bizim deyimimizle. Buda ve Mara'dan vazgeçeriz, işte bu kısacık anda da muhteşem sanat eserleri ortaya çıkar."

Kawabata uçurumun kenarında duran kılıçlı adama bir kez daha bakarak iç geçirdi.

"Evet," dedi Serdyuk. "Buradaki hayat insanı her şeyden vazge-çirecek kadar tuhaf. Geleneklere gelince... Kimileri kiliselere gidiyor, ama çoğunluk televizyonun başından kalkmıyor, hepsinin dini imanı para olmuş."

Konuşmanın kalitesini fazla düşürdüğünü hissetti, hemen zekice birşeyler söylemesi gerekiyordu. Boşalan kâseyi Kawabata'ya uzatarak devam etti: "Belki de bunun nedeni, Rusların doğaları gereği metafizik anlamlar aramaya eğilimli olmamaları. Ruslar anlamı daha çok ateizmin ve alkolizmin batağında arıyorlar. Asimi isterseniz, bizim en büyük ruhani geleneğimiz bu olsa gerek."

Kawabata kâseleri yeniden doldurdu.

"Ne yazık ki bu noktada size katılamıyorum," diye başını iki yana salladı. Sonra da duvardaki bir rafı göstererek, "Nedeni de işte şurada duruyor: Geçenlerde Rus dini sanat koleksiyonumuz için almıştım," dedi.

"Sanat eserleri koleksiyonu mu yapıyorsunuz?"

Kawabata ayağa kalkarak gösterdiği rafa doğru yürüdü. "Evet, firmamızın ilkelerinden biri de budur. Ticaret yaptığımız ulusların iç dünyalarına girmeye çalışmak bizim için değişmez bir kuraldır. Şey... Rusça'da ne diyordunuz? 'Zihniyet'ti değil mi?.. Zihniyeti anlayarak daha fazla kâr etmeye çalıştığımızı düşünmeyin sakın."

Serdyuk başını salladı.

Kawabata büyük bir dosyayı raftan indirirken devam etti: "Hayır. Asıl amacımız sanattan en uzak faaliyetleri bile sanatın düzeyine çıkarabilmek. Eğer bilmediğin bir ülkeye makineli tüfek satıyorsan, ki oradan kazanacağın parayı nasıl olsa bir şekilde kazanıyorsun, yazar kasadan pek bir farkın olmaz. Ancak, aynı makineli tüfekleri, diğer insan-ı öldürdükten sonra dünyanın yaratıcısının üçlü tezahürü önünde kefareti ödemeleri gerektiğini bilen insanlara satıyorsan, sıradan bir satış işlemi sanatsal düzeye yükselir ve tamamıyla farklı bir nitelik kazanır. O insanlar için değil, senin için tabii. Evrenle uyum içinde olursun, evrenle bütünleşirsin, satış sözleşmesinin üzerindeki imzan var oluşsal bir konuma ulaşır... Rusya'yı doğru kullanıyorum, değil mi?"

Serdyuk başını salladı.

"Güneşin doğuşunun, dalgaların ya da rüzgârda salınan bir ot parçasının varoluşsal konumuna ulaşır... En başta ne diyordum ben?"

"Koleksiyondan bahsediyordunuz."

"Haa, doğru. Neyse, bir bakmak ister misiniz?"

Zarar görmemesi için üzerine ince kopya kâğıdı konmuş büyük bir mukavva uzattı.

"Ama lütfen dikkat edin."

Serdyuk mukavvayı aldı. Epeyce hırpalanmış, tozdan grileşmiş bir mukavvaya pek düzgün sayılamayacak harf şablonlarının üzerinden sürülmüş siyah boyayla tek bir kelime yazılmıştı: "Tanrı"

"Nedir bu?"

"Yirminci yüzyıl başlarından kalma bir Rus kavramsal ikonası, David Burliuk tarafından yapılmış. Adını duymuş muydunuz?"

"Bir yerlerden tanıdık geliyor."

"Çok ilginç, Rusya'da pek tanınan bir sanatçı değildir. Ama bunun bir önemi yok. Bir bakın şu esere!"

Serdyuk mukavvaya yeniden baktı. Şablonun parçalarını birbirine

tutturmak için kullanılan kâğıt şeritlerin harfler üzerinde bıraktığı boşluklar boyanıp düzeltilmemişti. Yazı çok biçimsizdi ve çevresinde kurumuş boya lekeleri vardı - bir bütün olarak bakıldığında acayip bir çizme izini andırıyordu.

Serdyuk, Kawabata'ya bakarak, "Eeeh" gibi bir şeyler geveledi ağzında.

"Ne kadar derin anlamlar taşıyor!" diye devam etti Kawabata. "Bir dakika, siz söylemeyin. Ben gördüklerimi tarif etmeye çalışayım, hata yaparsam düzeltirsiniz. Oldu mu?"

Serdyuk başını salladı.

"Öncelikle, 'Tanrı' kelimesinin bir şablonla yazılmış olması dikkatini çekiyor insanın, işte Tanrı kelimesi böyle şablonlaştırılarak, daha çocukluk çağında insanların bilincine yazılıyor. Ama şablonun konduğu yüzeyin kalitesi çok şey değiştiriyor elbette; eğer kâğıt kalitesiz ve pürüzlüyse üzerindeki yazı net olmuyor ya da o yüzeye daha önceden başka kelimeler yazılmışsa hepsi birbirine karışıyor ve ne yazıldığı bile belli olmuyor neticede, işte bu yüzden herkesin kendi Tanrısı olduğu söylenir. Bir de şu harflerin olağanüstü kalitesizliğine bakın; köşelerine baktığınızda âdeta batıyor gözünüze. Bu beş harflik kelimenin sonsuz sevginin ve iyiliğin kaynağı olduğuna, ya da bu dünyada yaşamayı en azından birazcık dayanılır hale getirdiğine kim inanır ki? Ama diğer yandan her şeyden çok ineklerin sırtına dağlayarak yapılan damgalara benzeyen bu yazı insanın hayatta umut bağlayabileceği tek şey. Sizce de öyle değil mi?"

"Evet," dedi Serdyuk.

"Hepsi bu kadar olsaydı, şu anda elinizde tuttuğunuz eserin hiçbir özel değeri olmayacaktı; bu imgeleri herhangi bir köy kahvesinde-ki sıradan bir ateizm söylevinde de duymak mümkün. Ama küçük, küçücük bir detayın bu eseri deha ürünü bir şaheser düzeyine, hatta Rublyov'un "Teslis" adlı eserinin bile üzerine çıkardığını hiç çekinmeden söyleyebilirim. Siz tabii ki ne demek istediğimi anlıyorsunuz, ama izin verin de ben ifade edeyim."

Kawabata zafer kazanmanın ciddiyetiyle derin bir nefes aldıktan sonra devam etti:

"Sözünü ettiğim şey, şablonun bıraktığı boşluklar elbette. Onları boyayıp doldurabilirdi. Ama o zaman sonuç çok farklı olurdu. Ger-

çekten de hiç kuşku yok bundan, insan bu kelimeye bakıyor, önce normal olarak görülür olanı görüyor, ama sonra ansızın boşlukların doldurulmamış olduğunu fark ediyor; işte yalnızca oradan, o boşluktan anlaşılıyor ki aslında bu kocaman çirkin harfler boşuna bir şeyler anlatmaya çalışıyor, çünkü 'Tanrı' kelimesi anlatılamaz olanı anlatıyor. Biraz Meister Eckhart gibi ya da... Ama bunun önemi yok. Bunu kelimelerle anlatmayı çok kişi dener. Mesela Lao-tzi'yı ele alalım. Tekerlek ve sııkları hatırlıyor musunuz? Değeri yalnızca İçinin boşluğuyla ölçülen kabı? Peki ya her kelimenin böyle bir kap olduğunu ve içinin ne kadar boş olduğunu her şeyi değiştirebileceğini söylersem? Buna karşı çıkmazsınız, değil mi?"

"Hayır," dedi Serdyuk.

Kawabata alnına biriken asil ter damlacıklarını yumuşak bir hareketle sildi.

"Şimdi duvardaki gravüre bir daha bakın."

"Bakıyorum," dedi Serdyuk.

"Nasıl bir tasarımı olduğunu görüyor musunuz? *On* ve *giri'y]* içeren gerçeklik parçası merkeze konmuş, çevresi de tamamen boş, hem bu boşluğun içinde görünüyor hem de bu boşluğun içinde kayboluyor. Biz Japonya'da, nedeni ve kaynağı üzerine gereksiz yere düşünerek evrene acı çektirmeyiz. 'Tanrı' kavramı ile Tanrıyı huzursuz etmeyiz. Yine de duvardaki figürde bulunan boşlukla Burliuk'un ikonundaki boşluk birbirinin aynısı. Çok önemli bir rastlantı bu, öyle değil mi?"

"Elbette," dedi Serdyuk, Kawabata'ya boş kâseyi uzatarak.

Kawabata kâseyi doldururken, "Ama Batıdaki dini resimlerde bu boşluğu bulamazsınız," dedi. "O resimlerde her yer maddi nesnelerle doludur; perdeler, iman edenler, kan dolu kadehler ve Tanrı bilir daha neler neler. Bu iki sanat eserinden yansıyan eşsiz gerçekliği görebilmek yalnızca size ve bize özgü, işte tam da bu yüzden Rusya'nın asıl ihtiyacının Doğu'yla simyevi evlilik bağı kurmak olduğuna inanıyorum."

"Kitaba el basarım ki, daha dün akşam ben de..."

Kawabata sözünü kesti: "Özellikle Doğuyla. Batıyla değil. Anlıyor musunuz? Rusların ruhunun derinliklerinde Japonların ruhunun derinliklerindeki boşluğun aynısı var. işte dünya, tam da bu boşluktan çıkarak an be an var olmaya devam eder. Şeref."

Kawabata kâseyi başına dikti, Serdyuk çoktan içkisini içmiş, boş kâseyi elinde evirip çeviriyordu.

"Evet, bir kabın değeri boşluğundadır," dedi Kawabata, "ama son birkaç dakikadır, özellikle bu elimdeki kabın değeri fazlasıyla yükseldi. Bu da değer ve değer yokluğu arasındaki dengeyi bozuyor. En çok korkmamız gereken şey dengenin bozulmasıdır."

"Evet," dedi Serdyuk. "Kesinlikle. Hiç kalmadı mı yani?"

"Gidip biraz daha alabiliriz," dedi Kawabata saatine bakarak. "Elbette o zaman futbol..."

"Maç seyreder misiniz?"

"Dinamo-Kiev'in hastasıyım," dedi Kawabata samimi bir şekilde göz kırparak.

Eski püskü kapüşonlu montu ve lastik çizmeleriyle dışarı çıkan Kawabata'nın Japonlarla hiçbir ilgisi kalmamıştı, daha çok Moskova'ya güneyden gelmiş bir ziyaretçiye benziyordu; sadece yüzüne bakarak başka bir geliş nedeni olduğundan şüphelenebileceğiniz türden bir ziyaretçiye...

Ama Serdyuk, Moskova sokaklarında karşılaştığı yabancıların çoğunun aslında hiç de yabancı olmadıklarını uzun zaman önce öğrenmişti, üç beş kuruşu bir araya getirince doğruca Kalinka-Çiftçi Meyhanesi'nin yolunu tutan küçük esnaf bozuntularıydı hepsi. Geçen yıllarda inanılmaz bir hızla çoğalan gerçek yabancılar, başlarını derde sokmamak için sıradan insanlar gibi giyinmeye çalışırlardı. Sıradan bir Moskova yerlisinin nasıl giyindiğini öğrenmeleri için CNN'e bakmaları yeterliydi elbette, CNN ise on haberin dokuzunda, güneşin altında kavrulan reform çölünde ısrarla demokrasi hayaletini arayan Moskovalıları göstermek isterken, Moskovalı gibi giyinmiş Amerikan elçiliği çalışanlarına zumluyordu, çünkü bu insanlar yabancılar gibi giyinmiş Moskovalılardan çok daha doğal görünüyorlardı. Bu yüzden Kawabata Rostov'dan gelmiş bir ziyaretçiye benzemesine rağmen-daha doğrusu tam da bu benzerlik yüzünden- ve özellikle de yüzü Japon'a benzemediğinden, onun bir iki dakika önce Moskova'da akşam gezmesine çıkmış safkan bir Japon olduğu hemen anlaşıyordu.

Dahası, Serdyuk'u ancak yabancıların kullanacağı yollardan götürmüştü - karanlık avlulardan yürümüşler, binalara girip çıkmışlar, tel

örgülerdeki deliklerden geçmişlerdi; öyle ki az sonra Serdyuk tamamıyla yön duygusunu yitirmiş ve telaşla yürüyen arkadaşının peşine takılıp gitmekten başka çaresi kalmamıştı. Nihayet, birkaç büfenin bulunduğu karanlık, çarpık bir sokağa çıktıklarında Serdyuk hedeflerine vardıklarını anladı.

"Ne alalım?" diye sordu Serdyuk.

"Bir litre saki işimizi görür, yanına da yiyecek bir şeyler alırız." "Saki?" dedi Serdyuk hayretle. "Burada saki satıyorlar mı?" "Burası iyidir. Moskova'da iyi saki satan yalnızca üç büfe var. Şirketi neden buraya açtık sanıyorsun?"

Şaka yapıyor olmalı diye düşünerek büfenin vitrinine baktı Serdyuk. Genellikle bildiği markalar vardı ama şurada burada, etiketinde hiyeroglifler olan bazı litrelik şişeler göze çarpıyordu.

"Siyah saki," dedi Kawabata kaba bir sesle. "Evet, evet iki tane." Birini Serdyuk'a verdi, Serdyuk şişeyi hemen cebine soktu. Kawabata diğer şişeyi de kendisi aldı. "Şimdi tek bir şey kaldı. Bir dakika bile sürmez." Büfelerin önünden geçerek teneke kaplı bir kulübenin önüne geldiler, kulübenin kapısı kurşun ya da çivi izleri, belki de -genellikle olduğu gibi- ikisinin de izleriyle delik deşikti. Kulübe pencerelerinde, alt köşedeki çeyrek güneşten her yöne doğru yayılan paslı demir ışınlardan oluşan geleneksel süslü kafeslerden vardı. Kapıya asılı levhada "Hırdavatçı" yazıyordu.

içeride renk renk toz ve yağlıboya kutuları dizilmiş raflar, duvarlarda da bu boyalarla boyanmış tuğla örnekleri vardı; ayrı bir tezgâhın üzerinde farklı tiplerde parlak kasa kilitleri yığılıydı. Ama köşedeki ters çevrilmiş plastik küvetin üzerinde duran şeyi hayatında ilk defa görüyordu Serdyuk.

Verniklenmiş, siyah bir göğüs zırhıydı bu. Bazı yerleri altın kaplamaydı. Hemen yanında yine üzerine siyah vernik atılmış, yelpaze şeklinde boyun koruma levhaları olan boynuzlu bir miğfer vardı; miğferin tam alnında beş köşeli bir gümüş yıldız parılıyordu. Zırhın bulunduğu duvara, farklı uzunluklarda, eğri kılıçlar ve kocaman asimetrik bir yay asılmıştı.

Serdyuk bu mühimmatı incelerken, Kawabata satıcıyla alçak sesle konuşuyordu -galiba oklardan bahsediyorlardı. Sonra Kawabata

beyaz baklava desenli kılıfı olan bir kılıcı indirtti. Kılıcı hafifçe sıyırarak tırnağıyla keskinliğini kontrol etti. (Serdyuk, onun kılıcı tutarken çok dikkatli davrandığını ve keskinliğini kontrol ederken bile kılıcın çeliğine parmaklarıyla dokunmamaya çalıştığını fark etti). Kawabata Serdyuk'un varlığını tamamıyla unutmuşa benziyordu; Serdyuk kendisinin de orada olduğunu hatırlatmaya karar verdi.

"Söylesenize," dedi Kawabata'ya dönerek, "miğferin üzerindeki şu yıldızın ne anlamı olabilir? Bir tür sembol mu acaba?"

"Tabii ki. Çok eski bir sembol o. Ekim Yıldızı Nişanı sembollerinden biri."

Serdyuk bir kahkaha attı.

"Ne nişanıymış bu? Eski çağların sütçü kızlarına verdikleri nişan mı?"

Kawabata uzun süre yüzüne baktıktan sonra gülümseyerek cevap verdi:

"Hayır, bugüne kadar hiç kimse bu nişanı vermedi ve hiç kimse de almadı. Sadece belli kişiler bu nişanı takmalarını gerektirecek bir konuma yükseldiklerini fark ettiler. Daha doğrusu, aslında her zaman bu konumda olduklarının bilincine vardılar."

"İyi de ne için takılıyor bu nişan?"

"Hiçbir amacı yok."

"Yani dünya kerizlerle mi dolu?" dedi Serdyuk alayla.

Kawabata, kılıcı şak diye kınına sokunca Serdyuk utancından kızardı.

Havayı yumuşatmak için içgüdüsel olarak, "Şaka yapıyorsunuz," dedi Serdyuk.

"İsteseniz tutup Kızıl Emek Bayrağı Nişanı da diyebilirdiniz."

"Öyle bir madalyadan söz edildiğini hiç duymadım," dedi Kawabata. "Sarı Bayrak Nişanı diye bir şey gerçekten var, ama konumuzla ilgisi yok. Neden şaka yaptığımı düşündünüz ki? Çok az şaka yaparım ben. Ayrıca şaka yaptığımda hafifçe gülerek belli ederim."

"Yanlış birşey söylediysem kusura bakmayın ne olur, sarhoşluğuma verin," dedi Serdyuk.

Kawabata omuz silkerek kılıcı satıcıya verdi.

"Alıyor musunuz?" diye sordu satıcı.

"Bunu değil, şuradakini sarın. Küçük olanı."

Kawabata parayı öderken Serdyuk caddeye çıktı. Geri dönüşü olmayan aptalca bir şey yaptığına dair korkunç bir duyguya kapılmıştı, ama gökyüzünde beliren nemli bahar yıldızlarına birkaç kez bakınca sakinleşti. Sonra, pencere kafesinin o doğan güneşin paslı demirden ışınları yeniden gözüne takıldı, bu sefer bir hüznü kapladı içini; Rusya da doğan güneşin ülkesiydi - ah bir de şu güneş yükselseydi. Bu gözlemini Kawabata ile paylaşmaya karar verdi, ama Kawabata kulübeden çıktığında bu düşünce çoktan kafasından silinip gitmiş, yerini olağanüstü bir susuzluk almıştı.

Kawabata bir bakışta durumu anladı. Kapıdan birkaç adım uzaklaştıktan sonra, paketi asfalttaki boşluktan yükselen bir ağacın ıslak gövdesine dayayarak konuşmaya başladı:

"Japonya'da sakiyi ısıtmadan İçmediğimizi biliyorsunuz elbette. Şişeyi başımıza dikmeyi ise aklımıza bile getirmeyiz. Ayinin ruhuna aykırı olur bu. Ayrıca sokakta içmek de çok onursuz bir harekettir. Ama onurumuzu lekelemeden bunu yapmak için eski bir yöntem var. 'Atlı duruşu' deniyor. Sizin dilinize 'atlı molası' olarak da çevrilebilir."

Kawabata, gözlerini Serdyuk'un gözlerinden ayırmadan şişeyi cebinden çıkardıktan sonra devam etti:

"Anlatılana göre büyük şair Arivara Narihira bir keresinde İse eyaletine avcı sefiri olarak gönderilmiş. Yol çok uzunmuş ve o zamanlar at üstünde seyahat ediyorlarmış, bu nedenle yolculuk günlerce sürmüş. Yaz mevsimiymiş. Bir grup arkadaşıyla birlikte yaptığı bu seyahat sırasında, yüce ruhu hüznü ve sevgiyle doluymuş. Atlılar yorulduklarında attan iniyor, bir şeyler yiyip birkaç yudum saki içiyorlarmış. Ateş yakarak haydutların dikkatini çekmemek için sakilerini soğuk içiyor ve bu sırada yolda gördüklerini ya da yüreklerinden süzülüp gelenleri şiire dökerek birbirlerine anlatıyorlarmış. Sonra da yola devam ediyorlarmış..."

Kawabata şişenin kapağını açtı.

"İşte bu gelenek de oradan gelir. Onlar gibi saki içersen, bunu atalarının hatırası için yaptığın kabul edilir; bu dünyanın kırılğanlığını fark ettiğin ve aynı zamanda güzelliğiyle büyülediğin zaman, bu hatıra yüreğinden doğan neşeli bir hüznü dönüşür. Evet şimdi..."

Serdyuk, "Memnuniyetle," diyerek şişeyi almak için uzandı.

Kawabata şişeyi çekerek, "O kadar çabuk değil," dedi. "Bu ayine

İlk kez katılacaksınız, bu yüzden önce yapmanız gerekenlerin sırasını ve önemini anlatmam gerekiyor."

Kawabata şişeyi paketin yanına koydu.

"İlk önce atlarımızı bağlamalıyız," dedi.

Ağacın en alttaki dalının sağlamlığını kontrol ettikten sonra bir şey bağlıymuş gibi ellerini çevresinde dolaştırdı. Serdyuk kendisinin de aynı şeyi yapması gerektiğini anlamıştı. Biraz daha yüksekteki bir dala erişerek, Kawabata'nın bakışları altında, biraz kabaca da olsa aynı şeyleri tekrarladı.

"Hayır, öyle rahat edemez," dedi Kawabata.

"Kim?"

"Atınız. Çok yükseğe bağladınız. Nasıl otlanacak? Unutmayın ki yalnızca siz mola vermiyorsunuz, sadık yol arkadaşınızın da molaya ihtiyacı var."

Serdyuk'un yüzündeki şaşkın ifadeyi görünce içini çekerek sabırla devam etti:

"Bu ayını gerçekleştirirken geriye, Helen Dönemi'ne kadar gidiyoruz. Şu anda yaz mevsimindeyiz ve İse eyaletine doğru at sürüyoruz. Lütfen şu ipi yeniden bağlar mısınız?"

Serdyuk, tartışmanın bir faydası olmayacağına karar verdi. Elini üstteki dalın çevresinde yeniden dolaştırdı ve daha alttaki bir dalda aynı hareketi tekrarladı.

"Bu çok daha iyi. Şimdi çevrede gördüklerimiz hakkında şiirler okumalıyız."

Gözlerini kapatıp birkaç saniye sessizce bekledikten sonra, Serdyuk'un ne ritmini ne de kafiyesini algılayabildiği uzun bir cümle kurdu:

"Astında aşağı yukarı konuştuklarımız hakkında," diye açıkladı önce. "Görünmeyen çayırarda otlanan görünmeyen atlar ve onların nasıl olup da aslında varolmayan bu asfalttan çok daha gerçek oldukları hakkında. Gerçi bunların hepsi sözcük Bir sözcük oyunu yalnızca. Şimdi sizin sıranız."

Serdyuk birden umutsuzluğa kapıldı.

"Ne söylesem bilemiyorum ki," dedi özür dilercesine. "Şiir yazmam, şiirden hoşlanmam. Hem gökte yıldızlar varken sözler neye yarar?"

Kawabata, "Bravo! Mükemmel!" diyerek alkışlamaya başladı. "Çok haklısınız! Yalnızca otuz iki hece, ama koca bir kitaba bedel!"

Bir adım geri çekilip iki kez eğildi.

"İyi ki önce ben okumuşum! Sizden sonra okumaya cesaret edemezdim doğrusu!

İyi de, nereden öğrendiniz tanka yazmayı?"

"Şuradan, buradan," diye kaçamak bir cevap verdi Serdyuk.

Kawabata şişeyi uzattı. Serdyuk birkaç büyük yudum aldıktan sonra şişeyi geri verdi. Kawabata bir elini arkasında tutarak kendisi de küçük yudumlarla içkisini içti - elini arkasına koyması ayinin bir parçası olmalıydı, ama Serdyuk ne olur ne olmaz diye başka soru sormadı. Kawabata içerken kendisi de bir sigara yaktı. İki üç nefes aldıktan sonra güveni yerine geldi, hatta biraz önce çekingence davrandığına pişman oldu.

"Bu arada şu at hakkında bir şey söyleyeyim. Aslında onu çok yükseğe bağlamadım. Son zamanlarda o kadar çok yoruluyorum ki, üç günlük molalar verdiğim bile oluyordu. Atın ipi bu yüzden uzun. Yoksa daha ilk günden bütün otları yedi ve onu başka bir yere bağlamak zorunda kalırdım."

Kawabata'nın yüzü bembeyaz oldu. Bir kez daha eğildikten sonra biraz uzaklaşıp elbisesinin karın bölgesindeki düğmeleri çözmeye başladı.

"Ne yapıyorsunuz?" diye sordu Serdyuk.

"Çok utandım. Bu utançla yaşayamam," dedi Kawabata.

Asfalta oturdu, paketi açıp kılıcı aldı ve kınından çıkardı, başlarının üstündeki neon lambasının mor ışığı kılıcın çeliğinde yanıp söndü. Serdyuk, Kawabata'nın ne yapacağını nihayet anladı ve son anda ellerini yakalamayı başardı.

"Durun, yapmayın lütfen," dedi samimi bir endişeyle. "Böyle önemsiz bir şeyi neden bu kadar ciddiye alıyorsunuz?"

Kawabata, "Beni affedebilecek misiniz?" diyerek ayağa kalktı.

"Lütfen, rica ediyorum unutun bu saçma sapan yanlış anlamayı. Ayrıca hayvan sevgisi soylu bir duygudur. Neden bundan utanıyorsunuz ki?"

Kawabata bir an düşününce alnındaki çizgiler kayboldu.

"Haklısınız. Aslında yorgun bir hayvana acıdığım için yaptım, sizden daha zeki olduğumu göstermek için değil. Bunda utanılacak bir şey yok. Aptalca bir şey söylemiş olabilirim ama onurum lekelenmedi."

Kılıcı kınına koydu ve iki yana sallanarak biraz daha saki içti.

"iki soylu adam arasında ortaya çıkan böyle yanlış anlaşılmalara, biraz hassasiyetle hemen toza dönüşüp kaybolur," diyerek şişeyi Serdyuk'a uzattı. Serdyuk şişede kalan içkiyi bitirdi.

"Elbette öyle. Hatta öyle olduğu gün gibi apaçık ortada."

Kawabata başını kaldırıp sükûnetle gökyüzüne baktı.

"Zaten gökte yıldızlar varken sözler neye yarar?" diye tekrarladı. "Ne kadar güzel. Bu anı bir şekilde kutlamalıyız. Neden atlarımızı çözmüyoruz? Bırakalım bu güzel ovada özgürce otlasınlar ve geceleri dağlara çekilsinler. Sizce de özgür kalmayı hak etmediler mi?"

"Siz çok iyi yürekli bir insansınız," dedi Serdyuk.

Kawabata sallana sallana ağaca yaklaştı, kılıcı kınından çıkarıp bir vuruşta alttaki dalı kesti; kılıcı o kadar hızlı çekip vurmuştu ki gözle takip etmek neredeyse imkânsızdı. Dal kaldırırma düştü. Kawabata kollarını sallayıp bağırarak anlaşılmasınlar şeyler söyledi - Serdyuk onun atları kovalamaya çalıştığını anlamıştı. Geri dönüp şişeyi aldı ve hayal kırıklığıyla içindeki son damlaları toprağa döktü.

"Hava soğuyor," dedi Serdyuk. Çevresine bakındı, içgüdüleri, nemli Moskova havasının her an katılaşıp bir polis arabası formunu alabileceğini söylüyordu. "Şirkete dönsek iyi olmaz mı?"

"Tabii, tabii. Orada da bir şeyler atıştırırız."

Serdyuk, geri dönüş yolunda tamamen koptu. Ancak yolculuklarının başladığı odada kendine gelebildi. Kawabata ile karşılıklı yere oturmuş, önlerindeki çorba tabaklarından şehriyeye benzer bir şeyler yiyorlardı, ikinci şişenin de yarısı boşalmıştı; ama aklının tamamıyla başında olduğunu, hatta moralinin gayet yüksek olduğunu fark etti. Kawabata da kendini iyi hissediyor olmalıydı ki hafifçe mırıldanarak şarkı söylüyordu:

"Maladowa Tunagona'yı kafası yarıktır taşıdılar."

Şarkıyı söylerken yemek çubuklarını ritmik bir şekilde sağa sola sallıyordu ve şehriyeler odanın her yanına saçılıyordu. Bunların bir kısmı üzerine sıçrasa da, Serdyuk rahatsız olmadı.

Kawabata yemeği bitirince tabağı bir yana koyarak Serdyuk'a döndü.

"Söyleyin bakalım, tehlikeli bir yolculuktan sonra eve dönen bir adam açlığını ve susuzluğunu giderdikten sonra ne yapar?"

"Bilemiyorum. Burada genellikle televizyonu açar."

"Pöh! Japonya'da dünyanın en iyi televizyonlarını yaparız, ama ekran denen şeyin, ruhsal kanalizasyonlara açılan küçük şeffaf bir pencereden başka bir şey olmadığını bilmemizi engellemez bu. Tüm hayatları boyunca büyülenmiş gözlerle, önlerinden geçen pisliği seyreden ve ancak tanıdık bir konserve kutusu görünce yaşadıklarını hisseden talihsizlerden söz etmiyorum. Adını anmaya değecek insanları kastetmiştim."

Serdyuk omuz silkti.

"Aklıma başka bir şey gelmiyor."

Kawabata gözlerini ovuşturdu, Serdyuk'a yanaşıp gülümsediğin-de bir an için gerçekten de kurnaz bir Japon'a benzemişti.

"Atları serbest bıraktıktan sonra Tenzin Nehri'ni geçip yürüyerek Rasemon'un kapılarına doğru giderken, yanında başka bir bedenin sıcaklığını hissetmekten bahsediyorduk, hatırladınız mı? O anda ruhunuzun arzu ettiği şey, bu sözünü ettiğim değil mi?"

Serdyuk irkildi.

Demek eşcinselmış, diye düşündü, daha en başından tahmin etmeliydim.

Kawabata biraz daha yanaştı.

"Ne de olsa bir insanın yaşayabileceği az sayıdaki doğal duygulardan biri de budur. Rusya'nın Doğu'yla simyevi evlilik bağı kurması konusunda hemfikirdik öyle değil mi?"

Serdyuk içten içe kıvranarak cevap verdi: "Öyle. Elbette öyle. Daha dün bu konuyu düşünüyordum."

"Güzel, ama ülkeler ve milletler arasında olup da, bu ülkelerde yaşayan ve milletleri oluşturan bireylerin hayatında sembolik olarak tekrarlanmayan hiçbir şey yoktur. Son tahlilde Rusya sizsiniz, değil mi? Eğer söylediklerinizde samimiyseniz, ki öyle olduğunuzdan kuşku yok, bu ayını hemen burada gerçekleştirebiliriz. Yani bir anlamda sözlerimizi ve düşüncelerimizi, temel ilkelerin sembolik birleşimi ile güçlendirmiş olacağız..."

Kawabata ona doğru eğilerek göz kırptı.

"Ne de olsa artık birlikte çalışacağız ve insanları kaynaştırmanın bilinen en iyi yoludur bu."

Tekrar göz kırparak gülümsedi. Serdyuk da otomatik olarak dişlerini gösterdiği sırada, Kawabata'nın dişlerinden birinin eksik olduğu

çarptı gözüne. Ama o an kafası çok daha mühim meselelerle meşguldü. Her şeyden önce AIDS riski vardı, ayrıca iç çamaşırları da pek temiz sayılmazdı. Kawabata kalkıp dolaba gitti, biraz arandıktan sonra bir kumaş parçası çıkarıp Serdyuk'a fırlattı. Saki kâselerindeki adamların giydiklerine benzeyen mavi bir takkeydi bu. Kawabata aynı takkeden kendi başına da bir tane geçirip Serdyuk'a da öyle yapmasını işaret ettikten sonra ellerini çırpı.

Duvardaki panolardan biri yana kaymaya ve acayip bir müzik çalmaya başladı. Panonun arkasında, gardırop irisi bir oda vardı ve içinde rengârenk kimonolar giymiş dört beş tane kız müzik aletleri çalıyordu. Serdyuk giydiklerinin kimono bile olmadığını fark etti, beline havlu sarılarak kimonoya benzetilmiş biçimsiz geceliklerdi bunlar, ama sonra kimononun da zaten böyle bir şey olduğunu hatırladı. Kızlar bir yandan aletleri çalarken diğer yandan da başlarını yavaşça sağa sola sallayarak gülümsüyorlardı. Biri balalayka çalıyor, diğeri boyanmış tahtadan bir çift Palekh kaşığı birbirine vuruyordu; diğer ikisi de ağızlarındaki plastik mızıkalarla korkunç, kulakları tırmalayan bir ses çıkarıyorlardı. Bu kadar kötü bir sesin çıkmasına şaşırmadı, çünkü bu tip mızıkalar müzik yapmak için değil, yalnızca küçük çocukların doğum günlerinde hoş bir hava yaratmak için çalınırdı.

Kadınların gülümsemesi biraz yapmacıktı ve yüzlerindeki makyaj hayli kalındı. Hareketleri hiç Japonlar'a benzemiyordu; bunlar sıradan Rus kızlarıydı ve pek güzel de sayılmazlardı. Bir tanesi Serdyuk'un fakülteden tanıdığı Maşa adlı kıza benziyordu.

Kawabata dalgın dalgın konuşmaya başladı: "Kadınlar bizim düşüşümüzü sağlamak için yaratıldılar Semyon. Bedenleriyle bizi sardıkları o olağanüstü anda, sanki doğarak geldiğimiz ve ölerек geri gideceğimiz mutluluk topraklarına taşırlar bizi. Kadınları severim ve bunu kabul etmekten hiçbir zaman utanmadım. Onlardan biriyle birleştiğimde, sanki..."

Sözlerini bitirmeye gerek duymadan ellerini çırpı ve kızlar yan yana sıra olup Serdyuk'a doğru ilerlediler. Doğruca önlerindeki boşluğa bakarken, ağır hareketlerle dans ediyorlardı.

"Altıncı sıra, beşinci sıra, dördüncü sıra ve şimdi atlarımız sola döndü, uzun süredir aradığımız Suzdaku sarayı sislerin içinde göründü," de-

di Kawabata donunu yukarı çekerken, bu sırada dikkatle Serdyuk'a bakıyordu. Serdyuk başını yerden kaldırdı. Birkaç dakikalığına içi geçmiş olmalıydı; Kawabata bir hikâyenin ortasındaydı, ama Serdyuk hikâyenin başını hatırlayamıyordu. Kendi haline baktı. Yıkanmaktan yıpranmış ve önünde olimpiyat sembolü olan bir tişörtten başka hiçbir şey yolları üzerinde, diğer giysileri odanın içine saçılmıştı. Saçı başı dağılmış, yarı çıplak kızlar köşedeki elektrikli ocağın çevresine toplanmış ruhsuzca dedikodu yapıyorlardı. Serdyuk hemen giyinmeye başladı.

"Daha ileride, şatonun sol kanadından sağa dönüyoruz ve işte bize doğru gelen Sevinç Işığı kapıları," diye devam etti Kawabata, "Şimdi her şey şu anda ruhuna en çok uyacak şiir tarzının ne olduğuna bağlı. Ruhunuz sadeliğe ve neşeye uyumluysa doğrudan ileri gideceksiniz. Eğer düşünceleriniz bu kırılmalı ve geçici dünyadan uzaksa sola dönecek ve önünüzde Sonsuz Huzur kapılarını göreceksiniz. Eğer gençseniz, kanınız damarlarınızda deli gibi akıyorsa ve ruhunuz zevklere susamışsa sağa dönecek ve Sonsuz Zevk kapılarından gireceksiniz."

Serdyuk, Kawabata'nın sabit bakışlarının altında ezilerek pantolonunu, gömleğini ve ceketini giydi, sonra da kravatını bağlamaya başladı ama elleri dolanınca vazgeçip çıkardı ve katlayıp cebine koydu.

Kawabata bir parmağını ciddi bir edayla havaya kaldırmış devam ediyordu -kendi sözlerine öylesine kapılmıştı ki, Serdyuk utanmasına ya da acele etmesine gerek olmadığını fark etti- "Sonra, imparatorluk sarayına hangi kapıdan girerseniz girin, kendinizi aynı avluda bulacaksınız! Sembollerini okumaya alışık bir adam için bu ne ifade eder bilir misiniz? Kalbiniz hangi yolu izlerse izlesin, ruhunuz hangi rotada ilerlerse ilerlesin, gittiğiniz yer değişmez. Söylenenleri unutmayın: Her şey bir olunca, bir ne olacak, ha?"

Serdyuk bakışlarını yerden kaldırdı.

"Evet, bir ne olacak, nereye ait olacak?" diye tekrarladı Kawabata, kısılmış gözleri iki çizgiye dönüşmüştü şimdi.

"Buraya, buraya," diye yorgun bir sesle cevap verdi Serdyuk.

"Ah, her zamanki gibi derin ve kusursuz. Özellikle de bu hakikat düzeyine yükselbilmiş nadir atlılar için, imparatorluk sarayının birin-

ci avlusunda çiçek açmış bir portakal ağacı vardır ve... Çiçek açmış portakal ağacının yanına ne dikmek gerekir sizce?"

Serdyuk içini çekti, ismini bildiği yalnızca bir tane Japon bitkisi vardı.

"Neydi adı... hah! Sakura. Çiçek açmış bir sakura."

Kawabata bir adım geri gitti ve yine Tanrı bilir o akşam kaçınıcı defa eğildi. Gözlerinde yaşlar vardı.

"Evet, evet. Kesinlikle öyle. Birinci avluda portakal ve vişne çiçekleri; daha ileride. Sürüklenen Kokular Avlusu'nda mor salkımlı bir asma. Donmuş Çiçekler Avlusu'nda bir erik ağacı, Yansıyan Işık Avlusu'nda bir armut ağacı. Sizi sorgulayarak hakarete maruz bıraktığım için nasıl utanıyorum bir bilseniz. Ama, suç bende değil, inan bana, bunlar sadece..."

Ocağın çevresinde oturan kızlara bakarak iki kez elini çırpı. Kızlar ocağı ve etrafa saçılmış giysilerini toplayarak çabucak gardırobun içine çekildiler; pano arkalarından kapandı ve faks makinesinin üzerindeki birtakım beyazımtrak lekeler dışında daha birkaç dakika önce odanın içinde ihtiras ateşinin yandığını hatırlatacak hiçbir şey kalmadı.

"Bunlar sadece firmanın kurallarıdır," diye cümlesini tamamladı Kawabata.

"Daha önce de ifade etmeye çalıştığım gibi 'firma' kelimesi tam olarak doğru bir çeviri değil. Aslında 'klan' desek daha doğru olur. Ama bu kelimeyi zamanından önce kullanınca şüphe ya da korku uyandırabiliyor. Bu yüzden önce karşımızdakinin nasıl bir insan olduğunu anlıyor, ondan sonra ayrıntılara geçiyoruz. Yine de sizin vereceğiniz cevabı daha o büyüğü şiiri okuduğunuz anda anlamıştım..."

Kawabata hiç kıpırdamadan durdu ve gözlerini kapayarak, birkaç saniye sessizce dudaklarını oynattı. Gökyüzündeki yıldızlarla ilgili şiiri tekrarladığını düşündü Serdyuk, oysa kendisi bile tam olarak hatırlayamıyordu artık.

"Ne kadar olağanüstü kelimeler. Evet, tam o anda her şeyi apaçık gördüm. Ama kurallar var, çok sıkı kurallar ve ben size sorular sormak zorundaydım. Şimdi size söylemem gerekenlere geldi sıra. Firmamızın aslında daha çok bir klana benzediğini az önce söyledim, bu yüzden çalışanlarımızın da bu klanın üyeleri gibi davranması gerekir. Üzerlerine aldıkları sorumluluklar normal bir firmadaki sorumluluklardan çok

farklıdır. Kısacası, bizim klanımızın, yani Japonya'nın en eski klanının bir üyesi olarak görüyoruz sizi. Unvanınız da "Kuzey Barbaristan Şubesi Müdür Yardımcısı" olacak. Bu unvan biraz zorunuza gidebilir, ama bizim geleneğimiz Moskova'nın kendisinden bile daha eskiye dayanır. Bu arada Moskova özellikle yazları çok güzel oluyor. Bu unvanı almak için samuray olmak gerekiyor, sıradan insanlara böyle bir unvan verilemez. Bu yüzden işi kabul ediyorsanız, sizi samuray yapmalıyım."

"Ne iş yapacağım peki?"

"Hiçbir zorluğu yok. Belgeler, müşteriler falan. Dışarıdan bakıldığında herhangi bir firmada yapılan işlerden farkı yok, ama olaylara içsel yaklaşımınız evrenle uyum içinde olmalı."

"Ödeme nasıl oluyor?"

"Yılda 250 koku pirinç alacaksınız," dedi Kawabata, sonra kaşlarını çatarak kafasında bir şeyler hesapladı ve devam etti: "Şu sizin dolar hesabına göre kırk bin dolar ediyor."

"Dolar olarak alabilir miyim?"

"Nasıl isterseniz öyle alabilirsiniz," dedi Kawabata dudak bükerek.

"Kabul ediyorum," dedi Serdyuk.

"Bundan hiç kuşku yoktu. Şimdi, Taira klanının bir samurayı olmaya hazır mısınız?"

"Tabii ki."

"Yaşamınızı ve ölümünüzü klanımızın kaderine bağlamak istiyor musunuz?"

Ne kadar çok, ne kadar saçma sapan ayinleri var, diye düşündü Serdyuk. Hangi aralıkta yapıyorlar bunca televizyonu?

"İstiyorum," dedi.

Kawabata başıyla duvardaki resmi işaret ederek, "*Giri* zorunlu kıldığında şu kuş misali hayat çiçeğini uçurumun kenarından boşluğa fırlatmaya hazır olacak mısınız?" dedi.

Serdyuk resme bir kez daha baktı.

"Elbette olacağım. Çiçeği uçurumdan atıveririm, hiç sorun değil."

"Yemin eder misiniz?"

"Ederim."

"Mükemmel," dedi Kawabata, "Mükemmel. Son bir formalite daha var, ondan sonra bitiyor. Japonya'dan onay isteyeceğiz. Ama bir iki dakikadan fazla sürmez."

Fal&s makinesinin karşısına oturdu, kâğıt yığınlarının arasından temiz bir kâğıt çıkardı ve bir de fırça buldu.

Seryduk oturuşunu değiştirdi. Yerde oturmaktan ayakları uyuşmuştu, çalışırken kullanmak üzere bir tabure -küçük bir tane-getirmesine izin vermelerini rica etse fena olmayacaktı doğrusu. Sonra biraz daha saki kalmış mı diye baktı, ama şişe ortadan yok olmuştu. Kawabata kâğıda bir şeyler yazmakla meşgul olduğundan, Serdyuk şişenin yerini sormaya korkuyordu - ayının ahenginin bozulup bozulmayacağından emin değildi. Biraz önce ettiği yemini hatırladı. Yüce Tanrım, diye düşündü, hayatım boyunca ne kadar çok yemin ettim! Komünist Parti için mücadele etmeye yemin etmedim mi? Ettim. Çocukluğumdan beri en az beş kere ettim belki - beş kere, beş! Maşa'yla evlenmeye yemin ettim mi, etmedim mi? Elbette ettim. Dün de Temiz Göletlerden ayrıldıktan sonra o gerzeklerle birlikte içerken, bir şişe daha almayacağıma yemin etmedim mi? Bak bu yeminler nerelere getirdi beni; uçurumdan aşağıya çiçekler saçacakmışım.

Bu arada Kawabata fırçasını kâğıdın üzerinde gezdirmeyi bitirdi ve kâğıdı üfledikten sonra Serdyuk'a gösterdi. Kâğıdın üzerinde siyah mürekkeple çizilmiş kocaman bir kasımpatı vardı.

"Nedir bu?" diye sordu Serdyuk.

"Bir kasımpatı. Aramıza bir üyenin katılması tüm Taira klanı için o kadar büyük bir mutluluktur ki bu mutluluğu harflerle ifade etmek imkânsızdır. Böyle durumlarda liderlerimizi bilgilendirmek için bir çiçek çizeriz. Zaten tam da bahsettiğimiz çiçek bu. Şimdi Taira klanına ait olan yaşamınızı simgeliyor, aynı zamanda hayatın bir anlık olduğunu nihayet anladığınızı gösteriyor..."

"Anladım," dedi Serdyuk.

Kawabata kâğıdı bir daha üfledikten sonra faks makinesine yerleştirdi ve inanılmaz uzunlukta bir numarayı çevirmeye başladı.

Üçüncü denemesinde numarayı düşürdü. Faks birden canlandı, köşesindeki küçük yeşil lamba yandı ve kâğıt yavaşça faksın kapkara ağzının içinde kayboldu.

Kawabata faks makinesine gözlerini dikip öylece beklemeye başladı, kılı bile kıpırdamıyordu. Birkaç uzun ve yorucu dakika geçtikten sonra faks yeniden canlandı ve kara gövdesinin altından başka bir

kâğıt çıktı. Serdyuk bunun kendilerine verilen yanıt olduğunu hemen anladı. Kawabata kâğıdın tamamen çıkmasını bekledikten sonra fakstan kopardı, şöyle bir baktıktan sonra yavaşça Serdyuk'a döndü.

"Tebrikler. Candan kutlarım sizi. Cevap kesinlikle olumlu."

Kâğıdı uzattı. Serdyuk kâğıdı aldı ve üzerinde başka bir resim olduğunu gördü- bu seferki uzun, kavisli ve desenli bir sopaydı, bir tarafından küçük bir şey sarkıyordu.

"Bu nedir?" diye sordu.

"Hayattaki yeni konumunuzu simgeleyen bir samuray kılıcı," dedi Kawabata ciddiyetle. "Böyle olacağından hiç şüphem yoktu zaten, o yüzden size... şey... deyim yerindeyse pasaportunuzu armağan etmeme izin verin lütfen."

Bu sözleri söyledikten sonra teneke kaplı kulübeden aldığı kısa kılıcı verdi.

Kawabata'na sabit bakışlarından mı, yoksa kendi alkollü bünyesindeki kimyasal bir reaksiyondan mı bilinmez, Serdyuk birden o anın önemini ve ciddiyetini kavradı. Neredeyse diz çökecekti, ama tam zamanında bunu yapanların Japonlar değil ortaçağ Avrupa'sındaki şövalyeler olduğunu hatırladı - hatta belki şövalyeler bile değil, olağanüstü sıkıcı eski Sovyet filmlerinde şövalye rolü oynayan Odessa film stüdyosu aktörleri yapıyordu bu hareketi. Bu yüzden yalnızca elini uzattı ve soğuk ölüm silahını dikkatle kavradı. Kının üzerinde daha önce dikkat etmediği bir şekil vardı: Üç tane uçan turna resmi - siyah verniğin içine işlenmiş altın teller şaşıla bir güzellik vermişti kına.

Kawabata, Serdyuk'un gözlerinin içine bakarak, "Sizin ruhunuz bu kının içinde yatıyor," dedi.

"Çok güzel bir resim," dedi Serdyuk. "Bu bana turnalar hakkındaki bir şarkıyı hatırlattı. Nasıldı sözleri? Tamam hatırladım:

...Uçarken aralarında bir küçük boşluk vardı, belki benim yerim orasıydı..."

"Evet, evet," diye kesti Kawabata. "İnsan neden daha büyük bir boşluk istesin ki? Efendimiz Buda, tüm dünyayı sorunlarıyla birlikte iki turna arasındaki boşluğa yerleştirebilir. Hatta turnalardan birinin tüyleri arasındaki boşluklarda bile saklayabilir... Ne kadar şiirsel bir

akşam! Neden biraz daha içmiyoruz? Uçan turnaların arasındaki boşluğu doldurmanıza içelim."

Serdyuk, Kawabata'nın sözlerinde bir uğursuzluk sezer gibi oldu, ama önemsemedi; Kawabata'nın, bu şarkının ölü askerlerin ruhları hakkında olduğunu bilmesine imkân yoktu.

"Memnuniyetle, ama önce biraz izin verirsiniz ben..."

Birden kapının gürültüyle vurulduğunu duydu. Kawabata dönüp yüksek sesle Japonca bir şeyler söyledi, pano yana doğru kaydı ve aralıktan başka bir Güneyli yüz görüldü. Yüz bir şeyler söyledi ve Kawabata başını salladı.

Serdyuk'a dönerek, "Sizi birkaç dakika yalnız bırakacağım, sanırım önemli haberler gelmiş," dedi. Sonra da rafları işaret ederek devam etti: "isterseniz beklerken gravür albümlerine bakabilirsiniz. Ama istemezseniz kendinizle baş başa kalmanın tadını çıkarın."

Serdyuk başını salladı. Kawabata hızla odadan çıktı ve panoyu kapattı. Serdyuk raflara yaklaşarak bir süre rengârenk kitap sırtlarını seyretti, sonra odanın köşesine giderek hasırın üzerine oturdu ve başını duvara dayadı. Tüm bu gravürler onu artık hiç ilgilendirmiyordu.

Bina çok sessizdi. Yukarıda bir yerlerden çekiç sesleri geliyordu - herhalde odalardan birine çelik kapı takıyorlardı. Panonun arkasından birbirlerine fısıltıyla küfürler eden kızların sesi geliyordu; çok yakında olmalarına rağmen söyledikleri açık saçık sözleri tam duyamıyordu. Birbirine karışan sesler hafif, sakinleştirici bir mırıltıya dönüştü, sanki duvarın arkasında bir bahçe vardı da çiçek açmış vişne ağaçlarının yaprakları rüzgârla hışırdıyordu.

Derinden gelen bir inilti Serdyuk'u uyandırdı. Ne zamandır uyuduğunu bilemiyordu, ama uzun zaman geçmiş olmalıydı; Kawabata çoktan üzerini değiştirip tıraş olmuştu ve odanın ortasında oturuyordu. Üzerinde beyaz bir gömlek vardı, biraz önce karmakarışık olan saçları güzelce taranmıştı. Serdyuk'u uyandıran iniltinin kaynağı oydu; uzayıp giden bir ağıt yakıyordu. Kawabata sapından tuttuğu uzun bir kılıcın çeliğini beyaz bir kumaş parçasıyla siliyordu. Gömleğinin önü açıktı, altından tüysüz göğsü ve karnı görünüyordu.

Kawabata, Serdyuk'un uyandığını fark edince gülümseyerek ona doğru döndü.

"iyi uyudunuz mu?"

"Aslında tam olarak uyumuyordum, sadece..."

"Kestiriyordunuz, anladım. Aslında bu hayatta hepimiz sadece kestiriyoruz. Ancak hayat bittiği zaman uyanıyoruz. Büroya dönerken bir dereyi geçtiğimizi hatırlıyor musunuz?"

"Evet, patlamış borudan taşan suların oluşturduğu dereyi kastediyor olmalısınız."

"Borunun patlamasından bize ne? Derenin yüzeyindeki kabarcıkları hatırlıyor musunuz?"

"Evet, gerçekten büyük kabarcıklardı onlar."

Kawabata, "Gerçekten," diyerek kılıcı gözlerine yaklaştırıp dikkatle incelemeye başladı. "Gerçekten de bu dünya suyun üzerindeki kabarcıklar gibi. Öyle değil mi?"

Serdyuk onun haklı olduğuna karar verdi; arkadaşını ne kadar iyi anladığını ve duygularını paylaştığını göstermek için en uygun kelimeleri bulmaya çalıştı:

"O kadarla kalsa iyi," dedi dirseğinin üzerinde doğrularak. "Şey gibi... Bir düşüneyim... O kabarcıkların bir fotoğrafı gibi. Bir dolabın arkasına düşmüş ve orada fareler tarafından kemirilmiş bir fotoğraf gibi."

Kawabata bir kez daha gülümsedi.

"Siz gerçek bir şairsiniz. Bundan kesinlikle eminim."

Serdyuk coşmuştu: "Dahası var, belki de fareler daha oluşmadan kemirmeye başladılar o fotoğrafı."

"Mükemmel, kesinlikle mükemmel. Kelimeler böyle şiire dönüşür işte. Ama bir de hareketlerin şiiri vardır. Sözsüz olan en son şiirinizin de bugün zevkle dinlediğim sözlü şiirleriniz kadar mükemmel olacağını umarım."

"Ne demek istiyorsunuz?"

Kawabata kılıcını özenle hasırın üzerine koydu.

"Hayat belirsiz ve değişkendir. Hiç kimse akşamın neler getireceğini sabahtan göremez."

"Bir şey mi oldu yani?"

"Evet, bir şey oldu. Ticaretin savaşa ne kadar benzediğini siz de bilirsiniz. Taira klanının bir düşmanı var, çok güçlü bir düşmanı var hem de: Minamoto."

"Minamoto," diye tekrarladı Serdyuk. Bu sözü söylerken sırtında bir ürperti dolaştı. "Ne oldu peki?"

"Bugün gelen haberlere göre Tokyo borsasındaki alçakça bir ihanet yüzünden Minamoto Grubu, Taira A.Ş.'nin hisselerinin yarıdan fazlasını ele geçirdi. Bir İngiliz bankası ve Singapur mafyası da işin içinde, ama bunun önemi yok. Biz mahvolduk. Düşmanımız kazandı."

Serdyuk onun sözlerine bir anlam vermekle meşgul olduğundan herhangi bir şey söyleyemedi. Ama bu durumun hayra alamet olmadığı ortadaydı.

"Ama siz ve ben, Taira klanının iki samurayı... varoluşun değersiz kabarcıklarının ruhlarımızı gölgelemesine izin veremeyiz, değil mi?"

"Eee... Hayır."

Kawabata gaddarca bir kahkaha patlattı, gözleri inançla parlıyordu.

"Hayır, Minamoto küçüldüğümüzü ya da onurumuzu çiğnettiğimizi göremeyecek. Bu hayatı bırakıp giderken, bulutların arasında kaybolan beyaz turnalar gibi gitmeli insan. Böyle güzel bir anda yüreğimizde hiçbir dünyevi duyguya yer yok."

Altındaki hasırla birlikte sertçe olduğu yerde döndü ve Serdyuk'a doğru eğildi.

"Sizden bir iyilik isteyeceğim. Ben karnımı yarıdıktan sonra kafamı keser misiniz lütfen?"

"Ne?"

"Kafamı diyorum. Kafamı kesin lütfen. Biz buna son görev deriz. Eğer bunu isteyen bir samurayı reddederseniz onuruza büyük bir leke sürülmüş olur."

"Ama, ben hiç... Yani, daha önce..."

"Çok kolay Bir vuruşta halledersiniz. Fışşt!"

Kawabata hızla elini savurdu.

"Ama yapamayacağımdan korkuyorum," dedi Serdyuk. "Daha önce hiç böyle bir şey yapmadım."

Kawabata bir an düşündü, sonra birden yüzü karardı, sanki aklına ansızın korkunç bir düşünce gelmişti.

Eliyle tatamisine pat diye vurarak, "Yakında bu dünyayı terk etmem çok iyi olacak," dedi suçlu bir bakışla. "Ne kadar kaba ve duyarsız bir insanım ben!"

Elleriyle yüzünü kapatıp iki yana doğru sallanmaya başladı.

Serdyuk sessizce ayağa kalktı ve parmaklarının ucuna basarak panoya yaklaştı, sonra da panoyu sessizce yana itip koridora çıktı. Çıplak ayaklarının altındaki beton buz gibiydi, birden Kawabata ile birlikte saki aramak için karanlık ve sinsi sokaklarda yürüdükleri sırada çoraplarının ve ayakkabılarının koridorun girişinde, öğleyin onları bıraktığı yerde durdukları geldi aklına; bu arada ayağına ne giydiğini hatırlayamıyordu, zaten Kawabata ile birlikte sokağa nereden çıktıklarını ve içeri nereden girdiklerini de hatırlayamıyordu.

"Kaçmalıyım, hemen kaçmalıyım," dedi koridorun geniş kavisini dönerken, "önce kaçayım, sonra düşünürüm."

Güvenlik görevlisi Serdyuk'u görünce taburesinden kalktı.

"Bu saatte nereye gidiyoruz? Saat sabahın üç buçuğu," dedi esneyerek.

"Meşguldük," dedi Serdyuk. "Biliyorsunuz, görüşmedeydim."

"Pekâlâ," dedi güvenlik görevlisi. "Geçiş İzninizi görelim."

"Ne izni?"

"Çıkmak için geçiş izni."

"Ama girerken izin sormadınız."

"Doğru, sormadım. Ama çıkmak için soruyorum."

Masadan yayılan loş ışıktaki ayakkabılarının duvarın dibinde durduğunu gördü. Ayakkabıların bir metre ötesinde kapı, kapının dışında da özgürlük vardı. Serdyuk ayakkabılarına doğru küçük bir adım attı. Sonra bir adım daha attı. Güvenlik görevlisi umursamazca çıplak ayaklarına baktı.

"Ayrıca, burada bazı kurallar olduğunu söylemiştim size," dedi lastik copu havada çevirerek. "Alarm açık. Kapılar sabah sekize kadar kilitli kalacak. Eğer açarsam göz açıp kapayıncaya kadar aynasızlar buraya damlar. Bu da bir sürü laf kalabalığı ve bürokratik işlem demektir. O yüzden açamam. Tabii yangın ya da sel olmadığı sürece."

"Ama, bu dünya suyun üzerindeki kabarcıklar gibidir," dedi Serdyuk yılışık bir gülümsemeyle.

Güvenlik görevlisi gülerek başını salladı.

"Tabii, tabii. Nasıl bir yerde çalıştığımızı biz de biliyoruz. Ama benim o suyun neresinde durduğumu bilmiyorsunuz. Düşününüz ki suyun üzerindeki o kabarcıkların çevresinde yüzen emirler var. Bu

emirler o kabarcıklardan birine yansıdığı için kapıyı on birde kilitleyip sekizde açıyoruz. Tamam mı?"

Serdyuk, güvenlik görevlisinin sesinde hafif bir tereddüt sezerek iğneyi biraz daha derine batırmaya karar verdi.

"Bay Kawabata bu yaptığınıza çok şaşıracak," dedi. "Ciddi bir firmanın güvenliğinden sorumlusunuz ve en basit şeyleri bile size açıklamak zorunda kalıyorum. Dünyanın yalnızca bir serap olduğunu hemen anlamalıydınız..."

"Serap ha? Serap mı? Hımm," dedi güvenlik görevlisi düşünceli bir sesle, sonra da gözlerini karşısındaki duvarın çok ötesinde bir yerlere dikerek konuşmaya başladı: "Biz işimizi iyi biliriz. Acemi bir herife mi benziyorum yani? Hem zaten haftada bir eğitim seansları olur. Size bu kapının gerçek olduğunu söylemeye çalışmıyorum elbette. Ne düşündüğümü söyleyeyim mi?"

"Söyleyin, söyleyin."

"Bana göre hiçbir kapı maddi değildir, aslında varolmayan algı parçalarının geçici bir toplamından ibarettir."

"Çok doğru!" dedi Serdyuk, sevinçle ayakkabılarına doğru bir adım daha attı.

"Ama bu geçicilikler toplamını sekizden önce açmama imkân yok," dedi güvenlik görevlisi lastik copu avcuna pat-pat vurarak.

"Neden?"

Güvenlik görevlisi omuz silkti.

"Sen karma dersin, ben dharma derim, ama aslında hepsi aynı terane. Boşluk. Boşluk bile yoktur aslında."

"Vay be! Sana iyi eğitim veriyor olmalılar," dedi Serdyuk.

"Ne sanıyordun? Japon güvenlik görevlileri veriyor eğitimi."

"O zaman ne yapmam gerekiyor?" diye sordu Serdyuk.

"Yapacak bir şey yok. Sekize kadar bekle. Ayrıca sana bir geçiş izni çıkarmalarını söyle."

Serdyuk, güvenlik görevlisinin geniş omuzlarına ve elindeki copa son bir kez baktıktan sonra dönüp ayaklarını sürüyerek Kawabata'nın odasına doğru yürümeye başladı. Aslında görevliye kapıyı açtıracak belli kelimeler olduğu, ama kendisinin bu kelimeleri bulamadığı duygusunun pençesinde kıvranıyordu. Sutra'ları okusaydım Joker kelimeyi bulurdum, diye düşündü sıkıntıyla.

Güvenlik görevlisi arkasından bağırdı: "Baksanıza, geta giymeden ortalıkta dolaşmanız iyi olur. Yerler beton burada. Böbreklerinizi üşütürsünüz."

Yeniden Kawabata'nın bürosuna gelip sessizce panoyu açtığında, içeride ağır bir bayat içki ve kadın kokusu olduğunu fark etti. Kawabata hâlâ yüzü ellerinin arasında yerde oturuyor, iki yana doğru sallanıyordu; Serdyuk'un çıktığının farkına bile varmamış gibi görünüyordu.

"Bay Kawabata," dedi yavaşça.

Kawabata ellerini indirdi.

"Kendinizi kötü mü hissediyorsunuz?" diye sordu Serdyuk.

"Kendimi korkunç hissediyorum," dedi Kawabata. "Kesinlikle korkunç hissediyorum. Eğer yüz tane karnım olsa hepsini keserdim. Hayatımda hiç bu kadar utanmışımı hatırlamıyorum."

Serdyuk ona doğru eğilerek şefkatli bir sesle sordu: "Neden, sorun nedir?"

"Tutup sizden benim için son görevi yapmanızı istedim, önce ben harakiri yaparsam size hizmet edecek kimse kalmayacağını düşünemedim. Tanrım, ne kadar utanç verici."

"Bana mı?" dedi Serdyuk, doğrularak. "Bana mı?"

Kawabata da ayağa kalkıp parıldayan gözleriyle Serdyuk'a baktı: "Elbette. Sizin kafanızı kim kesecek? Grişa değil herhalde."

"Grişa kim?"

"Güvenlik görevlisi. Onunla konuşuyordunuz ya az önce. Copuyla kafa patlatmaktan başka işe yaramaz o. Kurallara göre kafanızın kesilmesi gerek, hatta tam kesilmeyecek ki bir parça deri onu tutsun. Yerde yuvarlanması ne kadar korkunç bir manzara oluşturur, düşünsenize! Oturun, oturun, ayakta kalmayın?"

Kawabata'nın bakışındaki hipnotik gücün etkisiyle ister istemez hasırlardan birinin üzerine oturdu. Gözlerini kaçırmak için yapabileceği başka bir şey yoktu çünkü.

"Doğrudan ve korkusuzca sonsuzluğa dönüş doktrinin harakiri konusundaki kısımlarını bilmediğinizden endişeleniyorum," dedi Kawabata.

"Ne?"

"Karnınızı nasıl yarmanız gerektiğini biliyor musunuz?"

"Hayır," dedi Serdyuk boş gözlerle duvara bakarak.

"Bunu yapmanın çeşitli yolları vardır. En basiti kılıcı yatay olarak çekmektir. Ama böyle yapmanın hiçbir özelliği yok tabii. Japonya'da bir söz vardır: Beş dakikalık bir onursuzluk ve Buda Amidha'yı görürsün. Saf Topraklara eski bir Lada'yla gitmeye benzer bu. Kılıcı dikey olarak çekmek biraz daha iyidir, ama alt sınıftan olanlar böyle yapar, biraz köylüce olduğu söylenebilir. Haç şeklinde de kesebilirsiniz ama bunu da pek tavsiye etmem. Dik bir haç yaparsanız Hristiyanlığa özlem duyduğunuz düşünülür. Çapraz bir haç yaparsanız Rus Donanma-sı'nın sancağı olan St. Andrews haçı çıkar ortaya, o zaman da sizin Karadeniz Donanması'ndan olduğunuzu sanırlar... ama siz denizci değilsiniz herhalde."

"Hayır, değilim," dedi Serdyuk duygusuz bir sesle,

"Ben de öyle düşünüyordum, onun da hiçbir manası yok o zaman. Birkaç yıl önce iki paralel çizgi şeklinde kesmek modaydı, ama o da çok zor. O yüzden benim tavsiyem karnınızı sol altından başlayıp sağ üstüne kadar çıkan ve sonra hafifçe ortaya dönen bir şekilde çapraz olarak kesmeniz. Estetik açıdan bakarsak kesinlikle çok etkileyici olacaktır, eğer öyle keserseniz muhtemelen ben de aynı yapacağım."

Serdyuk ayağa kalkmaya çalıştı, ama Kawabata omuzlarından tutup oturttu.

"Ne yazık ki, elimizi çabuk tutmak zorundayız," dedi içini çekerek. "Beyaz perdelerimiz ve uygun tütünümüz yok. Platformun kenarında bekleyen kılıcını çekmiş savaşçılar da yok... Sanırım Grişa var, ama ona da savaşçı denmez ki. Zaten savaşçılara gerek yok, yalnızca samurayın yeminini bozup harakiri yapmayı reddetmesi durumunda onlara iş düşer. Onu ölene dek köpek gibi döverler. Benim zamanımda hiç böyle olaylar olmadı. Çevrende kılıçlarını çekmiş adamlar... çeliğin üstünde güneşin parıltısı... ne kadar harika olur, bir düşünsenize. Şey, belki... Grişa'yı çağırmanı ister misiniz? Birinci kattan Şura'yı da çağırabilirim. Böylece gerçek aynе daha çok benzer."

"Zahmet etmeyin," dedi Serdyuk.

"Haklısınız, haklısınız. Ayinin asıl öneminin biçiminde değil, içeriğinde olduğunu anladınız demek."

"Anladım, anladım. Her şeyi anladım," dedi Serdyuk nefretle Kawabata'ya bakarak.

"O zaman her şeyin mükemmel gideceğinden eminim."

Kawabata yerden kısa kılıcı aldı, kınından çıkardı ve havada birkaç kez savurdu.

"İşe yarar. Şimdi bazı hatırlatmalar yapayım. Genellikle iki konuda sorun çıkar. Karnınızı kestikten sonra arkaya doğru devrilmemeli-siniz -çok çirkin görünür, ama bu konuda ben size yardımcı olurum-birde, kılıcın ucunu omurga kemiğine dayamanız gerekiyor. Böylece kılıcın sırtınızdan dışarı çıkmasına engel olabilirsiniz. Neyse onu da sizin için halledeyim..."

Üzeri yazılı faks kâğıtlarından bazılarını topladı -üzerinde kasım-patı resmi olan sayfanın da onların arasında olduğunu gördü Serdyuk bir deste haline getirip özenle çeliğe sardı ve yalnızca on beş santimlik bir kısmı açıkta bıraktı.

"İşte böyle. Kabzayı sağ elinizle, burayı da sol elinizle tutarsınız. Çok derine batırmayın, yoksa saplanıp kalır ve... Pekâlâ, sonra da yukarıya ve sağa doğru. Sanırım artık konsantre olmanız gerekiyor. Zamanımız dar ama bunun için biraz bekleyebiliriz."

Serdyuk çoktan transa girmiş, boş gözlerle duvara bakıyordu. Umutsuzluk içinde kurtulma yollarını düşündü; Kawabata'yı bir yana itip koridordan koşabilir ve... ama kapı kilitliydi ve elinde copuyla Grişa orada bekliyordu. Ayrıca birinci katta Şura adında biri daha olmalıydı. Teorik olarak polise telefon edebilirdi, ama Kawabata hemen yanıbaşında elinde kılıcıyla bekliyordu. Zaten polis gecenin bu saatinde kalkıp da gelmezdi. Ama en kötüsü, en can sıkıcı olanı, böyle bir şey yapmaya kalkarsa Kawabata'nın yüzünde belirecek olan şaşkınlıktı. Şaşkınlığın ardından öfke ve küçümsemeyle kırışacaktı yüzü. O gün birlikte yaşadıkları anlarda, Serdyuk'un ihanet etmek istemediği bir şey vardı, hatta bunun ne olduğunu da biliyordu; atlarını bağladıktan sonra birbirlerine okudukları şiirlerdi öylesine kutsal olan. Ortada ne gerçek atlar ne de gerçek şiirler vardı, ama buna rağmen yaşadıkları şeyler gerçektir; güneiden yazı müjdeleyerek esen rüzgâr kadar gerçektir, gökyüzündeki yıldızlar gibi gerçektir. Yaşadıklarının gerçek olduğundan en ufak bir şüphesi yoktu - yani, ancak o kadar gerçek olabilirdi. Peki, ya sabah sekizde açılacak olan kapının dışındaki dünya?.. Bir an için düşünceleri dağıldı ve çevresindeki sesleri duymaya başladı. Kawabata faksın yanında gözlerini kapatmış otururken kar-

m gurulduyordu. Serdyuk arkadaşının bu prosedürü kolayca ve mükemmel bir şekilde yapacağından emindi. Oysa, bu küçük Japon'un terk etmeye hazırlandığı dünya -eğer dünya derken insanın hayatı boyunca hissettiklerini ve yaşadıklarını kastediyorsak-, Filipp Kirkorov'un şarkıları eşliğinde her Allah'ın sabahı Serdyuk'un üzerine yıkılan pis kokulu Moskova sokaklarından çok daha çekiciydi.

Kirkorov'un nereden aklına geldiğini düşününce, duvarın ardında oturan kızların onun şarkılarından birini dinlediğini fark etti. Sonra kısa bir tartışma oldu, birisi hıçkırarak ağlamaya başladı ve bir düğmeye basıldı. Göremediği bir televizyonda haber programı başladı, ama Serdyuk'a kanal değiştirilmemiş de Kirkorov şarkı söylemeyi bırakıp normal bir ses tonuyla konuşmaya başlamış gibi geldi. Kızlardan birinin heyecanla fısıldadığını duydu:

"İşte! Bakın yine sarhoş! Chirac'ı nasıl kucakladığına bakın! Size söylüyorum, burnunun ucunu bile göremiyordur şimdi!"

Serdyuk birkaç saniye daha düşündü.

"Hepsinin canı cehenneme," dedi sonunda "ver şu kılıcı!"

Kawabata hızla ona doğru yürüdü, bir dizini yere dayayarak kılıcı ona uzattı.

Serdyuk, "Bekle," diyerek gömleğinin düğmelerini çözdü. "Tişörtün üzerinden yapabilir miyim?"

Kawabata biraz düşündü.

"Bir keresinde zorunlu olarak yapılmıştı. Takeda Katsueri 1454'de Okehajama Savaşı'nı kaybettiğinde av kıyafetinin üzerinden harakiri yapmıştı. O zaman sen de yapabilirsin."

Serdyuk kılıcı aldı.

"İ-h. Az önce söylediğim gibi sağ elinle kabzayı ve sol elinle de kâğıtla sardığım yeri tutacaksın, işte şöyle."

"Keseceğim bitecek, değil mi? Başka bir şey var mı?"

"Bir saniye bekle. Hemen geliyorum."

Kawabata odanın diğer tarafına koşup büyük kılıcını aldı, sonra da Serdyuk'un arkasına geçip kılıcı kaldırdı.

"Çok derinden kesmeniz gerekmiyor. Ama sıra bana geldiğinde ben derinden kesmek zorunda kalacağım. Bana yardım edecek ikinci bir kişi olmayacak. Siz şanslısınız. Güzel bir hayat yaşamış olmalısınız."

Serdyuk, kireç gibi bir yüzle gülümsedi.
"Diğer herkes gibi sıradan bir hayatım oldu."
"Ama gerçek bir savaşçı gibi ölüyorsunuz. Tamam ben hazırım. Hadi üçe kadar sayıp yapalım."
"Tamam."
"Derin bir nefes alın. Bir... İki... iki buçuk... Ve üç!"
Serdyuk kılıcı karnına batırdı.
Kâğıtlar tişörtünün üzerinde kırıştı. Fazla canı yanmıyordu ama kılıcın çeliği buz gibiydi.
Yerdeki faks makinesinin telefonu çalmaya başladı.
"Evet, öyle," dedi Kawabata. "Şimdi sağa ve yukarıya doğru. Daha derine, daha derine... Çok güzel, iyi gidiyor."
Serdyuk'un elleri titremeye başladı.
"Şimdi ortaya doğru çek ve iki elinle birden bastır. Güzel, aynen Öyle... çok iyi... şimdi birkaç santim daha..."
"Yapamam, çok canım yanıyor!"
"Ne bekliyordunuz ki?" dedi Kawabata. "Bir dakika lütfen."
Faks makinesinin yanına gidip ahizeyi kaldırdı.
"Alo! Evet! Evet burası. Tabii, 1996 model, üç bin kilometrede."
Serdyuk kılıcı yere atıp ellerini kanayan karnına bastırdı.
"Çabuk ol!" diye inledi. "Çabuk ol!"
Kawabata kaşlarını çatarak beklemesini işaret etti.
"Nasıl?" diye bağırdı ahizeye doğru. "Ne demek istiyorsun sen? Üç bin beş yüzün neresi çok kardeşim? Daha bir yıl önce beş bin verdim ben bu arabaya!"
Serdyuk'un gözlerinin ferisi, tam karşısındaki bir sinema perdesi kararıyormuşçasına sönmeye başladı. Yana doğru devrildi, ama daha omzu yere değmeden vücudu hissizleşmişti; artık yalnızca acı, sonsuz bir acı vardı. Kalp gibi çarpan kızıl bir sisin içinden Kawabata'nın sesini duydu:
"Ne demek hasarlı? Neresi hasarlıymış? İki küçük çizige kaporta hasarı mı diyorsun sen? Nee? Ne dedin? Sensin eşek! Hassiktir ordan bok kafalı! Nee? Sen git kendini düz!"
Ahizeyi sertçe kapattı, ama telefon hemen tekrar çalmaya başladı.
Telefon sesinin, Kawabata'nın küfürlerinin ve diğer her şeyin kendisinden çok çok uzaklarda olduğunu hissetti Serdyuk; hepsi de ger-

çekliğin o kadar önemsiz ayrıntılarıydı ki, neler olduğunu anlaması için bütün gücüyle dikkatini yoğunlaştırmaya çalışması gerekiyordu. Ama, konsantre olmaya çalışmak da çok anlamsız geliyordu: Serdyuk, bu konsantrasyonun, hayatın ta kendisi olduğunu fark etti. İnsan olarak yaşadığı hayat; tüm arzularıyla, umutlarıyla ve korkularıyla birlikte, bir an için aklına ilişen anlık bir düşünceden başka bir şey değildi. Şimdi Serdyuk-artık gerçekten Serdyuk olmamasına rağmen-tamamıyla renksiz bir boşlukta yüzüyor ve dayanılmaz bir sıcaklık veren çok büyük bir şeye yaklaştığını hissediyordu. En korkuncu da bu ateş soluyan dev gibi şeyin arkadan yaklaşıyor olmasıydı, yani gerçekte ne olduğunu görmesine imkân yoktu. Dayanılmayacak kadar kötü bir duyguydu bu; eski, tanıdığı dünyayı terk ettiği noktayı aramaya başladı umutsuzca. Mucizevi bir şekilde bu noktayı bulduğunda Kawabata'nın sözleri kulağının dibinde çın çın çınıladı:

"Adadakiler yapamayacağınızı sanıyorlardı. Ama ben bir an bile kuşku duymadım. Şimdi, izin verirseniz son görevimi yerine getireyim. Hiaaal"

Uzun süre hiçbir şey olmadı - aslında uzun süre geçtiğini söylemek tam olarak doğru değildi, çünkü zaman kavramı da yoktu. Sonra bir öksürük duyuldu, döşeme tahtaları gıcırdadı ve Timur Timuroviç konuşmaya başladı:

"Evet, Senya. Elinde kırık bir şişeyle ısıtıcının yanında öyle yatarken buldular seni. Kiminle birlikte içtiğini hatırlıyor musun?"

Cevap gelmedi.

"Tatyana Pavlovna, 2 cc lütfen. Evet, şimdi."

Birden köşeden Volodin'in sesi duyuldu: "Timur Timuroviç, onlar ruhları biliyor musun?"

"Öyle mi?" dedi Timur Timuroviç kibarca. "Kimdi bu ruhlar?"

"Taira ticarethanesindekiler. Yemin ederim öyleydiler. Onlarla birlikte olduğu için ölmek istiyormuş gibi davrandı. Belki de gerçekten istiyordu."

"Peki neden hâlâ hayatta?" diye sordu Timur Timuroviç.

"Üzerinde olimpiyat sembolü olan bir tişört giyiyordu."

olimpiyat oyunlarının Moskova'da düzenlendiği yılı hatırlıyorsunuz öyle değil mi? Her yerde o küçük sembollerden yok muydu? İşte bu tişörtün üzerinden kesti."

"Ne olmuş?"

"O sembolün büyülü bir hiyeroglif olduğunu sanıyorum. Bir kitapta okumuştum, eski zamanlarda bir rahibin her yanına koruyucu semboller çizmişler, ama kulaklarını unutmuşlar. Sonra Taira'nın ruhları gelmişler ve onun kulaklarını almışlar, çünkü başka hiçbir yerini görememişler."

"Peki neden gelmişler? Rahibe yani."

"Çok iyi flüt çalıyormuş."

"Haa, şu flüt. Sanırım bu yeterince mantıklı bir açıklama. Ama bu ruhların Dinamo Kiev taraftarı olmasında bir tuhaflık yok mu sizce?"

"Bunda şaşılacak bir şey yok," dedi Volodin. "Bazı ruhlar Sparta Prag'ı tutar, bazıları ÇSKA'yı. Neden bazıları da Dinamo Kiev'i tutmasın?"

lı hızlı çarpmaya başladı- arabanın makineli tüfek kulesi sarı buğday tarlalarına çevrilmişti. Kulenin kapağı açıldı ve Anna'nın kısa saçlı başını görebiliyordum. Makineli tüfeğin namlusu buğday tarlasına doğru ateş ediyordu; kalpağı ve boynundan ayaklarına kadar düğmeleri iliklenmiş siyah kaputuyla Çapayev, zırhlı arabanın yanında durmuş, kılıcıyla makineli tüfeğin ateş ettiği buğday tarlasını işaret ediyordu. Duruşu biraz yapmacık gibi geldi bana.

Resimdeki tren, büyük bir kısmı kâğıdın sınırları dışında kalan bir istasyona birkaç metre kala durmuştu. Tek görebildiğim, istasyonun kenarı ve üzerinde "Lozovaya Kavşağı" yazan bir levhaydı.

Anna'nın ateş ettiği düşmanları görmeye çalıştım ama buğday başaklarının arasına gizlenmiş belirsiz karaltılardan başka bir şey göremiyordum. Eserin yaratıcısının, bu askeri harekâtın kime karşı ve neden yapıldığı konusunda pek bir tikri olmadığı izlenimine kapıldım. Eserin yaratıcısına gelince, maalesef bu konuda hiç şüphem kalmamıştı:

Resmin altında büyük harflerle şunlar yazıyordu:

"LOZOVAYA KAVŞAĞI SAVAŞI"

Hemen yanına başka bir el yazısıyla,

"ÇAPAYEV KILIÇ SALLIYOR, PETKA SAYIKLIYOR"

yazılmıştı. Diğerlerine döndüm.

"Baylar! Hey! Baylar, sizce de terbiyeli insanlar arasındaki kabul edilebilirlik sınırını aşmıyor mu bu hareket? Bende aynı şeyleri yapmaya başlarsam ne olacak, ha.-" Söyleyin ne olacak?"

Volodin ve Serdyuk bakışlarını kaçırdılar. Maria duymamış gibi yaptı. Bu alçakça işi kimin yaptığını anlamak için bir süre daha gözümü dikip onlara baktım, ama hiçbir tepki vermedi. Gerçi, dürüst olmak gerekirse ben de olayı pek önemsemiyordum ve biraz yalandan öfkelenmişim. Daha çok re-

simle ilgileniyordum, ilk gördüğüm andan beri eksikli olduğu izlenimi uyanmıştı bende. Yeniden panoya dönerek beni huzursuz eden şeyin tam olarak ne olduğunu anlamaya çalıştım. Galiba sorun, savaş planıyla tren arasında -teknik olarak gökyüzünün olması gereken yerde- kâğıdın büyük bir kısmının bembeyaz olmasıydı. Bu beyazlık nedense, özellikle bırakılmış ve her şeyi içine çeken bir boşluk gibi göründü gözüme. Masaya giderek üzerindeki yığını biraz karıştırdım ve bir parça kan kırmızısı, bir parça da siyah boya çubuğu buldum.

Sonraki yarım saatimi buğday tarlasının üzerindeki boşluğa patlayan bombalar ve dağılan şarapnel parçaları çizerek geçirdim. Hepsini aynı şekilde çiziyordum: Siyah renkli küçük, yoğun bir bulut ve arkalarında koyu kırmızı izler bırakarak her yana dağılan parçalar.

İşimi bitirdiğimde, Van Gogh'un adını hatırlayamadığım ünlü bir tablosuna benzemişti resim. O tabloda da bir buğday tarlasının üzerinde, özensizce çizilmiş 'V' harflerine benzeyen kargalar vardı. Sanatçının bu dünyada ne kadar umutsuz bir durum olduğu geldi aklıma: Önce bu fikrin gururumu okşadığını hissettim, ama sonra bu fikrin sahteliği bir tokat gibi çarptı yüzüme. Yalnızca bayağılık değil, kurumsal denebilecek bir adilik vardı bu düşüncede: Sanatla uğraşanlar bunu bir şekilde hep tekrarlıyorlar ve kendi fildişi kulelerinden başlarını uzatıp aşağıya bakmaya zahmet bile etmiyorlardı. İyi ama bir makineli tüfekçinin ya da mesela bir asistanın hayatının sonucu farklı mıydı? Anlamsızlıklar onlara daha mı az acı veriyordu? Var olmanın muazzam trajedisi gerçekten de insanların hayatları boyunca uğraştıkları işlerle bağlantılı mıydı?

Oda arkadaşlarıma döndüm. Serdyuk ve Maria, Aristoteles büstüne dalıp gitmişlerdi (Maria o kadar yoğunlaşmıştı ki dili ağzının bir kenarından dışarı sarkıyordu), ama Volodin resmin üzerinde yaptığım değişiklikleri dikkatle izliyordu. Ona baktığımı görünce yüzünde meraklı bir gülümseme belirdi.

"Volodin, size bir şey sorabilir miyim?" dedim.

"Ne demek, buyurun sorun".

"Mesleğiniz nedir?"

"İş adamıyım, bugünlerde taktıkları isimle. Yeni Rus'lardanım yani. En azından öyleydim. İyi ama, durup dururken niye sordunuz."

"Öylesine sordum. İnsanlar sanatçının trajedisi, sanatçının trajedisi deyip duruyorlar. Peki neden özellikle sanatçı.' Pek adil bir durum değil bence. Aslında sanatçılar çok göze çarpan kişiler ve bu yüzden hayatta karşılaştıkları sorunlar da halk arasında fazla yayılıyor... Ama insanlar hiç düşünüyorlar mı?.. Şey... Bir iş adamı da göze çarpar ama... mesela bir şoförü hatırlarlar mı? Hayatı ne kadar trajik olursa olsun, bundan kimin haberi olur ki?"

"Bence soruna bakış açınız tamamıyla yanlış Pyotr," dedi Volodin.

"Ne demek istiyorsunuz?"

"Kavramları karıştırıyorsunuz. Sanatçının ya da şoförün hayatında trajedi olmaz. Sanatçının ya da şoförün zihninde gerçekleşir trajedi."

"Efendim?"

Volodin, "Tamam, tamam," gibi bir şeyler mırıldanarak resmine geri döndü. Volodin'in sözleri ancak saniyeler sonra kafamda bir anlam kazandı, fakat enjeksiyonun zihnimde yarattığı bulanıklık herhangi bir tepki vermemi engelledi.

Ben de resmime geri döndüm, siyah boyayı bitirinceye kadar tarlanın üzerinden yükselen siyah duman sütunları çizdim. Şarapnel patlamalarının siyah noktalarıyla duman sütunları birleşince resim iyice yılgın ve umutsuz bir havaya büründü. Birden kendimi kötü hissettim ve saldırganları biçmek için ufuktan kopup gelen minik atlı figürleri çizmeye başladım.

"Hayatınızın fırsatını kaçırmışsınız, siz bir savaş ressamı olmalıydınız," dedi Volodin. Zaman zaman dönüp yaptığım resme bakıyordu.

"Bunu sizin söylemeniz çok hoş doğrusu," dedim. "Kamp ateşindeki patlamayı çizip duran ben miyim sanki?"

"Ne kamp ateşi, ne patlaması?"

Resimlerinin asılı olduğu duvarı işaret ettim.

"Onun kamp ateşindeki patlama olduğunu mu düşünüyorsunuz. Ne diyeyim ki ben size? Artık hiçbir şey paklamaz sizi."

Alınmış görünüyordu.

"Ne öyleyse?" diye sordum.

"Cennetin nurunun dünyaya inişi. Yukarıdan aşağıya doğru geldiğini görmüyor musunuz? Özellikle öyle çizdim ben onu."

Bu sözleri bana bir sürü şey düşündürdü.

"Sizi cennetin nuru yüzünden burada tutuyorlar, diyebilir miyiz?"

"Diyebiliriz."

Kesinlikle nezaketimden ödün vermeden devam ettim: "Hiç şaşırmadım. Sizin sıradan bir insan olmadığınızı hemen anlamıştım zaten. Peki sizi tam olarak neyle suçluyorlar; bu nuru görmekle mi, yoksa nuru gördüğünüzü başkalarına anlatmaya çalışmakla mı?"

"Bu nurun kendisi olmakla. genellikle böyle olur."

"Bunu şaka olarak alıyorum. Gerçekte neyle suçlanıyorsunuz?"

Volodin omuz silkti.

"Sizin yaşlarınızda iki yardımcım vardı," dedi. "Bilirsiniz işte; gerçekliğin lağımcıları, bugünlerde onlarsız bir iş yapmak mümkün değil. Resimlerde de varlar zaten - bakın, şu iki gölge. Her neyse, onlarla derin felsefi düşüncelerimi paylaşmayı âdet edinmiştim. Bir gün ormana gittik ve orada - nasıl açıklanır bilemiyorum ama- her şeyin nasıl olduğunu gösterdim onlara. Hatta ben göstermedim, onlar kendileri gördüler. İşte resimlerde de o an tasvir ediliyor zaten. Bunun öyle bir etkisi oldu ki, bir hafta sonra koşa koşa gidip beni ihbar ettiler. Geri zekâlı herifler, her birinin en az onar tane leşi vardı, ama yine de ihbar edecekleri şeyin yanında bunun çok önemsiz olduğunu düşündüler. Modern insan hâlâ en ilkel içgüdülerle hareket ediyor, bundan hiç kuşkunuz olmasın."

Bambaşka bir şeyi düşünerek, "Gerçekten haklısınız," diye cevap verdim.

Bir süre sonra Barbolin geldi ve öğle yemeği için küvetlerin olduğu odanın tıpatıp aynısı olan bir odaya götürdü bizi, tabii burada küvetler yerine bir servis tezgâhının yanına dizilmiş uzun plastik masalar vardı. Masalardan birine servis yapılmıştı. Yemek yerken neredeyse hiç konuşmadık. Çorbamı bitirip yulaf ezmesini yemeye başladığımda, birden Volodin'in tabağını bir yana itip dik dik bana bakmaya başladığını fark ettim. Önce fark etmemiş gibi yapmaya çalıştım, ama daha sonra dayanamadım ve ben de cesurca onun gözlerine baktım. Sanki az önce yiyecek gibi bakan o değilmiş gibi dostça gülümseyerek konuşmaya başladı:

"Pyotr, biliyor musunuz, sanki sizinle çok hassas bir durumda -yani, en azından benim için- karşılaşmışız gibi bir his var içimde."

Kayıtsızca omuzlarımı kaldırdım.

"Acaba şans eseri ateşlerin arasında dans eden, kırmızı yüzlü, üç gözlü ve kafataslı kolye takan birini tanıyor olabilir misiniz? Ne dersiniz.' Şöyle çok uzun bir adam. Altı elinde altı kılıç var."

Kıbarca cevap verdim: "Belki tanıyorumdur, ama sizin sandığınız kişi mi bilemem. Bahsettiğiniz özellikler çok genel çünkü. Herkes olabilir."

Volodin, "Anlıyorum," diyerek tabağına geri döndü.

Bardağıma biraz çay koymak için çaydanlığa uzandım ama Maria başını iki yana salladı.

"İçmeseniz daha iyi. Bromür cinsel gücünüzü azaltır."

Volodin ve Serdyuk onun söylediklerini hiç umursamadan çaylarını içtiler.

Yemekten sonra koşullarımıza döndük ve Barbolin hemen ortadan kayboldu. Üç arkadaşım bu rutine alışkın görünüyorlardı ve yataklarına yatar yatmaz uykuya daldılar. Ben de sırtüstü yatıp bir süre tavanı seyrettim ve kafamın tama-

mıyla boş olmasının tadını çıkardım - herhalde bu da sabahki enjeksiyonun bir sonucuydu.

Aslında kafamın tamamıyla boş olduğu pek söylenemezdi, çünkü düşüncelerden tamamıyla arınmış olan bilincim ne olduklarını düşünmeksizin dışarıdan gelen etkenlere cevap vermeye devam ediyordu. Kafamda hiçbir düşünce olmadığını fark ettiğim sırada, kafamda hiçbir düşünce olmadığı düşüncesi vardı kafamda. Ru yüzden kafamda gerçekten hiçbir düşünce olmamasının mümkün olmadığına karar verdim, çünkü öyle olsa bunun bilincine varamazdım - varolmama-ya denk bir durum olurdu bu. Yine de olağanüstü bir durumdaydım, insan zihninin günlük iç çatışmalarından dolayı içine düştüğü durumla hiç alakası yoktu. Kendi psikolojik süreçlerinden haberi olmayan insanlara özgü olan bir özelliğe her zaman hayran olmuşumdur; böyle bir insan uzun süre dış etkilere yalıtık kalabilir, yaşamsal ihtiyaçların eksikliğini duymaz, sonra ansızın, kendiliğinden oluşan bir psikolojik süreç yaşar ve dış dünyada önceden tahmin edilemeyecek bir dizi faaliyet gerçekleştirmeye sürüklenir. Onu gözleyen kişiye bunlar çok tuhaf görünür: Sırtüstü yatan bir adam, bir saat, iki saat, üç saat öylece yatar; sonra birden yerinden fırlar, terliklerini giyer ve bilinmez bir yere doğru yola çıkar. Anlaşılmaz bir sebepten yapmıştır bunu; hatta hiçbir sebep yoktur belki, düşünceleri tamamıyla gelişigüzel bir yöne doğru kayıp gitmiştir. Çevresindekilerin çoğu bundan hoşlanır ve dünyanın kaderini bu kafadan kontak kişiler belirler.

Yatağımın çevresindeki evren binbir türlü sesle doluydu. Bazılarını tanıyordum bu seslerin: Alt kattan gelen çekiç sesleri, uzakta bir yerlerde rüzgârla çarpan bir pencere kanadı, kargaların gıkılaması - ama seslerin çoğunun kaynağı belirsizdi. İnsan fosilleşen zihnini boşaltmayı başardığı anda, nasıl da yeni yeni şeyler hücum ediyor kafasına! Duyduğumuz seslerin çoğunun kaynağını bilmekten bile aciziz, dedim kendi kendime. Sanki diğer şeyler hakkında ne biliyoruz ki? Peki bu kadar az bilgimizle hayatımıza ve yaptıklarımıza bir açıklama

getirmeye çalışmanıza ne demeli? Kimileri de, Timur Timuroviç 'in uyguladığı fantasmagorikal sosyal yapı tiplerini kullanarak, başka bireylerin kişiliklerinde gerçekleşen iç süreçlere bir açıklama getirmeye çalışıyordur belki, diye düşünürken onun masasının üzerinde gördüğüm kalın dosya geldi aklıma aniden. Sonra da Barbolin'in çıkarken kapıyı kilitlemeyi unuttuğunu hatırladım. Dâhiyane bir plan beliriverdi zihnimde.

Etrafı incelemeye başladım. Dinlenme saati başlayalı ancak yirmi dakika olmuştu ve koğuş arkadaşlarımın hepsi uyuyorlardı. Sanki tüm bina da onlarla birlikte uyuyordu; bu yirmi dakika içinde koğuş kapısının önünden tek bir kişi bile geçmemişti. Dikkatle battaniyemi açtım, ayaklarımı terliklerin içine soktum ve ayağa kalkıp ses çıkarmadan kapıya doğru ilerledim.

"Nereye gidiyorsun." diye bir fısıltı geldi arkamdan.

Cieriye döndüm. Maria odanın köşesinden gözlerini dikmiş bana bakıyordu. Başına kadar çektiği battaniyenin kıvrımları arasındaki küçük bir delikten görüyordum gözlerini.

"Tuvalete gidiyorum," dedim ben de fısıltıyla.

"Ucuz kahramanlık yapmaya kalkma, işeyeceksen lazımlık şurada. Seni dışarıda yakalarlarsa izolasyon hücresinde en az bir gün kalırsın."

"Dizlerimin üstünde yaşamaktansa, ayakta ölmeyi yeğlerim," diye fısıldadım ve sessizce koridora süzıldüm.

Koridor boştu.

Timur Timuroviç 'in bürosunun yüksek bir kemerli pencerenin yanında olduğunu, pencereden dışarı bakınca büyük bir ağacın tepesinin görüldüğünü hayal meyal hatırlıyordum. İleride, koridorun sağa döndüğü yerde muşambanın üzerine vuran güneş ışınlarını görebiliyordum. İyice eğilerek köşeye kadar gittim ve pencereyi buldum. Yanındaki büronun kapısını da muhteşem yaldızlı kapı kolu sayesinde hemen tanıyıverdim.

Kulağımı anahtar deliğine dayayıp birkaç saniye bekledim. İçeriden hiç ses gelmiyordu, nihayet kapıyı hafifçe ara-

lamaya cesaret edip başımı içeri uzattığımda odanın boş olduğunu gördüm. Masanın üzerinde bir sürü dosya vardı, ama en kalın dosya, yani benim dosyam (görünüşünü çok iyi hatırlıyordum) yerinde yoktu.

Umutsuzlukla çevreye bakındım. Posterdeki parçalanmış adam insanlık dışı bir iyimserlikle beni izliyordu; midem bulanmaya, dizlerim titremeye başladı. Asistanların her an içeri girebilecekleri duygusuna kapıldım birden. Tam geriye dönüp koridora doğru koşacaktım ki masanın üzerindeki kâğıtların altında açık duran bir dosya dikkatimi çekti. En üstteki kâğıdı okumaya başladım:

"Reçetedeki Taurepam enjeksiyonu uygulamaları hidrolik süreçleri incelemektedir. Amaç: Konuşma ve motor fonksiyonların engellenmesi için psiko-motor kompleksinin eşgüdümlü aktivasyonu..."

Altında Latince bir şeyler yazıyordu. Kâğıtları bir yana çekip dosyanın kapağındaki başlığı okudum:

"Vaka: Pyotr Boşkov."

Timur Timuroviç 'in sandalyesine oturdum.

Dosyanın en başında bulunan bir tomar kâğıdın üzerindeki mavi mürekkep uzun zaman önce ölmüş ve gömülmüş kişilerden bahseden belgelerdeki gibi eskilikten morarmıştı. Kısa süre içinde okuduğum şeylere dalıp gittim.

Çocuklukta herhangi bir psikolojik sapmaya rastlanmıyor. Neşeli, sevecen bir çocuk; ergenliğe geçiş öncesi sosyal bir karakter. Okulda başarılı, fazla estetik değeri olmayan şiirler yazmayı seviyor. İlk patolojik sapkınlıklar on dört yaşında kaydediliyor. Kendini izole etme eğilimi ve dış etkenlere bağlı olmayan alınganlık gözlemleniyor. Anne-babasının söylediğine göre "ailesini terk ediyor", yani duygusal bir yabancılaşma yaşıyor. Arkadaşlarından kopuyor - soyadı "Boşkov" ile dalga geçtikleri mazeretiyle açıklıyor bunu. Coğrafya öğretmeninin de aynı şeyi yaptığını, ona sürekli "boş kafa" dediğini söylüyor. Daha sonra, okuldaki gelişimi yavaşlıyor. Bu sırada yoğun olarak felsefeyle ilgileniyor -Hume, Berkeley,

Heidegger'in eserlerini okuyor- boşluk ve yokluğun felsefi yönleriyle bir şekilde ilgili olan tüm eserleri okumuş denebilir. Sonuç olarak en basit olaylara bile "metafizik " açıdan bakmaya başlıyor, "Yaşamının yiğitçe cesareti" konusunda yaşlılarından daha üstün olduğunu söylüyor Sık sık okuldan kaçmaya haşlayınca ailesi onu bir doktora götürmek zorunda kalmış.

Psikologla gönüllü olarak bağ kuruyor. Güvenilir İç dünyasını şöyle açıklıyor: "Dünyayı özel bir şekilde algılıyormuş." Hasta, çevresindeki tüm nesneleri "uzun uzadıya düşünüyor". Psikolojik faaliyetlerini açıklarken, düşüncelerinin "her bir fenomeni özüne doğru kemirmekte" olduğunu ifade ediyor Düşünme faaliyetinin bu özelliği sayesinde "sorulan her soruyu, her kelimeyi ve her harfi analiz ediyor, kdi kırk yararcasına zihninde evirip çeviriyor" bu arada zihninde "birbiriyle tartışan sayısız kendisinin ahenkli korosunu duyuyor". Fazla kararsız hale gelmesini de "eski Çin" deneyimiyle açıklıyor; ikinci olarak da şu gerçek var ki: "İçindeki çatışmaların yarattığı ölçekler ve renkler girdabından bir şey anlamak çok zor". Diğer yandan, söylediğine göre onda "özgür düşüncenin kanat çırpışları" yeteneği varmış, bu yüzden "diğer fanilerden üstünmüş ". Bu anlamda yalnızlıktan ve çevresindekileri anlayamadığından yakınıyor. Hasta, hiç kimsenin "onun dalga boyunda " düşünme yeteneğine sahip olmadığını söylüyor.

Sıradan insanların asla ulaşamayacağı şeyleri duyup gördüğüne inanıyor. Mesela, perdenin ya da masa örtüsünün kıvrımları, belki duvar kâğıdının desenleri arasında "hayatın güzelliğini" ifade eden çizgiler ve şekiller görüyor Kendisinin söylediğine göre bu onun "altın şansı", yani "varolmanın gönülsüz kahramanlığını" her gün tekrarlamasının tek nedeni.

Geçmişteki büyük filozofların tek mirasçısının kendisi olduğunu düşünüyor. Uzun uzun "Millet önünde yapacağı konuşmayı" prova ediyor. "Kend i gelişiminin" nerede olduğundan bağımsız olarak" doğru yolda" ilerleyeceğine emin olduğu için, sinir hastalıkları hastanesine yatırılmış olmaktan rahatsız olmuyor.

Bazı yerlerin altı, kalın uçlu, mavi bir kalemle çizilmişti. Sayfayı çevirdim. Sonraki metnin başlığında "organoleptik endikasyonlar" yazıyordu ve metnin kendisi de bir sürü Latince terimle doluydu. O sayfaları çabucak geçtim. Mürekkebi morarıp hafifçe dağılmış sayfalar dosyaya tutturulmamıştı bile - herhalde başka bir dosyadan buraya alınmıştı. Sonra, başlangıcına kartondan ayraç konmuş olan en kalın kısma geldim. Kapağında şunlar yazıyordu:

PETERSBURG DÖNEMİ

(Hayallerin en yoğun olduğu yeri anlatmak için kullanılan geçici bir başlıktır. Hastanın tekrar tekrar yatırılması gerekmiştir.)

Ama, ikinci kısımdan tek bir kelime bile okumam mümkün olmadı. Koridordan Timur Timuroviç'in sesinin geldiğini duydum, birine bir şey izah etmek için hararetle konuşuyordu. Masanın üzerindeki kâğıttan hemen içeri girdiğimde durdukları hale getirerek pencereye koştum ~ perdelerin arkasına saklanmayı düşünmüştüm ama perdelerle cam arasına kâğıttan olsam bile yine de sığamayacağımı gördüm.

Timur Timuroviç'in homurdanan sesi kapıya iyice yaklaşmıştı. Anlaşılan asistanlardan birinin kıyafetine verip veriyordu. Kapıya doğru sessizce yaklaşıp anahtar deliğinden dışarı baktım. Hiç kimse görünmüyordu, herhalde büronun sahibi ve yanındaki daha köşeye ulaşmamışlardı.

Ondan sonra yaptığım şey daha çok içgüdüsel oldu. Hemen ofisten çıktım, ayak uçlarıma basarak karşıdaki kapıyı açtım, karanlık ve tozlu temizlik dolabının içine daldım. Tam zamanında hareket etmiştim. Koridordaki konuşma birden kesildi ve birkaç saniye sonra kapının aralığından Timur Timuroviç'i gördüm. Kendi kendine küfür ederek bürosuna girdi. Otuz beşe kadar saydıktan sonra (neden otuz beşe kadar saydım bilmiyorum, bu sayıyla ilgili hiçbir anım yoktu) koridora fırladım ve sessizce koşarak koğuşa döndüm.

Döndüğümü kimse fark etmedi - koridor boştu ve koğuş

arkadaşlarım uykudaydı. Yatağıma yattıktan birkaç dakika sonra koridordan bir kalk borusunun ahenkli notaları duyuldu, hemen ardından Barbolin içeri girdi ve koğuşı dezenfekte edecekleri için bugün ikinci bir pratik estetik terapisi seansı yapılacağını söyledi.

Çevredeki tımarhane atmosferi insanda mutlak bir itaat-kârlık yaratıyor olsa gerek; ne bir yakınma, ne de bu kadar saat Aristoteles çizilemeyeceğine dair bir söz duyuldu. Sadece, Maria kendi kendine anlaşılmaz bir şeyler mırıldandı. Sol tarafından kalkmış gibi görünüyordu. Herhalde kötü bir rüya görmüştü, çünkü kalkar kalkmaz aynanın başına geçip dikkatle yüzünü incelemeye başladı. Gördüğü şeyi pek beğenmemişti anlaşılan; dakikalarca göz altlarına masaj yaptı, parmaklarıyla şakaklarını ovaladı.

Maria pratik estetik odasına biraz geç kaldı; içeri girdiğinde, bizim gibi Aristoteles çizmeye pek niyetli görünmüyordu. Bir köşeye oturup başının çevresine sarı bir kuşak bağladı, kendi psikolojik gökyüzünde esen rüzgârlardan saçlarını korumaya çalıştığı çok açıktı, sonra da sanki hayatında ilk defa görüyormuş gibi gözlerini dikip bize bakmaya başladı.

Odanın içinde hiç rüzgâr olmasa da, onun oturduğu yerde kara bulutlar toplanmıştı anlaşılan. Volodin ile Serdyuk'un Maria'yı dikkate bile almadıklarını görünce, küçük ayrıntıları gereğinden fazla önemseciiğime karar verdim. Ama yine de sessizlik beni huzursuz etti ve en sonunda sessizliği bozmak için bir şeyler yapmaya karar verdim.

"Affedersiniz Bay Seryduk, sizi biraz lafa tutarsam bana kızmazsınız değil mi?"

"Hiç önemli değil, hangi konuda isterseniz konuşabiliriz."

"Sorduğum sorulardan alınmayacağınızı umuyorum. Buraya nasıl geldiğinizi sorabilir miyim acaba."

"Öbür dünyaya ait olduğum için," dedi Serdyuk.

"Gerçekten mi? İyi de, öbür dünyaya ait olmak neden hastaneye kapatılma sebebi olsun ki?"

Serdyuk uzun uzun gözlerime baktı.

"Benim vakamı, *delirium tremens* kaynaklı intiharsal ba-

şıboşluk sendromu olarak kayda geçtiler. Ancak kimse bunun ne olduğunu bilmiyor."

"Beni biraz daha aydınlatır mısınız?"

"Ne söyleyebilirim ki? Nagorne yolundaki bir bodrumda yatıyordum yalnızca - hayli kişisel ve çok önemli nedenlerden dolayı oradaydım. Bilincim tamamıyla, hatta ızdırap verecek kadar yerindeydi. Sonra otomatik silahı ve el lamba-sıyla bir polis belirdi. Belgelerimi istedi, ben de gösterdim. Sonra da para istedi tabii. Cebimdeki yirmi rublenin hepsini verdim. Parayı aldı ama oyalanmaya devam etti, gitmeye niyeti yoktu. Yüzümü duvara çevirip onu umursamayabilirdim aslında, ama gidip onunla konuşmak zorunda kaldım: Ne diye çevremde dolanıp duruyorsun, çevrede haydut mu kalmadı, gibisinden şeyler söyledim. Bu aynasız konuşmayı seviyordu, - birkaç dakika sonra üniversitede felsefe okuduğu ortaya çıktı. Hayır, aslında gereğinden fazla haydut var, ama sosyal düzeni bozmuyorlar, dedi. Ne demek istiyorsun, dedim. Sıradan bir haydudu tarif etsene bana, dedi. Nasıl bir şeydir sıradan haydut? Ona baktığın zaman aklındaki tek şeyin birilerini soymak ya da öldürmek olduğunu bilirsin. Soyulan kişinin kendisi de düzeni bozmuyor zaten. Sadece patlamış kafasıyla yatıp, az önce soyuldum galiba, diye düşünüyor. Sen de orada yatıyorsun -bunu bana söylüyordu- bir şeyler düşündüğünü görüyorum... Sanki çevrendeki hiçbir şeye inanmıyormuş gibisin ya da en azından şüphelerin var gibi."

"Siz ne söylediniz?"

"Ne mi söyledim? Belki de şüphelerim olduğunu kabul ettim. Uzakdoğu destanları bu dünyanın bir hayal olduğunu söyler bize - onun anlayabileceği şekilde basitleştirerek Uzakdoğu destanlarından bahsettim ona. Ben konuşurken birden kıpkırmızı kesildi: 'Ne bok yediğini sanıyorsun? Ben üniversiteyi bitirdim, tezimi Hegel üzerine verdim ve şimdi burada otomatik silahla geziyorum, sense gidip Bilim ve Din'den bir iki sayfa okumuşsun. Şimdi karşıma geçmiş, bir bodrumda sürünüp dünyanın gerçekliğinden şüphe edebileceğini mi

söylüyorsun?' Kısacası, laf lafı açtı, beni önce istasyona, sonra da buraya getirdiler. Karnımda bir sıyrık vardı -şey, kırık bir şişe kesmişti- bu yüzden intihar girişimi diye yazdılar."

Maria birden söze karıştı: "Ben olsam dünyanın gerçekliğinden şüphe edenleri toplayıp içeri tıkarıdım. Onların yeri tımarhane değil hapishanedir, hatta varsa daha kötüsüdür."

"Nedenmiş o." dedi Serdyuk.

"Açıklamamı mı istiyorsun." dedi Maria düşmanca bir sesle. "Gel de sana bir açıklama yapayım."

Sandalyesinden kalkıp pencereye gitti, Serdyuk yanına gelinceye kadar bekledikten sonra kocaman pazularını oynatarak kolunu kaldırdı ve dışarıyı gösterdi.

"Şuradaki Mercedes 600'ü görüyor musun.""

"Evet," dedi Serdyuk.

"O da mı hayal sence."

"Büyük olasılıkla."

"O hayale binip gezenin kim olduğunu biliyor musun? Tımarhanemizin ticari müdürü. Adı Vovçik Maloi, Nictzsche'nin görüşlerini benimsemesiyle tanınır. Onu gördün mü hiç?"

"Evet."

"Onun hakkında ne düşünüyorsun?"

"Haydutluğu yüzünden akıyor."

"İyi düşün; o haydut kendine böyle bir araba alabilmek için en az on kişiyi öldürmüş olabilir. Eğer bu araba hayalse o kadar insan bir hiç için mi hayatlarından oldular? Ne oldu, neden sustun? Düşündüğün şeylerin nereye vardığını anladın mı şimdi?"

"Anladım," diyerek üzüntüyle sandalyesine geri döndü Serdyuk.

Maria'nın canı yeniden resim yapmak istedi ansızın. Köşede duran dosyasını alıp yanımıza oturdu.

Gözlerini kısıp Aristoteles büstüne bakarken konuşmaya başladı: "Hayır bir gün buradan çıkmak istiyorsan gazete okumalı ve okurken gerçek duygular hissetmelisin. Tekrar dünyanın gerçekliğinden şüphe etmeye başlamaman gerekir. Sovyet iktidarı sırasında hepimiz bir hayal dünyasındaydık.

Ama şimdi dünya gerçek ve bilinebilir bir hale geldi. Anladın mı?" Serdyuk sesini çıkarmadan çizmeye devam etti. "Eee, haklı değil miyim?" "Bunu söylemek çok zor," dedi Serdyuk sıkıntıyla. "Gerçek olduğunu düşünmüyorum. Ama uzun zaman önce bilinebilir olduğunu fark etmişim. Senin ter kokundan anlaşıyor."

Sertleşmeye başladığını hissettiğim tartışmayı daha zararsız bir alana çekmek için araya girdim: "Baylar, neden özellikle Aristoteles'i çizdiğimizi biliyor musunuz?"

"Aristoteles bu mu yani?" dedi Maria. "Demek yüzü bunun için bu kadar ciddi. Artık neden onu çizdiğimizi Tanrı bilir. Belki de depoda ilk gözlerine çarpan şey bu olmuştur."

"Salaklaşma Maria," dedi Volodin. "Burada hiçbir şey rastlantı değildir. Daha biraz (ince her şeyin gerçek ismini kullanan sen değil miydin? Bu tımarhanede ne yaptığınızı sanıyorsun? Bizi yeniden gerçekliğe döndürmek istiyorlar. Burada oturup Aristoteles'i çizmemizin nedeni de, senin taburcu olup gitmek istediğin Mercedes 600'lü gerçekliği bulan kişinin Aristoteles olması."

"Yani Aristoteles'den önce gerçeklik yok muydu?" dedi Maria. Volodin, "Yoktu," diyerek işin içinden sıyrılmayı denerdi.

"Nasıl yani?"

"Sen anlamazsın."

"Sen bir açıklamaya çalış, belki anlarım."

"Öyle olsun. Bu Mercedes'in neden gerçek olduğunu söyler misin?"

Maria birkaç saniye zihnini zorladıktan sonra, "Çünkü demirden yapılmış. Gidip demire dokunabilirsin," dedi.

"Yani, belirli bir maddeden yapıldığı için gerçek olduğunu söylüyorsun, değil mi?"

Maria bir an düşündükten sonra, "Eh, aşağı yukarı öyle," dedi.

"İşte bu yüzden Aristoteles'i çiziyoruz. Çünkü ondan önce madde yoktu," dedi Volodin.

"Ne vardı o zaman?"

"Bir tek ilahi otomobil vardı," dedi Volodin. "Senin şu Mercedes 600 onunla karşılaştırıldığında hurda yığınının başka bir şey değildir. Bu ilahi otomobil tamamıyla mükemmeldi. Otomobillik hakkındaki her türlü kavram ve imaj bu otomobil tarafından kapsanıyordu. Antik Yunan yollarında gezen sözde gerçek otomobiller de onun aciz gölgelerinden başka bir şey değildi. Yani, onun yansımalarıydı. Anladın mı."

"Hı, anladım. Sonra ne oldu?"

"Sonra Aristoteles geldi ve öncelikle tek bir ilahi otomobilin var olduğunu ve tüm dünyevi otomobillerin, karanlık ve çarpık bir varlık aynasından yansıyan bozulmuş görüntüler olduğunu kabul etti. O dönemde bunu tartışmaya açmak mümkün değildi. Ama, dedi Aristoteles, İdea ve onun yansıması dışında bir şey daha var: Otomobil biçimini alan malzemeler. Yani kendi başına varlığı olan madde. Senin deyimimle, demir. Dünyayı gerçek yapan da bu maddedir, dedi. Bu boktan pazar ekonomisi de ondan sonra ortaya çıktı zaten. Bu yüzden Aristoteles'ten önce dünyadaki her şey yalnızca yansılardı; bir yansımanın ne gerçekliği olabilir ki, sorarım sana? Yalnızca bunların yansıması oldukları şey gerçektir."

"Bu da aslında tartışmalı bir konu," dedim yavaşça.

Volodin beni duymazdan geldi.

"Anladın mı?" diye sordu Maria'ya.

"Hı," dedi Maria.

"Ne anladın?"

"Senin gerçekten kafadan çatlak olduğunu. Antik Yunan'da otomobilin ne işi var?"

"Eh be! Amma doğru ve önemsiz bir saptama yaptın. Gerçekten seni yakında bırakırlar."

"Tanrının izniyle," dedi Maria.

Serdyuk kafasını kaldırıp dikkatle Maria'ya baktı.

"Farkında mısın Maria, az önce yaptığın tam anlamıyla orospuluktur. Ruhsal anlamda yani."

"Buradan çıkmalıyım, anlamıyor musunuz? Hayatım bo-

yunca buraya saplanıp kalamam. On yıl sonra kim beni çekici bulur ki?"
"Sen salağın tekisin Maria," dedi Serdyuk zalimce. "Arnold'la olan aşkınızın yalnızca burada varolabileceğini anlamıyor musun?"
"Ağzından çıkana dikkat et karga suratlı! Yoksa şu büstü boş kafana indiririm."

Serdyuk bembeyaz olan yüzüyle sandalyesinden fırlayarak, "Gel, gel, bir dene bakalım saplı sultan," dedi. "Hele bi dene!"

Maria da ayağa fırladı. "Denememe gerek yok. Üflesem uçarsın be. Senin gibi zırvalayanları gırtlaklıyorlar dışarıda."

Masaya doğru bir hamle yapıp büstü yakaladı. Ondan sonra her şey birkaç saniye içinde olup bitti. Volodin ve ben de sandalyelerimizden fırladık. Volodin, Maria'nın üstüne yürüyen Serdyuk'a kollarını doladı. Maria'nın yüzü öfkeyle çarpılmıştı, büstü kaldırdı ve Serdyuk'a doğru ilerledi. Maria'yı ittiğim sırada, Volodin'in Serdyuk'un kollarını kısıp aldığını ve Maria büstle vurmaya kalktığı anda adamcağızın kendisini savunamayacağını fark ettim. Hemen dönüp Volodin'in kollarını açmaya çalıştım. Bu sırada Serdyuk gözlerini kapamış mutlulukla gülümsüyordu. Birden Volodin'in büyümüş gözleriyle omzumun üstünden yukarı baktığını fark ettim. Başımı çevirdiğimde, sinek vızıltıları arasında boş gözleriyle bana doğru alçalan, alçıdan, cansız bir surat gördüm.

Kendime geldiğimde aklımda kalan tek şey Aristoteles'in büstüydü. Gerçi, "kendine gelmek" deyimini ne kadar uygun bilemiyorum. Çocukluğumdan beri bu deyim çift anlamlıymış gibi geliyordu bana. Ne demekti "kendime" gelmem? Nereye geliyordum? En tuhaf olanı da: Nereden geliyordum.' Volga buharlılarındaki kumarbazların basit hileleri gibi, bir el çabukluğu sanki. Yaşım ilerledikçe, "kendine gelme" deyiminin gerçekte "başkalarına gitmek" anlamına geldiğini kavramaya başladım. Çünkü bu "başka" insanlar, doğduğumuz andan itibaren kabul edilebilir buldukları biçimlere girmemiz için kendimizi ne kadar çok zorlamamız gerektiğini anlatıp dururlar bıkmak usanmak nedir bilmeden.

Yine de sorun bu değil aslında. Durumumu açıklamak için bu deyimini pek yerinde bulmuyordum, çünkü uyandığımda tam olarak kendime geliniyordum. Kendime gelmek yerine, varlığımın bilincine varıyor, deyim yerindeyse uykuyla uyanıklık arasındaki herkese tanıdık gelecek maddi olmayan bir dünyada, bilinçte anlık olarak ortaya çıkıp yok olan görüntüler ve düşüncelerden oluşan bir çevrede uyanıyordum; ama bu görüntü ve düşüncelerin tam olarak kimin çevresinde ortaya çıkıp yok olduğunu kesinlikle bilemiyordum. İnsanlar bunu sadece bir an için hisseder, ama nedense ben uzun saniyeler boyu bu halde kaldım ve kafamdakilerin çoğu Aristoteles hakkındaydı. Düşüncelerim uyumsuz ve neredeyse tamamıyla anlamsızdı; Bolşevizm'in ideolojik büyük büyük babasına karşı özel bir sempati yoktu ama ona dünkü olaylar yüzünden kişisel bir nefret de beslemiyordum - ortaya çıkardığı

madde kavramının, bana ciddi bir zarar verecek kadar maddi olmadığı çok açıktı. Yarı uyanık haldeyken, bunun en ikna edici kanıtını hatırlıyor olmanı çok tuhaftı; büst, çarpmanın etkisiyle parçalandığında, içinin boş olduğu anlaşılmıştı.

Eğer kafama Platon büstüyle vurulmuş olsaydı, sonuç çok daha ciddi olurdu... Tamı bu sırada, bir kafanı olduğunu hatırladım, uykunun son etkileri de eriyip buharlaştı; uyanmanın normal süreçleri içinde tüm bu düşüncelerin bana ait bir kafanın içinde olduğu ve söz konusu kafanın fena halde ağrıdığı ortaya çıktı.

Sakınarak açtım gözlerimi.

Gözlerimi açtığımda ilk gördüğüm şey yatağımın yanında oturan Anna'ydı. Uyandığımı fark etmemişti, çünkü okumaya dalmıştı - elinde bir Knut Hamsun cildi vardı. Kirpiklerimin arasından bir süre onu seyrettim. Onu ilk gördüğümde edindiğim izlenime ekleyecek önemli bir ayrıntı bulamadım görünüşünde. Zaten bir şey eklemeye de gerek yoktu; aşağıdan, bu açıdan bakınca güzelliği daha da ıstırap verici oluyordu sadece. Böyle bir kadının âşık olacağı erkeğin ya badem bıyıklı bir pazarlamacı ya da kızarık yüzlü bir topçu binbaşı olacağım düşündüm üzüntüyle - okuldaki en güzel kızları çirkin kız arkadaşlar seçmek zorunda bırakan mekanizma burada da işliyordu. Elbette bunun nedeni bir karşıtlık yaratarak güzelliklerini vurgulamak istemeleri değil (bu tam İvan Bunin'e göre bir açıklama olurdu), içlerindeki merhamet duygusuydu.

Yine de bazı ufak tefek değişiklikler vardı. Saçları daha kısa ve seyrek gibiydi, ama herhalde ışıktan öyle görünüyordu. Önceki gün giydiği koyu renkli elbisenin yerini siyah bir etek ve kum renginde bol bir ceketten oluşan yarı askeri bir üniforma almıştı. Daha önce hiç görmediğim bu odadaki bir masanın üzerinde duran sürahidenden geçerken kırılan güneş ışınları, tüneliğin üzerinde gökkuşağı renginde titreşen puanlar oluşturuyordu. En şaşırtıcı olanı da dışarıda yaz gelmiş olmasıydı; pencereye baktığımda, öğle sıcaklığında salman kavak ağaçlarının gümüşü-yeşil yapraklarını gördüm.

Odanın hali, ucuz bir taşra oteli odası izlenimini verdi bana: Küçük bir masa, kumaşla kaplanmış iki koltuk, duvarda bir lavabo ve siperlikli bir lamba. Daha dün gece savrulan karların içinde ilerleyen trenin kompartımanına hiç benzemiyordu.

Dirseğimden destek alarak doğruldum. Hareket etmem Anna'yı çok şaşırtmış olmalıydı ki, kitabı elinden düşürdü ve şaşkınlıkla baktı bana.

Yatakta oturarak, "Neredeyim?" diye sordum.

"Tanrı aşkına, uzanmalısınız," diyerek üzerime eğildi. "Her şey yolunda. Güvendesiniz."

Ellerinin nazik dokunuşlarıyla tekrar uzandım.

"Ama en azından nerede olduğumu söyleyebilirsiniz. Nasıl oldu da birdenbire yaz geldi?"

Sandalyesine geri dönerken, "Evet, yaz geldi." dedi, "Hiçbir şey hatırlamıyor musunuz?"

"Aksine, gayet iyi hatırlıyorum. Yalnızca nasıl olup da dün gece trenle yolculuk ederken, şimdi gözlerimi bu odada açtığımı anlayamıyorum."

"Son zamanlar sık sık sayıklıyordunuz. Bir türlü kendinize gelemediniz. Genellikle komadaydınız."

"Ne koması? Şampanya içtiğimizi ve Şaliapin'in şarkı söylediğini hatırlıyorum... yoksa dokumacılar mıydı?... Sonra tuhaf bir adam... yoldaş... yani Çapayev. Çapayev vagonları ayırdı."

Anna, neredeyse bir dakika boyunca hiç konuşmadan şüpheyile gözlerimin içine baktı.

"Çok tuhaf," dedi sonunda.

"Tuhaf olan nedir?"

"Bunu çok iyi hatırlamanız. Ya sonrası?"

"Sonrası mı?"

"Evet, sonrası. Mesela, Lozovaya Kavşağı Savaşı'nı hatırlamıyor musunuz?"

"Hayır."

"Peki ya ondan önce olanları?"

"Ondan önce mi?"

"Evet, ondan önce olanları. Lozovaya'da bir süvari alayına komuta ediyordunuz."

"Ne alayı dediniz?"

"Lozovaya' da büyük bir başarı gösterdiniz Petya. Süvari alayıyla sol taraftan saldırımasaydınız bizi dümdüz edeceklerdi."

"Günlerden ne bugün?"

"Haziranın üçü. Kafaya darbe alındığında böyle şeyler olduğunu biliyorum ama hafızanızı tamamen kaybettiyseniz, nasıl oluyor da böyle tuhaf şeyleri hatırlayabiliyorsunuz. Neyse, ben doktor değilim. Belki de bu normaldir."

Elimi başıma götürünce irkildim: Sanki parmaklarım kılı bir bilardo topuna dokunmuştu; tifüs vakalarında olduğu gibi, saçlarım kazınmıştı. Kafa derimin bazı yerlerinde hiç saç yoktu, onun yerine birtakım engebeler vardı. Parmaklarımı buralarda gezdirince, kafatasımı çaprazlamasına kesen uzun bir yara olduğunu anladım. Sanki deri bir kemeri Arap tutkalıyla kafama yapıştırmışlardı.

"Şarapnel," dedi Anna. "Yara çok büyük görünüyor, ama merak edecek bir şey yok. Kurşun yalnızca sıyırmış. Ancak, çarpmanın etkisi daha büyük olmuş gibi."

"Ne zaman oldu bu?"

"Nisan'ın ikisinde."

"O zamandan beri bilincim hiç yerine gelmedi mi?"

"Birkaç kez geldi. Ama çok kısa sürelerle."

Gözlerimi kapadım ve Anna'nın bahsettiklerinden en azından birini hatırlamaya çalıştım. Ama ısrarla baktığım karanlıkta, gözkapaklarımda görünüp kaybolan çizgiler ve noktalar dışında hiçbir şey göremedim.

"Hiçbir şey hatırlamıyorum," dedikten sonra ellerimi yeniden kafamda gezdirdim. "Tek bir şey bile yok zihnimde. Bir rüya gördüğümü hatırlıyorum yalnızca: St. Petersburg'daki karanlık bir salonda kafama Aristoteles büstüyle vuruluyor ve büst parçalanıyor Sonra aynı şey tekrar oluyor; tamamıyla Götik... Ama, şimdi neler olduğunu anlıyorum."

"Sayıklamalarınız gerçekten çok ilginçti," dedi Anna.

"Dün saatler boyunca, bomba patlamasıyla yaralanan Maria diye birinden bahsettiniz. Ama, çok uyumsuz bir hikâyeydi. O kızla ne tür bir ilişkiniz olduğunu hile anlayamadım. Savaş rüzgârları sizi bir araya getirmişti belki de."

"Maria diye birini hiç tanımadım. Onu bir kâbustan hatırlıyorum yalnızca..."

"Endişelenmeyin lütfen. Kıskançlığımdan söylemedim."

"Çok yazık," dedim, sonra da yatakta oturur vaziyete geçip ayaklarımı yere sarkıttım. Üzerimde iç çamaşırlarımla karşınızda durarak sizi etkilemeye çalıştığımı düşünmeyin lütfen."

"Kalkmamalısınız."

"Ama kendimi çok iyi hissediyorum. Şimdi bir duş alıp giyinmeliyim."

"Söz konusu bile olamaz."

"Eğer bir alaya komuta ettiysem, herhalde bir emir erim vardır."

"Gerçekten de var."

"Herhalde biz konuşurken o da dışarıda domuz gibi içmekle meşguldür. Onu bana gönderebilir misiniz.' Maa, bir şey daha var: Çapayev nerede.'"

İşin luhaf yanı, emir erim (az konuşan, san saçlı, tombul bir adamdı. Uzun bir gövdesi ve süvariler gibi kısa, çarpık ayakları vardı, bu gülünç bileşimle ters çevrilmiş bir kerpetene benziyordu) gerçekten de sarhoştı. Elbiselerimi getirdi: Griye çalan yeşil bir askeri ceket, -omzunda şeritler yoktu (ama yaramdan dolayı ceketin koluna bir tane dikilmişti)- dış taraflarında ikişer kırmızı şerit olan mavi bir pantolon ve yumuşak deriden yapılmış şahane çizmeler. Yatağın üzerinde ise; donuk-siyah bir karakul kalpağı, üzerinde "Cesaretinden dolayı Pyotr Boşkov'a" yazan muhteşem bir kılıç, kılıfıyla beraber bir Browning ve Von Ernen'in çantası vardı. Bu sonuncuyu görünce birden kendimi kötü hissetmeye başladım.

Çantadaki her şey yerli yerindeydi, yalnızca kutunun içindeki kokain biraz azalmıştı. Ayrıca çantanın içinde küçük bir

dürbün ve üçte biri -bana ait olduğundan hiç şüphe etmediğim bir el yazısıyla- doldurulmuş bir defter vardı. Yazılanların çoğu anlamsızdı; attan, samandan ve tanımadığım insanlardan bahsediyordu notlar. Bunların dışında, her zamanki alışkanlıkla döktürdüğüm şeylere benzeyen bazı paragraflar da vardı:

"Hrst. ve diğer dinler, belli bir enerji yayan çeşitli uzak objelerin bir toplamı olarak görülebilir. Çarnıha gerilmiş Tannın görüntüsü ne kadar göz alıcı, Hrst.lığı ilkel bir sistem olarak değelendirilmek ne kadar da aptalca! İnsan biraz düşününce Rusya'yı devrime sürükleyenin Rasputin değil, onun öldürülmesi olduğunu görebilir."

İki sayfa sonra da şöyle bir şey vardı:

Hayattaki tüm 'başarılar' gerçekleştirilmek-ri için harcanan zamanla doğru orantılı olarak değerlendirilmelidir; eğer zaman çok uzunsa, başarı da ona oranla değerini yitirir. Bir başarının değeri (en azından pratik bir başarının), eğer o başarı insanın tüm hayatını almışsa sığırda iner, çünkü ölümden sonra hiçbir şeyin anlamı kalmaz. Tavandaki yazıyı unutma."

En sondaki uyarıya rağmen, tavandaki yazıyı galiba bir daha hatırlamamacasına unutmuştum. Bir zamanlar her ay böyle şeyler yazarak bir defter doldururdum, hepsi de gerçekten samimi ve gelecekte bana faydası olabilecek anlamlı şeylerdi. Ama bu geleceğe ulaştığımda, defterler yok olmuş, dışarıdaki hayat tamamen değişmiş, ben de paltomun cebinde bir revolver, kendimi ıslak ve kasvetli Tverskoi Bulvarı'nda bulmuştum. İyi ki eski bir dosta rastlamışım, diye düşündüm. Giyindim (emir eri ayakkabı bağı getirmedeği için çarşafın kenarını yırtmak zorunda kalmıştım) ve kısa bir tereddütten sonra istemeye istemeye kalpağı başıma geçirdim -çürümüş bir şeyler kokuyordu- ama tıraşlı kafam çıplakken hay-

li hassas bir hedef olacağı izlenimine kapılmıştım. Kılıcı tekrar yatağın üstüne koydum, ama tabancayı kılıfından çıkararak cebime gizledim. Silahın görüntüsüyle insanları endişelendirmekten nefret ediyordum; hem tabanca lazım olduğunda cebimden çıkarmak kolayıma geliyordu. Lavabonun üzerindeki aynada kendime baktığımda görüntümün gerçekten şık olduğunu düşündüm - hatta kirli sakalımın bir uzantısı gibi duran karakul kalpağının yüzüme sahiden cılgınca bir kibirlilik verdiği bile söylenebilirdi. Odadan çıkıp geniş, kavisli merdivenden indiğimde Anna'yı aşağıda beni beklerken buldum.

"Nasıl bir yer burası böyle?" diye sordum. "Terk edilmiş bir konağa benziyor."

"Öyle zaten. Burası bizim KM. yalnızca KM olarak değil, yatıp kalkmak için de kullanıyoruz. Siz alay komutanı olduğunuzdan beri çok şey değişti Pyotr."

"İyi ama, Çapayev nerede?"

"Şu anda kasabada değil, ama yakında gelir."

"Her neyse, bu kasabanın adı ne?"

"Altay-Vidnyansk, çevresi dağlarla çevrilidir. İnsanların neden böyle yerlere kasaba kurduğunu anlayamıyorum. Kuranın halkı, birkaç subay, Petersburg'dan gelme birkaç tuhaf adam ve yerel aydınlardan oluşuyor. (Jevrede propaganda yapan Bolşevikler de olmasa yerlilerin savaş ve devrim meselesinden haberleri bile olmayacakmış. Kısacası, tam anlamıyla bir mahrumiyet bölgesi."

"O zaman ne işimiz var burada?"

"Çapayev'i bekleyin. O size her şeyi açıklar."

"Öyleyse şimdi çıkıp biraz gezeyim şu kasabada, izin verirsiniz tabii."

"Söz konusu bile olamaz. Sağlığınızı düşünmelisiniz. Daha yeni kendinize geldiniz. Belki kendinizi toparlanmış hissediyorsunuz ama, ya sokağın ortasında bayılıp kalırsanız ne olacak?"

"Bu kadar endişelenmeniz beni derinden etkiledi, ama gerçekten samimiyseniz, benimle gelmeniz gerekecek."

Bir iç çekti. "Bana başka seçenek bırakmıyorsunuz. Özellikle gitmek istediğiniz bir yer var mı?"

"Bir lokanta olabilir mesela. Hani şu taşradakilerden, içinde solmuş bir palmiye ağacı ve masalarda ılık *kheres* şarabı olanlardan. Elbette kahve servisi de olmalı."

"Burada böyle bir yer var ama içinde palmiye ağacı yok, sanırım *kheres* de vermiyorlar."

O

Altay-Vidnyansk Kasabası'nın büyük bir kısmı, birbirinden uzağa yapılmış bir ya da iki katlı küçük ahşap evlerden oluşuyordu. Evlerin çevresine tahta perdeler çekilmişti, ne var ki, kahverengiye boyanmış bu perdeler bakımsız bahçelerin yeşillikleri arasında kaybolup gitmişti. Parke taşları döşenmiş dik bir sokaktan inerek merkeze yaklaştığımızda karşımıza tuğladan ve taştan evler çıktı, bunlar da genellikle en fazla iki katlıydılar; orada burada dökme demirden hoş görünümlü parmaklıklar ve Alman tarzı olduğu izlenimine kapıldığım bir yangın gözetleme kulesi gözüme çarptı. (Göğsünde bozulmamış güzellikler saklayan; çiçek açmış leylaklarla kaplı, sakın, tipik bir taşra kasabasıydı burası. Dört bir yanda dağlar yükseliyordu, sanki dağların oluşturduğu bir kadehin dibine kurulmuştu. Kasaba meydanında, yani bu kadehin en dibinde II. Aleksander'in biçimsiz bir heykeli vardı, Anna'nın beni götürdüğü "Asya'nın Kalbi" adlı lokantanın pencereleri de doğrudan bu heykele bakıyordu. Sanki bu heykel bir şiirin içinde kendisinden söz edilmesi için yalvarıyormuş gibi geldi bana. Lokantanın içi soğuk ve sessizdi; hiç palmiye ağacı yoktu ama köşede, pençelerinin arasında harbe tutan doldurulmuş bir ayı vardı, onun dışında içerisi tenhaydı. Masalardan birinde, biraz kılıksız görünümlü iki subay oturmuş içiyorlardı, Anna ve ben yanlarından geçerken kafalarını kaldırıp bana baktılar, sonra da kayıtsızlıkla gözlerini indirdiler. O anki durumum dolayısıyla Browning 'imi çıkarıp onlara ateş açmamın gerekli olup olmadığından emin olamadığımı itiraf etmeliyim, ama Anna'nın umursamazca geçip gitmesi-

ne bakılırsa böyle bir şeye gerek yoktu; zaten üniformalarının omuzlarındaki şeritler sökülmüştü. Anna'yla birlikte yan masaya oturduk ve şampanya ısmarladım.

"Kahve içmek istiyordunuz," dedi Anna.

"Haklısınız, hatta gündüzleri kesinlikle ağzıma içki koymadığımı da söyleyebilirim."

"Bu istisnanın sebebi ne peki?"

"Sizsiniz."

Anna güldü. "Çok hoş Pyotr. Ama sizden bir iyilik isteyeceğini: Tanrı aşkına lütfen yine kur yapmaya başlamayın. Gazyağı ve su sıkıntısı çekilen bir kasabada, yaralı bir süvari subayının ilişki teklifi bana hiç de çekici gelmiyor."

Başka bir cevap beklemiyordum zaten.

Garson şişeyi getirdikten sonra, "İyi o zaman," dedim. "Beni yaralı bir süvari subayı olarak görmek istiyorsanız, neden itiraz edeyim ki? Peki bu durumda sizi ne olarak kabul edeceğiz?"

"Makinalı tüfekçi olarak, ya da daha doğru.su Lewisçi olarak, gerçi ben diskli Lewis'leri tercih ederim."

"Elbette bir süvari subayı olarak sizin mesleğinizi iğrenç buluyorum. Hiçbir şey, dağlık arazide bir makineli tüfek yuvasına saldırmak kadar iç karartıcı olamaz. Ama söz konusu olan siz olduğunuza göre, makineli tüfekçilerin şerefine kaldırıyorum kadehimi."

Kadeh tokuşturduk.

"Anna, bu yan tarafta oturan subaylar hangi taraftan? Bu kasaba gerçekte kimin elinde."

"Genel olarak kasaba Kızılların elinde diyebiliriz, ama Beyazlar da var. Aslında 'Beyazların elinde, ama Kızıllar da var' demek de mümkün. Bu yüzden en iyisi bizim şimdi yaptığımız gibi şeritsiz gezmek."

"Bizim birliğimiz nerede peki?"

"Tümenimiz demek istiyorsunuz herhalde. Tümenimiz savaşta dağıldı. Çok az kaldık, en fazla bir bölüğün üçte biri kadar. Ama herhangi bir düşman kuvveti olmadığına göre güvende olduğumuzu varsayabiliriz. Burası dağlar ve ormanlar-

la çevrili, her şey çok sakin. Sokaklarda gezerken, dün düşmanın olan insanları görüyorsun ve kendi kendine düşünüyorsun: Daha birkaç gün önce birbirimizi öldürmeye çalışmamızın gerçekten de bir nedeni var mıydı?"

"Anlıyorum. Savaş, insanın kalbini sertleştirir, ama burada çiçek açmış leylaklara bir kez bakmak yeterli, ondan sonra top mermilerinin ıslığı, süvarilerin vahşi bağırıışları, mayhoş kan kokusuyla karışmış barut kokusu insana gerçekdışı gelir, sanki hepsi bir serap ya da bir rüyadır."

"Kesinlikle öyle," dedi Anna. "Asıl sorun çiçek açmış leylakların ne kadar gerçek olduğu. Belki bu da başka bir rüyadır."

Vay canına, dedim kendi kendime, ama konunun üzerine daha fazla gitmekten kaçındım.

"(Cephede şu anki durum nedir Anna? Genel olarak yani."

"Dürüst olmak gerekirse bilmiyorum. Ya da bugünlerde söyledikleri gibi, üstüme vazife değil. Buraya gazete gelmiyor, söylentilerin de bini bir para. Hem zaten bıktım bunlardan. Kimsenin duymadığı ürkütücü isimleri olan Bugurusian, Bugulma ve... Ay neydi?.. Belebei gibi köyleri bir alıp bir kaybediyorlar. Bu köylerin nerede olduğu ya da köyü kimin aldığı kimin kaybettiği aslında belirsiz, hatta pek kimsenin umurunda da değil. Savaş devam ediyor elbette, ama savaştan bahsetmek abesle iştigal oldu artık. İnsanların çoğunda bir yorgunluk var. İçimizdeki coşkuyu mu kaybettik ne?"

Sessizce oturup söylediklerini düşündüm. Uzaklarda bir at kişnedi, ardından arabacıların uzun uzun bağırđıkları duyuldu. Yan masadaki subaylardan biri nihayet iğneyi damarına sapladı -masanın altına sakladığı kollarını iyi görebilmek için sandalyesinin arkalığına yaslanmış uğraşıyordu beş dakikadır- bu sırada sandalyesi arka ayakları üzerinde dengede duruyordu ve zaman zaman düşeceğini sanarak tedirgin oluyordum. Şırıngayı nikel kaplama kutuya geri koydu ve kutuyu tabanca kılıfının içine sakladı. Gözlerinde oluşan yağlı parıltıdan, şırınganın içinde morfin olduğu sonucunu çıkardım. Birkaç dakika sandalyenin üzerinde sallandı, sonra dir-

seklerinin üzerinde masaya doğru yıkıldı, arkadaşının ellerini yakalayarak, benim ifade gücümü zorlayan bir samimiyetle konuşmaya başladı:

"Şimdi aklıma geldi Nikolay... Bolşevikler niye kazanıyor biliyor musun?"

"Niye?"

"Çünkü öğretilerinde canlı ve coşku verici..." gözlerini kapadı ve acı içinde doğru kelimeyi bulmaya çalışırken parmaklarını masanın üzerinde tıkırdattı, "bir insanlık sevgisi; vecit ve saadet dolu bir sevgi var. Bir kez bütünüyle ve eksiksiz olarak kabul ettin mi, Bolşevizm insanın yüreğinde uyuyan en yüce umutları bile tutuşturabilir, haksız mıyım?"

ikinci subay yere tükürdü.

"Georges," dedi yüzünü asarak, "Samara'da astıkları senin tatlı teyzeciğin olsaydı, görürdüm o zaman senin şu yüce umutlarını."

Birinci subay gözlerini kapadı ve birkaç saniye sesini çıkarmadı. Sonra ansızın konuşmaya başladı: "Baron Jungern'in geçenlerde kasabada görüldüğünü söylüyorlar. Bir atın üzerindeymiş, kırmızı bir pelerini ve göğsünde altın bir haçı varmış, kimseden korkusu yokmuş gibi göğsünü gere gere gidiyormuş..."

Anna sigarasını yakıyordu, bu sözleri duyunca öyle irkildi ki, neredeyse kibriti yere düşürüyordu. İlgisini başka yöne çekmek için konuşmaya başladım:

"Anna, söylesenize bunca zamandır neler oldu? Yani biz Moskova'dan ayrıldığımızdan beri."

"Savaşıyorduk. Savaşta büyük yararlılık göstermeniz sayesinde Çapayev'in sağ kolu oldunuz - geceler boyu siperlerde sohbet ederdiniz. Sonra da yaralandınız."

"Nelerden konuşuyorduk acaba?"

Anna, sigara dumanını tavana doğru üfledi.

"O gelinceye kadar beklesenize. Konuşmalarımızın içeriğini aşağı yukarı tahmin edebilirim, ama size detay veremem. Konuşmalarınız sizden başka kimseyi ilgilendirmez."

"En azından genel bir şeyler söyleyin Anna."

"Çapayev, hayatımda gördüğüm en derin gizemcidir. Sanıyorum sizi istekli bir dinleyici, hatta belki bir mürit olarak görüyor. Başınıza gelen bu talihsizliğin onunla yaptığınız konuşmalarla bir ilgisi olduğundan bile şüpheleniyorum."

"Hiçbir şey anlamadım."

"Buna pek şaşırmadım. Birçok kez benimle de konuşmaya çalıştı ama ben de bir şey anlamadım. Emin olduğum tek şey, onun birkaç saat içinde saf bir dinleyiciyi tamamen çıldırtabileceği. Amcam çok olağandışı bir insandır."

"O sizin amcanız mı? Demek onun için! Siz ikinizin daha farklı bir şekilde birbirinize bağlı olduğunuzu düşünmeye başlamıştım."

"Ne cesaret... Amaan, ne isterseniz onu düşünün."

"Yalvarırım affedin beni, lütfen. Ama yaralı süvari subayları konusunda söylediklerinizden sonra sağlıklı süvari subaylarını tercih ettiğinizi düşünmüştüm."

"Bir daha böyle kabaca konuştuğunuzu duyarsam size olan ilgim tamamen kaybolacaktır Pyotr."

"Yani en azından biraz ilgi duyuyorsunuz. Rahatladım doğrusu."

"Sözcükleri seçiyorsunuz."

"Eğer duymak hoşuma gidiyorsa neden sözcükleri seçmeyeyim ki?"

"Güvenlik açısından canım, bilinçsiz yatarken çok kilo aldınız ve söyleyeceğiniz bazı kelimeler ağırlığınızı çekemeye-bilir."

Kendi ayaklarının üzerinde durabilen bir kadın olduğuna emin olmuştum. Ama şimdi ileri gitmişti işte.

"Sevgili Anna," dedim, "Neden bana hakaret etmek için bu kadar uğraştığınızı anlayamıyorum. Rol yaptığınızdan kesinlikle eminim. Aslında siz de bana karşı ilgisiz değilsiniz, kendime gelip de sizin yatağımın yanında oturduğunuzu gördüğüm anda anladım bunu. Ne kadar etkilendiğimi tahmin bile edemezsiniz."

"Korkarım orada oturma nedenimi söylersem hayal kırıklığına uğrayacaksınız."

"Ne demek istiyorsunuz? Yaralı bir adamın yatağının yanında neden oturabilirsiniz ki, yani samimi bir... Ne bileyim... endişe dışında?"

"Şimdi gerçekten utandım işte. Ama bunu siz istediniz: Burada hayat çok sıkıcı ve sizin sayıklamalarınız çok ilginç ve canlıydı. Sırf canım sıkıldığı için zaman zaman yanınıza geldiğimi itiraf etmeliyim. Ancak, şimdi söylediklerinizi hiç de o kadar ilginç bulmuyorum."

Bunu beklemiyordum. Sakinleşmek için ona kadar saydım. Sonra bir daha saydım. İşe yaramıyordu; aynı nefret ateşi içimde yanmaya devam ediyordu. Tüm benliğimi saf ve amansız bir nefret sarmıştı.

"Bir sigaranızı alabilir miyim?" dedim.

Açık sigara paketini bana uzattı.

"Teşekkür ederim. Sizinle konuşmak çok ilginç doğrusu."

"Öyle mi dersiniz?"

Sigaranın parmaklarımın arasında titrediğini ve gittikçe daha da gerildiğini hissederek, "Evet, söyledikleriniz düşüncelerimi kışkırtıyor," dedim.

"Nasıl kışkırtıyor?"

"Mesela, biraz önce kasabayı saran leylakların gerçekliğinden şüphelendiniz. Bu beklenmedik bir şeydi -aynı zamanda fazlasıyla Ruslara özgüydü."

"Özellikle Ruslara özgü olan şey nedir?"

"Rus insanı hayatın rüyadan başka bir şey olmadığını çağlardan beri biliyor bence. Succubus'un ne olduğunu biliyor musunuz?"

"Biliyorum," dedi Anna gülümseyerek. "Uyuyan erkekleri baştan çıkarmak için kadın şeklini alan bir cin. İyi de, ne alakası var?"

Tekrar ona kadar saydım. Mislerim hâlâ değişmemişti.

"Çok yakından bir alakası var. Rus argosunda 'tüm karılar sürtüktür' diye bir laf vardır; buradaki 'sürtük' kelimesinin kökü aslında succubus'a dayanır. Bu ilişki Rusya'ya Katolisizm aracılığıyla girmiştir. Hatırlarsınız herhalde - Sahte İkinci Dmitriy, Marina Mnişek, her yerde hazır ve nazır olan

Polonyalılar, kısaca ortalık çok karışmıştı. İşte bunun kökü o zamana dek dayanır. Bu arada Panmongolizm de aynı zamandan geliyor-demin de bunları düşünüyordum... Evet... Ama konuyu dağıttım. Söylemek istediğim şey 'tüm karılar sürtüktür' deyiminin özünde, -bu sözleri tekrarlarlarken gerçekten zevk alıyordum- hayatın bir rüya olduğu fikri yatar. Bu yüzden, söylediğiniz gibi, leylaklar da rüyadır, sürtükler de, yani, karılar demek istedim."

Anna sigarasından derin bir nefes çekti. Yanakları belli belirsiz kızardı, solgun yüzüne bu kızarıklığın ne kadar çok yakıştığını düşünmeden edemedim.

"Bu bardaktaki şampanyayı suratınıza çarpsam mı, çarpmasam mı, onu düşünüyorum."

"Valla, onu ben bilemem. Ama sizin yerinizde olsam bunu yapmazdım. Henüz o kadar samimi değiliz."

Hemen o anda kadehin içindeki şampanya berrak damlalar halinde suratıma çarptı; bardak ağzına kadar dolu olmalıydı, şampanyayı yüzüme öyle hızlı çarpmıştı ki birkaç saniye etrafı göremedim.

"Üzgünüm, ama siz istediniz..." dedi utanç içinde.

"Hiç önemi yok," diye cevap verdim.

Şampanyanın çok iyi bilinen bir özelliği vardır. Eğer şişenin ağzını kapatıp iyice çalkalarsanız, şişenin içindeki tüm sıvı köpük halinde fişkirir. Bence şair Lermontov da bu yöntemi bilen insanlardan biriydi; böyle bir şey yaptığının açık kanıtı olan bir dizesi vardır: "*Boy/ece yosun kaplı eski şişe, köpüren şarabının akışını içinde saklar*". Karanlıklar Prensi'ne yaranmak için uçan bir süvari albayı hakkında şiir yazmış olan bir adamın iç dünyası hakkında hipotezde bulunmak her babayiğidin harcı değil elbette. Bu yüzden Lermontov'un gerçekten de kadınları şampanyayla ıslattığını iddia edemem, ama cinsel konulardaki sapkınlıklarını ve bu hareketin genç ve güzel bir kadına yapıldığı zaman uyandırdığı ayıp ama yine de karşı konulmaz çağrışımı düşünürsek, bunu yapmış olması ihtimalinin gayet yüksek olduğunu sanıyorum. Bu çağrışımların kurbanı olduğumu itiraf etmeliyim.

Şampanyanın çoğu Anna'nın ceketine ve eteğine isabet etti. Yüzüne nişan almıştım, ama son anda tuhaf bir erdem duygusuyla şişeyi daha aşağılara doğrulttum.

Ceketinin göğsündeki koyu renkli lekeye bakarak omuzlarını kaldırdı.

"Siz bir geri zekâlısınız," dedi sakince. "Sinirsel hastalıklar hastanesine yatmalısınız."

"Böyle düşünen tek kişi siz değilsiniz," dedim boş şişeyi masaya geri koyarken.

Masaya can sıkıcı bir sessizlik çöktü. İlişkimizi açıklığa kavuşturmak için' daha fazla uğraşmak kesinlikle anlamsız görünüyordu ama böyle karşılıklı sus pus oturmak daha da aptalcaydı. Herhalde Anna da aynı şeyleri hissediyordu. Pencere camına çarpıp duran iri karasinek dışında bir sonraki hareketinin ne olacağını bilen hiç kimse yok gibiydi lokantada. Bu can sıkıcı durum yan masada oturan subaylardan biri tarafından bozuldu - bu sırada onların var olduklarını bile tamamıyla unutmuştum, ama geniş anlamda onların da bir sonraki hareketleri hakkında bir fikirleri olmadığından emindim. Az önce kendine iğne yapan subay ayağa kalkıp bize yaklaştı.

Hüzünlü bir sesle, "Sevgili bayım," dedi. "Sevgili bayım, sakıncası yoksa size bir soru sorabilir miyim?"

"Rica ederim, buyurun," dedim ona dönerek.

Söyleyeceği sözler orada yazıyormuş gibi, ikide bir içine baktığı açık bir cüzdan vardı elinde.

"İzin verirseniz kendimi tanıtayım. Ben, Kurmay Yüzbaşı Koyunov. Tamamıyla şans eseri söylediklerinize kulak misafiri oldum. Sizi dinlediğimi sanmayın. Sadece sesiniz biraz fazla yüksekti."

"Ne olmuş?"

"Gerçekten tüm kadınların rüya olduğuna inanıyor musunuz?"

Mümkün olduğu kadar nezaketimi korumaya çalışarak, "Bu çok karmaşık bir soru," dedim. "Kısacası, eğer tüm evrenin bir rüyadan başka bir şey olmadığını varsayarsak, ka-

dınlann bir istisna olduğunu düşünmek için bir neden göremiyorum."

"Hepsi rüya yani," dedi üzüntüyle. "Ben de bundan korkuyordum. Ama bende bir fotoğraf var. Bir bakın lütfen."

Fotoğrafta, bir sardunya saksısının yanında oturan sıradan bir kız vardı. Anna da gözücuyla fotoğrafa bir baktı.

"Bu benim nişanım Nyura," dedi kurmay yüzbaşı. "Yani, nişanlımdı. Şu anda nerede olduğu hakkında en ufak bir fikrim bile yok. Eski günleri hatırladığımda, bana fazlasıyla gerçekmiş gibi geliyor... Patrik Göleti'ndeki buz pisti ya da malikânede geçirdiğimiz yaz... Ama, aslında hiçbiri yok şimdi. Bir daha geri gelmemecesine yok oldular - eğer bunların hiçbiri olmadıysa, içinde yaşadığımız dünyada ne değişmiş olabilir ki? Bunun ne kadar korkunç olduğunu anlayabiliyor musunuz? Hiç yaşanmamış gibi yani."

"Evet, inanın bana anlıyorum," dedim.

"Öyleyse nişanım da mı bir rüya?"

"Öyle görünüyor."

"Yaa!" dedi rahatlamış gcirünerek. Bize bakıp gülümseyerek sigara içen arkadaşına bir göz attıktan sonra devam etti: "Öyleyse, sevgili bayım, nişanım Nyura için sürtük dediğinizi mi kabul etmeliyim?"

"Efendim?"

Kurmay Yüzbaşı Koyunov, güleç yüzlü arkadaşına bir kez daha baktıktan sonra devam etti: "Pekâlâ, eğer hayat bir rü-yaysa, o zaman kadınların hepsi de rüyada görünen şeylerden ibaret. Nişanım Nyura da bir kadın olduğuna göre, o da rüyada görünen bir şey."

"Diyelim ki öyle. Ne olmuş?"

"Biraz önce 'tüm karılar sürtüktür' deyiminin 'succubus' kelimesine dayandığını söyleyen siz değil miydiniz? Nyura'nın bir kadın olarak beni heyecanlandırıldığını kabul edelim, aynı zamanda o yalnızca rüyamda gördüğüm bir hayalden başka bir şey değil. Peki bu durumda kaçınılmaz olarak onun da bir sürtük olduğunu kabul etmemiz gerekmez mi? Gerekir.

Halk içinde böyle şeyler söylemenizin ne gibi sonuçlan olabileceğinin farkında mısınız sevgili bayım."

Adamı dikkatle inceledim. Otuz beş yaşlanndaydı, saman rengi bıyıkları, saç çizgisi geri çekilmiş geniş bir alnı ve mavi gözleri vardı. Bu özelliklerin birleşmesi yüzünde öyle bir köylü kurnazlığı yaratıyordu ki bir anda öfkeye kapıldım.

Fark ettirmeden elimi cebime kaydırıp Browning 'in kabzasını kavrarken konuşmaya başladım, "'Şimdi beni iyi dinleyin. Boş yere üzerinize alınıyorsunuz. Nişanlınızla tanışma onuruna hiç erişmedim, bu yüzden onunla ilgili herhangi bir fikir yürütmüş olamam. Anlaşıldı mı?"

"Kimse karşıma geçip de benim Nyura'mın bir sürtük olduğu sonucuna varacak şekilde akıl yürütme küstahlığında bulunamaz. Gerçekten üzücü bir olay, ama ortaya çıkan bu sorunu çözmenin tek bir yolu var."

Delici bakışlarını üzerime dikerek, elini tabanca kılıfına götürdü ve yavaşça düğmesini açtı. Tamı ateş ediyordum ki kılıfının içinde şırınga kutusunun olduğunu hatırladım. İşler iyice komik bir hal almaya başlamıştı.

"Bana iğnemi yapacaksınız?" dedim. "Teşekkür ederim ama morfinden nefret ederim. Bence insanı aptallaştırıyor."

Kıpkırmızı olan kurmay yüzbaşı hızla elini kılıftan çekti ve arkadaşına bir kez daha baktı; sıcaktan yüzü kızarmış tombul, genç bir adam olan arkadaşı konuşmamızı baştan beri ilgiyle dinliyordu.

"Geri çekil Georges," diyerek yavaşça masadan kalkıp kılıcını çekti. "Bu beyefendinin iğnesini ben yapacağım."

Şimdi ne olacaktı? Büyük ihtimalle bir saniye sonra onu vuracaktım. Yüzünün rengine bakılırsa felç geçirmeye eğilimliydi; zaten fazla ömrü kalmamıştı, bu yüzden çok fazla pişmanlık da hissetmeyecektim. Ama tam bu sırada beklenmedik bir şey oldu.

Kapının oradan gür bir ses geldi: "Herkes olduğu yerde kalsın! Kıpırdayanı yakarım."

Dönüp kapıya doğru baktım. Gri takım elbise ve kırmızı Rus gömleği giymiş geniş omuzlu bir adam duruyordu kapı-

da. Yüzünden irade gücü fişkınyordu sanki. Kısa ve içeri çökmüş çenesi olmasa profili antik bir kabartmada muhteşem dururdu. Kafası sifıra vurulmuştu ve iki elinde birer tane revolver tutuyordu. Subaylar oldukları yerde donup kaldılar, dazlak adam masamıza yaklaştı ve revolverlerini adamların kafalarına dayadı. Kurmay yüzbaşının gözleri seğirmeye başlamıştı.

"Kıpırdamayın," dedi yabancı. "Kıpırdamayın ve sakın olun."

Birden yüzü öfkeyle çarpıldı ve tabancaların tetiklerine ikişer kez bastı. Horozlar düştü ama tabancalar ateş almadı.

"Rus ruleti bilir misiniz baylar?" dedi. "Hey! Size söyledim." i, "Evet," dedi kırmızı yüzlü subay.

"Varsayın ki şu anda bu oyunu oynuyorsunuz ve ben de krupiyenizim. Toplardaki üçüncü mermi yuvalarının boş olmadığını kesin olarak söyleyebilirim. Söylediğimi anlayıp anlamadığınızı olabildiğince hızlı bir şekilde gösterir misiniz lütfen?" , "Nasıl?" dedi kurmay yüzbaşı.

"Ellerinizi kaldırarak," dedi dazlak.

Subaylar ellerini kaldırdılar. Yere düşen kılıcın şangırtısıyla irkildim.

"Şimdi defolun ve giderken arkanıza bakmayın. Buna kesinlikle dayanmam."

Subaylar, tekrarlamasına meydan vermediler. Yarı içilmiş şampanya bardaklarını ve kül tablasında yanan sigaralarını bırakarak, gururlarının elverdiği kadar hızlı l'ir şekilde yemek salonundan çıktılar. Onlar gittikleri zaman yabancı, revolverlerini masamıza koyup Anna'ya yaklaştı, sanki Anna'nın bakışlarında da sevecen bir ifade varmış gibi geldi bana.

"Anna, sizi burada görmek ne güzel," dedi elini yakalayıp dudaklarına götürerek.

"Merhaba Grigory," dedi Anna. "Geleli çok oldu mu?"

"Şimdi geldim."

"Dışardaki atlar sizin mi?"

"öyle," dedi dazlak.

"Peki beni onlarla gezdireceğinize söz verir misiniz."

Adam gülümsedi.

"Sizi seviyorum, Grigory," dedi Anna.

Adam bana dönerek elini uzattı. "Grigory Kotovsky."

"Pyotr Boşkov," diye cevap verdim elini sıkarken.

"Demek Çapayev'in komiseri sizsiniz? Hani şu Lozovaya'da yaralanan. Sizin hakkınızda çok şey duymuştum. Sağlığınızın iyi olduğuna çok sevindim."

"Henüz tam olarak iyileşmedi," dedi Anna bana doğru sert bir bakış fırlatarak.

Kotovsky masaya oturdu.

"O baylarla sizin aranızda tam olarak ne geçti."

"Rüyaların metafiziği hakkında tartışıyorduk," dedim.

Kotovsky bir kahkaha attı. "Taşra lokantalarında böyle konulan tartışsanız olacağı budur. Lozovaya'da da her şey istasyon büfesinde bir tartışmayla başlamış diye duymuştum galiba."

Omuzlarını kaldırdım.

"O konuda hiçbir şey hatırlamıyor," dedi Anna. "Geçici hafıza kaybı var Kafaya ağır bir darbe alındığında böyle şeyler olur."

Masadaki revolverlerden birini alırken, "Umarım yakında yaranız tam olarak iyileşir," dedi Kotovsky. Mandalı açıp topu yerinden çıkardı ve horozu birkaç kez kaldırıp indirdi, sonra alçak sesle küfür etti ve hayretle başım iki yana salladı. Toptaki bütün mermi yuvalarının dolu olduğunu görünce ben de şaşırdım.

Başını kaldırıp bana bakarak, "Bu Tula revolverlerinin Tanrı cezasını versin," dedi. "Kesinlikle güvenemiyorsun. Bir keresinde başıma öyle bir iş açtılar ki..."

Revolveri masaya fırlatıp yeniden başını salladı, sanki zihnindeki karanlık düşünceleri başıyla kovmaya çalışıyordu. "Çapayev nasıl."

Anna eliyle bir işaret yaparak, "İçiyor," dedi. "Onun nasıl olduğunu ancak Tanrı bilir. Gerçekten korkutucu şeyler ya-

pıyor. D n mavzeriyle sokaĝa fırladı, üzerinde yalnızca g mleĝi vardı.    kere havaya ateş etti, sonra bir an düşündü,    kere de yere ateş etti ve gidip yattı."

"Yukarda, yukarda," diye mırıldandı Kotovsky. "Bir gün bu durumdayken kilden makineli t feĝi  alı tıracaĝından korkmuyor musun?"

Anna gözucuyla bana baktı, masada bulunmamın gereksiz olduĝunu hissettim birdenbire. Yanımdakilerin de aynı duyguyu paylaştıkları muhakkaktı - sessizlik uzadıkça uzadı, o kadar ki, daha fazla katlanmam mümkün deĝildi.

Nihayet Kotovsky sessizliĝi bozarak, "O baylar rüyaların metafiziĝi hakkında ne düşünüyorlardı Pyotr?" diye sordu.

"Dikkate alınır bir şey d   nm yorlardı. Pek zeki sayılmazlardı doĝrusu. Affedersiniz, ama benim biraz temiz havaya ihtiya ım var. Burada ba ını aĝrımaya başladı."

"Evet, Grigory," dedi Anna. " stersen Pyotr'u eve götürelim, sonra da ak am ne yapacaĝımızı kararla tırız."

"Teşekkür ederim, ama kendi başıma gidebilirim. Çok uzak deĝil, hem yolu da hatırlıyorum."

"Sonra g r    r z o zaman," dedi Kotovsky.

Anna ba ını çevirip bana bakmadı bile. Ben masadan kalkar kalkmaz hararetle sohbet etmeye ba ladılar. Kapıya vardıĝımda ba ımı çevirip geriye baktım, Anna kahkahalarla gülüyor ve avcunun i iyle Kotovsky'nin eline vuruyordu, dayanılmaz derecede komik bir şeyi anlatmasını engellemek ister gibiydi.

Dışarı  ıktıĝımda, iki kur uni atm ko ulmu  olduĝu bir hafif araba gördüm. Kotovsky'nin arabası olmalıydı bu. K  eyi döndüm ve az önce Anna'yla birlikte indiĝimiz yoku u çıkmaya başladım.

Saat   leden sonra   t  ve dayanılmaz bir sıcak vardı. Uyandıĝımdan beri her şeyin nasıl da deĝi tiĝini düşündüm - ruhumdaki dinginlikten eser kalmamıştı; en kötüsü de, bir türlü Kotovsky'nin atlarını aklımdan çıkaramıyordum. Böyle küçük bir ayrıntının beni sıkıntıya sokması çok anlamsız görünüyordu - belki de böyle şeylerin bana anlamsız g r n-

düğü normal halime dönmek istiyordum, ama başaramıyordum. Aslında çok derinden yaralanmıştım.

Bunun nedeni elbette Kotovsky ve atları değildi. Sorun *Anna*'dır. Onun ulaşamaz ve sözcüklerle ifade edilemez güzelliği, bu yüzden onu ilk gördüğüm andan itibaren derin bir ruhu ve ince duyguları olduğunu düşünmüştüm. İki tane sıradan atın, bir adamı onun gözünde çekici kılabilceğini hayal bile edemezdim. Ama öyle olmuştu. En tuhafı da, kadınların aslında başka şeylere ihtiyacı olduğunu düşünmemdi. Ama bu şey ne olabilirdi ki... ruh güzelliği mi.^ Bir kahkaha attım ,ve yolun kenarında yürüyen tavuklar korkuyla kaçıştı.

İşte bu çok ilginçti, dedim kendi kendime, dürüst olmak gerekirse tam da öyle düşünüyordum: İşin doğrusu, bende bu kadına çekici gelebilecek ve bir çift atı olan herhangi birisinden daha değerli kılacak bir şey olduğunu düşünüyordum. Ama bu iki şeyi karşılaştırmak bile son derece bayağı bir davranıştı - böyle düşünmekle, paha biçilmez olduğunu sandığım bir şeyi iki tane at düzeyine indiriyordum. Eğer bana göre bu iki şey aynı kategorideyse, neden Anna aralarında bir fark gözetecekti ki.' Peki onun için paha biçilmez olması gereken bu şey neydi? İç dünyam mı? Düşündüğüm ve hissettiğim şeyler mi? Kendimden iğrenerek yüksek sesle böğürdüm. Artık kendimi kandırmayı bırakmalıydım. Yıllar boyunca en büyük sorunum, bu düşüncelerden ve duygulardan kendimi nasıl kurtaracağım, sözde iç dünyamı nasıl tuvalete atıp sifonu çekeceğimdi. Bir an için iç dünyanın en azından estetik türden bir değeri olduğunu kabul etsem hile, bu bir şey değiştirmiyordu ~ bir insanın içinde var olan tüm güzel şeyler, diğerleri için ulaşılmazdır, çünkü aslında içinde var olduğu kişi için bile ulaşılmazdır. Tarafsız bir gözle kendimi analiz edip bir karara varmam ve şunu söylemem mümkün müydü: "Oradaydı, orada ve orada olacak". Bir şekilde onu ele geçirmek mümkün müydü? - yani eğer bir kişiye ait olabiliyorsa. Benimle hiç ilgisi olmayan bir şeyi, sadece hayatımın en güzel anlarında gözüme ilişen bir şeyi, Kotovsky'nin atlarıyla nasıl karşılaştırabilirdim? Benim uzun süredir ken-

dimde göremediğim şeyi görmeyi reddettiği için Anna'yı nasıl suçlayabilirdim? Yok, yok, bu gerçekten çok saçmaydı; hayattaki en öncmli şeyi keşfetmenin eşiğine nadiren geldiğim kısacık anlarda, onu ifade etmemin imkânsızlığını sezmiştim. Olur ya, insan pencereden günbatımına bakarken özlü bir söz söyleyebilir, bunun ötesine geçmez, geçemez. Oysa, benim gündeğumunda ve günbatımında sarf ettiğim sözler uzun zamandır dayanılmaz bir huzursuzluk veriyordu bana. Ruhumda özel bir güzellik yok, diye düşündüm, bende hiçbir zaman varolmamış bir şeyi arıyordum Anna'da. Onu gördükten sonra, yalnızca onun varlığıyla, sesiyle, yüzüyle doldurulabilecek acı verici bir boşluk kalmıştı benden geriye. Öyleyse, Kotovsky'nin atlarıyla bir gezinti yerine ne verebilirdim ona? Kendimi mi? Başka bir deyişle, ruhuma ıstırap veren boş ve karmaşık bir soruya ancak onun yakınlığıyla cevap bulabileceğime dair olan umudumu mu? Çok saçma, çok. Onun yerinde olsaydım, Kotovsky'nin atlarıyla gezmeyi tercih ederdim.

Durdum ve yolun kenarındaki aşınmış bir kilometre taşının üzerine oturdum. İnanılmayacak kadar sıcaktı hava. Kırgın ve üzgün hissediyordum kendimi. Kendimden en son ne zaman bu kadar tiksindiğimi hatırlayamıyordum. Kalpağıma bulaşan şampanyanın ekşi kokusu o anki ruh halimi singeli-yormuş gibi geldi bana. Yaz mevsiminin kaygısız uyuşukluğu dört yanıma sarmıştı, bir yerlerde köpekler tembelce havlıyor, güneşin aşın ısınmış makineli tüfek namlusu yeryüzüne hiç durmadan ateş ediyordu. Bu benzetmeyi yaptığım sırada Anna'nın da kendisine makineli tüfekçi dediğini hatırladım. Gözlerimin yaşardığını hissettim ve elimin tersiyle gözlerimi sildim.

Birkaç dakika sonra ayağa kalktım ve yokuşu tırmanmaya devam ettim. Şimdi daha iyiydim, bir buğday tarlasını biçer gibi ruhumu biçerek beni yaralayan düşünceler bile, ansızın ince bir zevk vermeye başlamıştı. Beni saran üzüntü anlatılamayacak kadar tatlıydı. Bir iki saat sonra bu üzüntüyü özleyeceğimi, ama onun geri gelmeyeceğini biliyordum.

Sonunda konağı vardım. Avluda daha önce orada olmayan bir sürü at duruyordu, ek binalardan birinin bacasından

duman yükseliyordu. Avlunun kapısında durdum. Yol tepeye doğru devam ediyor ve yeşillikler içinde kıvrılarak kayboluyordu, yukarıda tek bir ev göremiyordum, bu yolun nereye gittiğini bilmeme kesinlikle imkân yoktu. Kimseyle karşılaşmak istemediğimden avluya girdim ve gizlice evin çevresinden dolaştım.

Birinci kattan, "Yine kaybettin geri zekâlı!" diye tok bir ses geldi.

Kâğıt oynuyorlardı herhalde. Binanın kenarına geldiğimde köşeyi döndüm ve kendimi arka bahçede buldum. Burada şaşırtıcı güzellikte bir manzara çıktı karşıma; duvarın birkaç adım ötesinde toprak aşağıya doğru dik bir meyil veriyor, ağaç gölgeleri altına gizlenmiş küçük bir vadi başlıyordu. Vadinin içinde gürül gürül bir dere akıyordu ve biraz aşağıdaki birkaç ek binanın çatısını görebiliyordum; daha ileride, küçük bir açıklıkta, *Niva* Dergisi'ndeki pastoral kır manzaralarında tasvir edilenlere çok benzeyen koca bir saman yığını vardı. Ansızın, samanların içinde yuvarlanmak için çılgınca bir istek duydum ve yığına doğru ilerledim. Yığına on adım kala ağaçların arasından tülekli bir adam fırlayıp önümü kesti.

Karşımdaki adam, subay vagonunda akşam yemeği servisi yapan, sonra da dokumacıların vagonlarını trenden ayıran Başkir'di ama seyrek sakallarla çevriliydi yüzü şimdi.

"Bana bak, birbirimizi tanıyoruz, öyle değil mi." Sadece samanlarda biraz yuvarlanmak istiyorum. Söz veriyorum, sigara içmeyeceğim."

Başkir, oralı bile olmadı; ifadesiz gözlerini üzerime dikmiş kıpırdamadan duruyordu. Çevresinden dolaşmak istedim ama hemen geriye sıçradı, tüfeğini kaldırıp süngüyü boğazıma dayadı.

Arkamı dönüp uzaklaştım. Başkir'in tavırlarında beni gerçekten korkutan bir şeyler olduğunu itiraf etmeliyim. Süngüyü boğazıma dayadığında, tüfeği bir mızrak gibi kullanıyordu. Sanki o tüfeğin ateş etmek için kullanılabileceğinden hiç haberi yoktu. Steplerin vahşiliği hareketlerine öyle bir sinmişti ki, cebimdeki Browning 'in basit bir çatapattan başka bir

şey olmadığı izlenimine kapılmıştım. Sinirlerim hayli gergin olmalıydı, yoksa öyle çaresiz hissetmezdim kendimi. Dereye vardığımda dönüp arkama baktım; Başkir ortalıkta görünmüyordu. Suyun başına çömeldim ve kalpağımı özenle yıkamaya başladım.

Ansızın, bir lirin tellerine vuruluyormuşçasına şınıldayan derenin müziğini bastırarak kadar yüksek sesle şarkı söylendiğini duydum. Ses biraz çadaktı ama kulağa hoş geliyordu. Ça-tısındaki bacanın biçimine bakılırsa bir zamanlar hamam olarak kullanılan yakındaki bir binada birileri şarkı söylüyordu.

"Beyaz gömleğimle tarlada yürüdüm yavaşça... leylekler çan kulelerindeki haçlar gibiydi..."

Bu sözler ilgimi çekti ve şarkıyı kimin söylediğini merak etmeye başladım. Kalpağımın suyunu sıktıktan sonra belime taktım, kapıya yaklaştım ve çalmaya gerek duymadan içeri daldım.

içeride, yeni kesilmiş keresteden yapılmış geniş bir masa ve iki sıra vardı. İçinde bulanık bir sıvı olan koca bir şişe, bir bardak ve birkaç tane soğan konmuştu masanın üzerine. Bana yakın olan sırada, beyaz Rus gömleğini pantolonunun dışına çıkarmış bir adam arkası dönük oturuyordu.

"Affedersiniz. Şişedeki içki mi yoksa?"

Adam, "Yok be, bildiğin votka," derken yüzünü bana çevirdi.

Çapayev'ti.

Onu ansızın karşımda görünce şaşırdım: "Vasily İvanoviç!"

"N'aber ulan Petka?" dedi sırtarak. "Ayaklanmışsın bakıyorum."

Ne zamandan beri senli benli konuşmaya başladığımızı kesinlikle hatırlayamıyordum. Çapayev hafif kurnaz bir bakışla beni süzdü; alnına bir tutam saç dökülmüştü ve gömleğinin düğmeleri karnına kadar açıktı. Görünüşü o kadar sıradan ve hatırladığımdan o kadar uzaktı ki, birkaç saniye başka birine baktığımı düşünerek tereddüt ettim.

"Çök ulan, çök," dedi karşıdaki sırayı göstererek.

"Kasabada değilsiniz sanıyordum Vasily İvanoviç," dedim otururken.

"Bir saat önce geldim ve doğrudan hamama girdim. Bu sıcakta başka n'apılır ki.' İyi de, beni boşver şimdi, sen kendinden bahset. Nasıl oldun?"

"İyiyim," dedim.

"Ne lan böyle takmış takıştırmışsın? Kasabaya mı gittin yoksa? Yaralı yiğidi oynamayı bırak ulan, hıyar. Hafızanı bir yerlerde unuttuğundan bahsettiler, anlat hele nedir o mesele?"

Yaptığı soytarılığa ve ısrarla köylüler gibi konuşmasına aldırmamaya çalışarak, "Evet, öyle oldu. İyi de, kim söyledi size bunu?" dedim.

"Emir erin Semyon tabii. Kim olacaktı ki? demek hiçbir şey hatırlamıyorsun ha?"

"Tek hatırladığımı trenle Moskova'dan ayrıldığımız. Ondan sonrası yok. Bana ne zaman 'sen' demeye başladığınızı bile hatırlayamıyorum."

Çapayev, bakışlarıyla beni delip geçmek ister gibi neredeyse bir dakika boyunca yüzüme baktı.

"Evet, anlıyorum," dedi sonunda. "Ulan ne şeytansın sen! Anlaşılan suları bulandırmak istiyorsun Petka."

"Ne suları?"

"İyi, iyi, bulandır gitsin," dedi Çapayev gizemli bir şekilde, "hâlâ gençsin. Ha, bu arada, sana Lozovaya Kavşağı'ndaki savaştan önce 'sen' demeye başlamıştım."

"O savaş hakkında hiçbir bilgim yok," dedim kaşlarımı çatarak. "Sürekli ondan bahsediliyor, ama tek bir şey bile hatırlamıyorum. Yalnızca başım ağrımaya başlıyor."

"Eh, başını ağrıtıyorsa düşünme o zaman. İçki istiyordun, öyle mi? Al sana içki!"

Çapayev şişeyi eğip bardağı ağzına kadar doldurdu ve önüme iteledi.

"Elleriniz dert görmesin," dedim alayla ve içkiyi başıma diktim. Ürkütücü bulanıklığına rağmen, ev yapımı votkanın tadı mükemmeldi - birtakım bitkiler katılarak damıtılmış olmalıydı.

"Soğan alsana."

"Şimdilik kalsın. Ama biraz sonra ruh halimin votkayla soğan çiğneyebilecek, hatta bunu özellikle isteyecek duruma gelme olasılığının var olduğunu da reddedemem doğrusu."

"Derdin ne?"

"Sadece düşünüyorum."

"Ne düşünüyorsun peki?"

"Ne düşündüğümle gerçekten ilgilenmiyorsunuz değil mi Vasily İvanoviç?"

"Neden ilgilenmeyecekmişim, tabii ki ilgileniyorum."

"Güzel bir kadının aşkının gerçekte bir tür tenezzül olduğunu düşünüyorum Vasily İvanoviç. Çünkü bu aşka layık olmak kesinlikle mümkün değil."

Çapayev'in alnı kırıştı. "N'apıyosun, n'apıyosun?"

"Yeter dalga geçtiğiniz, ben ciddiylim."

"Ciddi misin? İyi o zaman, bir de şunu düşün: Her zaman için yukarıdaki tarafından aşağıdakine tenezzül edilir. Mesela şu içinde bulunduğumuz koyağa tenezzül edilir. Peki senin bahsettiğin tenezzülde, nereden ve nereye tenezzül ediliyor?"

Bunu düşünmeye başladım. Nereye varmak istediğini anlamıştım: güzel olanın çirkine ve mazluma tenezzül ettiğinden bahsettiğimi söylersem; hemen ardından, bu güzelliğin kendisinin bilincine sahip olup olmadığını, bu anlamda kendisinin bilincine vardığı zaman güzel kalmaya devam edip edemeyeceğini soracaktı. Petersburg'da geçirdiğim uykusuz gecelerde beni çıldırmanın eşiğine getiren bu soruya verecek bir cevabım yoktu. Bahsettiğim güzellik, kendisinin bilincinde olmayan bir güzellikse, o zaman tenezzülden söz etmenin ne anlamı vardı? Çapayev hiç de kolay bir insan değildi.

"Diyelim ki bir şeyin başka bir şeye tenezzül etmesinden değil, kendi başına tenezzül etme eyleminden söz ediyoruz Vasily İvanoviç. Hatta buna ontolojik tenezzül de diyebiliriz."

Böyle konuşmaktan zevk alıyormuşçasına, "Peki bu ontrojomik tenezzül nerede lan?" dedi Çapayev. Sonra da masanın altından ikinci bir bardak çıkardı.

"Bu tarzda konuşmaya hazır hissetmiyorum kendimi."

"İyi, gel birer bardak daha içelim."

İçkilerimizi içtik. Masanın üzerindeki soğanlardan birine odaklandım ve saniyelerce gözlerimi ondan ayıramadım.

Çapayev, bıyığını silerek, "Gerçekten, söylesene tüm bunlar nerede gerçekleşiyor." diye sordu.

"Ciddi ciddi konuşacak durumdaysanız söyleyeyim Vasily İvanoviç."

"Tamam yahu, söyle işte."

"Aslında ortada böyle bir tenezzül olmadığını söylemek daha doğru olur. Sadece, böyle bir aşk tenezzül gibi hissedilir."

"Peki nerede hissedilir?"

"Zihinde Vasily İvanoviç, bilinçli bir zihnin algısında," dedim hafif iğneleyici bir sesle.

"Haa, kellede diyorsun yani, öyle mi?"

"Kabaca, evet."

"Peki bu aşk nerede gerçekleşiyor?"

"Kabaca söylersek, aynı yerde Vasily İvanoviç."

"Doğru," dedi tatmin olmuş bir sesle. "Sen de şeyi soruyordun, neydi lan..."

Aşkın her zaman için tenezzül olup olmadığını, öyle mi?"

"Doğru."

"Anladığım kadarıyla aşk da kellenin içinde gerçekleşiyor, öyle mi?"

"Evet."

"O da mı bir tenezzül?"

"Öyle görünüyor Vasily İvanoviç. İyi de ne olmuş öyleyse?"

"Söylesene Petka, nasıl oluyor da bana, yani senin kurmay subayına, kafanın içinde olanların gerçekten her zaman kafanın içinde olup olmadığını soracak konumda görüyorsun kendini?"

"Sofistlik yapıyorsunuz," diyerek içkimden bir yudum daha aldım.

"Katişksız sofistlik bu. Her neyse, neden kendime eziyet edip durduğumu anlayamıyorum. Bunları daha önce Petersburg'da da yaşadım, kahverengi kadife elbise gi-

yen genç ve güzel kadın aynı şekilde boş kadehini masa örtüsünün üzerine koydu ve ben aynı şekilde mendilimi cebimden çıkardım..."

Çapayev gürültüyle boğazını temizleyerek sesimi bastırdı. Kendi kendime konuşur gibi fısıltıyla sözlerimi bitirdim:

"Bu kızdan ne istiyorum? Bir daha geçmişe dönülemeyeceğinin farkında değil miyim? Dış dünyayı yeniden yaratabilirsin, ama eski benliğini asla geri getiremezsin, asla..."

"Oy, oy, oy, amma da atıyorsun Petka," diyerek bir kahkaha patlattı.

"Kadehmiş, elbiseymiş."

"Neyiniz var Vasily İvanoviç?" dedim kendimi zorlukla tutarak. "Tolstoy'u yeniden okumaya mı başladınız? Halka inmeye mi karar verdiniz?"

Çapayev yeni bir kahkaha atarak, "Senin Tolstoylarını yeniden okumamıza gerek yok," dedi. "Ama, eğer bizim Anka için yanıp tutuşuyorsan, her kuşu yakalamanın farklı bir yolu olduğunu söyleyebilirim sana. Anka için yanıyorsun değil mi? Doğru tahmin ettim mi?"

Gözleri iki ince, iki kurnaz çizgiye dönmüştü. Sonra aniden yumruğunu masaya indirdi.

"Tümen komutanın bir soru sorduğunda cevap ver!"

Bu tuhaf ruh halinden onu çıkarmanın hiçbir yolu kalmamıştı.

"Boş verin Vasily İvanoviç, gelin birer bardak daha içelim."

Çapayev gülerek bardakları doldurdu.

Sonraki birkaç saat biraz bulanıktı. Çok sarhoş olmuştum. Sanırım askerlikten bahsediyorduk - Çapayev Birinci Dünya Savaşı anılarını anlatıyordu. Hikâyeleri çok inandırıcıydı: Alman süvarilerinden, bir nehri nasıl tuttuklarından, gaz bombalarından ve içine makineli tüfek yuvası yerleştirilmiş değirmenlerden söz ediyordu. Hatta bir ara iyice heyecanlanıp parıldayan gözleriyle bana bakarak bağırmaya başladı:

"Naşı savaştığımı biliyor musun Petka? Aklına bile gelmez! Çapayev üç kere vurur, annadın mı?"

Kayıtsızca başımı salladım, ama aslında dikkat kesilmiştim.

"İlk vuruş, nereye!"

Yumruğunu masaya öyle bir indirdi ki neredeyse .şişeyi deviriyordu.

"İkinci vuruş, ne zaman!"

Yine yumruğu masada patladı.

"Üçüncüsü de, kim!"

Farklı koşullarda olsaydık bu gösterisini takdir ederdim, ama bağırıp çağırmasına ve masayı yumruklamasına rağmen sığının ve votkanın etkisiyle bankın üzerinde uyuyuvermişim. Uyandığımda hava kararmıştı, uzaklarda bir yerlerde koyunların melediğini duyabiliyordum.

Başımı masadan kaldırıp çevreye baktığımda, .sanki Petersburg'da, arabacıların takıldığı bir kahvede oturuyormuşum hissine kapıldım. Masanın üzerinde bir parafin lambası vardı. Çapayev hâlâ elinde bardağıyla karşımda oturuyor, duvara bakarak kendi kendine bir şeyler mırıldanıyordu, (közleri en azından şişedeki yarıya inmiş votka kadar bulutluydu. Belki ben de onun tarzında konuşmalıyım, diye düşünerek abartılı bir samimiyetle masaya yumruğumu indirdim.

"Söyleyin bakalım Vasily İvanoviç, içinizden gelerek söyleyin ama. Kızıl mısınız Beyaz mısınız."

Çapayev gözlerini üzerime çevirerek, "Ben mi? Beni mi soruyorsun?" dedi.

.Sonra da masadan iki soğan aldı ve soymaya başladı. Bir tanesini beyazı çıkıncaya kadar soydu, diğerinin yalnızca dışını çıkardı, kırmızı-mor kabuğunu bıraktı.

"Bak şimdi Petka," dedi, soğanları önüme koyarak. "Masada iki tane soğan var, biri beyaz, biri kızıl."

"Eee?"

"Beyaz olana bak şimdi."

"Bakıyorum zaten."

"Şimdi de kızıl olana bak."

"Baktım, ne olacak?"

"Şimdi ikisine birden bak."

"Bakıyorum yahu!"

"Sen hangisisin, kızıl mı beyaz mı?"

"Ben mi? Nasıl yani?"

"Kızıl soğana bakınca kızıl oluyor musun?"

"Yoo."

"Beyaz soğana bakınca beyaz oluyor musun?"

"Olmuyorum."

"Yaa, gördün mü? Neyse, devam edelim. Topografik haritaları bilirsin. Bu masa da bilincimizin basitleştirilmiş bir topografik haritası. Bunlar Kızıllar. Bunlar da Beyazlar. Ama, bizim Beyazları veya Kızılları algılamamız bizim de renk almamız anlamına geliyor mu? Senin içinde renk alabilecek bir şey var mı?"

"Bilerek çarpıtıyorsunuz Vasily İvanoviç. Kızıl ya da Beyaz değilsek, neyiz öyleyse?"

"Karmaşık sorulara geçmeden önce basitlerinde bir anlaşılm, değil mi Petka? 'Biz' kelimesi 'Ben' kelimesinden daha karmaşıktır, doğru mu?"

"Doğru."

"Söyle o zaman, 'Ben' nedir?"

"Ben, kendimim tabii ki."

"Kim olduğunu söyleyebilir misin?"

"Pyotr Boşkov."

"Bu senin adın. Bu adı taşıyan kim peki?"

"E,h, psikolojik bir birey olduğum söylenebilir. Alışkanlıklar ve deneyimlerin... belki de bilgilerin ve tercihlerin bir toplamıyım."

"Peki bu alışkanlıklar kimin alışkanlıkları Petka?" diye ısrar etti Çapayev.

"Benim," diyerek omuz silktim.

"Ama az önce bir alışkanlıklar toplamı olduğunu sen kendin söyledin Petka. Eğer bunlar senin alışkanlıklarmsa, bu alışkanlıklar bir alışkanlıklar toplamına mı ait yani?"

"Kulağa komik geliyor, ama özünde durum bu."

"Alışkanlıkların ne gibi alışkanlıkları olur Petka?"

Sinirlenmeye başlıyordum.

"Bu çok ilkel bir konuşma. Sadece benim kim olduğum ve neden yapıldığım sorusuyla başladık ne de olsa. Sakıncası yoksa, kendimi bir... bir... diyelim ki bir monad olarak nite-

lendiriyorum. Yani Leibniz'in dünyayı algılama biçimine göre demek istedim."

"Peki çıkıp da kendini malak olarak adlandıran bu kişi kimdir Petka?"

Ne derse desin kendime hakim olmaya karar vererek, "Monadın kendisi," dedim.

Çapayev şeytanca gözlerini ovuşturdu. "Güzeel, 'kim' konusunu sonra tartışırız. Ama önce, 'nerede' ile işimizi bir bitirelim sevgili dostum. Söyle bakalım, şu senin malak nerede yaşıyor."

"Bilincimde."

"Bilincin nerede?"

"İşte burada," dedim kafamı göstererek.

"Peki kafan nerede?"

"Omuzlarımın üstünde."

"Omuzların nerede?"

"Bir odanın içinde."

"Oda nerede?"

"Bir binada."

"Bina nerede?"

"Rusya'da"

"Rusya nerede?"

"Yandı bitti kül oldu."

"Kes sesini," diye öfkeyle bağırdı. "Subayın izin vermeden şaka yapmayacaksın. Cevap ver."

"Peki, dünyada tabii."

Kadeh tokuşturup içkilerimizi kafaya diktik.

"Dünya nerede?"

"Evrende."

"Evren nerede?"

Biraz düşündüm.

"Kendi içinde."

"Kendi içi nerede?"

"Bilincimde."

"Yaa, demek ki bilincin bilincinin içindeymiş, tamam mı Petka?"

"Tamam gibi."

Çapayev bıyığını düzeltti. "Pekâlâ. Şimdi iyi dinle: Bilincin nerede?"

"Anlayamadım Vasily İvanoviç. Yer kavramı bilincimiz-deki kategorilerden biridir. Bu yüzden..."

"O nerede? Yer kavramının bulunduğu yer nerede?"

"İyi de, onun bulunduğu yerin tam olarak bir yer olduğunu söyleyemeyiz. Belki de onun gerçek..."

O anda dilimi ısırđım. Tabii ya beni oraya götürmeye çalışıyordu. Eğer "gerçeklik" kelimesini kullanırsam, bir kez daha her şeyi benim düşüncelerime indirgeyecekti. Sonra da düşüncelerimin nerede olduğunu soracaktı, sonra da... sıkı bir gambitti doğrusu. Alıntılara başvurabilirdim elbette; ama biraz düşününce hayretle fark ettim ki, hangi sistemden alıntı yaparsam yapayım ya kendi mantığı içinde bu sorunun çevresinden dolaşıyor ya da güvenilmez bir iki Latince kelimeyle değinerek işi kurtarmaya çalışıyordu. Evet, Çapayev gerçekten de basit bir insan değildi. Elbette, karşdakini kategorize ederek tartışmayı sonlandırmak gibi güvenli bir yöntem de başvurabilirdim - ispatlamaya çalıştığı şeyin şu ya da şu isimle bilindiğini ve o zamandan beri insanlığın çok ilerlediğini söylemekten kolay ne vardı ki? Ama, teneffüslerde felsefe kitabından birkaç sayfa karıştıran çokbilmiş bir akşam okulu öğrencisi gibi davranmaya utandım. Rus komünizminin Antik Yunan'daki kökleri konusunda bir tartışmaya girdiğim sarhoş Berdyayev'a, felsefenin aslında sofizm olarak anılması gerektiğini söyleyen ben değil miydim zaten?

Çapayev güldü.

"Peki insan düşüncesi nereye kadar ilerleyebilir?"

"Ha?"

"Nereden ilerler? Nereye doğru ilerler?"

Dalgınlıkla sesli düşünmüş olmalıydım.

"İsterseniz bunları ayıkken konuşalım Vasily İvanoviç. Ben filozof değilim. Gelin biraz daha içelim."

"Eğer filozof olsaydın ahırını temizletmek dışında bir iş yaptırmazdım sana. Ama bir süvari alayına komutan yaptım. Lo-

zovaya'da her şeyi gayet iyi anlamıştın. Ne oluyor sana? Çok mu korktun, yoksa çok mu mutlusun?"

Sinirlerimin yine gerildiğini hissederek, "Bir şey hatırlamıyorum, hatırlayamıyorum," dedim.

Çapayev, "Ah Petka, ah," diyerek içini çekti ve bardakları votkayla doldurdu. "Seninle ne yapacağımı bilemiyorum. Her şeyden önce sen kendini anlamalısın."

İçtik. Uyuşuk hareketlerle bir soğan aldım ve koca bir parça ısırđım.

Bir sigara yakan Çapayev, "Yatmadan önce gidip biraz hava alsak nasıl olur?" dedi.

"Olabilir," dedim, soğanı masaya bırakarak.

Ben uyurken yağmur çiselemişti ve eve doğru çıkan yokuştaki toprak nemli ve kaygandı. K rk t k sarhoş olmuşlum, ram tepeye varacağım sırada kaydını ve ıslak çimlerin üzerine geri yuvarlandım. Yüzükoyun uzandığımda gökyüzünün yıldızlarla dolu olduğunu gördüm. O kadar g zellerdi ki hiç sesimi çıkarmadan saniyelerce gökyüzünü seyretmeye devam ettim.  apayev elini uzatıp kalkmama yardım etli. Biraz sonra sert toprağa ulaştığımızda tekrar gökyüzüne baktım ve sanki yıldızlı gökyüzünü en son gördüğümden beri  ağlar geçmiş gibi geldi, aslında hep başımın üzerindeydi ve tek yapmam gereken başımı kaldırıp bakmaktı. Gülmeye başladım.

"Ne oldu?" dedi Çapayev.

"Bir şey olmadı, gökyüzü çok güzel sadece," dedim yukarıyı göstererek.

"Güzel?" dedi düşünceli bir şekilde. "Güzellik nedir?"

"Hadi canım. Ne demek istiyorsun? Güzellik, iradenin en yüksek algılanırlık düzeyinde muhtemelen nesneleşmesi değilse nedir?"

 apayev birkaç saniye gökyüzüne baktı, sonra bakışlarını ayaklarımızın dibindeki su birikintisine çevirdi ve sigarasının izmaritini suyun içine fırlattı. Suyun dümdüz yüzeyinden yansıyan evrende tam bir felaket meydana geldi - tüm yıldızlar sarsıldı ve dalgalanan parlak lekelere dönüştü.

"Ayaklarınızın dibindeki yıldızlı gök ve içimizdeki Immanuel Kant bana daima hayret verici gelmiştir," dedi.

"Hiç anlamıyorum Vasily İvanoviç Kant'la Schopenhauer'i karıştıran bir adam nasıl bir tümene komuta edebilir?"

Çapayev donuk gözlerle baktı, tanı bir şey söylemek için ağzını açmıştı ki tekerlek sesleri ve at kişnemeleri duyuldu. Birileri avluya girmişli.

"Kotovsky ve Anna gelmiş olmalı," dedim. "Makineli tüfekçin, Rus gömleği giyen sert mizaçlı adamlara ilgi duyuyor-muş meğer Vasily İvanoviç."

"Nee? Kotovsky burada im? Niye söylemedin?"

Beni tamamen unutarak, arkasını dönüp hızlı hızlı yürümeye başladı. Evin köşesine kadar yavaşça ardından yürüdükten sonra durup baktım. Araba taraçanın önünde durmuştu ve Kotovsky Anna'nın inmesine yardım ediyordu. Kotovsky, Çapayev'in geldiğini görünce askerce bir selam çaktı, ona doğru yürüdü ve kucaklaştılar. Hayatının bataklığında gezerken daima morallerini iyi tutmayı başardıklarını göstermek isteyen her erkeğin yaptığı türden şakalaşmalar oldu aralarında. Eve doğru yürümeye başladılar, Anna ise arabanın yanında kaldı. Ansızın, şeytan dürtmüş gibi ona doğru yürümeye başladım, boş bir bomba sandığına takılıp sendeledim, o anda aceleyle verdiğim karara bin pişman olacağım içime doğdu.

"Lütfen Anna! Gitmeyin!"

Durdu ve bana doğru döndü. Tanrım, o anda ne kadar da güzel görünüyordu!

Nedense ellerimi göğsüme bastırarak hiç düşünmeden konuşmaya başladım: "Anna, ne olursunuz inanın bana... lokantadaki davranışından dolayı gerçekten pişmanım. Ama sizde de biraz suç yok muydu? Bu özgürlükçü kadının gerçek siz olmadığınızı biliyorum, belirli bir estetik formülasyona uyum sağlamaktan başka bir şey yapmıyorsunuz ve sonuç da yalnızca..."

Birden beni iteledi.

"Tanrı aşkına benden uzak durun Pyotr," dedi kaşlarını

I

çatarak. "Soğan kokuyorsunuz. Her şeyi affedebilirim ama **bunu** affedemem."

Geriye dönüp evin içine daldım. Yüzüm alev alev yanıyordu, hani yumurta kırsan pişerdi. Odama giderken -o karanlıkta nasıl yolumu bulduysam- Çapayev'in votkasına ve soğanlarına lanetler yağdırdım. Kendimi yatağa fırlattığımda sanki komaya girmişim gibi bilincimin bulandığını hissettim, o sabah uyandığımda da kendimi böyle hissetmiştim.

Bir süre sonra kapı çalındı ve Çapayev'in sesi duyuldu: "Petka! Neredesin?"

"Hiçbir yerde!" diye homurdandım.

"Bravo!" diye gürledi birden. "İşte şimdi oldu! Yarın birliklerin önünde sana resmi olarak teşekkür edeceğim. Her şeyi çok iyi anlamışsın! O zaman ne diye akşama kadar aptal numarası yapıp durdun be?"

"Ne demek istiyorsunuz."

"Kendin bul. Şu anda önünde ne görüyorsun."

"Yastık, ama çok net göremiyorum. Onun da bilincimde olduğunu anlatmaya başlamayın yine."

"Gördüğümüz her şey bilincimizdedir Petka. Bu yüzden bilincimizin herhangi bir yerde bulunduğu söylenemez. Biz de hiçbir yerdeyiz, çünkü bulunduğumuzu söyleyebileceğimiz hiçbir yer yok. Bu nedenle hiçbir yerde değiliz. Şimdi hatırladın mı?"

"Biraz yalnız kalmak istiyorum Çapayev," dedim.

"Nasıl istersen. Sabahleyin karşıma çakı gibi gelip rapor vereceksin. Öğleyin ilerliyoruz."

Koridordaki döşeme tahtalarını gıcırdatarak uzaklaştı. Bir süre söylediklerini düşündüm: Önce şu "hiçbir yeri" sonra da yarın öğlenki gizemli ilerleyişi. Hemen arkasından yetişebilir ve ilerlememin imkânsız olduğunu çünkü hiçbir yerde olmadığını söyleyebilirdim, ama bunu yapmak istemiyordum. Korkunç bir uyku bastırdı, çevremdeki her şey sıkıcı ve önemsiz görünmeye başladı. Uyurken rüyamda Anna'nın parmaklarının makineli tüfeğin namlusunu okşadığını görüyordum. Yine kapının çalınmasıyla uyandım.

I

"Çapayev! Sizden beni rahat bırakmanızı istemiştim! Bırakın da savaştan önce biraz dinleneyim!"

"Ben Çapayev değilim, Kotovsky'im," dedi bir ses.

Yatakta doğruldum.

"Ne istiyorsunuz?"

"Sizinle konuşmalıyım."

Tabancayı cebimden çıkarıp battaniyenin altına sakladım. Tanrı bilir ne istiyordu. Bunun Anna 'yla ilgili olduğuna dair bir hisse kapılmışım.

"Gelin o zaman."

Kapı açıldı ve Kotovsky içeri girdi. Gündüz onunla karşılaştığımdan daha farklı görünüyordu. Üzerinde püsküllü bir ropdöşambr vardı ve altından da pijamasının paçaları görünüyordu. Bir elinde üç mumlu bir şamdan, diğerinde de bir şişe şampanya ve iki bardak vardı - şampanyayı görünce Anna'nın beni şikâyet etmiş olduğundan neredeyse emin oldum.

"Oturun," dedim koltuğu göstererek.

Şampanyayı ve şamdanı dikkatle masanın üzerine yerleştirdikten sonra oturdu.

"Sigara içebilir miyim?"

"Elbette."

Sigarayı yaktıktan sonra tuhaf bir hareket yaptı: Sanki alnına düşmüş görünmez bir saç tutamını geriye atmak ister gibi elini çıplak kafasına götürdü. Bu hareketi daha önce görmüş olduğum hissine kapıldım bir an, sonra ansızın hatırladım - zırhlı trendeki ilk karşılaşmamızda Anna da neredeyse aynı şekilde, olmayan saç tutamlarım düzeltmişti. Çapayev'in başını çektiği gizli bir tarikatın üyeleri olabilecekleri ve bu dazlaklığın bir tür ayinle ilgili olduğu geçti aklımdan, ama sonra hepimizin bu tarikatın üyeleri olduğumuzu fark ettim — hepimiz, yani Rusya'nın en son özgürlük girişiminden ve kaçınılmaz olarak bu girişime eşlik eden bitlerden mağdur olanlar. Bunun üzerine gülmeye başladım.

Kotovsky bir kaşını kaldırarak, "Neden gülüyorsunuz?" dedi.

"Şu başımıza gelenlere bak! Bitlenmemek için kafamızı ka-

zıtıyoruz. Beş yıl önce aklınıza gelir miydi böyle olacağı.' Gerçekten inanılmaz."

"Haklısınız, ben de ayın şeyi düşünüyordum - yani Rusya'ydı neler olduğunu. O yüzden sizi görmeye geldim. Sanki bir şey dürttü beni ve şey konusunda konuşmak istedim..."

"Rusya konusunda mı?"

"Kesinlikle."

"Ne söylenebilir ki? Her şey çok açık."

"Benim demek istediğim... bunlardan kim sorumlu?"

"Bilmiyorum. Siz ne dersiniz?"

"Aydınlar. Başka kim olabilir ki?"

Doldurduğu bardağı bana uzattı.

"Aydınlar sınıfının tüm üyeleri," diye devanı etti - yüzü tuhaf bir şekilde buruşmuştu. "Özellikle Rusya'dakiler. Onlar ancak başkalarının ekmeğiyle yaşayabilirler. Bu sınıftan olanların insanı tiksindirecek kadar çocukça bir kişilik özellikleri vardır. Altan alta doğru ve haklı olduğunu hissettikleri şeylere saldırmaktan asla çekinmezler. Kendisini belki banyoya kapatacaklarını, ama asla evden kovmayacaklarını bildiğinden korkusuzca anne-babasına zarar veren çocuklara benzerler. Dalın çok yabancılardan korkarlar. Bu aşağılık sınıfın tüm üyeleri için bu geçerlidir."

"Söylediklerinizi tanı takip edemiyorum."

"Aydınlar, içinden çıktıkları imparatorluğun en temel ilkeleriyle alay etmeye devam etseler de, orada ahlak kurallarının var olduğunu gayet iyi bilirler."

"Öyle mi? Neden?"

"Çünkü ahlak kuralları çökmüş olsaydı, aydınlar hiçbir zaman imparatorluğun temellerini dinamitlemeye cesaret edemezlerdi. Geçen gün Dostoyevski'yi yeniden okumaya başladım; aklıma ne geldi biliyor musunuz?"

Yüzümün bir tarafının seğirmeye başladığını hissettim.

"Ne geldi?"

"Rusya'nın ne kadar bağışlayıcı olduğu. Bugünlerde ortalıkta dolaşp herkese kan kusturan kasaplar, eskiden Sibiry'a'nın köylerine sürülür ve orada zamanlarını tavşan ya da

karatavuk avlayarak geçirirlerdi. Hayır, aydınlar kutsal şeylere hakaret etmekten çekinmiyorlar. Tek korktukları şey, şeytanla ve onun kökenleriyle savaşmaya kalkmak, çünkü böyle şeylerle uğraşırlarsa bir telgraf direğine oturtulabileceklerini iyi biliyorlar.

"Ne hayal gücü."

"Şeytanla aşık atmak zevkli iştir," diye heyecanla devam etti. "Bir tehlike yoktur ve çok açık faydaları vardır. Bu yüzden, altını üstünü, sağım solunu bilerek karıştıran alçaklardan oluşan dev bir gönüllü ordusu var, anlamıyor musunuz." Ruhunu şeytana satmış namussuzlar, sıksa Bolşevikler, baldırı çıplak liberaller, burunları kokaine gömülmüş sosyalist-devrimciler, bunların hepsi..."

"Anladım."

Kotovsky şampanyadan bir yudum aldı.

"Her neyse Pyotr. Hazır konu açılmışken, sizde biraz kokain olduğunu söylediler."

"Evet, var. Konusu da açıldığına göre..."

Çantamdan kutuyu çıkarıp masanın üzerine koydum.

"Buyurun, kendiniz alın."

Israr etmeme hiç gerek yoktu. Masanın üstüne döktüğü iki sıra kokain, inşa halindeki iki anayol kadar geniş görünüyordu. Hepsini burnuna çekip koltuğa yaslandı. Nezaketen bir dakika kadar bekledikten sonra sordum:

"Rusya'yı sık sık mı düşünürsünüz?"

"Odessa'da otururken günde en az üç kere düşünürdüm," dedi donuk bir sesle. "Burnum kanamaya başlayınca bıraktım. Müptela olmak istemedim."

"Peki şimdi ne oldu? Dostoyevski mi dürttü sizi?"

"Yok canım, iç dünyamda gelişen kötü bir olaydan etkilendim."

Birden aklıma ilginç bir fikir geldi.

"Atlarınız sizin için çok mu değerli Grigory?"

"Neden?"

"Değiş tokuş yapabiliriz. Atlı arabanıza karşılık bu kutunun yarısı."

Kotovsky, bana sert bir bakış fırlattıktan sonra kutuyu alıp içine baktı.
"İnsanı nasıl ikna edeceğinizi iyi biliyorsunuz. Atlarımı ne yapacaksınız ki?"
"Gezeceğim. Başka ne yapılır ki?"
"Tamam, kabul ediyorum. Bavulumun içinde küçük bir tartı olacaktı."
"Göz kararı bölüverin. Bana ucuza mal oldu."
Ropdöşambrın cebinden gümüş bir sigara tabakası çıkarıp içindeki sigaraları boşalttı, sonra da bir çakıyı kaşık gibi kullanarak tozun yarısını tabakaya aktardı.
"Dökülmez mi?"
"Merak etmeyin, bu tabakayı Odessa'dan aldım. Özel bir tabakadır. Atlar sizin oldu."
"Teşekkürler."
"Anlaşmamızın şerefine içelim mi?"
"Memnuniyetle," diyerek kadehimi kaldırdım.
Kotovsky şampanyasını bitirdi, tabakayı cebine koydu ve şamdanı masadan aldı.
"Sohbet için teşekkürler. Gecenin bir yarısı geldiğim için lütfen beni bağışlayın."
"İyi geceler. Size bir soru sorabilir miyim? Konuyu siz açtığınıza göre, söyler misiniz kokain çekerek kurtulmak istediğiniz iç dünyadaki o kötü olay nedir?"
"Rusya'nın içinde bulunduğu durumun yanında benimki zayıf kalıyor," dedi Kotovsky. Bir asker selamı çakarak odadan çıktı.
Tekrar uyumaya çalıştım, ama uyku tutmuyordu. Önce Kotovsky'i düşündüm - üzerimde fena bir izlenim bırakmadığını itiraf etmeliyim, iyi bir tarzı vardı. Sonra düşüncelerim yeniden Çapayev'e yoğunlaştı. Sözünü ettiği şu "hiçbir yeri" düşünmeye başladım. İlk bakışta basit görünüyordu; benden tek bir soruyu yanıtlamamı istemişti: Benim var oluşumun nedeni dünya mıydı, yoksa dünyanın var oluşunun nedeni ben miydim? Adi diyalektikten başka bir şey değildi bu elbette ama biraz ürkütücü bir yanı da vardı. Tüm bunların nerede

olduğu hakkındaki ilk bakışta aptalca görünen sorularıyla bunu çok ustaca göstermişti bana. Eğer tüm yeryüzü benim içimde var oluyorsa, ben nerede var oluyordum? Eğer ben bu dünyanın içinde var oluyorsam, bilincim dünyanı tam olarak neresindeydi? Bir yandan ben dünyanın içinde var olurken, dünyanın da benim içimde var olduğu, bu iki kavramın mıknaatısın iki kutbu olduğu söylenebilirdi; ama bu sefer de bu mıknaatısın, bu diyalektik ikiliğin asılı olduğu çivinin nerede olduğu sorusu çıkıyordu ortaya.

Çivinin var olabileceği hiçbir yer yoktu!

Çünkü içinde vücut bulacağı bir bilince, yani bir bireye bağlıydı varlığı. Bu birey de hiçbir yerde var olamazdı, çünkü bu hiçbir yer, ancak ve ancak bireyin bilinci tarafından yaratılan bir yerde bulunabilirdi... Peki kendisi için bu yeri yaratmadan önce neredeydi? Eğer kendi içindeyse, tam olarak nerede?

Yalnızlık, ansızın beni korkutmaya başladı. Asker ceketini omzuma alıp koridora çıktım; ayın mavi ışığı pencereden merdivenlere vuruyor, oradan da girişe doğru uzanıyordu. Atsız araba kapının önündeydi. Birkaç kez çevresini dolaşıp arabanın tertemiz dış yüzeyini inceledim, sanki ay ışığının alımda daha bir güzelleşmişti. Yakınlarda bir atın hafifçe kişnediğini duydum. O tarafa döndüğümde Çapayev'in, atın yelesini kaşağılamakta olduğunu gördüm. Ona doğru yürüyüp yanında durdum, dönüp bana baktı. "Hiçbir yerin" nerede olduğunu sorarsam ne cevap verir acaba, diye düşünüyordum. Kelimeyi kendi içinde tanımlamak zorunda kalacak ve o da benim içine düştüğüm karmaşaya düşecekti ister istemez.

"Uyuyamadın mı?" dedi Çapayev.

"Evet, pek iyi değilim."

"Nedenmiş o? Boşluğu hiç görmedin mi daha önce?"

"Boşluk" kelimesinin, sadece birkaç dakika önce bilincine vardığım "hiçbir yer" deyiimiyle tam olarak örtüştüğünü fark ettim.

"Hayır," dedim. "Hiç görmedim."

Çapayev nazikçe, "Peki ne görüyordun Petka?" diye sordu.
"İsterseniz başka şeyden konuşalım. Arlarım nerede."
"Ahırda. Ne zamandan beri onlar Kotovsky' nin değil de senin atların oldu?"
"Yaklaşık çeyrek saat önce."
Çapayev güldü: "Grigory'ye dikkat et. görüldüğü kadar samimi değildir."
"Parkına varmıştım zaten. Vasily İvanoviç, biliyor musunuz, söylediğiniz sözleri bir türlü kafamdan atamıyorum. İnsanı nasıl köşeye sıkıştıracağınızı gayet iyi biliyorsunuz."
Arapşağına dönmüş yelenin içinden kaşağıyı geçirmek için uğraşırken, "Haklısın," dedi "sonra da onlara makineli tüfekle iyice ateş ediyorum..."
"Ama, sanırım bunu ben de yapabilirim."
"Dene bakalım."
"İlamam, ben de size yerler hakkında bir dizi soru sorabilirim."
"Sor tabii, sor," gibi bir şeyler mırıldandı
"En baştan başlayalım. Şu anda bir atı kaşağılıyorsunuz. Peki bu at nerede?"
Çapayev hayretle yüzüne baktı: "Aklını mı kaçırdın sen Petka?"
"Efendim?"
"Gözünün önünde işte, görmüyor musun?"
Birkaç saniye konuşamadım. Böyle keskin bir dönüş beklemiyordum. Çapayev endişeyle başını salladı. "Gidip yatsan iyi olacak Petka."
Aptal aptal gülümsedim ve eve doğru yürüdüm. Bir şekilde yatağa ulaşmayı başarıp, içine girdim ve girer girmez bir sonraki kâbusa yuvarlandım - daha merdivenleri çıkarken bu kâbusun kaçınılmazlığını hissetmişim.
Çok geçmeden, mavi gözlü, sarı saçlı bir adamın, dişçi koltuğuna benzeyen tuhaf görünüşlü bir sedire bağlanmış olduğunu gördüm. Rüyanın içinde onun adının Serdyuk olduğunu çok iyi biliyordum, ona olanlar yakında bana da olacaktı. Serdyuk'un kollarından çıkan renkli kablolar, dinamoya

benzeyen ürkütücü bir makineye bağlanmıştı; bu makineyi oraya getirenin benim zihnim olduğunu tahmin edebilecek kadar bilincim yerindeydi. Beyaz önlüklü iki adam eğilmiş, makinenin kolunu çeviriyorlardı. Önceleri yavaştlar ve koltuktaki Serdyuk yalnızca titreyerek dudaklarını ısınıyordu. Sonra adamların hareketleri giderek hızlandı ve Serdyuk'un bedeni şok dalgalarıyla sarsılmaya başladı. Nihayet kendini daha fazla tutamayarak bağırdı:

"Kesin şunu!"

Ama işkenceciler kolu gittikçe daha hızlı çeviriyorlardı.

"Dinamoyu durdurun," diye gücü yettiğince haykırmaya başladı.

"Dinamoyu kapatın! Dinamo! Dinamo! DİNAMOO!"

bas

"Sonraki istasyon: Dinamo."

Serdyuk, hoparlörden gelen sesle kendine geldi. İlk gördüğü şey karşısında oturan tuhaf görünümlü yolcuydu; adamın kirli, kalın bir kaftanı ve yeşil-beyaz bir sarığı vardı. Serdyuk'un donuk bakışlarını üzerinde hissedince, tombul ve çilli yüzüne ciddi bir ifade vermeye çalışarak parmaklarından ikisini sarığına değdirdi ve yüksek sesle bağırdı:

"Hayl Hitler!"

Serdyuk kibarca, "Hitler hayl," diye cevap verip başını çevirdi.

Kimdi bu adam ve onun gibi tıpsız heriflerin çoğu en azından bir BMW ile gezerken, o neden tutup metroya binmişti?

Adamın başının hemen üstündeki posterde, pahalı bir ev fotoğrafı ve "Zenginliğinizin namına" yazısını gördü. Birileri ikinci kelimenin ilk harfini silmiş, cümlelerin sonuna bir ünlem işareti koymuştu.

Serdyuk anlayışla içini çekerek sağa kaydıldı ve yanındaki yolcunun kucağında açık duran kitabı okumaya başladı. Gazele kağıdıyla kaplanmış, ince, yıpranmış bir broşürdü bu; üzerine tükenmez kalemle "Japon Militarizmi" yazılmıştı. Yarı-legal Sovyet eğitim kitapçıklarından biri olduğu belliydi: Kâğıt eskilikten sararmıştı ve çoğunluğu italik yazılmış Japonca kelimelerden oluşan metnin karakterleri bir tuhaf duruyordu.

Serdyuk okumaya başladı: "Sosyal görev kavramı, Japon kültüründe, dramının çarpıcı duygusallığını üretmek doğal insani görev duygusuyla iç içe geçmektedir. Bu görev, Japonların hâlâ kullandıkları *on* ve *giri* kavramlarıyla ifade edilir. Çocuğun ebeveynlerine, derebeyinin krala, vatandaşın devlete borçlu olduğu "minnettarlığa" *on* denir. Her bireyin toplumdaki yeri ve konumuna göre davranmasını gerek-

tiren "zorunluluğa ve sorumluluğa" ise *giri* denir. Bu aynı zamanda kişinin kendi onuruna ve şerefine, kendi namusuna karşı duyduğu sorumluluktur. Bir tür sosyal, mesleki ve insani davranış kuralı olan *on* ve *g/r*; için insan kendini feda etmeye hazır olmalıdır"

Yanındaki adam Serdyuk'un okuduğunu fark edince kitabı yüzüne doğru yaklaştırarak yan döndü. Serdyuk gözlerini kapadı.

İşte bu yüzden adam gibi yaşıyorlar, diye düşündü, çünkü asla görevlerini unutmuyorlar. Buradaki herifler gibi kafayı çekip çekip sokaklarda sürtmüyorlar. Sonraki birkaç saniyede kafasından neler geçtiğini tam olarak bilmek mümkün değil, ama tren Puşkinskaya İstasyonu'nda durup da Serdyuk vagondan çıktığında, ruhu sarhoş olma arzusuyla, hatta küfelik olma arzusuyla doluydu. Önceleri bu arzu şekilsiz ve bulanıktı -ulaşılmaz, bir daha ele geçmemecesine yitirilmiş bir şeyin yarattığı belli belirsiz bir melankoliydi sanki-, kurşun geçirmez büfeler dizisinin önünden geçip küçük gözetleme deliklerinden düşman topraklarını tarayan birörnek Kafkasyalı yüzlerle karşılaşmıca kadar bu arzu gerçek şeklini alamadı.

Tam olarak ne istediğine karar vermesi zordu. Seçenekler çok, ama üçüncü sınıftı - tıpkı seçimlerdeki adaylar gibi, diye düşündü Serdyuk. Uzun süre kararsız kaldıktan sonra, nihayet vitrinlerden birinde duran "Livada" marka porto şarabını işaret etti.

Şişeyi görür görmez gençliğinin unutulmuş bir sabahı gelmişti gözlerinin önüne: Okuduğu enstitünün bahçesinde, istiflenmiş sandıkların arasında kuytu bir köşede; güneş ışınları sararmış yaprakların üzerinde oynasırken aynı sınıftan birkaç neşeli öğrenci bir şişeyi ağızdan ağza dolaştırıyorlardı (ama etiketin üzerindeki yazı biraz farklıydı, sahiden, o günlerde 'i' lere nokta koymaya başlamamışlardı daha). Dışarıdan kesinlikle görülmeyen o kuytuya girmek için paslı parmaklıkların arasından geçtiklerini, bunu yaparken montlarını nasıl da berbat ettiklerini anımsadı. Ama önemli olan porto şarabı ya da parmaklıklar değil, o küçük kaçamağın yüreğine hüznü bir ok gibi saplanan hatırasıydı - avlunun parmaklıklarla çevrili o köşesinde elinden kaçırdığı sonsuz fırsatlar ve uçsuz bucaksız olanaklardı...

Bu hatıranın etkisiyle, aklına dayanılmayacak kadar acı bir fikir geldi: Aslında dünyanın kendisi hiç değişmemişti, sadece o zaman

hiçbir çaba sarf etmeden bakabildiği açıdan bakamıyordu şimdi dünyaya. Artık parmaklıkların arasından sürtüne sürtüne geçmek mümkün değildi; zaten geçip de nereye gidecekti ki? Parmaklıkların ardındaki dar, kuytu mekânı, uzun zaman önce yaşanmışlığın çinko kaplı tabutlarıyla doldurmuştu.

Dünyaya artık aynı açıdan olmasa bile, en azından aynı dereceden bakabilirdi. Büfenin deliğinden parayı uzattı ve aynı delikten fırlatılan yeşil renkli el bombasını havada yakaladı. İlkbahar ikindisi göğünün muhteşem güzelliğini yansıtan su birikintilerine basmamaya çalışarak karşıya geçti, Puşkin'in yeşil heykelinin karşısında bir banka oturdu ve şişenin plastik kapağını dişleriyle çıkardı. Porto şarabının tadı hâlâ aynıydı - Rusya'da reformun aslında hayatı temelden sarsmadığının, hafif bir esinti gibi yalnızca yüzeyi dalgalandırdığının yeni bir kanıtı daha.

Şişeyi bir iki dikişte bitirdi, sonra da alçak kaldırımın ötesindeki çalıların içine nişan alıp fırlattı; gazete okuyormuş gibi yapan, entelektüel görünüşlü bir kadın şişenin peşinden gitti. Serdyuk gerinerek banka yaslandı.

Sarhoşluğun, doğası gereği, ne yüzü ne de yurdu vardır. Birkaç dakika sonra vücudunu saran uyuşuklukta, şarap şişesinin etiketindeki selvilerin, tarihi kemerlerin ve lacivert göğes resmedilmiş parlak yıldızların vaat ettiği duygulardan hiçbir şey yoktu. Gerçekten de porto şarabının tadında, şişenin Kırım'ın güneybatısından geldiğini gösteren hiçbir şey yoktu; kuzeyinden gelse, hatta Moldovya'dan gelse bile, çevresini saran dünya yine aynı şekilde değişecekti herhalde.

Evet, Dünya gözle görülür bir şekilde değişiyordu, artık ona düşman değildi; önünden gelip geçen insanlar yavaş yavaş şeytanın sadık hizmetkârları olmaktan çıkıp onun kurbanlarına dönüşüyorlardı, tabii onlar bunu fark etmekten çok uzaktılar. Çok geçmeden şeytana da bir haller oldu-ya yok olmuş ya da önemini kaybetmişti. Alkol yalnızca birkaç saniye için onu zevkin doruklarına çıkardı, sonra uyuşmuş kafasındaki o bayağı uçurumdan aşağıya, gerçekliğe doğru düşmeye başladı.

Önünden üç öğrenci geçti. Serdyuk onların seslerini kalınlaştırarak "züppe" sözünü sürekli tekrarladıklarını duydu. Öğrencilerin arkasından bakarken, kaldırımın kenarına park etmiş, ön kaputunda bü-

yükçe bir bayrak dalgalanan Japon malı amfibik cipe ilişti gözü. Cipun hemen üzerinden, Tverskaya Caddesi'nin karşı kaldırımında, görünmez surların mazgalları arasındaki bir siperi andıran McDonalds armasını görebiliyordu. Uzaklaşan öğrencilerin sırtları, cip ve kırmızı zemin üstünde sarı "M" harfi, realist ressam Deyneka'nın "Geleceğin Pilotları" tablosunu hatırlattı Serdyuk'a. Bu çağrışımın nedeni pek açık değildi - belki her iki halde de karakterlerin geleceğinin açık seçik ortada oluşuydu neden. "Geleceğin soyguncuları" alt geçide girmişti bile, ama Serdyuk hâlâ onları düşünmeye devam ediyordu. Bugünkü Moskova'da çekilmiş, otuzlu yılların New York'unu anlatan "Hollandalının Ölümü" adındaki Amerikan yapımı bir film geldi aklına. Filmde gangsterlerden birinin evinde duvara asılı duran "Geleceğin Pilotları" tablosu filme biraz karanlık, biraz da ürkütücü bir hava katıyordu. Fakat politika aklını çok kısa bir süre için meşgul etti ve çok geçmeden metroda göz attığı kitabı hatırladı:

"Şu Japonlar ne büyük bir ulus! Üzerlerine iki tane atom bombası atıldı, adaları ellerinden alındı, adamlar bana mısın demediler... Neden burada kimsenin gözü Amerika'dan başkasını görmüyor? Amerika'nın ne faydası var bize kardeşim? Japonların izinden gitmeliydik. Komşu değil miyiz? Tanrı da böyle istiyor demek ki. Onların da bizimle dost olmaya ihtiyacı var-omuz omuza verdik mi, gösteririz gününü Amerika'ya. Hem atom bombasının hem de Sovyetler 'in dağılmasının öcünü alırsınız onlardan..."

Bu düşünceler anlaşılabilir ama çelişki yaratmayan bir şekilde ikinci bir şişe almaya itti onu. Serdyuk bir süre ne alacağını düşündü. Artık canı porto şarabı çekmiyordu. Neşeli bir güney adagiosunun ardından, en iyisi uzun, sakın bir andanteydi - şöyle basit, insanı zorlamayan, samimi bir şey istiyordu: Televizyon programı Gezi Kulübü'ndeki deniz, ya da özelleştirme kuponu karşılığında kendisine verilen hisse senedinin üzerindeki buğday tarlası gibi bir şey... Birkaç dakika düşündükten sonra biraz Hollanda ispiertosu almaya karar verdi. Büfeye yaklaşırken, bu seçimi hatırladığı film yüzünden yaptığını fark etti.

Fakat bunun hiç önemi yoktu elbette. Az önceki banka geri dönüp şişeyi açtı, plastik bardağın yansını doldurup kafasına dikti, içkinin yanında yemek için aldığı hamburgerin sarılı olduğu gazete kâğıdını yırtarken, kavrulmuş boğazından bir geçirti yükseldi. Gözleri gazete

kâğıdın üzerindeki tuhaf bir sembole takıldı; oval içine yerleştirilmiş, asimetric taç yaprakları olan kırmızı bir çiçektir bu. Sembolün altında bir ilan vardı:

"Japon firması Taira A.Ş. Moskova Şubesi'ne eleman alınacaktır. Görüşme yüzyüze yapılacak olup, İngilizce ve bilgisayar bilmek zorunludur."

Serdyuk başını biraz yana eğdi. Bir an için ikinci bir ilan daha görür gibi oldu, sanki o da benzeri bir sembolün altına yazılmıştı, ama gazete parçasını yüzüne biraz yaklaştırmca aslında ilanda iki oval olduğunu fark etti; oval içindeki çiçeğin hemen yanında bir soğan halkası, içinde de bir parça ekmekli ölü eti ve kanlı bir ketçap damlası vardı. Gerçekliğin farklı düzeylerinin artık birbirine karışmaya başladığını fark ederek, sarhoşluğuna saygıyla karışık bir minnet duydu. İlanı dikkatle yırtarak gazeteden koparıp ketçap damlasını yaladı ve kâğıdı ikiye katlayıp cebine koydu.

Sonra da her zaman yaptığı şeyleri yaptı.

Sabahın gri aydınlığı ve kafasının zonklaması onu uyandırdı. Asıl sinir bozucu olan ışıktı tabii - her zamanki gibi, dezenfektasyon amacıyla klorlanmış suyu hatırlatıyordu ona. Çevresini şöyle bir gözden geçirince evde olduğunu fark etti. Etrafın dağınıklığına bakılırsa önceki akşam misafirleri vardı - ama kim olduklarını hatırlayamadı. Zorlukla yerden kalktı, çamurlara bulanmış ceketini ve şapkasını koridordaki kancalardan birine astı. Sonra buzdolabında bira olabileceği düşüncesiyle bir ferahlık hissetti - hayatında birkaç defa olmuştu bu. Ama buzdolabına bir adım kala duvardaki telefon çalmaya başladı. Serdyuk ahizeyi alıp "Alo," demeye çalıştı ama acılar içindeki gırtlğından "Oh-e-e—e" gibi bir hırlama çıktı.

"Ohae dzeimas," diye cevap verdi ahizedeki neşeli ses. " Bay Serdyuk'la mı görüşüyorum?"

"Haa," dedi Serdyuk.

"Merhaba. Ben Oda Nobunaga, sizinle dün akşam görüşmüştük. Daha doğrusu dün gece. Lütfedip beni aramıştınız."

Serdyuk, boştaki eliyle kafasını tutarak cevap verdi: "Evet."

"Başvurunuzu Bay Esitsune Kawabata'ya ilettim, iş görüşmesi için bugün saat üçe randevu verdi kendisi."

Telefondaki sesi tanıyamadı. Ama, yabancı olduğu hemen anlaşılıyordu; adamın sesinde aksan yoktu ama kesik kesik konuşuyor, sanki doğru kelimeyi bulmak için aralarda sözlüğe bakıyordu.

"Çok sevindim, ama ne başvurusu bu?"

"Dün yaptığınız başvuru. Daha doğrusu bugün."

"Haa! Tamaaaam!"

"Adresi yazın," dedi Oda Nobunaga.

"Bir saniye, kalem bulayım."

"İyi ama neden telefonun yanında bir defter ve kalem bulundurmuyorsunuz?" dedi Nobunaga sinirli bir sesle. "Bir işadamı böyle şeyleri unutmamalıdır."

"Yazıyorum."

"Nagornaya Metro istasyonu, sağdaki çıkış. Karşınızda demirden bir bahçe duvarı ve bir ev göreceksiniz. Tam adres şöyle: 'Pyatikhlebny Sokağı, beş numara.' Zaten şeyi... eee... Nasıl diyorsunuz?., tabelayı göreceksiniz."

"Teşekkürler."

Telefondaki ses, "Ben teşekkür ederim. Sayanora," diyerek kapattı.

Buzdolabında hiç bira yoktu.

Randevu saatinden çok önce Nagornaya Metro İstasyonu'ndan yeryüzüne çıktığında; yıpranmış ve yer yer sökülmiş tenekelerle kaplı duvar hemen gözüne çarptı, ama bunun Bay Nobunaga'nın bahsettiği duvar olduğuna inanmadı - bu duvar çok gösterişsiz ve pisti. Bir süre çevrede dolaştı, o تنها yerden geçen bir iki kişiye Pyatikhlebny Sokağı'nı sordu. Kimse nerede olduğunu bilmiyordu, belki de biliyor ama söylemek istemiyorlardı. Soru sorduğu kişilerin çoğu, bilinmez bir yöne doğru sallana sallana ilerleyen siyah elbiseli yaşlı kadınlardı. Issız bir yerdirdi burası, savaş zamanı bombalarla dümdüz edilmiş, şimdi de orasından burasından paslı demirler fırlayan dev bir yabani ot bahçesine dönmüş bir sanayi sitesinin harabelerine benziyordu. Manzaranın büyük bir kısmını boş arsalar ve gökyüzü dolduruyordu; ufka baktığında, uzaklardaki bir ormanın koyu çizgisini gördü. Tüm bu sıradan öğelere rağmen, olağandışı bir yerdirdi burası: Batıdaki yeşil du-

varın olduğu tarafa baktığı zaman, bilindik bir şehir manzarası görüyordu, ama doğuya baktığında, darağaçlan gibi yükselen birkaç sokak lambası dışında alabildiğine bir boşluk uzanıyordu gözlerinin önünde. Sanki sanayileşme sonrası Rusya ve köylü Rusya arasındaki bilinmeyen gizli bir sınır çizgisinin tam üzerinde duruyordu.

Ciddi yabancı firmalar hiçbir zaman şubelerini böyle yerlere açmazlardı. Serdyuk, kendisini çağıran şirketin değişen dünyanın gereklerine tam olarak ayak uyduramayan beş para etmez Japon firmalarından biri olduğuna karar verdi (nedense Yedi Samuray filmindeki köylüler geldi gözünün önüne). Sarhoş kafayla açtığı telefonu neden ciddiye aldıkları şimdi anlaşılmıştı; hayat denen yolculukta, tıpkı kendisi gibi rahatsız bir mevkide oturan bu hafiften kıl akıllı Japoncuklara karşı acıma ve yoldaşlık duygusu uyandı içinde - çıkmadan önce tıraş olmamasının verdiği tedirginlik bir anda uçup gitti.

Bay Nobunaga'nın "orada bir ev göreceksin" şeklindeki tarifine uyan bir sürü bina vardı önünde. Serdyuk, hiç sebep yokken sekiz katlı ve zemin katında şarküteri olan bir binayı seçti. Gerçekten de iki Uç dakika sonra binanın arka bahçesine geldiğinde, üzerinde "TAIRA TİCARETHANESİ" yazan dikdörtgen pirinç tabelayı ve yanındaki minicik zili gördü. Zil o kadar küçüktü ki iyice yakına gelmeden duvarın girinti çıkıntıları arasında fark edilmesi olanaksızdı. Tabelanın bir metre solunda, yeşile boyanmış ve kocaman menteşelerle duvara tutturulmuş büyük bir demir kapı vardı. Serdyuk alık alık çevreye bakındı -o kapı dışında tabelanın işaret edebileceği tek yer asfaltın üzerindeki mazgal kapağıydı. Serdyuk, saat üçe iki kalaya kadar bekledikten sonra zili çaldı. Kapı hemen açıldı ve kamuflej giysileri içinde, lastik coplu dev gibi bir adam çıktı karşısına. Serdyuk bir selam vererek geliş nedenini söylemek için ağzını açtı - ama gördüğü manzara karşısında ağzı açık kaldı.

Kapının ardında bir masa, bir telefon ve bir sandalye vardı, holün karşı duvarına ise sonsuza kadar uzanan bir koridor resmi çizilmişti. Ama resme daha dikkatli bakınca bunun resim değil, cam kapının arkasında kalan gerçek bir koridor olduğunu fark etti. Çok tuhaf bir koridordu bu: Duvarlarına fenerler asılmıştı - incecik pirinç kâğıdından fenerlerin içinde sahici ateşlerin yandığını görebiliyordu- yerler kalın bir sarı kum tabakasıyla kaplıydı, koridorun tam ortasına da hasır bir

yolluk serilmişti. Fenerlerin üzerine kırmızı boyayla gazetede gördüğü sembol çizilmişti - bir oval içinde, baklava şeklinde taçyaprakları olan (yanlardaki taç yapraklar daha uzundu) bir çiçek. Koridor, ilk bakışta düşündüğü gibi sonsuza dek uzanmıyor, hafifçe sağa doğru kavis alıyordu ve bu yüzden sonu görünmüyordu (Seryduk, Moskova'da ilk kez böyle bir bina dizaynı görüyordu).

Sessizliği bozan güvenlik görevlisi oldu: "Ne var?"

"Bay Kawabata'yla saat üçte randevum var," dedi Serdyuk kendini toparlayarak.

"Haa. O zaman hemen içeri girin. Kapının uzun süre açık kalmasından hoşlanmıyorlar."

Serdyuk içeri girdi ve görevli gemi dümenine benzeyen bir çarkı çevirerek kapıyı kilitleti.

"Ayakkabılar lütfen. Getalar şurada."

"Ne orada?"

"Geta. Terlik niyetine giydikleri şey yani. Binanın içinde normal ayakkabı giyilmez. Bu kesin bir kuraldır."

Serdyuk yerde birkaç çift tahta ayakkabı gördü. Ayakkabı kalıbına benzeyen garip ve rahatsız görünümlü tahta parçalarının üzerine ince kayışlar tutturulmuştu. Ancak çıplak ayakla giyilebilirdi, çünkü kayışlardan biri parmak arasından geçiyordu. Bir an güvenlik görevlisinin şaka yaptığını düşündü, ama sonra köşede duran, içine çorap tıktırılmış birkaç çift parlak siyah ayakkabı çarptı gözüne. Duvarın kenarındaki basık bir tabureye oturup ayakkabılarını çıkarmaya başladı. İşini bitirip ayağa kalktığında getalarla beş on santim kadar uzamıştı boyu.

"Şimdi girebilir miyim?" diye sordu.

"Gayet tabii ki. Bir fener alıp koridora geçin. Üç numaralı oda."

"Feneri ne yapacağım?" diye hayretle sordu Serdyuk.

Duvardan bir fener indirip Serdyuk'a veren güvenlik görevlisi, "Kural böyle, insan kravatu da sıcak tutsun diye takmaz herhalde, değil mi?"

Yıllardır ilk defa bu sabah kravat takmış olan Serdyuk, adamın savını kesinlikle ikna edici buldu. Bu arada, fenerin içini açıp içinde gerçekten de ateş yanıp yanmadığını görmek için dayanılmaz bir istek duyuyordu.

"Üç numaralı oda," diye tekrarladı güvenlik görevlisi. "Ama, sayı-

lar Japonca. Üst üste üç çizgi göreceksiniz. 'Gökyüzü' manasında kullanılan trigram gibi."

"Haa, şimdi anladım."

"Ayrıca kapıyı kesinlikle çalmayın. Sadece dışarıda beklediğinizi fark etmelerini sağlayın; boğazınızı temizleyin ya da bir şeyler söyleyin. Sonra da ne yapacağınızı söylemelerini bekleyin."

Serdyuk, ayaklarını leylek gibi kaldırıp indirerek, ileri uzattığı elinde sağa sola sallanan fenerle koridora girdi. Beceriksizce yürürken ayakkabı kayışları hiddetle gıcırdıyordu; güvenlik görevlisinin arkasından güldüğünü düşünerek kızardı. Kavisli döndü ve tavanında siyah kirişler olan küçük, alacakaranlık bir salona girdi. Önce çevrede hiç kapı göremedi, sonra duvarlardaki panoların aslında yana doğru çekilen kapılar olduklarını fark etti. Panolardan birine bir kâğıt parçası yapıştırılmıştı. Feneri yaklaştırdığı zaman siyah mürekkeple çizilmiş üç çizgi gördü, üç numara orası olmalıydı.

Kapının ardından, ne olduğu anlaşılmayan yaylı bir çalgıdan çıkan hafif bir müzik sesi geliyordu. Ezginin yavaşlığı ve alışılmadık tonu bir araya gelince tuhaf, çağlar öncesinden kalmışa benzeyen bir müzik çıkmıştı ortaya - ya da Serdyuk'a öyle geliyordu. Çalınan parça ne kadar da hüznüydü. Serdyuk boğazını temizledi. Duvarın arkasından **bir** yanıt gelmedi. Daha yüksek sesle bir kez daha boğazını temizlerken, bunu bir daha yaparsa kusacağını hissetti.

"Girin," dedi içeriden bir ses.

Serdyuk panoyu yana doğru itince, tabanına hasırdan küçük halılar döşenmiş bir oda çıktı karşısına. Köşeye serilmiş renkli minderlerin üzerinde, dizlerini altına kıvrıp oturmuş çıplak ayaklı ve koyu takım elbiseli bir adam vardı. Uzun saplı, küçük gövdeli, tuhaf bir alet çalıyordu ve Serdyuk'un kapıda durmasını hiç önemsemediymiş gibi görünüyordu. Yüzünde güneylilere özgü bazı özellikler olmasına rağmen, Uzakdoğululara benzediği pek söylenemezdi-Serdyuk bunu düşünürken, aklına iki yıl önce güneye Rostov-na-Donu*ya yaptığı bir yolculukla ilgili birtakım anılar geldi. Yerde tek gözlü küçük bir elektrik ocağı, ocağın üzerinde büyük bir tencere ve onların yanında da kablosu duvardaki bir delikten çıkıp giden, siyah renkli, son model bir faks makinesi vardı. Serdyuk içeri girip feneri yere koydu, sonra da dönüp kapıyı geri kapattı.

Takım elbiseli adam tele son bir kez dokundu ve çalgıyı özenle ye-

re koymadan önce, bir daha geri dönmemesine bu dünyayı terk eden son notaya veda etmek ister gibi şişkin ve kızarmış gözlerini göğe kaldırdı. Adamın hareketleri yavaş ve doğrudandı, sanki uygunsuz ya da ani bir hareketin odada olan ama Serdyuk'un göremediği bir kişiyi üzeceğinden korkuyordu. Göğüs cebindeki mendili çıkarıp gözyaşlarını silerek Serdyuk'a baktı. Bir an öylece durup bakiştılar.

"Merhaba. Benim adım Serdyuk."

"Kawabata," dedi adam.

Bir anda sıçrayıp ayağa kalktı, hızla Serdyuk'a yaklaşarak elini sıktı. Avucu soğuk ve kuruydu.

Serdyuk'u yerdeki minderlere doğru çekmeye başladı, "Lütfen oturun, lütfen." Serdyuk oturdu.

"Ben..." diye başlayacaktı ki Kawabata sözünü kesti.

"Tek kelime etmeyin. Japonya'da bir geleneğimiz vardır, hâlâ yaşayan çok eski bir gelenektir bu: Eğer bir adam elinde bir fener ve ayağında getayla evine geliyorsa, dışarısı karanlık ve hava kötü demektir; bu yüzden ilk yapılması gereken şey ona biraz sıcak saki sunmaktır."

Bunları söylerken tencerenin içinden kısacık boyunlu, alt kısmı geniş bir şişe çıkardı. Şişenin ağzı sızdırmaz bir tapayla kapatılmış, boynuna da uzun bir ip bağlanmıştı - Kawabata şişeyi tencereden çıkarmak için bu ipi kullanmıştı. Sonra da üzerlerinde uygunsuz resimler olan iki porselen kâse çıkardı - resimlerde, kaşları hayli kalkık güzel kadınlar ve küçük mavi takkeli ciddi görünümlü adamlar çeşitli pozisyonlarda sevişirlerken tasvir edilmişlerdi. Kawabata kâseleri ağzına kadar doldurdu.

"Lütfen," diyerek kâselerden birini Serdyuk'a uzattı. Serdyuk kâseyi kafasına dikti. Pirinç suyuyla damıtılmış votkaya benziyordu, tek farkı sıcak olmasıydı. Belki de bu yüzden yutar yutmaz yerdeki hasırın üzerine kustu. O kadar utandı, o kadar kendinden iğrendi ki yüzünü ellerinin arasına sakladı.

Kawabata hiç istifini bozmadı. "A-aa! Dışarıda kötü bir fırtına olmalı," diyerek ellerini çırpı.

Serdyuk parmaklarının arasından odaya kaçamak bir bakış attı. Kâselerdeki kadınlar gibi giyinmiş iki tane kız girmişti odaya. Hatta

kaşlarının biçimi bile aynıydı. Serdyuk daha dikkatli bakınca aslında kaşlarının mürekkeple alınlarına çizilmiş olduğunu fark etti. Resimlerdeki kadınlara o kadar benziyorlardı ki birkaç saniye önce hissettiği utanç olmasa Serdyuk'un aklı bambaşka yerlere gidebilirdi. Kızlar çabucak kirli hasırı kaldırıp yerine yenisini serdiler ve odadan çıktılar -Serdyuk'un girdiği kapıyı kullanmamışlardı, bu da yana doğru itilen ikinci bir kapı olduğunu gösteriyordu.

"Lütfen," dedi Kawabata.

Serdyuk başını kaldırıp ona baktı. Japon'un elinde ikinci bir saki kâsesi vardı, Serdyuk yüzünde acınacak bir ifadeyle başını iki yana salladı.

"Bu kez bir şey olmayacak," dedi Kawabata.

Serdyuk yine dikti kafasına kâseyi. Gerçekten de bu kez farklı şeyler hissetti; saki boğazından aşağı usulca kaydı ve vücuduna tatlı bir sıcaklık yayıldı.

"Aslında sorun nedir biliyor musunuz?... Dün..."

"Önce bir kâse daha," dedi Kawabata.

Yerdeki faks makinesi cızırdamaya ve üzerinde hiyeroglifler olan bir kâğıt çıkarmaya başladı. Kawabata kâğıdın çıkması durana dek bekledi, sonra kâğıdı yırttı ve Serdyuk'u tamamıyla unutarak kâğıdın üzerindeki hiyeroglifi incelemeye başladı.

Serdyuk etrafa bir göz gezdirdi. Odanın duvarları birbirinin aynısı olan ahşap panolarla kaplıydı, sakinin etkisiyle dünkü nostalji nöbetinin izleri silindiğinden, panoların her biri bilinmeyene açılan birer kapı gibi görünüyordu şimdi. Ama üzerinde bir gravür asılı olan panonun kesinlikle bir kapı olmadığı gayet açıktı. Bay Kawabata'nın bürosundaki her şey gibi bu gravür de çok ilginçti. Kocaman bir kâğıdın ortasına gelişigüzel çizilmiş çizgiler gibi görünen gravür, baktıkça anlam kazanıyordu. Gravürde, uçurumun kenarında duran çıplak bir adam vardı (adamın bedeni karışık çizgilerden oluşuyordu, ama gerçeğe yakın boyutlarda tasvir edilmiş olan cinsel organı yüzünden bir adam olduğu hemen anlaşılıyordu). Boynuna küçük küçüklü büyüklü ağırlıklar asılmıştı, iki elinde birer tane kılıç vardı; beyaz bir kumaşla gözleri bağlanmıştı ve uçurumun tam kenarında duruyordu. Resimde birkaç küçük ayrıntı daha vardı: Sis içinde batan güneş, gökyüzündeki kuşlar ve uzaklardaki bir tapınağın çatı-

sı - ama bu romantik sapmalara rağmen, gravürün Serdyuk'ta uyandırdığı temel İzlenim; umutsuzluktu.

"Bu bizim ulusal sanatçımız Aketi Mitsuhide'nin bir eseri," dedi Kawabata. "Kendisi geçenlerde fugu balığından zehirlenerek öldü. Bu resmin konusunu nasıl tanımlarsınız?"

Serdyuk, gravürde tasvir edilen şekle yeniden baktı, belirgin penisten boyna asılı ağırlıklara kadar ayrıntıları bir kez daha gözden geçirdi.

"Aaal Tabii, *on* ve *giri*. Penisini gösteriyor ve boynuna ağırlık bağlamış."

Kawabata ellerini çırparak güldü.

"Biraz daha saki?"

"Memnuniyetle, ama önce görüşmeyi yapsak daha iyi olmaz mı? Çabuk sarhoş olurum."

"Görüşme bitti bile," dedi Kawabata bardakları doldururken. "İzin verirseniz anlatayım. Firmamız çok eskidir, o kadar eskidir ki söylesem inanmayacağınızdan korkuyorum. Bizim için en önemli şey, geleneklerimizdir. Sembolik bir ifade kullanmama izin verirseniz, ancak çok dar bir kapıdan geçilerek içimize girilebilir ve siz de az önce içeri güvenle adınızı attınız. Tebrikler."

"Ne kapısı bu?" diye sordu Serdyuk.

Kawabata gravürü işaret etti.

"İşte, o kapı. Taira A.Ş.'ne açılan tek kapı."

"Tam anlayamadım. Bildiğim kadarıyla siz ticaretle uğraşıyorsunuz ve sizin için..."

Kawabata elini kaldırdı.

"Batının iğrenç pragmatizm hastalığının daha şimdiden Rusya'nın yarısına bulaşmış olduğunu ve giderek yayıldığını gördüğümde hep dehşete kapılırdım. Ama bizim şirketimiz böyle bir hastalıktan etkilenmez, bundan hiç kuşkunuz olmasın."

"Pragmatizmin nesi yanlış ki?" dedi Serdyuk.

"Eski çağlarda bizim ülkemizde, çok önemli görevleri yürütecek memurları sınamak için güzellik üzerine bir deneme yazdırılırdı. Bu çok bilgece bir yöntemdir, çünkü bir insan en yüce meseleleri bile anlayabiliyorsa, bürokratik işlemler gibi bayağı işleri kolaylıkla yapabilir. Bu gravürdeki tarihi kinayenin sırrını böyle çabucak çözebiliyorsanız, fiyat listeleri ve maliyet hesaplarıyla uğraşırken en ufak bir sorunla bile kar-

şlaşacağınızı sanmıyorum. Hatta, verdiğiniz cevaptan sonra sizinle birlikte içmenin bir şeref olduğunu düşünüyorum. Lütfen beni kırmayın."

Serdyuk ikinci kâseyi de kafasına dikiğinde kendini dünün anılarıyla baş başa buldu. Sanki Puşkin Meydanı'ndan Temiz Göletler'e gitmişti ve nedenini hatırlayamıyordu; hafızasında kalan tek şey kötü bir açıdan gördüğü Griboedov anıydı, sanki bir bankın altından bakıyordu anıta.

Kawabata konuşmaya devam etti kibarca: "işte böyle, ama aslında her şey ne kadar korkunç, bir düşünsenize. Hayvanlarla aramızdaki tek fark, kendi içimizde belirlediğimiz kurallar ve düzenlediğimiz ayinlerdir. Bunları çiğnemek ölümden daha beterdir, çünkü ayağımızın altındaki dipsiz kaostan bizi yalnızca onlar ayırırlar - gözümüzde-ki bağı çıkarırsak elbette."

Gravürü işaret etti.

"Ama Japonya'da, tüm gelenekleri reddetmek gibi bir geleneğimiz -çok nadiren ve bir yıldız çakması kadar kısa bir süre için yüreğimizden kopar- daha vardır: Gerçekliğin olağanüstü tadını almak için, bizim deyimimizle. Buda ve Mara'dan vazgeçeriz, işte bu kısacık anda da muhteşem sanat eserleri ortaya çıkar."

Kawabata uçurumun kenarında duran kılıçlı adama bir kez daha bakarak iç geçirdi.

"Evet," dedi Serdyuk. "Buradaki hayat insanı her şeyden vazge-çirecek kadar tuhaf. Geleneklere gelince... Kimileri kiliselere gidiyor, ama çoğunluk televizyonun başından kalkmıyor, hepsinin dini imanı para olmuş."

Konuşmanın kalitesini fazla düşürdüğünü hissetti, hemen zekice birşeyler söylemesi gerekiyordu. Boşalan kâseyi Kawabata'ya uzatarak devam etti: "Belki de bunun nedeni, Rusların doğaları gereği metafizik anlamlar aramaya eğilimli olmamaları. Ruslar anlamı daha çok ateizmin ve alkolizmin batağında arıyorlar. Asimi isterseniz, bizim en büyük ruhani geleneğimiz bu olsa gerek."

Kawabata kâseleri yeniden doldurdu.

"Ne yazık ki bu noktada size katılamıyorum," diye başını iki yana salladı. Sonra da duvardaki bir rafı göstererek, "Nedeni de işte şurada duruyor: Geçenlerde Rus dini sanat koleksiyonumuz için almıştım," dedi.

"Sanat eserleri koleksiyonu mu yapıyorsunuz?"

Kawabata ayağa kalkarak gösterdiği rafa doğru yürüdü. "Evet, firmamızın ilkelerinden biri de budur. Ticaret yaptığımız ulusların iç dünyalarına girmeye çalışmak bizim için değişmez bir kuraldır. Şey... Rusça'da ne diyordunuz? 'Zihniyet'ti değil mi?.. Zihniyeti anlayarak daha fazla kâr etmeye çalıştığımızı düşünmeyin sakın."

Serdyuk başını salladı.

Kawabata büyük bir dosyayı raftan indirirken devam etti: "Hayır. Asıl amacımız sanattan en uzak faaliyetleri bile sanatın düzeyine çıkarabilmek. Eğer bilmediğin bir ülkeye makineli tüfek satıyorsan, ki oradan kazanacağın parayı nasıl olsa bir şekilde kazanıyorsun, yazar kasadan pek bir farkın olmaz. Ancak, aynı makineli tüfekleri, diğer insan-lan öldürdükten sonra dünyanın yaratıcısının üçlü tezahürü önünde kefareti ödemeleri gerektiğini bilen insanlara satıyorsan, sıradan bir satış işlemi sanatsal düzeye yükselir ve tamamıyla farklı bir nitelik kazanır. O insanlar için değil, senin için tabii. Evrenle uyum içinde olursun, evrenle bütünleşirsin, satış sözleşmesinin üzerindeki imzan var oluşsal bir konuma ulaşır... Rusya'yı doğru kullanıyorum, değil mi?"

Serdyuk başını salladı.

"Güneşin doğuşunun, dalgaların ya da rüzgârda salınan bir ot parçasının varoluşsal konumuna ulaşır... En başta ne diyordum ben?"

"Koleksiyondan bahsediyordunuz."

"Haa, doğru. Neyse, bir bakmak ister misiniz?"

Zarar görmemesi için üzerine ince kopya kâğıdı konmuş büyük bir mukavva uzattı.

"Ama lütfen dikkat edin."

Serdyuk mukavvayı aldı. Epeyce hırpalanmış, tozdan grileşmiş bir mukavvaya pek düzgün sayılamayacak harf şablonlarının üzerinden sürülmüş siyah boyayla tek bir kelime yazılmıştı: "Tanrı"

"Nedir bu?"

"Yirminci yüzyıl başlarından kalma bir Rus kavramsal ikonası, David Burliuk tarafından yapılmış. Adını duymuş muydunuz?"

"Bir yerlerden tanıdık geliyor."

"Çok ilginç, Rusya'da pek tanınan bir sanatçı değildir. Ama bunun bir önemi yok. Bir bakın şu esere!"

Serdyuk mukavvaya yeniden baktı. Şablonun parçalarını birbirine

tutturmak için kullanılan kâğıt şeritlerin harfler üzerinde bıraktığı boşluklar boyanıp düzeltilmemişti. Yazı çok biçimsizdi ve çevresinde kurumuş boya lekeleri vardı - bir bütün olarak bakıldığında acayip bir çizme izini andırıyordu.

Serdyuk, Kawabata'ya bakarak, "Eeeh" gibi bir şeyler geveledi ağzında.

"Ne kadar derin anlamlar taşıyor!" diye devam etti Kawabata. "Bir dakika, siz söylemeyin. Ben gördüklerimi tarif etmeye çalışayım, hata yaparsam düzeltirsiniz. Oldu mu?"

Serdyuk başını salladı.

"Öncelikle, 'Tanrı' kelimesinin bir şablonla yazılmış olması dikkatini çekiyor insanın, işte Tanrı kelimesi böyle şablonlaştırılarak, daha çocukluk çağında insanların bilincine yazılıyor. Ama şablonun konduğu yüzeyin kalitesi çok şey değiştiriyor elbette; eğer kâğıt kalitesiz ve pürüzlüyse üzerindeki yazı net olmuyor ya da o yüzeye daha önceden başka kelimeler yazılmışsa hepsi birbirine karışıyor ve ne yazıldığı bile belli olmuyor neticede, işte bu yüzden herkesin kendi Tanrısı olduğu söylenir. Bir de şu harflerin olağanüstü kalitesizliğine bakın; köşelerine baktığınızda âdeta batıyor gözünüze. Bu beş harflik kelimenin sonsuz sevginin ve iyiliğin kaynağı olduğuna, ya da bu dünyada yaşamayı en azından birazcık dayanılır hale getirdiğine kim inanır ki? Ama diğer yandan her şeyden çok ineklerin sırtına dağlayarak yapılan damgalara benzeyen bu yazı insanın hayatta umut bağlayabileceği tek şey. Sizce de öyle değil mi?"

"Evet," dedi Serdyuk.

"Hepsi bu kadar olsaydı, şu anda elinizde tuttuğunuz eserin hiçbir özel değeri olmayacaktı; bu imgeleri herhangi bir köy kahvesinde-ki sıradan bir ateizm söylevinde de duymak mümkün. Ama küçük, küçücük bir detayın bu eseri deha ürünü bir şaheser düzeyine, hatta Rublyov'un "Teslis" adlı eserinin bile üzerine çıkardığını hiç çekinmeden söyleyebilirim. Siz tabii ki ne demek istediğimi anlıyorsunuz, ama izin verin de ben ifade edeyim."

Kawabata zafer kazanmanın ciddiyetiyle derin bir nefes aldıktan sonra devam etti:

"Sözünü ettiğim şey, şablonun bıraktığı boşluklar elbette. Onları boyayıp doldurabilirdi. Ama o zaman sonuç çok farklı olurdu. Ger-

çekten de hiç kuşku yok bundan, insan bu kelimeye bakıyor, önce normal olarak görülür olanı görüyor, ama sonra ansızın boşlukların doldurulmamış olduğunu fark ediyor; işte yalnızca oradan, o boşluktan anlaşılıyor ki aslında bu kocaman çirkin harfler boşuna bir şeyler anlatmaya çabalıyor, çünkü 'Tanrı' kelimesi anlatılamaz olanı anlatıyor. Biraz Meister Eckhart gibi ya da... Ama bunun önemi yok. Bunu kelimelerle anlatmayı çok kişi dener. Mesela Lao-tzi'yı ele alalım. Tekerlek ve sırtları hatırlıyor musunuz? Değeri yalnızca İçinin boşluğuyla ölçülen kabı? Peki ya her kelimenin böyle bir kap olduğunu ve içinin ne kadar boş olduğunu her şeyi değiştirebileceğini söylersem? Buna karşı çıkmazsınız, değil mi?"

"Hayır," dedi Serdyuk.

Kawabata alnına biriken asil ter damlacıklarını yumuşak bir hareketle sildi.

"Şimdi duvardaki gravüre bir daha bakın."

"Bakıyorum," dedi Serdyuk.

"Nasıl bir tasarımı olduğunu görüyor musunuz? *On* ve *giri'y]* içeren gerçeklik parçası merkeze konmuş, çevresi de tamamen boş, hem bu boşluğun içinde görünüyor hem de bu boşluğun içinde kayboluyor. Biz Japonya'da, nedeni ve kaynağı üzerine gereksiz yere düşünerek evrene acı çektirmeyiz. 'Tanrı' kavramı ile Tanrıyı huzursuz etmeyiz. Yine de duvardaki figürde bulunan boşlukla Burliuk'un ikonundaki boşluk birbirinin aynısı. Çok önemli bir rastlantı bu, öyle değil mi?"

"Elbette," dedi Serdyuk, Kawabata'ya boş kâseyi uzatarak.

Kawabata kâseyi doldururken, "Ama Batıdaki dini resimlerde bu boşluğu bulamazsınız," dedi. "O resimlerde her yer maddi nesnelerle doludur; perdeler, iman edenler, kan dolu kadehler ve Tanrı bilir daha neler neler. Bu iki sanat eserinden yansıyan eşsiz gerçekliği görebilmek yalnızca size ve bize özgü, işte tam da bu yüzden Rusya'nın asıl ihtiyacının Doğu'yla simyevi evlilik bağı kurmak olduğuna inanıyorum."

"Kitaba el basarım ki, daha dün akşam ben de..."

Kawabata sözünü kesti: "Özellikle Doğuyla. Batıyla değil. Anlıyor musunuz? Rusların ruhunun derinliklerinde Japonların ruhunun derinliklerindeki boşluğun aynısı var. işte dünya, tam da bu boşluktan çıkarak an be an var olmaya devam eder. Şeref."

Kawabata kâseyi başına dikti, Serdyuk çoktan içkisini içmiş, boş kâseyi elinde evirip çeviriyordu.

"Evet, bir kabın değeri boşluğundadır," dedi Kawabata, "ama son birkaç dakikadır, özellikle bu elimdeki kabın değeri fazlasıyla yükseldi. Bu da değer ve değer yokluğu arasındaki dengeyi bozuyor. En çok korkmamız gereken şey dengenin bozulmasıdır."

"Evet," dedi Serdyuk. "Kesinlikle. Hiç kalmadı mı yani?"

"Gidip biraz daha alabiliriz," dedi Kawabata saatine bakarak. "Elbette o zaman futbol..."

"Maç seyreder misiniz?"

"Dinamo-Kiev'in hastasıyım," dedi Kawabata samimi bir şekilde göz kırparak.

Eski püskü kapüşonlu montu ve lastik çizmeleriyle dışarı çıkan Kawabata'nın Japonlarla hiçbir ilgisi kalmamıştı, daha çok Moskova'ya güneyden gelmiş bir ziyaretçiye benziyordu; sadece yüzüne bakarak başka bir geliş nedeni olduğundan şüphelenebileceğiniz türden bir ziyaretçiye...

Ama Serdyuk, Moskova sokaklarında karşılaştığı yabancıların çoğunun aslında hiç de yabancı olmadıklarını uzun zaman önce öğrenmişti, üç beş kuruşu bir araya getirince doğruca Kalinka-Çiftçi Meyhanesi'nin yolunu tutan küçük esnaf bozuntularıydı hepsi. Geçen yıllarda inanılmaz bir hızla çoğalan gerçek yabancılar, başlarını derde sokmamak için sıradan insanlar gibi giyinmeye çalışırlardı. Sıradan bir Moskova yerlisinin nasıl giyindiğini öğrenmeleri için CNN'e bakmaları yeterliydi elbette, CNN ise on haberin dokuzunda, güneşin altında kavrulan reform çölünde ısrarla demokrasi hayaletini arayan Moskovalıları göstermek isterken, Moskovalı gibi giyinmiş Amerikan elçiliği çalışanlarına zumluyordu, çünkü bu insanlar yabancılar gibi giyinmiş Moskovalılardan çok daha doğal görünüyorlardı. Bu yüzden Kawabata Rostov'dan gelmiş bir ziyaretçiye benzemesine rağmen-daha doğrusu tam da bu benzerlik yüzünden- ve özellikle de yüzü Japon'a benzemediğinden, onun bir iki dakika önce Moskova'da akşam gezmesine çıkmış safkan bir Japon olduğu hemen anlaşıyordu.

Dahası, Serdyuk'u ancak yabancıların kullanacağı yollardan götürmüştü - karanlık avlulardan yürümüşler, binalara girip çıkmışlar, tel

örgülerdeki deliklerden geçmişlerdi; öyle ki az sonra Serdyuk tamamıyla yön duygusunu yitirmiş ve telaşla yürüyen arkadaşının peşine takılıp gitmekten başka çaresi kalmamıştı. Nihayet, birkaç büfenin bulunduğu karanlık, çarpık bir sokağa çıktıklarında Serdyuk hedeflerine vardıklarını anladı.

"Ne alalım?" diye sordu Serdyuk.

"Bir litre saki işimizi görür, yanına da yiyecek bir şeyler alırız." "Saki?" dedi Serdyuk hayretle. "Burada saki satıyorlar mı?" "Burası iyidir. Moskova'da iyi saki satan yalnızca üç büfe var. Şirketi neden buraya açtık sanıyorsun?"

Şaka yapıyor olmalı diye düşünerek büfenin vitrinine baktı Serdyuk. Genellikle bildiği markalar vardı ama şurada burada, etiketinde hiyeroglifler olan bazı litrelik şişeler göze çarpıyordu.

"Siyah saki," dedi Kawabata kaba bir sesle. "Evet, evet iki tane." Birini Serdyuk'a verdi, Serdyuk şişeyi hemen cebine soktu. Kawabata diğer şişeyi de kendisi aldı. "Şimdi tek bir şey kaldı. Bir dakika bile sürmez." Büfelerin önünden geçerek teneke kaplı bir kulübenin önüne geldiler, kulübenin kapısı kurşun ya da çivi izleri, belki de -genellikle olduğu gibi- ikisinin de izleriyle delik deşikti. Kulübe pencerelerinde, alt köşedeki çeyrek güneşten her yöne doğru yayılan paslı demir ışınlardan oluşan geleneksel süslü kafeslerden vardı. Kapıya asılı levhada "Hırdavatçı" yazıyordu.

içeride renk renk toz ve yağlıboya kutuları dizilmiş raflar, duvarlarda da bu boyalarla boyanmış tuğla örnekleri vardı; ayrı bir tezgâhın üzerinde farklı tiplerde parlak kasa kilitleri yığılıydı. Ama köşedeki ters çevrilmiş plastik küvetin üzerinde duran şeyi hayatında ilk defa görüyordu Serdyuk.

Verniklenmiş, siyah bir göğüs zırhıydı bu. Bazı yerleri altın kaplamaydı. Hemen yanında yine üzerine siyah vernik atılmış, yelpaze şeklinde boyun koruma levhaları olan boynuzlu bir miğfer vardı; miğferin tam alnında beş köşeli bir gümüş yıldız parılıyordu. Zırhın bulunduğu duvara, farklı uzunluklarda, eğri kılıçlar ve kocaman asimetrik bir yay asılmıştı.

Serdyuk bu mühimmatı incelerken, Kawabata satıcıyla alçak sesle konuşuyordu -galiba oklardan bahsediyorlardı. Sonra Kawabata

beyaz baklava desenli kılıfı olan bir kılıcı indirtti. Kılıcı hafifçe sıyırarak tırnağıyla keskinliğini kontrol etti. (Serdyuk, onun kılıcı tutarken çok dikkatli davrandığını ve keskinliğini kontrol ederken bile kılıcın çeliğine parmaklarıyla dokunmamaya çalıştığını fark etti). Kawabata Serdyuk'un varlığını tamamıyla unutmuşa benziyordu; Serdyuk kendisinin de orada olduğunu hatırlatmaya karar verdi.

"Söylesenize," dedi Kawabata'ya dönerek, "miğferin üzerindeki şu yıldızın ne anlamı olabilir? Bir tür sembol mu acaba?"

"Tabii ki. Çok eski bir sembol o. Ekim Yıldızı Nişanı sembollerinden biri."

Serdyuk bir kahkaha attı.

"Ne nişanıymış bu? Eski çağların sütçü kızlarına verdikleri nişan mı?"

Kawabata uzun süre yüzüne baktıktan sonra gülümseyerek cevap verdi:

"Hayır, bugüne kadar hiç kimse bu nişanı vermedi ve hiç kimse de almadı. Sadece belli kişiler bu nişanı takmalarını gerektirecek bir konuma yükseldiklerini fark ettiler. Daha doğrusu, aslında her zaman bu konumda olduklarının bilincine vardılar."

"İyi de ne için takılıyor bu nişan?"

"Hiçbir amacı yok."

"Yani dünya kerizlerle mi dolu?" dedi Serdyuk alayla.

Kawabata, kılıcı şak diye kınına sokunca Serdyuk utancından kızardı.

Havayı yumuşatmak için içgüdüsel olarak, "Şaka yapıyorsunuz," dedi Serdyuk.

"İsteseniz tutup Kızıl Emek Bayrağı Nişanı da diyebilirdiniz."

"Öyle bir madalyadan söz edildiğini hiç duymadım," dedi Kawabata. "Sarı Bayrak Nişanı diye bir şey gerçekten var, ama konumuzla ilgisi yok. Neden şaka yaptığımı düşündünüz ki? Çok az şaka yaparım ben. Ayrıca şaka yaptığımda hafifçe gülerek belli ederim."

"Yanlış birşey söylediysem kusura bakmayın ne olur, sarhoşluğuma verin," dedi Serdyuk.

Kawabata omuz silkerek kılıcı satıcıya verdi.

"Alıyor musunuz?" diye sordu satıcı.

"Bunu değil, şuradakini sarın. Küçük olanı."

Kawabata parayı öderken Serdyuk caddeye çıktı. Geri dönüşü olmayan aptalca bir şey yaptığına dair korkunç bir duyguya kapılmıştı, ama gökyüzünde beliren nemli bahar yıldızlarına birkaç kez bakınca sakinleşti. Sonra, pencere kafesinin o doğan güneşin paslı demirden ışınları yeniden gözüne takıldı, bu sefer bir hüznü kapladı içini; Rusya da doğan güneşin ülkesiydi - ah bir de şu güneş yükselseydi. Bu gözlemini Kawabata ile paylaşmaya karar verdi, ama Kawabata kulübeden çıktığında bu düşünce çoktan kafasından silinip gitmiş, yerini olağanüstü bir susuzluk almıştı.

Kawabata bir bakışta durumu anladı. Kapıdan birkaç adım uzaklaştıktan sonra, paketi asfalttaki boşluktan yükselen bir ağacın ıslak gövdesine dayayarak konuşmaya başladı:

"Japonya'da sakiyi ısıtmadan İçmediğimizi biliyorsunuz elbette. Şişeyi başımıza dikmeyi ise aklımıza bile getirmeyiz. Ayinin ruhuna aykırı olur bu. Ayrıca sokakta içmek de çok onursuz bir harekettir. Ama onurumuzu lekelemeden bunu yapmak için eski bir yöntem var. 'Atlı duruşu' deniyor. Sizin dilinize 'atlı molası' olarak da çevrilebilir."

Kawabata, gözlerini Serdyuk'un gözlerinden ayırmadan şişeyi cebinden çıkardıktan sonra devam etti:

"Anlatılana göre büyük şair Arivara Narihira bir keresinde İse eyaletine avcı sefiri olarak gönderilmiş. Yol çok uzunmuş ve o zamanlar at üstünde seyahat ediyorlarmış, bu nedenle yolculuk günlerce sürmüş. Yaz mevsimiymiş. Bir grup arkadaşıyla birlikte yaptığı bu seyahat sırasında, yüce ruhu hüznü ve sevgiyle doluymuş. Atlılar yorulduklarında attan iniyor, bir şeyler yiyip birkaç yudum saki içiyorlarmış. Ateş yakarak haydutların dikkatini çekmemek için sakilerini soğuk içiyor ve bu sırada yolda gördüklerini ya da yüreklerinden süzülüp gelenleri şiire dökerek birbirlerine anlatıyorlarmış. Sonra da yola devam ediyorlarmış..."

Kawabata şişenin kapağını açtı.

"İşte bu gelenek de oradan gelir. Onlar gibi saki içersen, bunu atalarının hatırası için yaptığın kabul edilir; bu dünyanın kırılğanlığını fark ettiğin ve aynı zamanda güzelliğiyle büyülendiğin zaman, bu hatıra yüreğinden doğan neşeli bir hüznü dönüşür. Evet şimdi..."

Serdyuk, "Memnuniyetle," diyerek şişeyi almak için uzandı.

Kawabata şişeyi çekerek, "O kadar çabuk değil," dedi. "Bu ayine

İlk kez katılacaksınız, bu yüzden önce yapmanız gerekenlerin sırasını ve önemini anlatmam gerekiyor."

Kawabata şişeyi paketin yanına koydu.

"İlk önce atlarımızı bağlamalıyız," dedi.

Ağacın en alttaki dalının sağlamlığını kontrol ettikten sonra bir şey bağlıymuş gibi ellerini çevresinde dolaştırdı. Serdyuk kendisinin de aynı şeyi yapması gerektiğini anlamıştı. Biraz daha yüksekteki bir dala erişerek, Kawabata'nın bakışları altında, biraz kabaca da olsa aynı şeyleri tekrarladı.

"Hayır, öyle rahat edemez," dedi Kawabata.

"Kim?"

"Atınız. Çok yükseğe bağladınız. Nasıl otlanacak? Unutmayın ki yalnızca siz mola vermiyorsunuz, sadık yol arkadaşınızın da molaya ihtiyacı var."

Serdyuk'un yüzündeki şaşkın ifadeyi görünce içini çekerek sabırla devam etti:

"Bu ayını gerçekleştirirken geriye, Helen Dönemi'ne kadar gidiyoruz. Şu anda yaz mevsimindeyiz ve İse eyaletine doğru at sürüyoruz. Lütfen şu ipi yeniden bağlar mısınız?"

Serdyuk, tartışmanın bir faydası olmayacağına karar verdi. Elini üstteki dalın çevresinde yeniden dolaştırdı ve daha alttaki bir dalda aynı hareketi tekrarladı.

"Bu çok daha iyi. Şimdi çevrede gördüklerimiz hakkında şiirler okumalıyız."

Gözlerini kapatıp birkaç saniye sessizce bekledikten sonra, Serdyuk'un ne ritmini ne de kafiyesini algılayabildiği uzun bir cümle kurdu:

"Astında aşağı yukarı konuştuklarımız hakkında," diye açıkladı önce. "Görünmeyen çayırarda otlanan görünmeyen atlar ve onların nasıl olup da aslında varolmayan bu asfalttan çok daha gerçek oldukları hakkında. Gerçi bunların hepsi sözcük Bir sözcük oyunu yalnızca. Şimdi sizin sıranız."

Serdyuk birden umutsuzluğa kapıldı.

"Ne söylesem bilemiyorum ki," dedi özür dilercesine. "Şiir yazmam, şiirden hoşlanmam. Hem gökte yıldızlar varken sözler neye yarar?"

Kawabata, "Bravo! Mükemmel!" diyerek alkışlamaya başladı. "Çok haklısınız! Yalnızca otuz iki hece, ama koca bir kitaba bedel!"

Bir adım geri çekilip iki kez eğildi.

"İyi ki önce ben okumuşum! Sizden sonra okumaya cesaret edemezdim doğrusu!

İyi de, nereden öğrendiniz tanka yazmayı?"

"Şuradan, buradan," diye kaçamak bir cevap verdi Serdyuk.

Kawabata şişeyi uzattı. Serdyuk birkaç büyük yudum aldıktan sonra şişeyi geri verdi. Kawabata bir elini arkasında tutarak kendisi de küçük yudumlarla içkisini içti - elini arkasına koyması ayinin bir parçası olmalıydı, ama Serdyuk ne olur ne olmaz diye başka soru sormadı. Kawabata içerken kendisi de bir sigara yaktı. İki üç nefes aldıktan sonra güveni yerine geldi, hatta biraz önce çekingence davrandığına pişman oldu.

"Bu arada şu at hakkında bir şey söyleyeyim. Aslında onu çok yükseğe bağlamadım. Son zamanlarda o kadar çok yoruluyorum ki, üç günlük molalar verdiğim bile oluyordu. Atın ipi bu yüzden uzun. Yoksa daha ilk günden bütün otları yedi ve onu başka bir yere bağlamak zorunda kalırdım."

Kawabata'nın yüzü bembeyaz oldu. Bir kez daha eğildikten sonra biraz uzaklaşıp elbisesinin karın bölgesindeki düğmeleri çözmeye başladı.

"Ne yapıyorsunuz?" diye sordu Serdyuk.

"Çok utandım. Bu utançla yaşayamam," dedi Kawabata.

Asfalta oturdu, paketi açıp kılıcı aldı ve kınından çıkardı, başlarının üstündeki neon lambasının mor ışığı kılıcın çeliğinde yanıp söndü. Serdyuk, Kawabata'nın ne yapacağını nihayet anladı ve son anda ellerini yakalamayı başardı.

"Durun, yapmayın lütfen," dedi samimi bir endişeyle. "Böyle önemsiz bir şeyi neden bu kadar ciddiye alıyorsunuz?"

Kawabata, "Beni affedebilecek misiniz?" diyerek ayağa kalktı.

"Lütfen, rica ediyorum unutun bu saçma sapan yanlış anlamayı. Ayrıca hayvan sevgisi soylu bir duygudur. Neden bundan utanıyorsunuz ki?"

Kawabata bir an düşününce alnındaki çizgiler kayboldu.

"Haklısınız. Aslında yorgun bir hayvana acıdığım için yaptım, sizden daha zeki olduğumu göstermek için değil. Bunda utanılacak bir şey yok. Aptalca bir şey söylemiş olabilirim ama onurum lekelenmedi."

Kılıcı kınına koydu ve iki yana sallanarak biraz daha saki içti.

"iki soylu adam arasinda ortaya cikan böyle yanliş anlaşılmalar, biraz hassasiyetle hemen toza dönüşüp kaybolur," diyerek şişeyi Serdyuk'a uzattı. Serdyuk şişede kalan içkiyi bitirdi.

"Elbette öyle. Hatta öyle olduğu gün gibi apaçık ortada."

Kawabata başını kaldırıp sükûnetle gökyüzüne baktı.

"Zaten gökte yıldızlar varken sözler neye yarar?" diye tekrarladı. "Ne kadar güzel. Bu anı bir şekilde kutlamalıyız. Neden atlarımızı çözmüyoruz? Bırakalım bu güzel ovada özgürce otlasınlar ve geceleri dağlara çekilsinler. Sizce de özgür kalmayı hak etmediler mi?"

"Siz çok iyi yürekli bir insansınız," dedi Serdyuk.

Kawabata sallana sallana ağaca yaklaştı, kılıcı kınından çıkarıp bir vuruşta alttaki dalı kesti; kılıcı o kadar hızlı çekip vurmuştu ki gözle takip etmek neredeyse imkânsızdı. Dal kaldırırma düştü. Kawabata kollarını sallayıp bağırarak anlaşılmaz şeyler söyledi - Serdyuk onun atları kovalamaya çalıştığını anlamıştı. Geri dönüp şişeyi aldı ve hayal kırıklığıyla içindeki son damlaları toprağa döktü.

"Hava soğuyor," dedi Serdyuk. Çevresine bakındı, içgüdülerini, nemli Moskova havasının her an katılaşıp bir polis arabası formunu alabileceğini söylüyordu. "Şirkete dönsek iyi olmaz mı?"

"Tabii, tabii. Orada da bir şeyler atıştırırız."

Serdyuk, geri dönüş yolunda tamamen koptu. Ancak yolculuklarının başladığı odada kendine gelebildi. Kawabata ile karşılıklı yere oturmuş, önlerindeki çorba tabaklarından şehriyeye benzer bir şeyler yiyorlardı, ikinci şişenin de yarısı boşalmıştı; ama aklının tamamıyla başında olduğunu, hatta moralinin gayet yüksek olduğunu fark etti. Kawabata da kendini iyi hissediyor olmalıydı ki hafifçe mırıldanarak şarkı söylüyordu:

"Maladowa Tunagona'yı kafası yarık taşıdılar."

Şarkıyı söylerken yemek çubuklarını ritmik bir şekilde sağa sola sallıyordu ve şehriyeler odanın her yanına saçılıyordu. Bunların bir kısmı üzerine sıçrasa da, Serdyuk rahatsız olmadı.

Kawabata yemeği bitirince tabağı bir yana koyarak Serdyuk'a döndü.

"Söyleyin bakalım, tehlikeli bir yolculuktan sonra eve dönen bir adam açlığını ve susuzluğunu giderdikten sonra ne yapar?"

"Bilemiyorum. Burada genellikle televizyonu açar."

"Pöh! Japonya'da dünyanın en iyi televizyonlarını yaparız, ama ekran denen şeyin, ruhsal kanalizasyonlara açılan küçük şeffaf bir pencereden başka bir şey olmadığını bilmemizi engellemez bu. Tüm hayatları boyunca büyülenmiş gözlerle, önlerinden geçen pisliği seyreden ve ancak tanıdık bir konserve kutusu görünce yaşadıklarını hisseden talihsizlerden söz etmiyorum. Adını anmaya değecek insanları kastetmiştim."

Serdyuk omuz silkti.

"Aklıma başka bir şey gelmiyor."

Kawabata gözlerini ovuşturdu, Serdyuk'a yanaşıp gülümsediğin-de bir an için gerçekten de kurnaz bir Japon'a benzemişti.

"Atları serbest bıraktıktan sonra Tenzin Nehri'ni geçip yürüyerek Rasemon'un kapılarına doğru giderken, yanında başka bir bedenin sıcaklığını hissetmekten bahsediyorduk, hatırladınız mı? O anda ruhunuzun arzu ettiği şey, bu sözünü ettiğim değil mi?"

Serdyuk irkildi.

Demek eşcinselmış, diye düşündü, daha en başından tahmin etmeliydim.

Kawabata biraz daha yanaştı.

"Ne de olsa bir insanın yaşayabileceği az sayıdaki doğal duygulardan biri de budur. Rusya'nın Doğu'yla simyevi evlilik bağı kurması konusunda hemfikirdik öyle değil mi?"

Serdyuk içten içe kıvranarak cevap verdi: "Öyle. Elbette öyle. Daha dün bu konuyu düşünüyordum."

"Güzel, ama ülkeler ve milletler arasında olup da, bu ülkelerde yaşayan ve milletleri oluşturan bireylerin hayatında sembolik olarak tekrarlanmayan hiçbir şey yoktur. Son tahlilde Rusya sizsiniz, değil mi? Eğer söylediklerinizde samimiyseniz, ki öyle olduğunuzdan kuşku yok, bu ayını hemen burada gerçekleştirebiliriz. Yani bir anlamda sözlerimizi ve düşüncelerimizi, temel ilkelerin sembolik birleşimi ile güçlendirmiş olacağız..."

Kawabata ona doğru eğilerek göz kırptı.

"Ne de olsa artık birlikte çalışacağız ve insanları kaynaştırmanın bilinen en iyi yoludur bu."

Tekrar göz kırparak gülümsedi. Serdyuk da otomatik olarak dişlerini gösterdiği sırada, Kawabata'nın dişlerinden birinin eksik olduğu

çarptı gözüne. Ama o an kafası çok daha mühim meselelerle meşguldü. Her şeyden önce AIDS riski vardı, ayrıca iç çamaşırları da pek temiz sayılmazdı. Kawabata kalkıp dolaba gitti, biraz arandıktan sonra bir kumaş parçası çıkarıp Serdyuk'a fırlattı. Saki kâselerindeki adamların giydiklerine benzeyen mavi bir takkeydi bu. Kawabata aynı takkeden kendi başına da bir tane geçirip Serdyuk'a da öyle yapmasını işaret ettikten sonra ellerini çırpı.

Duvardaki panolardan biri yana kaymaya ve acayip bir müzik çalmaya başladı. Panonun arkasında, gardırop irisi bir oda vardı ve içinde rengârenk kimonolar giymiş dört beş tane kız müzik aletleri çalıyordu. Serdyuk giydiklerinin kimono bile olmadığını fark etti, beline havlu sarılarak kimonoya benzetilmiş biçimsiz geceliklerdi bunlar, ama sonra kimononun da zaten böyle bir şey olduğunu hatırladı. Kızlar bir yandan aletleri çalarken diğer yandan da başlarını yavaşça sağa sola sallayarak gülümsüyorlardı. Biri balalayka çalıyor, diğeri boyanmış tahtadan bir çift Palekh kaşığı birbirine vuruyordu; diğeri ikisi de ağızlarındaki plastik mızıklarla korkunç, kulakları tırmalayan bir ses çıkarıyorlardı. Bu kadar kötü bir sesin çıkmasına şaşırmadı, çünkü bu tip mızıklar müzik yapmak için değil, yalnızca küçük çocukların doğum günlerinde hoş bir hava yaratmak için çalınırdı.

Kadınların gülümsemesi biraz yapmacıktı ve yüzlerindeki makyaj hayli kalındı. Hareketleri hiç Japonlar'a benzemiyordu; bunlar sıradan Rus kızlarıydı ve pek güzel de sayılmazlardı. Bir tanesi Serdyuk'un fakülteden tanıdığı Maşa adlı kıza benziyordu.

Kawabata dalgın dalgın konuşmaya başladı: "Kadınlar bizim düşüşümüzü sağlamak için yaratılmadılar Semyon. Bedenleriyle bizi sardıkları o olağanüstü anda, sanki doğarak geldiğimiz ve ölere geri gideceğimiz mutluluk topraklarına taşırlar bizi. Kadınları severim ve bunu kabul etmekten hiçbir zaman utanmadım. Onlardan biriyle birleştiğimde, sanki..."

Sözlerini bitirmeye gerek duymadan ellerini çırpı ve kızlar yan yana sıra olup Serdyuk'a doğru ilerlediler. Doğruca önlerindeki boşluğa bakarken, ağır hareketlerle dans ediyorlardı.

"Altıncı sıra, beşinci sıra, dördüncü sıra ve şimdi atlarımız sola döndü, uzun süredir aradığımız Suzdaku sarayı sislerin içinde göründü," de-

di Kawabata donunu yukarı çekerken, bu sırada dikkatle Serdyuk'a bakıyordu. Serdyuk başını yerden kaldırdı. Birkaç dakikalığına içi geçmiş olmalıydı; Kawabata bir hikâyenin ortasındaydı, ama Serdyuk hikâyenin başını hatırlayamıyordu. Kendi haline baktı. Yıkanmaktan yıpranmış ve önünde olimpiyat sembolü olan bir tişörtten başka hiçbir şey yoldu üzerinde, diğer giysileri odanın içine saçılmıştı. Saçı başı dağılmış, yarı çıplak kızlar köşedeki elektrikli ocağın çevresine toplanmış ruhsuzca dedikodu yapıyorlardı. Serdyuk hemen giyinmeye başladı.

"Daha ileride, şatonun sol kanadından sağa dönüyoruz ve işte bize doğru gelen Sevinç Işığı kapıları," diye devam etti Kawabata, "Şimdi her şey şu anda ruhuna en çok uyacak şiir tarzının ne olduğuna bağlı. Ruhunuz sadeliğe ve neşeye uyumluysa doğrudan ileri gideceksiniz. Eğer düşünceleriniz bu kırılmalı ve geçici dünyadan uzaksa sola dönecek ve önünüzde Sonsuz Huzur kapılarını göreceksiniz. Eğer gençseniz, kanınız damarlarınızda deli gibi akıyorsa ve ruhunuz zevklere susamışsa sağa dönecek ve Sonsuz Zevk kapılarından gireceksiniz."

Serdyuk, Kawabata'nın sabit bakışlarının altında ezilerek pantolonunu, gömleğini ve ceketini giydi, sonra da kravatını bağlamaya başladı ama elleri dolanınca vazgeçip çıkardı ve katlayıp cebine koydu.

Kawabata bir parmağını ciddi bir edayla havaya kaldırmış devam ediyordu -kendi sözlerine öylesine kapılmıştı ki, Serdyuk utanmasına ya da acele etmesine gerek olmadığını fark etti- "Sonra, imparatorluk sarayına hangi kapıdan girerseniz girin, kendinizi aynı avluda bulacaksınız! Sembollerini okumaya alışık bir adam için bu ne ifade eder bilir misiniz? Kalbiniz hangi yolu izlerse izlesin, ruhunuz hangi rotada ilerlerse ilerlesin, gittiğiniz yer değişmez. Söylenenleri unutmayın: Her şey bir olunca, bir ne olacak, ha?"

Serdyuk bakışlarını yerden kaldırdı.

"Evet, bir ne olacak, nereye ait olacak?" diye tekrarladı Kawabata, kısılmış gözleri iki çizgiye dönüşmüştü şimdi.

"Buraya, buraya," diye yorgun bir sesle cevap verdi Serdyuk.

"Ah, her zamanki gibi derin ve kusursuz. Özellikle de bu hakikat düzeyine yükselebilmemiş nadir atlılar için, imparatorluk sarayının birin-

ci avlusunda çiçek açmış bir portakal ağacı vardır ve... Çiçek açmış portakal ağacının yanına ne dikmek gerekir sizce?"

Serdyuk içini çekti, ismini bildiği yalnızca bir tane Japon bitkisi vardı.

"Neydi adı... hah! Sakura. Çiçek açmış bir sakura."

Kawabata bir adım geri gitti ve yine Tanrı bilir o akşam kaçınıcı defa eğildi. Gözlerinde yaşlar vardı.

"Evet, evet. Kesinlikle öyle. Birinci avluda portakal ve vişne çiçekleri; daha ileride. Sürüklenen Kokular Avlusu'nda mor salkımlı bir asma. Donmuş Çiçekler Avlusu'nda bir erik ağacı, Yansıyan Işık Avlusu'nda bir armut ağacı. Sizi sorgulayarak hakarete maruz bıraktığım için nasıl utanıyorum bir bilseniz. Ama, suç bende değil, inan bana, bunlar sadece..."

Ocağın çevresinde oturan kızlara bakarak iki kez elini çırpı. Kızlar ocağı ve etrafa saçılmış giysilerini toplayarak çabucak gardırobun içine çekildiler; pano arkalarından kapandı ve faks makinesinin üzerindeki birtakım beyazımtrak lekeler dışında daha birkaç dakika önce odanın içinde ihtiras ateşinin yandığını hatırlatacak hiçbir şey kalmadı.

"Bunlar sadece firmanın kurallarıdır," diye cümlesini tamamladı Kawabata.

"Daha önce de ifade etmeye çalıştığım gibi 'firma' kelimesi tam olarak doğru bir çeviri değil. Aslında 'klan' desek daha doğru olur. Ama bu kelimeyi zamanından önce kullanınca şüphe ya da korku uyandırabiliyor. Bu yüzden önce karşımızdakinin nasıl bir insan olduğunu anlıyor, ondan sonra ayrıntılara geçiyoruz. Yine de sizin vereceğiniz cevabı daha o büyüğü şiiri okuduğunuz anda anlamıştım..."

Kawabata hiç kıpırdamadan durdu ve gözlerini kapayarak, birkaç saniye sessizce dudaklarını oynattı. Gökyüzündeki yıldızlarla ilgili şiiri tekrarladığını düşündü Serdyuk, oysa kendisi bile tam olarak hatırlayamıyordu artık.

"Ne kadar olağanüstü kelimeler. Evet, tam o anda her şeyi apaçık gördüm. Ama kurallar var, çok sıkı kurallar ve ben size sorular sormak zorundaydım. Şimdi size söylemem gerekenlere geldi sıra. Firmamızın aslında daha çok bir klana benzediğini az önce söyledim, bu yüzden çalışanlarımızın da bu klanın üyeleri gibi davranması gerekir. Üzerlerine aldıkları sorumluluklar normal bir firmadaki sorumluluklardan çok

farklıdır. Kısacası, bizim klanımızın, yani Japonya'nın en eski klanının bir üyesi olarak görüyoruz sizi. Unvanınız da "Kuzey Barbaristan Şubesi Müdür Yardımcısı" olacak. Bu unvan biraz zorunuza gidebilir, ama bizim geleneğimiz Moskova'nın kendisinden bile daha eskiye dayanır. Bu arada Moskova özellikle yazları çok güzel oluyor. Bu unvanı almak için samuray olmak gerekiyor, sıradan insanlara böyle bir unvan verilemez. Bu yüzden işi kabul ediyorsanız, sizi samuray yapmalıyım."

"Ne iş yapacağım peki?"

"Hiçbir zorluğu yok. Belgeler, müşteriler falan. Dışarıdan bakıldığında herhangi bir firmada yapılan işlerden farkı yok, ama olaylara içsel yaklaşımınız evrenle uyum içinde olmalı."

"Ödeme nasıl oluyor?"

"Yılda 250 koku pirinç alacaksınız," dedi Kawabata, sonra kaşlarını çatarak kafasında bir şeyler hesapladı ve devam etti: "Şu sizin dolar hesabına göre kırk bin dolar ediyor."

"Dolar olarak alabilir miyim?"

"Nasıl isterseniz öyle alabilirsiniz," dedi Kawabata dudak bükerek.

"Kabul ediyorum," dedi Serdyuk.

"Bundan hiç kuşku yoktu. Şimdi, Taira klanının bir samurayı olmaya hazır mısınız?"

"Tabii ki."

"Yaşamınızı ve ölümünüzü klanımızın kaderine bağlamak istiyor musunuz?"

Ne kadar çok, ne kadar saçma sapan ayinleri var, diye düşündü Serdyuk. Hangi aralıkta yapıyorlar bunca televizyonu?

"İstiyorum," dedi.

Kawabata başıyla duvardaki resmi işaret ederek, "*Giri* zorunlu kıldığında şu kuş misali hayat çiçeğini uçurumun kenarından boşluğa fırlatmaya hazır olacak mısınız?" dedi.

Serdyuk resme bir kez daha baktı.

"Elbette olacağım. Çiçeği uçurumdan atıveririm, hiç sorun değil."

"Yemin eder misiniz?"

"Ederim."

"Mükemmel," dedi Kawabata, "Mükemmel. Son bir formalite daha var, ondan sonra bitiyor. Japonya'dan onay isteyeceğiz. Ama bir iki dakikadan fazla sürmez."

Faks makinesinin karşısına oturdu, kâğıt yığınlarının arasından temiz bir kâğıt çıkardı ve bir de fırça buldu.

Seryduk oturuşunu değiştirdi. Yerde oturmaktan ayakları uyuşmuştu, çalışırken kullanmak üzere bir tabure -küçük bir tane-getirmesine izin vermelerini rica etse fena olmayacaktı doğrusu. Sonra biraz daha saki kalmış mı diye baktı, ama şişe ortadan yok olmuştu. Kawabata kâğıda bir şeyler yazmakla meşgul olduğundan, Serdyuk şişenin yerini sormaya korkuyordu - ayının ahenginin bozulup bozulmayacağından emin değildi. Biraz önce ettiği yemini hatırladı. Yüce Tanrım, diye düşündü, hayatım boyunca ne kadar çok yemin ettim! Komünist Parti için mücadele etmeye yemin etmedim mi? Ettim. Çocukluğumdan beri en az beş kere ettim belki - beş kere, beş! Maşa'yla evlenmeye yemin ettim mi, etmedim mi? Elbette ettim. Dün de Temiz Göletlerden ayrıldıktan sonra o gerzeklerle birlikte içerken, bir şişe daha almayacağıma yemin etmedim mi? Bak bu yeminler nerelere getirdi beni; uçurumdan aşağıya çiçekler saçacakmışım.

Bu arada Kawabata fırçasını kâğıdın üzerinde gezdirmeyi bitirdi ve kâğıdı üfledikten sonra Serdyuk'a gösterdi. Kâğıdın üzerinde siyah mürekkeple çizilmiş kocaman bir kasımpatı vardı.

"Nedir bu?" diye sordu Serdyuk.

"Bir kasımpatı. Aramıza bir üyenin katılması tüm Taira klanı için o kadar büyük bir mutluluktur ki bu mutluluğu harflerle ifade etmek imkânsızdır. Böyle durumlarda liderlerimizi bilgilendirmek için bir çiçek çizeriz. Zaten tam da bahsettiğimiz çiçek bu. Şimdi Taira klanına ait olan yaşamınızı simgeliyor, aynı zamanda hayatın bir anlık olduğunu nihayet anladığınızı gösteriyor..."

"Anladım," dedi Serdyuk.

Kawabata kâğıdı bir daha üfledikten sonra faks makinesine yerleştirdi ve inanılmaz uzunlukta bir numarayı çevirmeye başladı.

Üçüncü denemesinde numarayı düşürdü. Faks birden canlandı, köşesindeki küçük yeşil lamba yandı ve kâğıt yavaşça faksın kapkara ağzının içinde kayboldu.

Kawabata faks makinesine gözlerini dikip öylece beklemeye başladı, kılı bile kıpırdamıyordu. Birkaç uzun ve yorucu dakika geçtikten sonra faks yeniden canlandı ve kara gövdesinin altından başka bir

kâğıt çıktı. Serdyuk bunun kendilerine verilen yanıt olduğunu hemen anladı. Kawabata kâğıdın tamamen çıkmasını bekledikten sonra fakstan kopardı, şöyle bir baktıktan sonra yavaşça Serdyuk'a döndü.

"Tebrikler. Candan kutlarım sizi. Cevap kesinlikle olumlu."

Kâğıdı uzattı. Serdyuk kâğıdı aldı ve üzerinde başka bir resim olduğunu gördü - bu seferki uzun, kavisli ve desenli bir sopaydı, bir tarafından küçük bir şey sarkıyordu.

"Bu nedir?" diye sordu.

"Hayattaki yeni konumunuzu simgeleyen bir samuray kılıcı," dedi Kawabata ciddiyetle. "Böyle olacağından hiç şüphem yoktu zaten, o yüzden size... şey... deyim yerindeyse pasaportunuzu armağan etmeme izin verin lütfen."

Bu sözleri söyledikten sonra teneke kaplı kulübeden aldığı kısa kılıcı verdi.

Kawabata'na sabit bakışlarından mı, yoksa kendi alkollü bünyesindeki kimyasal bir reaksiyondan mı bilinmez, Serdyuk birden o anın önemini ve ciddiyetini kavradı. Neredeyse diz çökecekti, ama tam zamanında bunu yapanların Japonlar değil ortaçağ Avrupa'sındaki şövalyeler olduğunu hatırladı - hatta belki şövalyeler bile değil, olağanüstü sıkıcı eski Sovyet filmlerinde şövalye rolü oynayan Odessa film stüdyosu aktörleri yapıyordu bu hareketi. Bu yüzden yalnızca elini uzattı ve soğuk ölüm silahını dikkatle kavradı. Kının üzerinde daha önce dikkat etmediği bir şekil vardı: Üç tane uçan turna resmi - siyah verniğin içine işlenmiş altın teller şaşıla bir güzellik vermişti kına.

Kawabata, Serdyuk'un gözlerinin içine bakarak, "Sizin ruhunuz bu kının içinde yatıyor," dedi.

"Çok güzel bir resim," dedi Serdyuk. "Bu bana turnalar hakkındaki bir şarkıyı hatırlattı. Nasıldı sözleri? Tamam hatırladım:

...Uçarken aralarında bir küçük boşluk vardı, belki benim yerim orasıydı..."

"Evet, evet," diye kesti Kawabata. "İnsan neden daha büyük bir boşluk istesin ki? Efendimiz Buda, tüm dünyayı sorunlarıyla birlikte iki turna arasındaki boşluğa yerleştirebilir. Hatta turnalardan birinin tüyleri arasındaki boşluklarda bile saklayabilir... Ne kadar şiirsel bir

akşam! Neden biraz daha içmiyoruz? Uçan turnaların arasındaki boşluğu doldurmanıza içelim."

Serdyuk, Kawabata'nın sözlerinde bir uğursuzluk sezer gibi oldu, ama önemsemedi; Kawabata'nın, bu şarkının ölü askerlerin ruhları hakkında olduğunu bilmesine imkân yoktu.

"Memnuniyetle, ama önce biraz izin verirsiniz ben..."

Birden kapının gürültüyle vurulduğunu duydu. Kawabata dönüp yüksek sesle Japonca bir şeyler söyledi, pano yana doğru kaydı ve aralıktan başka bir Güneyli yüz görüldü. Yüz bir şeyler söyledi ve Kawabata başını salladı.

Serdyuk'a dönerek, "Sizi birkaç dakika yalnız bırakacağım, sanırım önemli haberler gelmiş," dedi. Sonra da rafları işaret ederek devam etti: "isterseniz beklerken gravür albümlerine bakabilirsiniz. Ama istemezseniz kendinizle baş başa kalmanın tadını çıkarın."

Serdyuk başını salladı. Kawabata hızla odadan çıktı ve panoyu kapattı. Serdyuk raflara yaklaşarak bir süre rengârenk kitap sırtlarını seyretti, sonra odanın köşesine giderek hasırın üzerine oturdu ve başını duvara dayadı. Tüm bu gravürler onu artık hiç ilgilendirmiyordu.

Bina çok sessizdi. Yukarıda bir yerlerden çekiç sesleri geliyordu - herhalde odalardan birine çelik kapı takıyorlardı. Panonun arkasından birbirlerine fısıltıyla küfürler eden kızların sesi geliyordu; çok yakında olmalarına rağmen söyledikleri açık saçık sözleri tam duyamıyordu. Birbirine karışan sesler hafif, sakinleştirici bir mırıltıya dönüştü, sanki duvarın arkasında bir bahçe vardı da çiçek açmış vişne ağaçlarının yaprakları rüzgârla hışırdıyordu.

Derinden gelen bir inilti Serdyuk'u uyandırdı. Ne zamandır uyuduğunu bilemiyordu, ama uzun zaman geçmiş olmalıydı; Kawabata çoktan üzerini değiştirip tıraş olmuştu ve odanın ortasında oturuyordu. Üzerinde beyaz bir gömlek vardı, biraz önce karmakarışık olan saçları güzelce taranmıştı. Serdyuk'u uyandıran iniltinin kaynağı oydu; uzayıp giden bir ağıt yakıyordu. Kawabata sapından tuttuğu uzun bir kılıcın çeliğini beyaz bir kumaş parçasıyla siliyordu. Gömleğinin önü açıktı, altından tüysüz göğsü ve karnı görünüyordu.

Kawabata, Serdyuk'un uyandığını fark edince gülümseyerek ona doğru döndü.

"iyi uyudunuz mu?"

"Aslında tam olarak uyumuyordum, sadece..."

"Kestiriyordunuz, anladım. Aslında bu hayatta hepimiz sadece kestiriyoruz. Ancak hayat bittiği zaman uyanıyoruz. Büroya dönerken bir dereyi geçtiğimizi hatırlıyor musunuz?"

"Evet, patlamış borudan taşan suların oluşturduğu dereyi kastediyor olmalısınız."

"Borunun patlamasından bize ne? Derenin yüzeyindeki kabarcıkları hatırlıyor musunuz?"

"Evet, gerçekten büyük kabarcıklardı onlar."

Kawabata, "Gerçekten," diyerek kılıcı gözlerine yaklaştırıp dikkatle incelemeye başladı. "Gerçekten de bu dünya suyun üzerindeki kabarcıklar gibi. Öyle değil mi?"

Serdyuk onun haklı olduğuna karar verdi; arkadaşını ne kadar iyi anladığını ve duygularını paylaştığını göstermek için en uygun kelimeleri bulmaya çalıştı:

"O kadarla kalsa iyi," dedi dirseğinin üzerinde doğrularak. "Şey gibi... Bir düşüneyim... O kabarcıkların bir fotoğrafı gibi. Bir dolabın arkasına düşmüş ve orada fareler tarafından kemirilmiş bir fotoğraf gibi."

Kawabata bir kez daha gülümsedi.

"Siz gerçek bir şairsiniz. Bundan kesinlikle eminim."

Serdyuk coşmuştu: "Dahası var, belki de fareler daha oluşmadan kemirmeye başladılar o fotoğrafı."

"Mükemmel, kesinlikle mükemmel. Kelimeler böyle şiire dönüşür işte. Ama bir de hareketlerin şiiri vardır. Sözsüz olan en son şiirinizin de bugün zevkle dinlediğim sözlü şiirleriniz kadar mükemmel olacağını umarım."

"Ne demek istiyorsunuz?"

Kawabata kılıcını özenle hasırın üzerine koydu.

"Hayat belirsiz ve değişkendir. Hiç kimse akşamın neler getireceğini sabahtan göremez."

"Bir şey mi oldu yani?"

"Evet, bir şey oldu. Ticaretin savaşa ne kadar benzediğini siz de bilirsiniz. Taira klanının bir düşmanı var, çok güçlü bir düşmanı var hem de: Minamoto."

"Minamoto," diye tekrarladı Serdyuk. Bu sözü söylerken sırtında bir ürperti dolaştı. "Ne oldu peki?"

"Bugün gelen haberlere göre Tokyo borsasındaki alçakça bir ihanet yüzünden Minamoto Grubu, Taira A.Ş.'nin hisselerinin yarıdan fazlasını ele geçirdi. Bir İngiliz bankası ve Singapur mafyası da işin içinde, ama bunun önemi yok. Biz mahvolduk. Düşmanımız kazandı."

Serdyuk onun sözlerine bir anlam vermekle meşgul olduğundan herhangi bir şey söyleyemedi. Ama bu durumun hayra alamet olmadığı ortadaydı.

"Ama siz ve ben, Taira klanının iki samurayı... varoluşun değersiz kabarcıklarının ruhlarımızı gölgelemesine izin veremeyiz, değil mi?"

"Eee... Hayır."

Kawabata gaddarca bir kahkaha patlattı, gözleri inançla parlıyordu.

"Hayır, Minamoto küçüldüğümüzü ya da onurumuzu çiğnettiğimizi göremeyecek. Bu hayatı bırakıp giderken, bulutların arasında kaybolan beyaz turnalar gibi gitmeli insan. Böyle güzel bir anda yüreğimizde hiçbir dünyevi duyguya yer yok."

Altındaki hasırla birlikte sertçe olduğu yerde döndü ve Serdyuk'a doğru eğildi.

"Sizden bir iyilik isteyeceğim. Ben karnımı yarıdıktan sonra kafamı keser misiniz lütfen?"

"Ne?"

"Kafamı diyorum. Kafamı kesin lütfen. Biz buna son görev deriz. Eğer bunu isteyen bir samurayı reddederseniz onurunuzda büyük bir leke sürülmüş olur."

"Ama, ben hiç... Yani, daha önce..."

"Çok kolay Bir vuruşta halledersiniz. Fışşt!"

Kawabata hızla elini savurdu.

"Ama yapamayacağımdan korkuyorum," dedi Serdyuk. "Daha önce hiç böyle bir şey yapmadım."

Kawabata bir an düşündü, sonra birden yüzü karardı, sanki aklına ansızın korkunç bir düşünce gelmişti.

Eliyle tatamisine pat diye vurarak, "Yakında bu dünyayı terk etmem çok iyi olacak," dedi suçlu bir bakışla. "Ne kadar kaba ve duyarsız bir insanım ben!"

Elleriyle yüzünü kapatıp iki yana doğru sallanmaya başladı.

Serdyuk sessizce ayağa kalktı ve parmaklarının ucuna basarak panoya yaklaştı, sonra da panoyu sessizce yana itip koridora çıktı. Çıplak ayaklarının altındaki beton buz gibiydi, birden Kawabata ile birlikte saki aramak için karanlık ve sinsi sokaklarda yürüdükleri sırada çoraplarının ve ayakkabılarının koridorun girişinde, öğleyin onları bıraktığı yerde durdukları geldi aklına; bu arada ayağına ne giydiğini hatırlayamıyordu, zaten Kawabata ile birlikte sokağa nereden çıktıklarını ve içeri nereden girdiklerini de hatırlayamıyordu.

"Kaçmalıyım, hemen kaçmalıyım," dedi koridorun geniş kavisini dönerken, "önce kaçayım, sonra düşünürüm."

Güvenlik görevlisi Serdyuk'u görünce taburesinden kalktı.

"Bu saatte nereye gidiyoruz? Saat sabahın üç buçuğu," dedi esneyerek.

"Meşguldük," dedi Serdyuk. "Biliyorsunuz, görüşmedeydim."

"Pekâlâ," dedi güvenlik görevlisi. "Geçiş İzninizi görelim."

"Ne izni?"

"Çıkmak için geçiş izni."

"Ama girerken izin sormadınız."

"Doğru, sormadım. Ama çıkmak için soruyorum."

Masadan yayılan loş ışıktaki ayakkabılarının duvarın dibinde durduğunu gördü. Ayakkabıların bir metre ötesinde kapı, kapının dışında da özgürlük vardı. Serdyuk ayakkabılarına doğru küçük bir adım attı. Sonra bir adım daha attı. Güvenlik görevlisi umursamazca çıplak ayaklarına baktı.

"Ayrıca, burada bazı kurallar olduğunu söylemiştim size," dedi lastik copu havada çevirerek. "Alarm açık. Kapılar sabah sekize kadar kilitli kalacak. Eğer açarsam göz açıp kapayıncaya kadar aynasızlar buraya damlar. Bu da bir sürü laf kalabalığı ve bürokratik işlem demektir. O yüzden açamam. Tabii yangın ya da sel olmadığı sürece."

"Ama, bu dünya suyun üzerindeki kabarcıklar gibidir," dedi Serdyuk yılışık bir gülümsemeyle.

Güvenlik görevlisi gülerek başını salladı.

"Tabii, tabii. Nasıl bir yerde çalıştığımızı biz de biliyoruz. Ama benim o suyun neresinde durduğumu bilmiyorsunuz. Düşününüz ki suyun üzerindeki o kabarcıkların çevresinde yüzen emirler var. Bu

emirler o kabarcıklardan birine yansıdığı için kapıyı on birde kilitleyip sekizde açıyoruz. Tamam mı?"

Serdyuk, güvenlik görevlisinin sesinde hafif bir tereddüt sezerek iğneyi biraz daha derine batırmaya karar verdi.

"Bay Kawabata bu yaptığınıza çok şaşıracak," dedi. "Ciddi bir firmanın güvenliğinden sorumlusunuz ve en basit şeyleri bile size açıklamak zorunda kalıyorum. Dünyanın yalnızca bir serap olduğunu hemen anlamalıydınız..."

"Serap ha? Serap mı? Hımm," dedi güvenlik görevlisi düşünceli bir sesle, sonra da gözlerini karşısındaki duvarın çok ötesinde bir yerlere dikerek konuşmaya başladı: "Biz işimizi iyi biliriz. Acemi bir herife mi benziyorum yani? Hem zaten haftada bir eğitim seansları olur. Size bu kapının gerçek olduğunu söylemeye çalışmıyorum elbette. Ne düşündüğümü söyleyeyim mi?"

"Söyleyin, söyleyin."

"Bana göre hiçbir kapı maddi değildir, aslında varolmayan algı parçalarının geçici bir toplamından ibarettir."

"Çok doğru!" dedi Serdyuk, sevinçle ayakkabılarına doğru bir adım daha attı.

"Ama bu geçicilikler toplamını sekizden önce açmama imkân yok," dedi güvenlik görevlisi lastik copu avcuna pat-pat vurarak.

"Neden?"

Güvenlik görevlisi omuz silkti.

"Sen karma dersin, ben dharma derim, ama aslında hepsi aynı terane. Boşluk. Boşluk bile yoktur aslında."

"Vay be! Sana iyi eğitim veriyor olmalılar," dedi Serdyuk.

"Ne sanıyordun? Japon güvenlik görevlileri veriyor eğitimi."

"O zaman ne yapmam gerekiyor?" diye sordu Serdyuk.

"Yapacak bir şey yok. Sekize kadar bekle. Ayrıca sana bir geçiş izni çıkarmalarını söyle."

Serdyuk, güvenlik görevlisinin geniş omuzlarına ve elindeki copa son bir kez baktıktan sonra dönüp ayaklarını sürüyerek Kawabata'nın odasına doğru yürümeye başladı. Aslında görevliye kapıyı açtıracak belli kelimeler olduğu, ama kendisinin bu kelimeleri bulamadığı duygusunun pençesinde kıvranıyordu. Sutra'ları okusaydım Joker kelimeyi bulurdum, diye düşündü sıkıntıyla.

Güvenlik görevlisi arkasından bağırdı: "Baksanıza, geta giymeden ortalıkta dolaşmanız iyi olur. Yerler beton burada. Böbreklerinizi üşütürsünüz."

Yeniden Kawabata'nın bürosuna gelip sessizce panoyu açtığında, içeride ağır bir bayat içki ve kadın kokusu olduğunu fark etti. Kawabata hâlâ yüzü ellerinin arasında yerde oturuyor, iki yana doğru sallanıyordu; Serdyuk'un çıktığının farkına bile varmamış gibi görünüyordu.

"Bay Kawabata," dedi yavaşça.

Kawabata ellerini indirdi.

"Kendinizi kötü mü hissediyorsunuz?" diye sordu Serdyuk.

"Kendimi korkunç hissediyorum," dedi Kawabata. "Kesinlikle korkunç hissediyorum. Eğer yüz tane karnım olsa hepsini keserdim. Hayatımda hiç bu kadar utanmışımı hatırlamıyorum."

Serdyuk ona doğru eğilerek şefkatli bir sesle sordu: "Neden, sorun nedir?"

"Tutup sizden benim için son görevi yapmanızı istedim, önce ben harakiri yaparsam size hizmet edecek kimse kalmayacağını düşünemedim. Tanrım, ne kadar utanç verici."

"Bana mı?" dedi Serdyuk, doğrularak. "Bana mı?"

Kawabata da ayağa kalkıp parıldayan gözleriyle Serdyuk'a baktı: "Elbette. Sizin kafanızı kim kesecek? Grişa değil herhalde."

"Grişa kim?"

"Güvenlik görevlisi. Onunla konuşuyordunuz ya az önce. Copuyla kafa patlatmaktan başka işe yaramaz o. Kurallara göre kafanızın kesilmesi gerek, hatta tam kesilmeyecek ki bir parça deri onu tutsun. Yerde yuvarlanması ne kadar korkunç bir manzara oluşturur, düşünsenize! Oturun, oturun, ayakta kalmayın?"

Kawabata'nın bakışındaki hipnotik gücün etkisiyle ister istemez hasırlardan birinin üzerine oturdu. Gözlerini kaçırmak için yapabileceği başka bir şey yoktu çünkü.

"Doğrudan ve korkusuzca sonsuzluğa dönüş doktrinin harakiri konusundaki kısımlarını bilmediğinizden endişeleniyorum," dedi Kawabata.

"Ne?"

"Karnınızı nasıl yarmanız gerektiğini biliyor musunuz?"

"Hayır," dedi Serdyuk boş gözlerle duvara bakarak.

"Bunu yapmanın çeşitli yolları vardır. En basiti kılıcı yatay olarak çekmektir. Ama böyle yapmanın hiçbir özelliği yok tabii. Japonya'da bir söz vardır: Beş dakikalık bir onursuzluk ve Buda Amidha'yı görürsün. Saf Topraklara eski bir Lada'yla gitmeye benzer bu. Kılıcı dikey olarak çekmek biraz daha iyidir, ama alt sınıftan olanlar böyle yapar, biraz köylüce olduğu söylenebilir. Haç şeklinde de kesebilirsiniz ama bunu da pek tavsiye etmem. Dik bir haç yaparsanız Hristiyanlığa özlem duyduğunuz düşünülür. Çapraz bir haç yaparsanız Rus Donanma-sı'nın sancağı olan St. Andrews haçı çıkar ortaya, o zaman da sizin Karadeniz Donanması'ndan olduğunuzu sanırlar... ama siz denizci değilsiniz herhalde."

"Hayır, değilim," dedi Serdyuk duygusuz bir sesle,

"Ben de öyle düşünüyordum, onun da hiçbir manası yok o zaman. Birkaç yıl önce iki paralel çizgi şeklinde kesmek modaydı, ama o da çok zor. O yüzden benim tavsiyem karnınızı sol altından başlayıp sağ üstüne kadar çıkan ve sonra hafifçe ortaya dönen bir şekilde çapraz olarak kesmeniz. Estetik açıdan bakarsak kesinlikle çok etkileyici olacaktır, eğer öyle keserseniz muhtemelen ben de aynıni yapacağım."

Serdyuk ayağa kalkmaya çalıştı, ama Kawabata omuzlarından tutup oturttu.

"Ne yazık ki, elimizi çabuk tutmak zorundayız," dedi içini çekerek. "Beyaz perdelerimiz ve uygun tütünümüz yok. Platformun kenarında bekleyen kılıcını çekmiş savaşçılar da yok... Sanırım Grişa var, ama ona da savaşçı denmez ki. Zaten savaşçılara gerek yok, yalnızca samurayın yeminini bozup harakiri yapmayı reddetmesi durumunda onlara iş düşer. Onu ölene dek köpek gibi döverler. Benim zamanımda hiç böyle olaylar olmadı. Çevrende kılıçlarını çekmiş adamlar... çeliğin üstünde güneşin parıltısı... ne kadar harika olur, bir düşünsenize. Şey, belki... Grişa'yı çağırmanı ister misiniz? Birinci kattan Şura'yı da çağırabilirim. Böylece gerçek ayine daha çok benzer."

"Zahmet etmeyin," dedi Serdyuk.

"Haklısınız, haklısınız. Ayinin asıl öneminin biçiminde değil, içeriğinde olduğunu anladınız demek."

"Anladım, anladım. Her şeyi anladım," dedi Serdyuk nefretle Kawabata'ya bakarak.

"O zaman her şeyin mükemmel gideceğinden eminim."

Kawabata yerden kısa kılıcı aldı, kınından çıkardı ve havada birkaç kez savurdu.

"İşe yarar. Şimdi bazı hatırlatmalar yapayım. Genellikle iki konuda sorun çıkar. Karnınızı kestikten sonra arkaya doğru devrilmemeli-siniz -çok çirkin görünür, ama bu konuda ben size yardımcı olurum-birde, kılıcın ucunu omurga kemiğine dayamanız gerekiyor. Böylece kılıcın sırtınızdan dışarı çıkmasına engel olabilirsiniz. Neyse onu da sizin için halledeyim..."

Üzeri yazılı faks kâğıtlarından bazılarını topladı -üzerinde kasım-patı resmi olan sayfanın da onların arasında olduğunu gördü Serdyuk bir deste haline getirip özenle çeliğe sardı ve yalnızca on beş santimlik bir kısmı açıkta bıraktı.

"İşte böyle. Kabzayı sağ elinizle, burayı da sol elinizle tutarsınız. Çok derine batırmayın, yoksa saplanıp kalır ve... Pekâlâ, sonra da yukarıya ve sağa doğru. Sanırım artık konsantre olmanız gerekiyor. Zamanımız dar ama bunun için biraz bekleyebiliriz."

Serdyuk çoktan transa girmiş, boş gözlerle duvara bakıyordu. Umutsuzluk içinde kurtulma yollarını düşündü; Kawabata'yı bir yana itip koridordan koşabilir ve... ama kapı kilitliydi ve elinde copuyla Grişa orada bekliyordu. Ayrıca birinci katta Şura adında biri daha olmalıydı. Teorik olarak polise telefon edebilirdi, ama Kawabata hemen yanıbaşında elinde kılıcıyla bekliyordu. Zaten polis gecenin bu saatinde kalkıp da gelmezdi. Ama en kötüsü, en can sıkıcı olanı, böyle bir şey yapmaya kalkarsa Kawabata'nın yüzünde belirecek olan şaşkınlıktı. Şaşkınlığın ardından öfke ve küçümsemeyle kırışacaktı yüzü. O gün birlikte yaşadıkları anlarda, Serdyuk'un ihanet etmek istemediği bir şey vardı, hatta bunun ne olduğunu da biliyordu; atlarını bağladıktan sonra birbirlerine okudukları şiirlerdi öylesine kutsal olan. Ortada ne gerçek atlar ne de gerçek şiirler vardı, ama buna rağmen yaşadıkları şeyler gerçektir; güneiden yazı müjdeleyerek esen rüzgâr kadar gerçektir, gökyüzündeki yıldızlar gibi gerçektir. Yaşadıklarının gerçek olduğundan en ufak bir şüphesi yoktu - yani, ancak o kadar gerçek olabilirdi. Peki, ya sabah sekizde açılacak olan kapının dışındaki dünya?.. Bir an için düşünceleri dağıldı ve çevresindeki sesleri duymaya başladı. Kawabata faksın yanında gözlerini kapatmış otururken kar-

m gurulduyordu. Serdyuk arkadaşının bu prosedürü kolayca ve mükemmel bir şekilde yapacağından emindi. Oysa, bu küçük Japon'un terk etmeye hazırlandığı dünya -eğer dünya derken insanın hayatı boyunca hissettiklerini ve yaşadıklarını kastediyorsak-, Filipp Kirkorov'un şarkıları eşliğinde her Allah'ın sabahı Serdyuk'un üzerine yıkılan pis kokulu Moskova sokaklarından çok daha çekiciydi.

Kirkorov'un nereden aklına geldiğini düşününce, duvarın ardında oturan kızların onun şarkılarından birini dinlediğini fark etti. Sonra kısa bir tartışma oldu, birisi hıçkırarak ağlamaya başladı ve bir düğmeye basıldı. Göremediği bir televizyonda haber programı başladı, ama Serdyuk'a kanal değiştirilmemiş de Kirkorov şarkı söylemeyi bırakıp normal bir ses tonuyla konuşmaya başlamış gibi geldi. Kızlardan birinin heyecanla fısıldadığını duydu:

"İşte! Bakın yine sarhoş! Chirac'ı nasıl kucakladığına bakın! Size söylüyorum, burnunun ucunu bile göremiyordur şimdi!"

Serdyuk birkaç saniye daha düşündü.

"Hepsinin canı cehenneme," dedi sonunda "ver şu kılıcı!"

Kawabata hızla ona doğru yürüdü, bir dizini yere dayayarak kılıcı ona uzattı.

Serdyuk, "Bekle," diyerek gömleğinin düğmelerini çözdü. "Tişörtün üzerinden yapabilir miyim?"

Kawabata biraz düşündü.

"Bir keresinde zorunlu olarak yapılmıştı. Takeda Katsueri 1454'de Okehajama Savaşı'nı kaybettiğinde av kıyafetinin üzerinden harakiri yapmıştı. O zaman sen de yapabilirsin."

Serdyuk kılıcı aldı.

"İ-h. Az önce söylediğim gibi sağ elinle kabzayı ve sol elinle de kâğıtla sardığım yeri tutacaksın, işte şöyle."

"Keseceğim bitecek, değil mi? Başka bir şey var mı?"

"Bir saniye bekle. Hemen geliyorum."

Kawabata odanın diğer tarafına koşup büyük kılıcını aldı, sonra da Serdyuk'un arkasına geçip kılıcı kaldırdı.

"Çok derinden kesmeniz gerekmiyor. Ama sıra bana geldiğinde ben derinden kesmek zorunda kalacağım. Bana yardım edecek ikinci bir kişi olmayacak. Siz şanslısınız. Güzel bir hayat yaşamış olmalısınız."

Serdyuk, kireç gibi bir yüzle gülümsedi.
"Diğer herkes gibi sıradan bir hayatım oldu."
"Ama gerçek bir savaşçı gibi ölüyorsunuz. Tamam ben hazırım. Hadi üçe kadar sayıp yapalım."
"Tamam."
"Derin bir nefes alın. Bir... İki... iki buçuk... Ve üç!"
Serdyuk kılıcı karnına batırdı.
Kâğıtlar tişörtünün üzerinde kırıştı. Fazla canı yanmıyordu ama kılıcın çeliği buz gibiydi.
Yerdeki faks makinesinin telefonu çalmaya başladı.
"Evet, öyle," dedi Kawabata. "Şimdi sağa ve yukarıya doğru. Daha derine, daha derine... Çok güzel, iyi gidiyor."
Serdyuk'un elleri titremeye başladı.
"Şimdi ortaya doğru çek ve iki elinle birden bastır. Güzel, aynen Öyle... çok iyi... şimdi birkaç santim daha..."
"Yapamam, çok canım yanıyor!"
"Ne bekliyordunuz ki?" dedi Kawabata. "Bir dakika lütfen."
Faks makinesinin yanına gidip ahizeyi kaldırdı.
"Alo! Evet! Evet burası. Tabii, 1996 model, üç bin kilometrede."
Serdyuk kılıcı yere atıp ellerini kanayan karnına bastırdı.
"Çabuk ol!" diye inledi. "Çabuk ol!"
Kawabata kaşlarını çatarak beklemesini işaret etti.
"Nasıl?" diye bağırdı ahizeye doğru. "Ne demek istiyorsun sen? Üç bin beş yüzün neresi çok kardeşim? Daha bir yıl önce beş bin verdim ben bu arabaya!"
Serdyuk'un gözlerinin ferisi, tam karşısındaki bir sinema perdesi kararıyormuşçasına sönmeye başladı. Yana doğru devrildi, ama daha omzu yere değmeden vücudu hissizleşmişti; artık yalnızca acı, sonsuz bir acı vardı. Kalp gibi çarpan kızıl bir sisin içinden Kawabata'nın sesini duydu:
"Ne demek hasarlı? Neresi hasarlıymış? İki küçük çizige kaporta hasarı mı diyorsun sen? Nee? Ne dedin? Sensin eşek! Hassiktir ordan bok kafalı! Nee? Sen git kendini düz!"
Ahizeyi sertçe kapattı, ama telefon hemen tekrar çalmaya başladı.
Telefon sesinin, Kawabata'nın küfürlerinin ve diğer her şeyin kendisinden çok çok uzaklarda olduğunu hissetti Serdyuk; hepsi de ger-

çekliğin o kadar önemsiz ayrıntılarıydı ki, neler olduğunu anlaması için bütün gücüyle dikkatini yoğunlaştırmaya çalışması gerekiyordu. Ama, konsantre olmaya çalışmak da çok anlamsız geliyordu: Serdyuk, bu konsantrasyonun, hayatın ta kendisi olduğunu fark etti. İnsan olarak yaşadığı hayat; tüm arzularıyla, umutlarıyla ve korkularıyla birlikte, bir an için aklına ilişen anlık bir düşünceden başka bir şey değildi. Şimdi Serdyuk-artık gerçekten Serdyuk olmamasına rağmen-tamamıyla renksiz bir boşlukta yüzüyor ve dayanılmaz bir sıcaklık veren çok büyük bir şeye yaklaştığını hissediyordu. En korkuncu da bu ateş soluyan dev gibi şeyin arkadan yaklaşıyor olmasıydı, yani gerçekte ne olduğunu görmesine imkân yoktu. Dayanılmayacak kadar kötü bir duyguydu bu; eski, tanıdığı dünyayı terk ettiği noktayı aramaya başladı umutsuzca. Mucizevi bir şekilde bu noktayı bulduğunda Kawabata'nın sözleri kulağının dibinde çın çın çınıladı:

"Adadakiler yapamayacağınızı sanıyorlardı. Ama ben bir an bile kuşku duymadım. Şimdi, izin verirseniz son görevimi yerine getireyim. Hiaaal"

Uzun süre hiçbir şey olmadı - aslında uzun süre geçtiğini söylemek tam olarak doğru değildi, çünkü zaman kavramı da yoktu. Sonra bir öksürük duyuldu, döşeme tahtaları gıcırdadı ve Timur Timuroviç konuşmaya başladı:

"Evet, Senya. Elinde kırık bir şişeyle ısıtıcının yanında öyle yatarken buldular seni. Kiminle birlikte içtiğini hatırlıyor musun?"

Cevap gelmedi.

"Tatyana Pavlovna, 2 cc lütfen. Evet, şimdi."

Birden köşeden Volodin'in sesi duyuldu: "Timur Timuroviç, onlar ruhları biliyor musun?"

"Öyle mi?" dedi Timur Timuroviç kibarca. "Kimdi bu ruhlar?"

"Taira ticarethanesindekiler. Yemin ederim öyleydiler. Onlarla birlikte olduğu için ölmek istiyormuş gibi davrandı. Belki de gerçekten istiyordu."

"Peki neden hâlâ hayatta?" diye sordu Timur Timuroviç.

"Üzerinde olimpiyat sembolü olan bir tişört giyiyordu."

olimpiyat oyunlarının Moskova'da düzenlendiği yılı hatırlıyorsunuz öyle değil mi? Her yerde o küçük sembollerden yok muydu? İşte bu tişörtün üzerinden kesti."

"Ne olmuş?"

"O sembolün büyülü bir hiyeroglif olduğunu sanıyorum. Bir kitapta okumuştum, eski zamanlarda bir rahibin her yanına koruyucu semboller çizmişler, ama kulaklarını unutmuşlar. Sonra Taira'nın ruhları gelmişler ve onun kulaklarını almışlar, çünkü başka hiçbir yerini görememişler."

"Peki neden gelmişler? Rahibe yani."

"Çok iyi flüt çalıyormuş."

"Haa, şu flüt. Sanırım bu yeterince mantıklı bir açıklama. Ama bu ruhların Dinamo Kiev taraftarı olmasında bir tuhafılık yok mu sizce?"

"Bunda şaşılacak bir şey yok," dedi Volodin. "Bazı ruhlar Sparta Prag'ı tutar, bazıları ÇSKA'yı. Neden bazıları da Dinamo Kiev'i tutmasın?"

www.e-kitap.us sundu.

Tüm kitap severleri **Saklı Kütüphane**'ye bekliyoruz.

[Kâhin & Orodruin](#)

Not: Saklı Kütüphanedeki e-kitaplar tanıtım amaçlıdır. Sevdiğiniz yazarların zarar görmesini istemiyorsanız lütfen kitapların orijinallerini satın alın.